Kathrin Schmidt

N-ai să mori

Kathrin Schmidt, poetă şi prozatoare germană contemporană, născută în 1958, în Gotha, a studiat psihologia la Jena şi apoi a lucrat ca asistent- cercetător la Universitatea Karl Marx, din Leipzig, a fost psiholog pentru copii şi redactor al revistei *YPSILON* În 1982 a debutat literar cu o colecţie de poezie, *Poesiealbum 1979,* iar din 1994 s-a dedicat în întregime scrisului. Pentru poemele şi romanele sale a primit premii importante, printre care se numără Premiul Leonce und Lena, în 1993, Premiul Heimito von Doderer şi Premiul Ingeborg Bachmann, ambele în 1998, dar şi Deutsche Kritikerpreis, în 2001.

În 2009, *N-ai să mori* a primit Premiul Cărţii Germane (Deutscher Buchpreis), care se decernează anual „celui mai bun roman scris în limba germană", fiind ales dintre 154 de titluri intrate în competiţie, la propunerea a peste 70 de edituri din Germania, Austria şi Elveţia.

Povestea romanului este în mare parte experienţa autoarei înseşi. Asemenea protagonistei, Kathrin Schmidt vine din Germania de Est, aparţinei unei generaţii a cărei viaţă a fost influenţată de socialism şi, mai târziu, de reunificarea Germaniei. La fel ca Helene Wesendahl, autoarea are cinci copii şi trăieşte la Berlin. În 2002, a suferit o hemoragie cerebrală, a intrat în comă, a paralizat parţial şi nu a mai putut să vorbească. Urme ale acestei traume teribile au rămas până astăzi, căci Schmidt nu poate să scrie decât cu mâna stângă. Această carte, deopotrivă roman existenţial şi ilustrarea literară a unor abilităţi recâştigate, reprezintă dovada că recuperarea ei ca scriitor a fost un succes. Kathrin Schmidt este, indiscutabil, una dintre vocile cele mai proeminente ale literaturii de limbă germană de astăzi.

Kathrin Schmidt

N-AI SĂ MORI

Traducere din limba germană
Alexandru Suter

Editura Litera
O. P. 53; C. P. 212, sector 4, Bucureşti, România
tel.: 021 319 63 90; 031 425 16 19; 0752 548 372;
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteţi vizita pe:
www.litera.ro:

N-ai să mori
Kathrin Schmidt

Editor: Vidraşcu şi fiii
Redactor: Irina Ilie
Copertă: Alexandru Sava
Tehnoredactare şi prepress: Ioana Cristea

Seria de ficţiune a Editurii Litera este coordonată
de Cristina Vidraşcu Sturza

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
SCHMIDT, KATHRIN
N-ai să mori / Kathrin Schmidt; trad.: Alexandru Suter.
— Bucureşti: Litera Internaţional, 2011
ISBN 978-606-600-296-7
I. Suter, Alexandru (trad.)
821.112.2-31135.1

I

Clipiri
sau
ÎN THE TWINKLING OF AN EYE

Un zăngănit. O cuprinde din toate părţile. Când i s-a căsătorit sora, mama ei a aşezat tacâmurile de argint într-o cratiță de tablă, pe o folie de aluminiu. După care a turnat apă fierbinte, în care pusese un pumn de sare. Tacâmurile, odată curățate, au fost scoase din cratiță şi şterse temeinic: era exact acelaşi zăngănit. Cine se căsătoreşte acum? încearcă să deschidă ochii. Nu poate. Nu încearcă să facă mai mult. Ajunge şi atât. Dar poate să audă foarte clar vocea mamei ei. A, deci chiar e vorba de tacâmuri! Ce tot spune mama ei?

Mâna dreaptă este însă mult mai rece decât cea stângă, spune ea, *iar piciorul drept tot aşa.*

De ce are mama o mână dreaptă rece? se întreabă ea. Îi vine să zâmbească atunci când îşi imaginează că mama ar vrea să vadă care este temperatura propriilor picioare.

Râde! spune mama ei.

Nu e decât o grimasă.

Să fi spus tatăl ei lucrul ăsta? Da, era evident vocea tatălui ei! Acum chiar că ar vrea să deschidă ochii! Ce caută ea în bucătăria părinţilor ei, unde zăngănesc tacâmurile şi se ia temperatura mâinilor şi picioarelor, şi de ce nu poate să deschidă ochii?

O, where de you come from? From London?

Asta i-a spus fiicei ei. Sau poate că nu? Reuşeşte să deschidă un ochi. Fata are paisprezece ani şi a plecat astăzi în Anglia la un curs de engleză. De ce s-a întors deja? Plânge în hohote. De ce? Tocmai de asta şi-a dorit ca fata să înveţe engleza, pentru a căpăta mai multă încredere în sine. Faptul că este veselă nu pare să o ajute. Pe fată o macină ceva. Dar oare ce anume? Cine ar putea să o întrebe? Privirea i se mută în altă parte. Lângă fiică se află soţul ei. *My husband,* spune ea. Speră că aceste cuvinte îi vor face să râdă…

Nimic.

Bărbatul măcar schiţează un surâs. Cu cât se uită mai mult la el, cu atât i se pare mai ciudat surâsul ăsta al lui, lipit deasupra maxilarului ca un castravete murat.

Salt cucumber, spune ea.

Există oare aşa ceva în engleză?

…născută pe 3.12.1972, locuieşte în Hückelhoven…

Stop! Păi nu e vorba de ea! De ce nu poate să strige cuvintele astea atât de tare pe cât ar vrea? Mama mă-sii, ar trebui să poată!

Liniştiţi-vă, ne întoarcem imediat la dumneavoastră!

Cine a spus asta? Tânărul care stă aici, lângă ea? Crede că poate să deschidă amândoi ochii deodată. E cam dificil, parcă ar apăsa-o ceva pe pleoape. Tânărul îi zâmbeşte, dar asta nu o linişteşte prea tare.

Nu e ea! Este cu paisprezece ani mai mare şi nu locuieşte în Hückelhoven!

I don't… I don't…

De ce nu poate să continue propoziţia? Tânărul le spune celorlalţi bărbaţi îmbrăcaţi în halate albastre că, atunci când nu doarme, încearcă să vorbească, dar în engleză, nu în germană. Bărbaţii mustăcesc. Ea se uită să vadă dacă nu cumva există în apropiere şi o femeie. Vede una, care stă undeva în spatele bărbaţilor ăstora, dar care pare să fie ocupată cu ceva.

Unul dintre bărbaţi se apleacă deasupra ei.

Mă auziţi?

Doar n-o să-i spună ăstuia dacă poate să îl audă. Să ţipe cât o vrea.

Închide ochii.

Recunoaşte vocea. Este Inga. Trebuie să fi adus pe cineva cu ea. *Intraţi, vă rog!* spune o voce baritonală, dar imediat după aceea se aude o bufnitură, de parcă ar fi căzut cineva, urmată de un râs niţel răutăcios. De ce nu poate să deschidă ochii?! Trebuie să vadă ce se întâmplă. Prietena ei, Inga, a vrut să o viziteze, a fost îndemnată să între, dar trebuie că se află o groapă adâncă imediat după uşă. Au căzut în ea. Începe să fie agitată. Stă întinsă? De ce? încearcă, fără succes, să îşi ridice mâinile, picioarele sau capul. Ceea ce o face să fie şi mai agitată decât înainte. Ce i s-o fi întâmplat prietenei ei, doar i-a auzit atât de clar? A, şi-a revenit, sigur s-a enervat, căci trebuie să-i fi fost greu să iasă din groapa aia. *Intraţi liniştită!* spuse vocea baritonală.

După un răstimp, se întreabă: Dar unde a rămas Inga? Să fi căzut din nou în groapă?

Merge cu maşina! Se simte de parcă ar fi o mică năzdrăvană din poveşti. Minunat. Şi-ar dori să nu se mai termine plimbarea asta… Numai că lumina este orbitoare. Ar fi trebuit să ştie că luna, văzută de aproape, străluceşte atât de puternic. Nu se gândise însă niciodată înainte la asta.

Merge cu maşina.

Merge cu maşina!

Iar nu poate să deschidă decât un singur ochi. Ce noroc, o femeie! Surâde şi pare să se afle lângă ea în maşină, numai că femeia stă aşezată, nu întinsă, cum e ea. Ar vrea să-i spună să se întindă şi ea, este foarte plăcut să mergi cu maşina aşa. Dar are ceva în gură. Nici nu poate s-o închidă. Ar vrea să o întrebe pe femeie ce vede, că are înfipt în gură, dar femeia îi ia braţul şi îl leagă de un furtun. O reţea? Prin care este controlată de la distanţă? Cerul, frica. Ar vrea să se apere, dar ochiul i se închide la loc.

Este îndepărtată calota craniană. Un robot taie cu grijă o felie de carne de un roşu-închis. Trebuie pus altceva în loc. Robotul vrea să introducă o minunată felie de piatră, de un albastru-deschis. Cum se numeşte oare piatra? Nu îi vine nimic în minte. Fiica ei are o piatră ca asta, a zis că e falsă, pentru că este colorată. Aha, atunci cea de acum trebuie să fie altceva. Doar n-o să-i introducă robotul o piatră falsă în cap! După ce a fost introdusă piatra aceea plată, totul se întunecă din nou, deşi înainte fusese neplăcut de multă lumină. Nu mai apucă să vadă decât un tub lung şi subţire de plastic care se tot mişcă. Încotro duce, de unde vine? Păcat că nu poate să-şi mişte capul, ca să poată urmări ce e

cu tubul ăsta. În el se mişcă un lichid închis la culoare, de o nuanţă brun-roşiatică, picături care bolborosesc fugărindu-se unele pe altele.

De o vreme, tot trebăluieşte în apropierea ei, făcând mult zgomot, o fată tânără. Vorbeşte într-una. Cu cine trăncăneşte atât? Mai e cineva aici? Ar vrea să-şi mişte capul, dar ştie că nu poate… Ochii însă trebuie să fie în stare să îi deschidă, căci ceva se întâmplă cu ea, ceva se schimbă, este ridicată, apoi lăsată din nou pe pat. I se face rău. Trebuie să fi mâncat ceva foarte aiurea.

Valul de cuvinte al femeii se apropie tot mai mult de ea.

…Mă auziţi, Helene? Mda, e greu de spus… nu? În orice caz, trebuie să începem în curând să vă ridicăm mai des la verticală. Astăzi am făcut prima încercare, mă înţelegeţi? Cred că mă aude…

Cu ea vorbea? N-are idee. Ar vrea să doarmă. Zis şi făcut.

I se pare ciudat, dar are senzaţia că numele ei este Helene.

Ce ţine bărbatul ăsta în mână? Arată ca un stimulator cardiac. Da, aşa e, îi bagă sub nas un pacemaker şi îi spune că l-au găsit în sfârşit şi că l-au scos. Dar de ce i-l scot? Nu poate să pună întrebarea. Bărbatul pufneşte în râs şi râde cu o satisfacţie răutăcioasă, îi ţine în mână bătăile inimii. Trebuie să se apere, în niciun caz să adoarmă. Sigur că peste noapte se dă drumul la căldură, da, ieri noapte a fost atât de cald, că ajunsese să creadă că a izbucnit un incendiu. Sigur i-au extras pacemakerul din cauza asta, pentru că este singura care a rămas în viaţă, şi ei s-au mirat cum de s-a întâmplat aşa ceva!

Cine are un astfel de pacemaker, inima lui bate şi tot bate, chiar şi atunci când trupul s-a oprit? Aici toţi îţi surâd larg şi cuceritor, sunt o clică de criminali, vor să o omoare ca pe toţi ceilalţi, trebuie să-i spună neapărat acest lucru soţului ei.

Ar fi aşa de bine dacă ar veni înainte de căderea nopţii. Dar, de fapt, unde este? Ţine ochii deschişi deja de o bună bucată de vreme, dar nu poate pricepe de fel unde se află.

Iar au apărut părinţii ei! Ar vrea să se ridice, să întrebe cine s-a căsătorit. Mamă, de ce e rece mâna ta dreaptă? Nu poate. Nici să se ridice, nici să pună întrebarea.

Trebuie să se concentreze.

Să îşi strângă buzele. Să deschidă ochii.

E adevărat, sunt părinţii ei! Tatăl are aceeaşi figură ca atunci când sora ei a coborât cu scuterul pe Geißenberg. Cât a trecut de atunci? Socoteşte. Suntem în 2002, nu? Sora ei s-a născut în 1961 şi avea cam şase ani când a avut loc acel tur cu scuterele. Deci, în 1967. Asta înseamnă acum treizeci şi cinci de ani. O groază de vreme! De ce a ţinut minte cum arăta tatăl ei atunci? Tată, nu fi trist! i-a şoptit ea, el a strâns-o în braţe şi a plâns de bucurie când doctorul le-a dat-o pe sora ei înapoi, să o ducă acasă. Nu, n-au vrut să o ţină în spital.

În spital? Aici, unde se află, ar putea fi şi…

Mama o întrerupe. O întreabă pe femeia de lângă ea când va putea să mănânce din nou ceva. Tipic pentru ea, întotdeauna i-a fost mintea la mâncare. Dar ei nu-i e foame!

O să mai dureze, spune femeia. *Până atunci va fi hrănită cu ajutorul sondei, vedeţi, aici…?*

Vezi, aşa merge, prin sondă. Închide ochii, împăcată.

Un bărbat tânăr în dreapta, altul în stânga. Se uită la ea, îi par cunoscuţi, dar nu vrea să se uite în ochii lor.

Deşi vrea totuşi să ştie cine sunt. Îi zâmbesc din când în când şi apoi continuă să vorbească în şoaptă, pe deasupra capului ei. Ea se gândeşte dacă să-l roage oare pe cel care se află în stânga ei să-i tragă… puţin mai jos, ca să stea sub şale, dar nu găseşte nenorocitul ăla de cuvânt, cum naiba îi zice? Le face tinerilor semn să îi tragă… puţin mai jos. Nu par să înțeleagă.

Cu ce le-a făcut semn? Cu mâinile? Mâna stângă îi este imobilizată, are un furtun care pătrunde în ea. Mai este oare conectată la rețea, mai este monitorizată şi controlată de la distanţă? Ar vrea să îşi arate teama folosind mâna dreaptă, dar zace pur şi simplu acolo, nu poate să o mişte în niciun fel. Ce ciudat! De ce nu poate să îşi mişte mâna? Sigur, cei care o urmăresc de la distanţă prin rețea sunt stăpâni pe toate mişcările ei.

Şi tinerii? Fac şi ei parte dintre operatori? Se uită acum cu mai mare atenţie la ei. Uşurare: îi cunoaşte. Sunt fiii ei. Nu îi vin în minte numele lor, dar nu asta contează. I se pare că… începe să râdă. Fiii ei! De ce nu s-a uitat la cei doi mai devreme? S-ar fi bucurat atât de tare! Unul dintre ei este student. Unde? La Weimar. Oboi. Da, da, oboi. Fiul oboist îi bagă sub nas un CD pe care l-a tras singur de pe calculator, e scris ceva pe el, dar nu îşi poate da seama ce anume. El introduce CD-ul într-un aparat minuscul şi îi pune nişte căşti în urechi. A, ce plăcut e, ce muzică frumoasă. Oboi. Se gândeşte că figura ei trebuie să fie una radioasă.

A ajuns acum să se gândească şi la felul cum va fi arătând. Şi cum arată? Nu mai ştie, nu are nicio fotografie în care să se vadă. I-au furat poza cu ea! Acesta este purgatoriul, după care urmează iadul, iar iadul vine noaptea, când e întuneric. Fiii ei trebuie să ştie lucrul ăsta, nu trebuie să o lase aici, să nu care cumva să plece din nou, ca şi cum nu s-ar întâmpla nimic! Mă auziţi? Unde sunteţi? îşi ridică privirea, extenuată: tinerii plecaseră. Nu au nici cea mai mică bănuială despre pericolul care o pândeşte.

Apare o femeie blondă, care începe să se agite în jurul ei. Încearcă să îşi întoarcă măcar puţin capul. Blonda se uită urât la ea, însă manevra îi reuşeşte şi vede o mulţime de monitoare puse unele peste altele. Blonda ţine în mână o pungă cu un terci de culoare pământie. O agaţă de un suport şi leagă de ea un furtun. *Masa de prânz,* îi spune şi începe să râdă.

Nu, blonda chiar nu îi place. Nici blondei nu îi place de ea. Îi place în schimb tânăra, cea care vorbeşte într-una. Are părul închis la culoare. Când vine, frica îi dispare. Se întoarce odată cu blonda. Venit, plecat. Între blondă şi şatenă mai este şi un bărbat. Tocmai a şters-o de rahat la fund. A fost penibil. Nu ştie de fapt deloc ce se întâmplă cu ea acolo jos. Ce se întâmplă acolo? Ah, iar vine bărbatul acela. Îi dă pătura la o parte şi îi desface picioarele. Stop, nu puteţi face aşa ceva! El însă surâde, aşa cum fac toţi nemernicii ăştia de-aici. O spală? O spală. De fapt, este chiar plăcut, ar putea să renunţe să se mai împotrivească. El oricum nu îşi dă seama

de împotrivirea ei, nu-i aşa? Se lasă spălată. De ce nu o lasă pe ea să facă asta? Dar, de fapt, nu prea vrea să ştie de ce. Cu siguranţă, vor să aibă cadavre curate la sfârşitul nopţii. Nu nişte păpuşi pline de sânge şi care au făcut pe ele. Căci sângerează. Pansamentele erau pline de sânge. Dar nu o doare nimic. N-o fi prea grav că sângerează. Ce zi o fi astăzi? Habar n-am. Dar fiica ei n-a plecat de mult la cursurile de limbi străine. Pe zece iulie, deşi în aceeaşi zi a fost din nou aici! Dacă stă bine să se gândească, nu mai pricepe nimic. E cincisprezece sau şaisprezece iulie? Da, cam aşa trebuie să fie.

Să fie ciclul? Nu poate face socoteala. Când a avut ultimul ciclu? îşi aminteşte cum arăta tatăl ei acum treizeci şi cinci de ani, dar nu mai ştie când a avut ultimul ciclu.

Bărbatul îi pune acum nişte pamperşi noi.

Vrea să doarmă.

Noaptea a fost iar balamuc mare, paturile scârţâiau, tărgile pe rotile scrâşneau, cu siguranţă, nu au mai făcut faţă să transporte toate cadavrele. Acum ştie ce fac ăştia cu oamenii: le extrag toată umiditatea din trup, prin producerea înăuntrul lui a unei călduri imense, cu ajutorul curentului electric, pe care îl fac să treacă prin acele corpuri, aşa încât, la sfârşit, nu mai rămâne decât un fel de cărămidă, uscată şi zbârcită. A mai văzut asemenea cărămizi, undeva se află un zid construit din ele. Poate că se ridică şi case din asemenea cărămizi! Să fi acceptat oare să i se întâmple şi ei aşa ceva? Era tensionată atunci când a ajuns în instalaţia de dezumidificare. Bărbatul care mânuia instalaţia a spus că

este prea grasă, că nu se poate, a oprit aparatura şi a dus-o înapoi.

Îi este foarte frică, dar nu e tristă. Lucru care o miră. E în firea lucrurilor ca, scurt timp înainte de sfârşit, să afli aproape totul… Ceva se mai opune încă, se mai agită, dar se face tot mai mic… Azi-noapte, de exemplu, nutrea speranţa că va putea să plece de aici. Tânărul infirmier tocmai se aşezase lângă ea. Pricepuse, într-un fel, că ea nu voia să moară. I-a dat de înţeles că o va ascunde în timpul nopţii într-o cameră de serviciu, după care, dimineaţa, când îşi va termina tura, o va lua cu el. Era fericită.

Evident că nu s-a întâmplat nimic din toate astea. Ba mai mult, dimineaţa a venit să-i spună la revedere. I-a dat de înţeles, doar cu o clipire din ochi, că planul eşuase.

Asta el Nu poate risca să-şi piardă slujba şi viaţa pentru a o scoate de acolo.

Cum apare blonda începe să fie cuprinsă de nelinişte. Totdeauna umblă pe la monitoare, primeşte, cu siguranţă, ordine de la cei care o controlează de la distanţă. Adoarme când blonda atârnă pungile alea de suportul aflat deasupra capului ei. Deşi n-ar vrea să adoarmă, totuşi adoarme. Blonda agaţă una după alta pungi de tot soiul.

Câteodată, când este trează, vede cum trece pe la ea trupa de bărbaţi. Tot mai e câte unul care o întreabă dacă îl aude. Tot mai este destul de încăpăţânată încât să nu răspundă. Oricum, nu s-a născut în 1972 şi nu trăieşte în Hückelhoven.

Dacă ăia nu ar fi confundat-o cu altcineva, ar avea poate o şansă în plus să scape de aici. Nu merită să deschizi gura şi să te străduieşti să le spui ceva: oricum n-ar crede nimic din ce le-ai zice.

A-fa-zie.

Sigur că acest cuvânt îi sună cunoscut. Dar ce înseamnă? De ce nu îi vine nimic în minte? Îl ştie de undeva. Atunci când bărbatul în halat albastru l-a pronunţat, i s-a părut imediat cunoscut. A-fa… ziua se încheie aici pe la şapte, apoi începe noaptea. Nu încape îndoială că vor fi strânşi din nou, aşezaţi învârtejit într-o spirală, după ce i-au lăsat lipsiţi de cunoştinţă cu ajutorul pungilor lor pline de lichide. Privesc de afară, de după geam, la cei care mor. S-a resemnat cumva, e atât de calmă. Dacă ar fi să moară în noaptea asta, ar fi bine, căci nu se va opune în vreun fel. De ce ar face-o? A aflat deja marele secret: fac cărămizi din oameni şi le aşază undeva afară, în natură.

E sfârşit de zi acum.

Un ultim rămas-bun. I-a venit vremea.

Cum, încă mai e în viaţa?

Este întuneric. Vara nu e întuneric decât în orele nopţii, nu şi dimineaţa sau seara. Deci, acum domneşte noaptea. De ce nu se află în marea spirală, dimpreună cu ceilalţi? Să fi supravieţuit, neaşteptat, din nou doar ea? Dacă acţiunea va fi început pe la şapte, poate că s-a încheiat spre nouă, după care au adus-o înapoi.

O mănâncă îngrozitor ceva pe cap, vrea să se scarpine.

Vrea oare şi mâna dreaptă să o scarpine? Nu, nu vrea. Zace pe cearşaf, parcă ar fi legată de pat. Atunci trebuie să încerce cu stânga. O ridică, oricât de greu îi e, şi, într-adevăr, îşi poate atinge părul. Dar acolo unde simte mâncărimea nu are păr. Unde e părul? De asta i-au furat poza cu ea! Se va lupta să o capete înapoi, îşi promite lucrul ăsta. Îşi trece cu toată puterea degetele peste pielea capului. Nu ajunge prea departe. Mici obstacole antitanc din metal îi sunt înfipte în cap, încearcă să scoată vreo două-trei. Deodată simte un lichid scurgându-i-se pe degete. Îl gustă. E sânge! Cine le-a dat ăstora dreptul să-i înfigă în cap mine antitanc? începe să ţipe şi să se răsucească disperată în pat.

Vine cineva. Blonda? Da, ea e. Asta-i mai trebuia. Se uită la ea de sus, cu o figură acră.

Din nou? Iar o să trebuiască să vă spăl şi să vă schimb. Drept pedeapsă, o să vă imobilizez şi o să vă iau pătura. Cine ştie ce o să mai faceţi altfel!

Continuă să bombăne, în timp ce o curăţă. Îi şterge de sânge unghiile de la mâini. Când termină, îi leagă mâna stângă şi piciorul stâng de marginea patului, cu o bucată de pânză albă. I se pare că patul este rotund.

A, uite, iar agaţă o pungă din aia de cârlig!

Când se deşteaptă, o ia cu frig. Foarte tare. E frig aici, blonda chiar că i-a luat pătura. Acum îi dă raportul unei alte femei, care are şi ea halat albastru. Ambele stau la o oarecare distanţă de patul ei.

Doamna Kiering, Yvonne, spune blonda. *Ruptură pulmonară în urma unui accident rutier.*

Iarăşi. Tot o mai confundă cu altcineva. Blonda spune că Yvonne Kiering a dormit liniştită în timpul nopţii.

Evident că nu se uită la ea atunci când spune aşa minciuni.

Sau poate nici nu vorbeşte despre ea? încearcă, încet, să îi urmărească privirea. Ajunge la un alt pat, în care se află o altă femeie. Nu pare să fie conştientă. Are furtunuri băgate în gură şi în nas, în braţ şi în burtă.

De unde a apărut femeia asta aşa, deodată? Să nu fie ea singura care supravieţuieşte peste noapte?

Un noian de întrebări.

Un noian de întrebări. În capul ei tot zornăie ceva atunci când este trează. În ultimul timp rămâne trează mai multă vreme. Aşa că zornăitul durează şi el mai mult.

Yvonne Kiering! Născută în 1972, cu reşedinţa în Hückelhoven! S-a lămurit! Râde în hohote, se bucură, în sfârşit, s-a lămurit. Vrea să-i spună lucrurile astea femeii cu părul şaten. Tocmai se ocupă de Yvonne Kiering, răsucind-o de pe o parte pe alta. Dar ea e leşinată! De când se poate face gimnastică cu nişte oameni leşinaţi? Ce greu îi e că nu poate să vorbească. Dar de ce nu poate să vorbească? În minte i se leagă ce ar vrea să spună. Dar pe gură nu iese niciun sunet. Îşi duce mâna stângă, cea cu furtunul, spre gură. Apoi la nas. Ce se întâmplă, are şi ea nişte furtunuri ca Yvonne Kiering? Până aici le-a fost! Trage cu hotărâre de ele. Nu doare. Trage şi tot trage. Şatena începe să strige. Vine la patul ei. Îngrijorată, o întreabă dacă într-adevăr nu i-a plăcut.

Chiar nu v-a plăcut?

Dar i-a şi surâs niţel.

Bate cineva la uşă.

Vine soţul dumneavoastră, doamnă Wesendahl.

Wesendahl… Vine soţul. Îl cheamă şi pe el Wesendahl? înainte să se poată gândi la acest lucru, soţul ei se îndreaptă spre lavabou. Îşi scoate un plasture şi dă la o parte un pansament de pe ochiul drept. Ce e cu el? Tare ar vrea să-l întrebe, chiar ar vrea. Când se apropie de pat, el plânge. Să fi născut ea un copil? Ultima dată când l-a văzut plângând a fost la naşterea fiicei ei celei mici. Asta s-a petrecut acum cinci ani, şi el stătea lângă patul ei exact la fel ca acum. Trage cu privirea, pentru siguranţă, dacă nu cumva ţine la sân un copil înfăşurat în scutece.

Nu.

E, asta a fost doar aşa, de siguranţă.

Are probleme cu ochii? Asta ar putea explica faptul că plânge.

De ce nu s-a gândit, de când este aici, la fiica ei, care are cinci ani? Şi – de fapt, stai… mai are una! Şi încă una! Cinci, paisprezece, optsprezece, douăzeci, douăzeci şi trei – da, uite, are cinci copii! Câte îi mai vin în minte!

Trei sute douăzeci şi şapte minus opt ori şaptesprezece. Scăderea între paranteze. Asta face trei sute nouăsprezece ori şaptesprezece. Trei sute douăzeci ori şaptesprezece face… cinci mii patru sute patruzeci. Din care mai scădem şaptesprezece şi rezultă cinci mii patru sute douăzeci şi trei.

La mică distanţă de picioarele ei, în colţul încăperii, se află

o masă pe care stau două borcane de iaurt din plastic. Iaurt cu fructe, nişte hârtii cu notiţe… Şi o poză. Încearcă să îşi întindă gâtul, este curioasă. Dar asta sunt eu! Asta este fotografia cu mine, pe care mi-au furat-o! Nu spusese ea cu un timp în urmă că o să îşi capete poza înapoi? Vede perfect un păr închis la culoare, o faţă prelungă, buze pline. Culoarea ochilor? Fotografia este în alb-negru, nu are cum să distingă. Nu erau albaştri ochii ei? încearcă să îşi închipuie culoarea ochilor. Albastru. În bătaia soarelui apărea o nuanţă apoasă, iar pe vreme mai rea, din contră, se iveau mici pete întunecate. Se bucură nespus că şi-a recăpătat poza.

Ce spui de asta, Lissy?

Ar fi atât de minunat dacă ar putea să întrebe şi ea ceva!

Asta şi pentru că acum a venit şi Lissy aici. A venit împreună că Nataşa. Lissy este fiica ei, are optsprezece ani, iar Nataşa este fiica soţului ei. Da, parcă îşi aduce aminte că soţul ei mai fusese căsătorit înainte, înainte ca ei doi să se întâlnească. Ţine la Nataşa aproape la fel de mult ca la Lissy. Da, cam aşa, nu…?

Cele două au adus un scaun cu rotile, cu care vor să o ducă acasă. Sigur că vor să o ducă acasă. Dar de ce vede scaunul cu rotile doar atunci când închide ochii? Nu îşi dă seama. Când deschide ochii din nou, scaunul nu mai e nicăieri. Ah, iar, Lissy şi Nataşa au plecat deja! Ce păcat…

Îşi mai întinde o dată gâtul să se uite la poza ei, dar nici asta nu mai este acolo.

Parcă avea o bandă neagră pe unul dintre colţuri.

I se dă să mănânce iaurt.

Şi-a smuls sonda stomacală???

A întrebat-o, perplexă, blonda pe şatenă. Acum trebuie să fie hrănită.

Rânjeşte cu o bucurie răutăcioasă.

De ce zâmbiţi aşa, victorioasă?

Ştie ea de ce rânjeşte.

Însă n-o să-i spună ăleia în veci!

Fotografia cu bandă de doliu se află într-un cort lung şi alb, aşezată pe o masă, chiar la intrare. Apoi, mai în spate, şiruri de scaune. De unde vede toate lucrurile astea? Are impresia că pluteşte pe undeva pe sub acoperişul cortului.

Treptat, rândurile de scaune sunt ocupate. În faţă, părinţii ei. A, au apărut şi socrii! Mă bucur să vă văd. Copiii. Ai lui.

Are trei împreună cu soţul ei, iar fiecare dintre ei mai are câte doi făcuţi cu altcineva. Vine unchiul Willi, care are deja optzeci de ani, urmat de soţia sa, Urte. Apoi mătuşa Stössel, verişoara Tabea, mătuşa Usch – dar n-a murit ea parcă mai de mult? Se minunează. Îşi fac apariţia şi unchiul Karl, mătuşa Karla. Urmaţi de Kira şi Kaja, fiicele lor. Uite-l şi pe Max, tatăl celui de-al doilea fiu al ei, al cărui nume şi-l aminteşte acum: Bill! Ah, Billy, micul meu Billy… Apoi, cele două fete pe care le cheamă Rita, Pietro, Elke, Carmen, Yvonne, Ingo – ce de lume, ce înghesuială o să fie! Dar, până la urmă, ce se sărbătoreşte aici?

Se uită curioasă spre intrare, dar nu se întâmplă nimic. Oamenii tac, nu-şi spun nici măcar o vorbă. Şi, pe deasupra, arată cu toţii cam abătuţi şi trişti.

Cineva o trage de picioare. Îşi întoarce privirea. A, soţul ei.

Vrea să o tragă afară din cort printr-o ferestruică aflată în peretele din faţă al cortului. Dar nu e nevoie. O zbugheşte singură din cort. Soţul ei o ia în braţe. Îi spune că lumea aşteaptă ceremonia funerară închinată ei, numai că s-au păcălit peste măsură, pentru că ceremonia nu va avea loc.

Ia te uită pe cine am adus cu minei

Se întoarce. E paralizată de bucurie. Este Sulagna! A cunoscut-o pe Sulagna anul trecut, în India. Sulagna are cinci sau şase ani, nu se ştie precis câţi, pentru că a fost găsită pe stradă, avea nişte răni oribile pe ceafă, din cauza viermilor care îi pătrunseseră în carne, devorând-o. N-au vrut oare s-o adopte pe Sulagna? Ah, Sulagna, ce bine că eşti acum aici…

Ar vrea să o strângă în braţe, dar Sulagna face un gest hotărât: o ţine la distanţă cu mâinile ridicate, apoi îşi pune un deget pe buze. Ce se întâmplă, de ce poate Sulagna să o dirijeze aşa? Acum o aşază întinsă pe podea, îi ridică puţin piciorul drept cu ambele mâini şi îl ţine strâns în această poziţie. Sulagna aşteaptă. Bărbatul stă, cu faţa crispată, puţin mai într-o parte. Deodată, simte cum un vârtej de aer vrea să o poarte din nou înăuntrul cortului. Numai o ferestruică în materialul lui o desparte de propria ei ceremonie funerară. Râde. Vântul se înteţeşte tot mai tare, dar Sulagna nu se clinteşte şi continuă să o ţină de picior. Ce putere are fata asta! Vârtejul nu poate în niciun fel să o înfrângă pe micuţa asta. De fapt, ei îi este egal cum se va sfârşi toată povestea.

Şi cât o să mai dureze totul? N-ar fi bine să tragă un pui de somn între timp?

Sulagna pare să fi reuşit. Se mai află oare printre cei vii sau

se înşală?

Cu siguranţă, Matthes a luat-o acasă. Aşa că acum au un al şaselea copil.

Matthes? îl cheamă Matthes!

Mads.

Deschide ochii şi vede faţa şatenei.

E, vedeţi, aţi spus primul cuvânt, de aici lucrurile vor merge spre bine.

Mads? Mads! Mads, Mads, Mads, Mads…

Să fi zis ea asta? Are o voce hârbuită, nu poate să pronunţe toate sunetele aşa cum ar vrea, aşa cum trebuie.

Matthes vine acum mai des.

Sau poate că vine tot atât de des ca şi înainte, numai că, înainte, ea dormea tot timpul. Un gând care nu o face să se simtă prea bine.

Matthes îşi scoate de fiecare dată când vine un pansament de pe ochiul drept înainte să se apropie de patul ei.

Tare ar vrea să-l întrebe cum a ajuns ea aici, nu are nici cea mai vagă idee ce s-a întâmplat. Dar, pe de altă parte, nu poate să articuleze nişte lucruri atât de complicate.

Spune:

Hei, Mads!

Sau

Mads, bunziu!

El o înţelege. O înţelege! începe să poată să facă mai mult!

Eşti Eulen? îl întreabă ea. El o priveşte intrigat. Oare stă pe gânduri?

Deodată strigă: *Da, da, eu sunt Eulen! Da, sigur!*

Ea nu era în stare să pronunţe *Jandl*. Şi nici *Mayröcker*. Asta îi zbârnâia prin cap.

Dar a avut noroc. *Eşti Eulen* i-a ieşit destul de uşor pe gură.

Yvonne Kiering nu mai e aici. A rămas iarăşi singură.

Iarăşi?

Infirmierul i-a scos azi furtunurile.

I-a scos unul care fusese înfipt în vezică.

Apoi pe cel din braţ. *(Dar branula rămâne!)*

Are impresia că şi de prin burtă i se scoate una sau alta.

Infirmierul îi dă un instrument în care să sufle. Biluţele dinăuntru trebuie să ajungă la nivelul superior. Încearcă. Clachează lamentabil.

În plus, mai e şi o scândurică pe care sunt prinse deasupra patru arcuri. Trebuie să ia chestia asta în mână şi să apese cu fiecare deget pe câte unul dintre arcuri. Vrea să încerce cu mâna dreaptă, dar nu reuşeşte.

Nu merge.

De ce nu merge?

Nu cu mâna dreaptă, încercaţi cu stânga!

De ce?

A înţeles ce l-a întrebat? O să-i şi răspundă? De ce nu poate să-şi mişte mâna dreaptă?

Niciun răspuns din partea lui. În schimb, îi apucă, zâmbind, mâna stângă şi apasă cu ea pe arcuri. Cu degetele ei.

Dar ce e aia o branulă?

Soseşte trupa.

Astăzi veţi fi mutată.

Mutată? Adică cum? Vor să se facă mai târziu că nu-şi mai amintesc unde au dus-o? Spaimele ei îşi arată faţa din nou.

Bună ziua, spaimă.

Ce drăguț din partea ta, că ai venit să mă vezi.

Spaima nu ține seama de cuvintele ei prietenoase de bun-venit. Trece direct la subiect. Stă în colțul încăperii cu un baros, gata să lovească.

Vă mutăm în salonul 21, avem nevoie de patul dumneavoastră pentru altcineva.

Sentiment de uşurare. Sigur, să fi mutat nu înseamnă doar să nu mai ştie nimeni de tine şi să nu-i pese de tine, ci şi să laşi pe cineva să te ducă în altă parte. Dar, de fapt, fără să îți dai acordul, nu?

Infirmierul vine cu un scaun cu rotile. Este ridicată şi aşezată pe el, şi apoi scoasă din încăpere. Rămâne surprinsă de valul neaşteptat de căldură. De ce este atât de frig înăuntru, dacă afară domneşte o vară minunată?

Infirmierul împinge scaunul cu rotile cale de două coridoare, în sus şi în jos, pentru ca ea să poată vedea încă o dată pavilionul în care a fost până acum, după care coteşte spre camera personalului.

Despărţire.

Încearcă să pară prietenoasă, dar gândul despărţirii îi umple, neaşteptat, ochii de lacrimi.

Vai, doamnă Wesendahl, bucuraţi-vă că aţi scăpat cu bine! Trei

săptămâni la terapie intensivă nu sunt chiar de colo!

Terapie intensivă?

Aproape că aude iar un zăngănit înăuntrul capului ei. Se gândeşte, de ce o fi ajuns oare aici, n-o fi chiar degeaba.

II
CONTURURI, SILUETE

A dormit bine. Aşa, fără furtunuri, e mult mai plăcut. Dar tot a uitat de două ori să cheme asistenta, deşi butonul pe care trebuia să apese se afla chiar lângă mâna ei stângă, la marginea patului. I s-a udat patul. La început a fost plăcut, era cald. Dar acum trebuie să aibă grijă, că altfel iar îi vor băga ăia un furtun în vezică.

Lângă pat se află un scaun cu rotile. Dacă trebuie să ajungă la toaletă, tot nu poate singură. Vine o asistentă, o aşază pe scaun, o duce dincolo, îi trage chiloţii în jos, o pune pe closet, aşteaptă, o şterge, îi trage chiloţii în sus, apoi îi aranjează cămaşa de noapte la loc şi o duce înapoi la patul ei.

Câteodată i se face rău când este ridicată în fund.

Câteodată nu iese nimic din ea când stă pe toaletă. Asta se întâmplă atunci când veghează lângă ea un asistent. Pur şi simplu, nu poate să se pişe sau să se cace în apropierea unui bărbat. Tot ce ar trebui să scoată din ea dispare pe undeva înăuntru. Oare corpul ei suge totul înapoi de ruşine? Absorbit.

În momentul în care se gândeşte la cuvântul „absorbit”, mintea îi fuge spre un altul, care începe tot cu „a“: afazie! Totul se înceţoşează, se întunecă, se pierde…

Opt sute nouăsprezece minus patru sute cincizeci şi doi? Trei sute şaizeci şi şapte. Corect? Da.

E într-un salon de trei paturi. De una singură.

Acum se aud însă tot soiul de sunete, care vin dinspre intrarea în clădire şi dinspre recepţie. Aduc o femeie. I se dă patul de lângă fereastră. I-ar fi plăcut şi ei să aibă patul acela, înclină capul spre femeie în semn de salut, cu prietenie. Femeia îi surâde.

Dar surâsul nu-i mai dispare.

Surâsul ăsta pare să-i fie fixat pe faţă cu o gută pescărească subţire, ca firele de păianjen. Se uită după găuri în stânga şi în dreapta buzelor, prin care să se fie tras guta, care să pornească dintr-un colţ al gurii şi din celălalt, să meargă pe după urechi şi să se întoarcă, apoi, pe partea cealaltă. De abia acum îşi dă seama că nu are ochelarii pe nas.

Ochelai, zise ea tare, *ochelaii.*

Nu reuşeşte încă să-l pronunţe pe R.

Ockelaiochelaiochelaiochelaiochelaiochelaii.

Nu ea a spus asta, ci femeia cealaltă.

Vine asistenta, să se prezinte femeii.

Bună ziua, doamnă Schröder!

Doamnâschroderdoamnăschrddersdoamnăschrdder!

De ce repetă femeia asta ce au spus ceilalţi? Să fie cumva vorba de ecolalie?

Este extrem de fericită că poate să recurgă câteodată la vorbe de-astea, străine.

Şi şi-a mai adus aminte ce trebuiau să-i tragă fiii ei sub mijloc, când au fost aici: perna, desigur.

Apucă perna cu mâna stângă şi face din ea un ghemotoc mare.

Noapte bună.

Noapte bună nu se potrivea de niciun fel. Este abia ora prânzului. O trezesc din somn şi o hrănesc. Tot cu terci, dar acum nu mai are culoarea aceea brun-deschisă, ca hrana pe care i-o băgau înainte prin sondă. Astăzi e un terci din cartofi. Când să bage asistenta lingura în sosul ăla maro, îşi întoarce capul într-o parte, a fereală. Asistenta pricepe de abia la a treia încercare că nu vrea de niciun fel sosul ăla dezgustător.

De ce nu i-a spus oare lucrul acesta?

Fără sos!

Am înţeles deja, râde ea.

Deja?

Din păhărelul în care i se aduc medicamentele, azi lipseşte pilula aia mare, albastru-deschis. Ce bine! Dacă lucrurile ar continua aşa… De când nu mai e pilula aia, poate să stea trează mai multă vreme.

Astăzi i-au extras minele antitanc din cap. Nu a simțit nimic. De fapt, nici nu erau mine antitanc, ci doar nişte cleme de metal. Se pare că i-au făcut o operaţie la cap, cu ceva vreme în urmă. De ce oare? Habar n-are. Acum, când o să fie dusă la toaletă, tare mult ar vrea să poată arunca o privire în oglinda aia mare de acolo. Până acum nici nu o observase! Ce curios…

Uite, asta e ea, fără discuţie. Pe partea stângă a capului,

nici urmă de păr. De fapt, nu e chiar aşa: părul care îi creşte din nou a răsărit cât de cât acolo, vreo doi-trei milimetri. Are şi o linie fină, roşie, care porneşte de unde îi începe părul pe frunte şi continuă apoi într-un arc înalt, până deasupra urechii. Pe o parte şi pe alta a liniei se pot vedea, pe o distanţă de vreo cincisprezece centimetri, nişte puncte mari, roşii. Se datorează clemelor şi te duc cu gândul la imaginea unor pomi tăiaţi de-a lungul aleilor, ale căror cioturi ies puţin la iveală din pământ. Dar unul dintre cioturile astea s-a inflamat, doare. Interesant, îşi zice în gând.

Afazie Broca, îi trece brusc prin minte.

Când vine Matthes, face o încercare. Încearcă să-i spună că ar vrea să-i aducă nişte documentaţie despre afazii. Matthes nu zice nimic. Nu a înţeles-o? Cu siguranţă, nu o poate înţelege.

Matthes nu mai are pansamentul pus peste ochi. Cât de tânăr arată! A adus ziarul, vrea să i-l smulgă grabnic din mână. Zece august! Este aici de mai mult de o lună. Incredibil.

Trebuie să se mire oare că e în stare să facă socoteli destul de dificile şi că ajunge de fiecare dată la acelaşi rezultat? O ajută în vreun fel să facă socoteli în minte? Cum o fi, mai bine să nu se mai mire atâta. Poate s-o facă şi gata!

În schimb însă, stă şi aşteaptă. Să se întâmple ceva. Aici nu se întâmplă nimic. Nu vine nimeni să facă gimnastică cu ea. Când era la terapie intensivă o mobiliza femeia aia şatenă. Adică, mai corect, a încercat să o mobilizeze. Dar aici? *Stai de*

trei zile aici la interne, a zis mai înainte Matthes, *total aiurea.* E evident că vrea să o mute în altă parte. Dar nu a priceput unde anume.

Se deschide uşa. Intră o femeie tânără, se prezintă: fizioterapeută. În sfârşit! Nu i-ar fi venit cuvântul „fizioterapeută" în minte, dar, în momentul în care femeia l-a pronunţat, îi este din nou familiar. Ar vrea să audă cuvinte. În schimb, fizioterapeuta o încarcă în scaunul cu rotile şi o scoate afară, o duce în jos, apoi prin curte, până într-o altă clădire. Ajung într-o mare sală de sport.

Va trebui să fiţi transferată aici! îi spune fizioterapeuta.

Ce e aici! întreabă ea. Ha, i-a reuşit!

Strouk junit, zice femeia.

Adică, ce e aia?

Înainte ca femeia să apuce să îi răspundă, înţelege despre ce este vorba. Evident, *stroke unit* pentru pacienţi care au suferit un atac cerebral. Şi ce să caute ea printre asemenea pacienţi? Se uită neîncrezătoare la fizioterapeută.

Aceasta îi spune că a fost chemată la secţia de interne la insistenţele soţului ei, ca să facă gimnastică cu ea. Or, lucrul acesta este mult mai uşor de făcut în *stroke unit,* căci nu s-ar mai pierde timp cu drumul de ici până acolo, între un pavilion şi altul şi, de asemenea, aici poate fi monitorizată mai bine. În plus, în *stroke unit* se face logopedie şi ergoterapie, care ar putea să o ajute foarte mult. La interne nu ar face altceva decât să zacă în pat.

Asta aşa e.

A început să vorbească. E siderată. Nu vorbeşte mult, şi,

de cele mai multe ori, ceea ce spune este stâlcit. Matthes a fost astăzi din nou aici şi a întrebat ce i s-a dat de mâncare. Nisip. Când a întrebat-o din nou, i-a spus încă odată că nisip. A mai încercat o dată, şi atunci ea şi-a dat seama: nisip nu era deloc cuvântul potrivit. Iaurt, iaurt voise să spună. Iaurt cu cartofi. Au râs împreună de încurcătura asta.

Matthes i-a spus că transferarea ei la *stroke unit* este un lucru deja hotărât. Când a putut face asta? E de mai multă vreme aici în spital decât bănuieşte ea?

Femeia din patul de la fereastră primeşte o sumedenie de vizite. Vine soţul ei, fiul ei… Fiul are cam doisprezece ani.

Doamna Schröder nu prea pare să priceapă ce se întâmplă. Nu ai cum să te înţelegi cu ea. Soţul şi fiul râd mult. Par să se fi obişnuit de ceva vreme cu starea ei de acum, nu sunt deloc surprinşi de faptul că ea nu îi înţelege.

Astăzi îl întreabă pe Matthes ce s-a întâmplat.

Ce s-a întâmplat?

Ai avut o hemoragie cerebrală, îi spune el. *Ţi-a rupt un anevrism.*

Este înmărmurită. Nu s-ar fi aşteptat vreodată la aşa ceva. Îşi aduce vag aminte că a citit mult despre anevrism în ultima vreme. De ce oare?

Ai fost operată. De două ori. Prima dată ţi s-a făcut o clipsare a anevrismului, a doua oară a fost mutat tubul de drenaj dintr-un ventricul în celălalt.

A auzit totul. Dar, ca să şi priceapă, mai trebuie să mai treacă o vreme.

Cuvântul „anevrism” îi sună bine. Ar putea fi prenume feminin. *Anevrisma Wesendahl.* S-ar simți fericită să o cheme Anevrisma.

Asistentul intră năvalnic în cameră, afişându-şi zâmbetul teatral.

Ei, domniță, am dormit bine?

Nuuu, domnişorule.

El râde. De fapt, în noaptea asta chiar a avut un nou atac de panică. Se făcea că era înconjurată de un incendiu mare. A sunat-o surescitată pe asistentă. A venit cea mai drăguță dintre cele care lucrează aici. A mângâiat-o pe cap, a aprins lumina. Îşi aminteşte că a spus ceva. Ce anume, asta nu mai ştie. Fata drăguță îi spunea că aici nu o paşte niciun pericol. Şi-a dat seama că începea să o creadă pe asistenta asta drăguță. De când se află aici, a fost pentru prima dată când a simțit un dram de încredere în cineva din personalul medical. Avea sentimentul că asistenta drăguță a făcut în aşa fel încât lucrurile să fie din nou aşa cum trebuie, tocmai când se resemnase că totul era strâmb aici.

Domnişorul o să te ducă acum dincolo, la stroke unit!

În sfârşit.

O lasă să stea singură pe toaletă, până când o cheamă pe asistentă să vină să o ia. O duc cu scaunul cu rotile într-un salon comun şi i se dă, în sfârşit, mâncare adevărată. Pe urmă i se face gimnastică. Vine cineva în vizită.

Astăzi a venit din nou Nataşa, fiica soțului ei. Nataşa are deja douăzeci şi şapte de ani.

Matthes o aşează pe Helene în scaunul cu rotile şi o duce jos, la cantina spitalului, unde mănâncă o îngheţată. Nataşa i-a adus o scoică de la Atlantic. A fost în Franţa.

Deodată o străfulgeră o amintire: Helene citindu-i Nataşei, care avea pe atunci patru ani. Fiind prietenă a primei familii a lui Matthes, Helene a rămas peste noapte acolo, iar Nataşa a venit la ea în cameră în dimineaţa următoare, să o scoale şi să o cheme la micul dejun. Poartă o bluziţă cu mâneci scurte şi un chiloţel care a ajuns să fie gri de atâta spălat. Vrea să i se citească o poveste. Fratele ei, Misa, are doi ani.

Tot aşa, brusc, îşi aminteşte că Mişa, în urmă cu trei ani, s-a aruncat în faţa unui tren, care a trecut peste el.

Vizita Nataşei s-a încheiat în lacrimi.

Nu îşi poate explica de ce plânge.

Vizită medicală.

Asistenta povesteşte că ar fi chemat-o plângând în timpul nopţii, pentru că făcuse pe ea. În mod ciudat, nu a putut spune nimic, a dat doar la o parte pătura şi a arătat locul… Puţea şi începea deja să o pişte, să o ardă, aşa îşi amintea. (La ce vârstă s-a căcat pe ea ultima dată?)

Dacă este atât de depresivă, trebuie să mărim doza.

Dar nu e deloc depresivă! Nu mai ai voie să plângi atunci când îţi este ruşine de ce ai făcut?

Nu… nu vreau… nu… nu antidepresive!

Sigur? Ar trebui să le luaţi, treceţi printr-o fază dificilă pentru dumneavoastră.

Dificilă?

Este uimită. De faptul că nu simte nicio undă de tristeţe.

Care este medicamentul… împotriva tristeţii?

Asistenta se uită la ea nedumerită.

Împotriva – tristeţii, împotriva – plânsului!

Fir-ar să fie, taman în momentul în care vrea să zică medicament antidepresiv, termenul i-a zbughit-o din minte. Mai încearcă o dată. Iar a dispărut, când era cât pe ce să-l scoată pe gură.

Lucrul ăsta o deranjează atât de mult, încât o apucă furia.

Fornăie nervos.

Hai, mai încet cu nervii, că doar nu e vina mea!

Anti… anti… depresiv, bolboroseşte ea.

Asta era! Asistenta râde şi îi arată o pilulă mică, aflată într-un păhărel. Cât de bizar, ca o pilulă atât de minusculă să alunge o jale atât de mare.

Ia tableta şi o pune alături. Pe cealaltă o înghite. Este un antibiotic împotriva infecţiilor tractului urinar. De fapt, nu are nevoie de aşa ceva, deoarece are bacteriurie asimptomatică de când a devenit adult.

Dar ăsta e un lucru pe care nu poate să li-l spună, e prea greu de exprimat.

Antidepresivele apar în păhărelul ei cu medicamente de fiecare dată. Nu ascunde faptul că nu le ia, însă nimeni nu pare să observe acest lucru. Aşa că, în sertarul noptierei ei, s-a strâns deja o grămăjoară apreciabilă de tablete. Stă şi se gândeşte cui i le-ar putea dărui. Nu-i vine în minte decât Raphael. Raphael trebuie să vină astăzi sau mâine în vizită. Suferă de depresie, dar refuză să înghită antidepresive, de

teamă că va ajunge dependent de ele. Deci nu i-ar putea da lui pilulele alea. De altfel, Raphael se simte de cele mai multe ori destul de bine în perioadele în care încearcă să răsfețe pe cineva. Helene nu şi-ar fi închipuit vreodată că va ajunge atât de repede o persoană pe care Raphael să dorească să o consoleze.

Oftează.

Dimineața vine ergoterapeuta. Exersează împreună strângerea genunchilor la piept. Cam degeaba. Cu stânga reuşeşte destul de bine să se spele pe dinți. Stoarce pastă din tub pe periuță, lasă să curgă apă în pahar – toată aventura asta o face cu o singură mână. Reuşeşte să-şi umezească prosopelul cu care se spală, însă puterea mâinii ei stângi nu e destul de mare să-l poată stoarce destul, ca să-şi poată spăla fața cum trebuie. După toată această tevatură, arată aidoma unui pudel ud fleaşcă. Din fericire, este cald şi hainele se usucă repede. După toaleta de dimineață, ergoterapeuta o duce la micul dejun, în sala de mese. Acolo primeşte o scândurică prevăzută cu cuie şi ventuze, cu ajutorul cărora este fixată pe masă. Apasă păinica pe cuie şi încearcă, cu mâna stângă, să o taie. Începe să transpire. O unge cu unt şi cu marmeladă şi o mănâncă apoi cu mare plăcere. De ieri nu mai primeşte ceşti cu cioc. Lichidul i se prelinge pe bărbie, nu reuşeşte să facă în aşa fel încât să i se scurgă totul în gură. Partea dreaptă a feței îi este paralizată. O apucă râsul atunci când îşi închipuie cum va fi râzând doar cu o jumătate de față.

Au sosit surorile ei. Când se deschide uşa şi ele intră în încăpere, este atât de uimită, că se pişă pe ea de emoţie. Din fericire, cele două nu observă acest lucru. Marika este cu trei ani mai tânără decât ea, Ellen, cu şase. Una trăieşte în Dresda, cealaltă în Turingia, vechia lor patrie. Helene este mişcată că cele două au venit pentru o după-masă la Berlin, să-şi vizite sora mai mare.

De ce au aerul ăsta atât de descumpănit? Ea se bucură atât de mult! A, acum înțelege: grasa doamnă Bandner, cea cu un singur picior, care se află în patul alăturat, şi-a smuls din nou de pe ea puţinele haine pe care le avea. Este hrănită într-un mod special, printr-un furtun care îi intră direct în stomac. Când şi-a smuls lucrurile de pe ea s-a mai şi căcat în pat. Măi, puteee. Trebuie chemată asistenta. Ellen şi Marika sunt scoase din salon. Vor să o ia pe Helene cu ele. Dar ea este udă, aşa că încearcă să tragă de timp şi să facă semne tainice surorilor. Din păcate, toaleta se află de abia la capătul unui culoar lung, aşa că nu ar putea ajunge până acolo fără să fie observată. Renunţă şi le arată surorilor ei cam despre ce ar fi vorba. Ele au acum o figură şi mai neputincioasă, Ellen s-a înroşit la faţă ca un curcan. Helene încearcă să le explice că o să iasă din salon, dar după ce va fi ştearsă de cineva din personal. Până una-alta, surorile ei ies afară. Doar până pe culoar, sper? Durează ceva vreme până când asistenta ajunge să se ocupe de ea. O spală repede în pat, apoi schimbă patul.

În patul de lângă cel al doamnei Bandner era o femeie în vârstă, care i se păruse uscăţivă atunci când a fost adusă în salon. Femeia vede tot mai mulţi lunetişti cocoţaţi în copacul

mare din faţa ferestrei, care ţintesc toţi spre ea. De aceea ţine, cu mâna tremurândă, capacul oalei de noapte în dreptul capului, fără să îndrăznească să se mişte. Sigur că Marika şi Ellen trebuie să o fi văzut şi pe femeia aceea. Chiar dacă cele două surori nu ştiu nimic despre starea în care se află ea, când o văd stând în salon cu două nebune bătrâne, e normal să ajungă să creadă că şi ea este aidoma lor. Trebuie să le convingă de contrariu. Dar cum, cum…?

Când, proaspăt spălată, este dusă în scaunul cu rotile pe culoar, vede că Marika plânsese. Trece cu vederea acest fapt, dar este prea târziu să mai şi vorbească. Mâine o să fie mai bine. Le conduce pe Marika şi pe Ellen la cantină. Helene bea, epuizată, un ceai, după care vrea ca ele să plece.

Săptămânile dinaintea momentului când i s-a rupt anevrismul i s-au şters din memorie. Nu a mai rămas nimic. Câteodată doar, mai apare o frântură de amintire, dar înainte să înţeleagă despre ce e vorba, aceasta dispare din nou. Pentru moment, stă şi se miră că fiica ei cea mică nu a trecut încă pe la ea. De ce se gândeşte atât de rar la Lottchen? Oricum, nu are decât cinci anişori. Când închide ochii, Helene vede o faţă mică, cu ochi oblici şi cu un surâs ştrengăresc. O iubeşte oare? Sigur că da! Acuma i se rupe inima de dor. Trebuie să-l întrebe neapărat pe Matthes de ea, să nu nu nu cumva să uite de asta.

Să-şi croiască un drumeag al gândurilor, pe care, apoi, să-l urmeze. O să fie, cu siguranţă, dificil, dar cum altfel ar putea să redobândească săptămânile, poate chiar lunile care au

trecut? Matthes spune că ar fi fost ţinută timp de două săptămâni într-o comă indusă. Visează oare cineva în această stare, în acest timp? I se pare că a visat, dar trecerile spre cele trăite trebuie că sunt fluide. Poate să elimine cât ai bate din palme vreo două săptămâni din filmul pe care vrea să şi-l recompună din frânturi.

Îl iubeşte pe Matthes?

Înainte o atrăgea. Acum nu mai e aşa. Ştie asta cu siguranţă.

Vizită.

Unde este Lottchen?

Se bucură foarte tare că s-a gândit să întrebe de ea. Nu a uitat-o. Copilul ei cel mai mic. Matthes îi spune că Lottchen este acum la bunici, la părinții lui Helene. Speră că micuța se va distra acolo… Tatăl lui Helene o să se dea cu Lottchen pe pista de bob de vară de pe Inselsberg sau o s-o ducă în orăşelul de distracții Tabarz. Se bucură pentru fiica ei, chiar dacă momentan nu reuşeşte să o vadă.

Bengt şi-a luat vacanţă un semestru, spune Matthes, iar Bill, care se mutase de acasă la prietena lui încă din primăvară, petrece multă vreme în casa din Karlshorst.

Da, aşa e, au o casă. Au construit-o în 1998, acum aproape patru ani. Deodată vede cu ochii minții împărțirea încăperilor: marea bucătărie din lemn de arin, cu o fereastră ieşind în afară față de linia zidului exterior al casei, camera de zi lungă, cu şemineu. Camera lor de dormit, cea a lui Lottchen, ambele jos. Sus, camerele pentru Lissy şi Mareile, camera de lucru a soțului ei şi – camera ei de lucru! Doar

este scriitoare! Asta chiar că a luat-o prin surprindere! îi vin în minte nişte cărţi pe care le-a scris. Lucrează şi acum la o carte? Nu îşi aminteşte de niciun titlu provizoriu, de lucru. Poate că nici nu are încă titlu.

Leiptoop! bâiguie ea.

Îl am aici, spune Matthes şi-l scoate pe dată din rucsacul cu care venise. Jos pălăria în faţa unei asemenea atente prevederi.

Acum parcă, da, cam trage niţel curentul.

Ce înseamnă „înainte"?

Îşi aminteşte frânturi de la petrecerea zilei ei de naştere, pe care a dat-o când a împlinit patruzeci şi trei de ani. Câţi oameni i se perindă prin minte… Veniseră cu toţii, chiar şi Carla von der Mosel. Adusese cu ea un bărbat care i-a plăcut în mod deosebit. Un pietrar din Rostock. Îşi aminteşte: A atins-o pe Carla aşa, ca din întâmplare, iar Helene, văzând gestul, a fost cuprinsă pe dată de un fior de plăcere. De ce nu îşi poate aminti dacă şi Matthes va fi atins-o pe ea, în seara aceea, cumva tot aşa cum a făcut-o pietrarul cu Carla?

A organizat un fel de „Cine ştie câştigă". *Cine cunoaşte cel mai bine personalitatea lui Helene Wesendahl?* Uite, îi vine în minte una dintre întrebări: *Care este ultimul lucru pe care îl atinge seara şi care este primul pe care îl atinge dimineaţa?* Răspuns corect: deşteptătorul. A, şi încă una! *Cărui politician i-ar stoarce Helene coşurile de pe faţă?* Totdeauna când îl vedea pe Gerhard Schröder la televizor, simţea cum o furnică degetele. În mod ciudat, pietrarul, pe care îl văzuse în ziua aceea pentru prima dată, a răspuns corect la toate întrebările

şi a câştigat concursul. Ziua ei de naştere următoare, când a împlinit patruzeci şi patru de ani este, în mod ciudat, mult mai înceţoşată. Poate că nu a vrut să o serbeze…

Ar vrea să o citească pe Agatha Christie. Nu pe Martha Grimes, ale cărei prime romane cu inspectorul Jury i-au plăcut foarte mult. Îi este teamă că, acum, s-ar putea să nu fie în stare să o priceapă pe Martha Grimes. Aşa că mai bine Agatha Christie. Pe care a citit-o încă de când era foarte tânără, poate că îşi aduce aminte de unele părţi din romane şi o să-i fie mai uşor.

Se poate exprima mult mai bine ajutându-se de laptop. A întocmit o listă lungă de lucruri pe care vrea să le facă. De exemplu, să poată scrie cu mâna stângă. Pentru asta ar avea nevoie de un pix şi de hârtie.

Matthes îi spune că ar trebui să încerce să scrie poezii. Are creion şi hârtie la îndemână.

Poezii? Cum adică? De unde până unde? Nu poate să-şi închipuie aşa ceva.

Între o posibilă poezie şi Helene Wesendahl se cască un hău. Mare şi negru.

În salonul numărul patru a sosit o a patra persoană. O femeie în vârstă, care suferise un atac cerebral. Femeia asta vede lucrurile cu aceeaşi voioşie cu care le vede şi ea. Batistei îi zice lămâie, iar mesei de prânz, ladă de gunoi. Este întreagă la cap şi ar vrea să se întoarcă la ea acasă, în apartamentul ei. Nu mai este vorba decât să i se stabilească medicaţia cu fluidizante sanguine, ca să nu existe pericolul

unui nou atac cerebral. Este micuţă şi graţioasă, are o alură sportivă. Fac de gardă pe rând împotriva atacurilor cu căcat ale doamnei Bandner. Dacă nu este trează niciuna dintre ele, putoarea devine insuportabilă. Helene poate să vorbească încă de dimineaţă cu ea, când este vremea cea mai favorabilă pentru aşa ceva. Îi dă sfaturi bune şi este plină de înţelegere, pentru că trece şi ea cam prin aceeaşi situaţie. Când vorbeşte de lămâi şi de lada de gunoi, nu îşi dă seama de greşelile pe care le face. Dacă îi repeţi ce a zis, pricepe ce a greşit.

Helene tot nu a căpătat documentaţia pe care o voia despre afazii. Poate că e bine aşa, mai ştii? În schimb, are o primă întâlnire cu logopeda, care o supune unor lungi şiruri de teste. Bun, asta e, nu avem ce face. Dar crede că îşi poate purta mai bine de grijă de una singură.

Cum apare Matthes, se linişteşte şi îi dispare orice urmă de animozitate. De parcă ar avea un magnet în buzunar, care să atragă spre el toată neliniştea şi confuzia din mintea ei. Se uită atentă la Matthes, să vadă dacă nu cumva are buzunarul pantalonului ceva mai umflat, pentru că acolo se adună toată neliniştea ei. Dar poate că nici nu ţine magnetul într-unul dintre buzunarele pantalonilor, ci în jachetă, sau poate în cămaşă! El îşi scoate jacheta, o aşază pe spătarul scaunului. Îl apucă pe Matthes cu mâna stângă, îi atinge mâinile, capul, îi simte umflăturile de pe cap. Da, mâna ei le recunoaşte din nou, trece peste ele ca peste un ţinut bine cunoscut. Capul lui te duce cu mintea la un teren pentru exerciţii militare, cu tranşee, gropi şi parapete. Părul lui, încă foarte negru, este lung. Nu se văd umflăturile, ai crede că ai în faţă un simplu

craniu normal.

Mâna ei îi mângâie spatele în momentul în care el o strânge în braţe. Cămaşa lui este udă de transpiraţie, este foarte cald afară. Îşi bagă mâna şi în buzunarele lui de la piept, atunci când dă să se ridice. Nu a descoperit nici acolo vreun magnet. Nu mai rămâne decât jacheta, la care se uită pe furiş.

E ceva cu jacheta mea? întreabă. Matthes.

Magenta, spune ea.

Magenta. O culoare. A pronunţat cuvântul de parcă ar fi visat despre el.

În fond, despre ce visează?

Helene nu poate face diferenţa dintre visele ei normale de peste zi sau de peste noapte şi cele care îi sunt induse de narcoză, îşi aminteşte foarte pregnant un vis anume, pe care trebuie să-l considere un eveniment, pentru că îl are în memorie drept un eveniment. Şedea pe undeva, într-un cartier de blocuri bătut de vânturi, în curtea unei cârciumi cum găseşti atâtea în asemenea zone, în faţa ei se afla o imensă curte interioară cocoţată în vârful unui deal, cu plopi pe jumătate crescuţi, cu stufăriş şi cu un mic iaz puţin mai în jos. Vântul bătea puternic, o dureau urechile. Vine pe role o hoardă de inşi cu mutre agresive, nişte nemernici raşi în cap, care îi provoacă, în aceeaşi măsură, milă şi silă. Milă şi silă. Milă şi silă. Se simte strivită între aceste două sentimente, trebuie să se chircească şi să se facă cumva nevăzută, dar ei au şi descoperit-o. Pe când se apropie de ea, fac tot soiul de bancuri. Ea se preface că bea liniştită, ba poate chiar

plictisită, din cappuccinoul ei, uitându-se în jos, spre iaz, până când vede deodată: ţestoase, protei, salamandre, broaşte – toate în minunate nuanţe pământii, dar având înfăţişări mai curând indiene. Îi zâmbesc larg, sunt de mărimea unui om şi se apropie încet, obrajii şi fruntea lor, acoperite de negi, sunt de un brun măsliniu, ochii întunecaţi, şi au părut lung şi negru. Când şeful bandei se uită în direcţia spre care se uita ea atât de stăruitor, este cuprins de frică, ţipă, tovarăşii lui se întorc nedumeriţi şi, când văd proteul indian venind către ei, fug de acolo cât pot de repede, călcându-se în picioare unii pe alţii. Amfibiile trec maiestuos pe lângă terasa cârciumii, doar o singură doamnă ţestoasă se aşază la masa ei şi se uită prietenos la ea, limba îi ţâşneşte înainte, prinde o muscă, apoi îi surâde. Ţestoasa asta îi aminteşte de Jayashree. Pe Jayashree a cunoscut-o anul trecut în Kolkata, e o profesoară care învăţa germana şi care visa să emigreze, o fiinţă nu chiar uşor de suportat, dat fiind modului ei binevoitor, dar obositor, de a încerca să-ţi fie continuu alături. Helene ar vrea să vorbească cu ea, dar îi este teamă de întrebările pe care i le-ar putea pune Jayashree, de exemplu dacă i-ar împrumuta bani să zboare în Germania pentru o vizită sau dacă ar putea să-i trimită o carte anume scrisă de Christa Wolf sau, pur şi simplu, o cutie plină de pachete cu cafea. Din fericire, îşi aduce aminte că nu e vorba de Jayashree, ci doar de o ţestoasă care are trăsăturile lui Jayashree. O întreabă amabil cum o cheamă. Urmează un foarte răsunător, râgâitor „Quaaaak“, o uşoară plecăciune, după care o zbugheşte după celelalte animale, sărind de mama focului, să le ajungă din urmă pe celelalte.

Helene le vede pe toate dispărând din faţa ei după colţul blocului şi este bucuroasă că au scăpat-o de bătăuşii ăia care veneau amenințător spre ea.

La micul dejun, Helene stă la masă, de cele mai multe ori, în faţa unui bărbat tânăr, a cărui paralizie spastică îl face să nu poată mânca de unul singur. Se chinuieşte să păstreze bucata de pâine pe scândurica prevăzută cu cuie şi să întindă cu cuţitul un strat de unt cu mâna cealaltă, dar parcă e un joc de noroc, o reuşi, n-o reuşi? De cele mai multe ori îl ajută cineva, lucru care nu îi face deloc plăcere. Din gura lui schimonosită picură salivă. Nişte cicatrici mari îi urâțesc capul. Cineva a povestit că l-ar cunoaşte, că ar fi fost până de curând şofer la firma „Mâncare pe roţi" în zona Kaulsdorf-Köpnick. Lui Helene îi displace foarte mult ideea că cineva căruia i se scurge saliva din gură i-ar aduce la uşă o comandă de mâncare. Şi, în plus, omul ăsta nu pare a fi în stare să ţină farfuriile în mână fără să le scape pe jos. În timp ce se gândeşte la toate astea, se vede în oglinda dulapului încastrat în zid. A, da, nici mâna ei dreaptă nu mai poate ţine ceva! Nu o să mai poată cânta la pian, nici să coasă sau să tricoteze, iar faţa îi arată altfel decât acum o lună de zile. Este rasă complet pe partea stângă, i-au apărut doar nişte pufuleţi de păr, arată ciudat şi, ha! şi din gura ei picură salivă.

Astăzi încearcă să scrie un e-mail. Durează ceva timp până când mâna stângă reuşeşte să aşeze degetele pe clapele tastaturii acolo unde vrea ea. Un e-mail cu care să o liniştească pe Carla. Matthes spune că îşi propusese să o

viziteze pe Carla în ziua următoare celei în care i s-a rupt anevrismul. Să meargă cu Lottchen, cu trenul Intercity… După cinci propoziţii este extenuată, dar şi mulţumită. Încearcă să-şi aducă aminte cum să copieze e-mailul pe discheta pe care vrea să i-o dea lui Matthes. Îi ia ceva timp. El urmează să trimită mesajul de pe computerul lui de acasă. Când se aşază mai comod în pat, apare deodată imaginea tablei din plută aflate în bucătăria din Karlshorst. Da, da, biletele pentru drumul până la Carla erau prinse acolo în piuneze, îşi aduce bine aminte. Reconstruieşte totul: alături era o lungă listă cu numerele de telefon importante, doi hopa-mitică din lemn, o carte de vizită a domnului Nagarajan din Bangalore, care vrea să îi trimită de mai bine de-un an un articol. Râde. Mai jos – lista cu lucrurile pe care se gândise să le ia cu ea.

Nu mai râde.

Intenționase să plece de acasă.

Acum îşi dă seama că şi partea stângă a corpului ei este înțepenită. O femeie de turtă dulce. Dacă o turtă dulce ajunge să fie udată de apă, se înmoaie. Pe loc începe să transpire, produce singură apa care să o înmoaie.

Ce e cu dumneavoastră? Aveți febră?

Asistenta. Helene, în plină criză de panică, nu a auzit-o venind. Asistenta o şterge cu un şervet rece şi umed pe față, după ce i-a pus mâna pe frunte să vadă dacă are temperatură.

I se face rău. După ce îşi revine, îşi spune că simțurile i s-au încâlcit, s-au bramburit… Oftează prelung.

Ideea de a se despărţi de Matthes o arde dinăuntrul rărunchilor. Ruptura…

Da, Matthes locuia sus, în camera lui, ea dormea jos, în patul pe care înainte îl împărţeau. Lucrurile s-au aşezat în timp în aşa fel, încât plecarea ei pentru câteva luni ar fi trebuit să funcţioneze. Luni în care ar fi vrut să afle dacă îi mai lega ceva. Când a împlinit patruzeci şi patru de ani, nu a putut să se gândească la asta, de aceea nici nu-şi sărbătorise ziua de naştere. Pe vremea când erau împreună, tăcerea întristătoare făcea să pălească bucuria fiecărei zile, niciunul dintre ei nu trebuia să fie mai presus de celălalt şi trebuiau să aibă grijă, pe de altă parte, să nu ajungă să se lase doborâţi, dimpreună, de uniformitatea, de monotonia vieţii lor. În fond, mai trăiau cu ei în casă încă doi dintre copii. Lui Lottchen nu îi spuseseră încă nimic despre ceea ce intenţionau, însă Mareile simţea că se petrece ceva. Au pretins că dorm în dormitoare diferite din pricina orelor lor diferite de somn şi a faptului că Matthes sforăie. Într-adevăr, sforăia foarte tare, dar lucrul ăsta nu a deranjat-o niciodată. Deodată, o deranjează că sforăitul lui nu pătrunde până aici, în salon, cum ar mai vrea să-l audă acum! E adevărat că Matthes avea un aer tineresc, dar, de fapt, anii începeau să-şi spună cuvântul. Chipul îi este mai sleit faţă de acum, să zicem, cinci ani. Spatele i se apleacă tot mai tare, iar abdomenul lui, care înainte era asemenea celui al unui zeu grec, a ajuns acum cam rotunjor şi, pe deasupra, se mai văd şi începuturile unor colăcei de grăsime, care devin tot mai pronunţaţi în zona coapselor. Nasturii de la pantalonii lui de mărimea 46 au ajuns să rupă butonierele, pe care ea le

întăreşte, din când în când, la maşina de cusut. Pe care le întărea la maşina de cusut. De acum încolo,

Matthes trebuie să înveţe să-i coasă singur sau, altminteri, va fi nevoit să-şi cumpere nişte pantaloni cu un număr mai mare.

O enervează această grijă pe care i-o poartă.

Cum de se mai poate uita la el, după ce şi-a amintit atâtea şi atâtea?

Pur şi simplu, nu este timp destul pentru a-şi ordona gândurile cu ajutorul laptopului. Fiecare cuvânt pare o sărmăluţă făcută din nisip. Pe când era mică, Helene se juca ore în şir de una singură într-o groapă de nisip şi făcea sărmăluţe: înfăşură nisipul ud în frunze de arţar, apoi străpungea sărmăluţele astea cu crenguţe, ca să nu se desfacă. Cu vremea, ajunsese să atingă perfecţiunea. Era fascinată de sărmăluţele ei şi le ordona după cât de frumos îi ieşiseră. Când se ducea seara la culcare şi închidea ochii, vedea grămezi imense de sarmale cu nisip. Acum încearcă să retrăiască mândria pe care o resimţea atunci şi pe care o adună din ciopârţeala creierului ei prins în copci, făcând-o să prindă formă încet-încet, cu fiecare cuvânt pe care îl poate face să apară pe monitor. Dar îi e greu. Ergo, fisio, logo, psiho – procedurile urmate pentru însănătoşire sunt numite aici doar după primul element, toată lumea ştie că, toate dimpreună, înseamnă terapie şi mult timp. Mai ciupeşte nişte timp din întuneric, atunci când cele trei tovarăşe de salon dorm, sau, în timpul zilei, când merge cu scaunul cu rotile jos, până pe pajişte, purtându-şi laptopul strâns lipit de

trup. Din păcate, este un laptop vechi şi slăbuţ, acumulatorul nu prea mai ţine. Pe de altă parte, ştie însă foarte clar că, oricum, nu e în stare să scrie mai mult decât o ţine acumulatorul.

Helene stă la umbra unor tei şi se bucură că nu a venit nimeni să o viziteze. Masa de prânz a trecut deja. Astăzi s-au dat chifteluțe aşa cum se fac în Königsberg. După ce le înghiţea, sosul de capere îi lăsa un gust care îi amintea de ceva blănos. Gustul ăsta îi revine în memorie din vremurile ei de glorie culinară, îl poreclise şobolan pe limbă. Şobolanul îi mai rămâne o vreme pe limbă, nu se lasă alungat atât de uşor. Însă Matthes i-a adus nişte gumă de mestecat ieri, când a fost să o vadă – o caută cu nervozitate în buzunarul pantalonilor ei de trening şi o şi găseşte. Nu îi este uşor să o scoată din ambalaj. Degetele mâinii stângi se mişcă foarte nesigure, deşi se amăgeşte că se descurcă foarte bine. Ce chestie…

Stă jos şi mestecă. Gustul puternic de mentă îi curăţă gâtul. Laptopul rămâne în geanta lui. Nu cumva voia să îşi facă o listă? O face fără computer, vrea să îşi compună lista în capul ei găurit, ferăstruit, reasamblat – şi se simte foarte bine la gândul acesta. O listă normală, una făcută aşa cum trebuie. În stânga se trec cuvintele-cheie, în dreapta fiecărui cuvânt-cheie, mai pe larg, ce intenţionează să facă. Îi vine greu să priceapă, aşa, pe loc, de ce îi ia mult mai mult timp pentru partea dreaptă decât pentru cea stângă. În stânga trece cuvântul „dragoste". În dreapta, nume de bărbaţi? Nu, începe să râdă, în dreapta ar trebui să treacă ceea ce îşi aminteşte atunci când pronunţă cuvântul „dragoste". Dar, în

momentul ăsta, ea nu pronunţă niciun cuvânt. Şi nu scoate niciun sunet. Totul se întâmplă altunde. Încearcă să-şi închipuie regiunile creierului. Din păcate, nu ştie nici măcar unde i s-a rupt anevrismul! Dar, de întâmplat, s-a întâmplat, asta e sigur!

Unde rămăsese? La dragoste. Un sentiment. Face ca sângele să circule cu viteză mai mare. Dacă se gândeşte la dragoste, îi vin în minte fierbințeală şi roşu. Se gândeşte cât de dependentă era de Matthes, cât de mult ţinea la el. Şi acum – unde mai sunt sentimentele de atunci? Trebuie să fie totuşi pe undeva! Se supără că nu găseşte răspunsul. Că nu se lasă prins. Se mişcă în spatele unor cearşafuri albe, care îi fâlfâie în creier de parcă ar fi bătute de vânt. Ce vânt poate să bată prin mintea omului? Un vânt al creierului? Care pătrunde prin toate cotloanele lui? Cu o aşa volbură stăpânindu-i mintea, tot ceea ce ar putea pricepe devine, subit, de neînțeles! E disperată, vrea să arunce laptopul cât colo, dar, din cauza stării de tensiune în care se află, nici măcar nu reuşeşte să-l scoată din geantă. De fapt, de ce vrea să îl scoată, poate să îl azvârle şi aşa, cu geantă cu tot, să se ducă la fund acolo, în şanţul micuţ de apă, care se află atât de aproape.

Cineva strigă *Mamă,* vocea i se pare cunoscută, vocea asta o face să simtă pe dată ceva care aduce cu dragostea, dar nu o cuprinde fierbințeala, nici nu se îmbujorează. Trebuie să mai existe şi un alt fel de dragoste. De ce nu mai ştie oare acest lucru? De ce acest lucru se ascunde până când cineva vine şi strigă *Mamă,* şi o scoate din întocmirea unei liste, a unui plan, a unor intenţii, care sunt, de la bun început,

ferecate cu şapte peceţi?

O fetiţă care strigă mama vine fugind spre ea pe drumul de beton. O ţine de mână un bărbat. Amândoi se opresc, fata se uită la ea cu o privire care aşteaptă un răspuns. Şi ea se uită curioasă la fetiţă. Încet-încet îşi dă seama că o cunoaşte. Se numeşte Lottchen.

Lottchen se caţără pe scaunul cu rotile, în drum spre salon.

Unde locuieşti?

Lottchen vrea să ştie unde locuieşte. Are, aşadar, sentimentul că mama ei a fost atât de mult timp absentă, încât a ajuns să creadă că ea s-ar fi mutat. Că ar fi plecat. Asta şi voia să facă. Faptul că se află acum aici o face să se îndepărteze sau să se apropie de Lottchen? Iarăşi un lucru care nu poate fi lămurit, singura certitudine la care se poate opri fiind doar întrebarea.

Nesiguranţa (spusă pe tăcute) elimină orice soi de răspuns, creând în capul lui Helene doar confuzie. Vorbe aruncate alandala despre despărţire ar fi cu totul deplasate în această situaţie. Cu mare efort, încearcă să-şi recapete liniştea. Închide ochii, ceea ce îi face bine, în timp ce Matthes împinge scaunul cu rotile.

Au, strigă Lottchen sprinţară, *ce faci, mă ciupeşti!*

Şi Reimbardsbrunn? Cum ţi-a plăcut la bunici?

Un subiect ideal. Lottchen începe să turuie câte şi mai câte a făcut bunicul împreună cu ea. Au căutat în pădure mure şi afine. Au zis numele tuturor păsărilor, fluturilor şi plantelor pe care le-au văzut. *A, păi a devenit o adevărată expertă în fluturi,* spune Matthes.

Şi vezi, mamă, acesta este doar un fluture-de-varză, de-ăştia sunt foarte mulţi, dar un fluture ochi-de-păun este mult mai frumos şi mai rar, iar dacă vrei un fluture tablă-de-şah sau un amiral, atunci chiar că trebuie să cauţi mult şi bine după el!

Şi copilăria ei a fost marcată de fluturi, plante şi păsări, pe care tatăl ei i le arăta cu multă răbdare. Este mişcată de faptul că face la fel şi cu nepoata lui, în timp ce mama ei, ca şi înainte, stă acasă şi găteşte sau coace una şi alta. Nici nu mai e nevoie să întrebe ce mai face mama. Trebăluiala ei curge de la sine, fără vreo schimbare. Deodată creşte în ea un sentiment de iritare: istoria se repetă. Dar supărarea că mama ei rămânea acasă, luând asupra sa îndatoririle unei bune soţioare, în timp ce tatăl ei îi arăta lumea, dispare pe dată. Când se întorceau acasă, rufele erau spălate şi atârnate pe frânghie, cartofii abureau în castron, alături, sângereţi fripţi şi varză acră, simte cum mirosul îi urcă în nări. Nu ar fi crezut niciodată că, în ciuda convingerilor ei feministe, va ajunge să descopere ceva de genul înţelegerii pentru diviziunea rolurilor practicată de părinţii ei. Înţelegere? Nu, nu e asta, sentimentul pe care îl nutreşte este mai curând unul de gratitudine. Brusc îl vede pe tatăl ei, când reveneau acasă, sărutând-o pe mama cu o mândrie evidentă în privire, de ce nu a mai văzut acest lucru înainte, când îl vedea aievea, atunci când tatăl ei se întorcea acasă cu surorile ei mai mici, după aceleaşi şi acelaşi plimbări, şi când ajunsese destul de mare ca să se împotrivească vieţii, care îi fusese hărăzită în familie, vieţii care o aştepta…

Mama ei avusese întotdeauna un loc de muncă, zi de zi şi an de an a învăţat hoarde de elevi să scrie şi să citească – nu

i-ar fi fost de ajuns? N-a putut oare să înveţe din acţiunile părinţilor ei, cum îşi împărţiseră sarcinile de familie? Doar lucrurile se petreceau mult mai liniştit, mult mai puţin haotic decât în gospodăria ei, în care a crescut cinci copii, şi nu se datora oare asta faptului că era clar pentru fiecare dintre părinţii ei ce îi revenea de făcut? Că fiecare trudea la ce se pricepea mai bine?

Este ciudat cum nişte idei bine înfipte în cap se amestecă şi se reînnoadă continuu între ele şi cum reuşesc, apoi, să reapară la suprafaţă în cu totul alte combinaţii decât înainte. Sau cum se poate nărui totul doar cu o singură vorbuliță gângăvită de un copil.

Stătea la fereastră şi se uita după Matthes. La nesfârşit. Dar a trecut mult timp de atunci. Erau încă la facultate, el la matematică, ea la psihologie, iar el o rupsese la fugă de la o gelaterie din Piaţa Lepzig spre tramvai. Şi astăzi îl mai vede cum fugea. Cu o coamă lungă de păr zburătăcită de vânt, cu capul care se apleca într-o parte şi-n alta, cu braţele desfăcute şi cu un pas nesigur, care îi făcea genunchii să i se tot lovească între ei. Tramvaiul trebuia să îl ducă acasă. Stătea în Wiederitzsch, împreună cu soţia şi doi copii mici. Născuți în primul şi în al treilea an de studii. Acum erau în anul al cincilea.

El o iubea.

Ea pe el nu.

Până când, o dată, au jucat împreună într-o piesă de teatru pe o scenă studenţească şi i-a văzut umerii uscățivi şi bățoşi. Când şi-au pus costumele. Pe dată şi-a dorit să fie prinsă

între umerii ăştia uscăţivi şi băţoşi şi a observat, uimită, cum ceva se schimbă în ea. Nu s-ar fi putut gândi niciodată la un bărbat ţinut sub papuc. Când au dormit pentru prima dată împreună, el i-a zis „ochişor albastru" şi a mai spus că cireşele galbene care atârnau în pomul aflat în faţa ferestrei ar fi fost roşii. Mirosea a frică, dar totuşi a făcut-o. Fiul ei, Bengt, dormea în camera de alături. Era cam ora prânzului. De fapt, locuia cu băiatul într-o cameră de doisprezece metri pătraţi, dar vecina ei lipsea de acasă o săptămână şi îi lăsase cheia. În cele din urmă, Bengt a fost cel care, chemând-o, a făcut-o să iasă dintre umerii lui. Matthes s-a îmbrăcat foarte repede. Atât de iute, încât şedea, ca întotdeauna, la masă, atunci când ea a intrat împreună cu Bengt.

Îl iubea pe Matthes.

Se uitase mult după el, când fugise după tramvaiul care mergea spre Wiederitzsch. Lacrimile ei era lacrimi de disperare, o disperare care părea să marcheze relaţia lor.

Dacă nici de data asta nu va simţi că se poate ivi o ieşire, nu va mai izbucni în lacrimi.

Puteţi să părăsiţi salonul pentru câteva ore, asta dacă nu ştim exact pe unde sunteţi, i-a spus asistenta, făcându-i cu ochiul.

Adică cum? Helene a mai plecat, de capul ei, fie la cantină, fie în marele parc al spitalului, dar nu a lipsit niciodată mai mult de o oră. De fapt, chiar mai puţin. Nu vor să ştie pe unde este? Helene îl informează pe Matthes la următoarea lui vizită de lucrul acesta, iar el propune pentru weekendul următor o minivacanţă. Deci, totuşi, se gândeşte ea plină de mândrie, a reuşit, chiar fără să-i spună lui Matthes că îşi

doreşte aşa ceva.

Din păcate, el tot nu ştie să conducă maşina. Dar nici ea nu poate! Nu mai poate! La asta încă nu se gândise.

Va trebui să vindem maşina, spune ea.

Să mai aşteptăm, zice el.

Totdeauna spune chestia asta: să mai aşteptăm, să mai cumpănim. Nu e nimic de aşteptat. Că nu e în stare să conducă o maşină vede şi un orb care bâjbâie sprijinindu-se în baston. S-a enervat.

Cine o va duce acasă pentru câteva ore? Aşteaptă să vadă care o să fie surpriza.

Pe mâine.

Sâmbăta este mai puţin personal medical în pavilion decât în timpul săptămânii. O asistentă la începutul zilei, alta mai târziu, o a treia pe timpul nopţii. În plus, două persoane aflate în serviciul civil. Cum se mai bucură ăştia că ea o să plece.

E aproape ora două.

La vecina ei de pat a venit în vizită prietenul ei, sunt o pereche veselă, chiar dacă au trecut amândoi de şaptezeci de ani! El ar fi trebuit să îi aducă ei nişte chiloţi, dar nu a găsit nici unii acasă, aşa că i-a cumpărat unii noi. Sunt mai multe perechi, doar tanga. Femeia îi face semn că e ţicnit. Helene se gândeşte că, totuşi, femeii i-ar sta bine nişte chiloţi din ăştia, cu corpul ei mignon şi zvelt.

Doamna Bandner, cea cu un singur picior, şade frumos îmbrăcată şi cu un zâmbet larg, ca de obicei, în scaunul ei cu rotile şi îl aşteaptă pe voluntarul de la biserica catolică, cel

care ar urma să o viziteze.

Uscăţiva tremură de frică, şi-a pus plosca în vârful capului.

Pe Helene, în mod ciudat, în momentul ăsta o lasă rece dacă va fi mutată sau dacă va rămâne aici în continuare.

Zece minute după ora două păşeşte în încăpere un imens buchet de flori de câmp. De buchet nu este prinsă nicio carte de vizită, dar din spatele lui se iţeşte Jürgen, care o trage după el pe Ernestine. O surpriză cu totul nesperată, căci cei doi stau departe, hăt, în Lübeck. Sunt prieteni cu Matthes de câţiva ani. Pun buchetul într-o vază cu apă, o aşază pe Helene în scaunul cu rotile şi îi explică asistentei că vor să o ducă jos în parc, doar este o vreme atât de frumoasă. Şi, odată ajunşi jos, o iau pe drumul betonat până la parcarea secundară, pe care nu o prea ştie lumea, dar care, înainte de toate, este gratuită. Helene se miră cât de repede află asemenea lucruri nişte oameni care nu sunt de-ai locului. Transbordarea ei în maşină a funcţionat perfect – Jürgen o ridică de subsuori, ea reuşeşte să îşi pună singură piciorul stâng în maşină, iar Ernestine îl împinge înăuntru pe cel drept cu destulă dificultate, dar reuşeşte în cele din urmă. Apoi strâng scaunul cu rotile – reprezentaţia a fost perfectă. După care pornesc la drum.

Propoziţii scurte. Subiect, predicat, obiect. *V-am văzut venind. Mă bucur să fiu acasă. Arătaţi bine. Ai o cămaşă frumoasă. Ai mai încărunţit. Te-ai mai stafidit.*

Te-ai mai stafidit? Nu ştie de ce şi cui i-a spus asta, dar Ernestine, care conduce, nu a auzit-o, iar Jürgen o întreabă ce a spus.

Cum zici că sunt? îmbătat?

Nununu, Jürgen suferă încă de pe urma alcoolului, are în spate o lungă perioadă de terapie şi nu a mai băut de ani buni. *Inciorâpat,* îi vine în minte, şi se uită la picioarele lui Jürgen. Într-adevăr, poartă ciorapi dungaţi şi pantaloni scurţi.

Inciorâpat, porţi ciorapi! repetă, ea disperată, dar Jürgen începe să turuie la nesfârşit. Şi atât de repede, încât ea nu mai poate să urmărească şi să lege în minte subiectul, complementul şi predicatul, care se pierd undeva pe drum. *CiorapiiCâmaşaCâlduraCiupercapicioruluiMâinilepicioareleSaboţi :* Este fără vlagă. Ridică din umeri atunci când Jürgen se uită la ea întrebător. Se înroşeşte în obraji.

Ai vorbit prea repede pentru mine, spune ea lent.

Atunci o să vorbesc rar, spune Jürgen repede.

Toţi stau la poartă şi o aşteaptă. Chiar şi familia Faber, de alături, şi familia Suschke, a căror casă se află pe jumătatea din faţă a terenului pe care se înalţă casa ei şi a lui Matthes. Mulţi îi strâng mâna dreaptă, doamna Suschke este singura care îi întinde la rândul ei stânga. A fost asistentă-şefă la clinică, aşa că nu e de mirare că face un gest atât de atent şi de profesional.

Helene îşi vede copiii, pe toţi cinci, şi nu pricepe cum de a putut purta în ea aşa o cantitate enormă de carne. Se vede crescând ca un aluat în care s-a băgat prea multă drojdie, însă Matthes o frământă grabnic într-o mogâldeaţă şi, pe deasupra, nici nu mai vrea să-i dea drumul. Îşi aduce aminte că, înainte, voia să se Iacă mică-micuţă şi să se ascundă la

subsuoara lui în momentele dificile. Ca atunci când a dat examenul de stat. Sau înainte de tot felul de interviuri pentru un loc de muncă. Doar că era cam prea mare şi durdulie, lucru de care devenea şi mai conştientă înaintea unor asemenea episoade. Mai întâi, deoarece simţea că nu are cum să se ascundă în siguranţă la subsuoara lui, apoi, şi pentru că membrii comisiilor şi angajatorii nu se prea dădeau în vânt după persoanele înalte, robuste şi plinuţe. Aşa că se prezenta, de fiecare dată, cu umerii strânşi şi cu haine largi, fâlfâinde. Dar, cum tocmai observă, pantalonii ei cei negri ajunseseră să îi fie destul de largi în ultimele săptămâni…

Înăuntru descoperă un cozonac cu brânză de vaci. Matthes l-a copt. Lui Helene îi place nemaipomenit felul în care face el cozonacii, dar nu reuşeşte să mănânce mai mult de o jumătate de felie. Matthes reacţionează neaşteptat, trimite pe toată lumea care era de faţă să se ducă să facă o plimbare, *aşa, cam o oră!* şi apoi o aşază pe pat. Până să-şi dea seama ce se petrece, el este deja peste ea, îi smulge hainele, ea nu are niciun chef, se simte *invalidă,* bolboroseşte ceva, vrea să îi spună ce simte, dar nu are nicio parte din trup cu care să i se opună. Se gândeşte la multele săptămâni în care el a trebuit să se descurce *fără asta.* Zace pe pat, incapabilă să spună o vorbă. Încet, urcă ceva în jumătatea stângă, cea intactă, a corpului ei, parte pe care are credinţa că o cunoaşte: o voinţă de apărare. Dar nu are sentimentul că ar putea să o aplice. Matthes o sărută iar şi iar.

Ea începe să plângă.

El sigur se gândeşte că ea este fericită.

Cel puţin aşa crede ea.

Matthes pleacă în întâmpinarea celorlalţi, împingând-o în scaunul ei cu rotile. Căruciorul pentru fata cea mică avea un dispozitiv rabatabil, în aşa fel gândit, încât puteai alege dacă să te uiţi la faţa ei în timp ce îl împingeai sau să o laşi să se uite în orice parte ar dori. Matthes alegea cel mai adesea contactul vizual cu cea mică, iar Helene o lăsa să îşi arunce privirea oriîncotro. Acum este bucuroasă că nu există asemenea opţiuni la scaunul ei cu rotile. Probabil că Matthes ar merge iar pe varianta contactului vizual.

Lacrimile ei au lăsat în urmă nişte cruste de sare, pe care încearcă să le înlăture. Nu reuşeşte întru totul. Îşi râcâie cu unghiile sarea de pe faţă. Chiar a trecut prin asta sau a fost doar unul dintre visele ei ciudate? O cuprinde disperarea, pentru că nu poate să îşi dea seama dacă a fost una sau alta. Faţa i se schimonoseşte în încercarea de a-şi stăpâni un alt hohot de plâns. Nu poate să îşi închidă gura. Se uită în jos, la picioarele ei, acoperite de pantalonii fâlfâind în vânt. În bătaia soarelui, saliva care i se prelinge din gură străluceşte zglobiu, ca nişte perle. Aţele astea ude tot curg în jos, până când ajung pe stofa neagră a pantalonilor ei sub forma unor pete mari, cam urâte, care sunt şi mai negre decât pantalonii. Ar vrea să le rupă sau să le şteargă, dar nu poate, pentru că nu are nicio batistă la ea. Aţele se încolăcesc şi se înnoadă în jurul mâinilor ei ca nişte parâme de corabie, sunt bine priponite în poala ei de salivă – numai să nu vadă cumva Matthes ce se întâmplă.

Matthes însă vede ce se întâmplă.

Sigur, se poartă de parcă n-ar şti nimic, scoate aşa, într-o doară, un pachet de batiste de hârtie din buzunarul pantalonilor. Despătureşte una şi o lasă să plutească, peste capul ei, până pe mâini.

Helene tot nu e în stare să închidă gura.

Mai târziu stau împreună în bucătărie, Ernestine a adus fructe din grădina ei. O zmeură minunată şi nişte afine negre. Helene se bucură peste poate uitându-se la ele şi, totodată, uitându-se pe sine. Când îi cade o boabă din lingură, simte că parcă mâna dreaptă ar vrea să se mişte, să se lipească de corp şi să încerce să oprească fructul să cadă. Strigă pe o voce totuşi stăpânită, ceilalţi se uită uimiţi la ea.

Uite! Mâna mea dreaptă!

A simţit foarte clar impulsul mişcării, chiar dacă braţul poate că nu s-a mişcat nici măcar un milimetru. Oare se vor fi refăcând nervii? Sau să fie cumva impulsuri-fantomă care încearcă să refacă legături retezate?

Jürgen este primul care strigă bucuros:

Bravo, bravo! Uite că îşi revine!

El îşi dă imediat seama de formularea imbecilă a celor spuse, toţi mijesc a râs, uşor stânjeniţi. Jürgen, pentru că speră că ea nu va fi auzit ce a spus. Helene, pentru că a auzit şi ar dori ca Jürgen să nu fi zis aşa ceva. Cad de acord tacit să lase acele vorbe să se piardă pe undeva în uitare. Când vine din grădină şi intră în bucătărie, Lottchen stâlceşte sub talpă boaba care îi căzuse pe; os lui Helene.

În curând se face ora cinci. Începe să fie neliniştită. Vrea

înapoi, la clinică. Dar nu îndrăzneşte să o spună. Vrea în patul ei de acolo şi vrea să aibă liniştea ei de acolo, când îşi trage peste cap plapuma şi nu mai ştie de nimeni şi de nimic. Pe cei care o înconjoară, sunt tot opt, nu îi vede decât ca pe nişte siluete, fără să audă ce spun. Lottchen, Mareile, Bill, Bengt, Lissy, Jürgen, Ernestine – toţi forfotesc şi vorbesc unii peste alţii. Cu ea sunt nouă. Doi în plus pentru masa cu şapte locuri.

Matthes parcă filmează cu mintea.

Pe ea o trec fiorii.

E trecut zece. A adormit imediat cum a revenit în salon. Faptul că este din nou trează nu ţine de destin: a fost aprinsă lumina la schimbul de tură şi au trecut pe la toţi pacienţii. Deşi dormeau deja cu toţii. Helene suspină. Trece în revistă ziua care s-a sfârşit.

Matthes chiar s-a culcat cu ea?

Degetele ei se strecoară înăuntrul chiloţilor, după ce le scoate, începe să le adulmece.

Peşte.

Da, e adevărat. E adevărat!

Cu câteva ore înainte ar fi fost tentată să spună că a fost un vis de-al ei. Este minunat că lucrurile încep să se aşeze şi că acum poate să despartă realitatea de vis, să le ordoneze pe fiecare într-un sertar separat, al său. Se bucură atât de mult, încât, la început, nu îşi dă seama că spaima tinde iarăşi să pună stăpânire pe ea. Când aceasta ajunge mare şi ameninţătoare deasupra ei, dusă e şi ultima urmă de bucurie.

Se uită la ceas. Este douăsprezece şi zece.

Este supusă unui test de inteligenţă. I se pun în faţă tot soiul de tipare şi de figuri geometrice, dintre care trebuie să aleagă, într-un timp dat, ceea ce nu se potriveşte cu celelalte forme. După ce s-a concentrat o vreme, lucrurile au început să meargă. După exerciţiul cu formele, a venit rândul seriilor de cifre care trebuiau completate. 121, 100, 81, 64 – ce urmează? 64, 16, 4, 1, 1/4 – şi pe urmă? Nu a avut probleme. În schimb, în cazul testelor lingvistice, lucrurile au stat cu totul altfel. Mai merge să descoperi într-o serie de nume de animale sau de fructe pe cele care nu au ce căuta în înşiruirea aia, dar să ajungi să spui într-o perioadă scurtă de timp cât mai multe soiuri de fructe şi de legume, fără să repeţi, în cazul Cuvintelor compuse, termenul de bază, îi este enorm de dificil. Nu îi reuşeşte nici rearanjarea unor serii de litere, astfel încât să poată construi, până la urmă, nişte cuvinte cu sens. La exerciţiile pentru testarea memoriei scurte nu mai face faţă – nu îşi mai poate aminti nici după câteva secunde foarte micile pasaje care tocmai i-au fost citite, nu îi revin în memorie nici după ce aşteaptă câteva minute. Lucrul acesta l-a remarcat deja de mai mult timp: atunci când ar vrea să facă ceva, să ia ceva sau să îi spună cuiva ceva, uită pe dată ce voia să ia sau ce voia să zică. Se mişcă doi sau trei metri înapoi cu scaunul ei cu rotile şi, câteodată, îşi aminteşte. Dar de cele mai multe ori nu. În urma testelor, se stabileşte că are o inteligenţă la limita de jos a celei medii.

Oare cât de proastă a devenit?

Nesiguranţa o tot bântuie, o chinuieşte.

Astăzi are după-amiaza liberă.

Asta sună de parcă altminteri ar fi apăsată de un munte de treburi, pe care e neapărat nevoită să le rezolve cât mai repede. Să te apuce râsul, nu alta! Şi, în plus, în după-amiaza asta nu o să aibă de-a face nici cu familia, nici nu o să vină altcineva să o vadă… O recunoaşte în parte împotriva voinţei ei, dar aşa e: îi pare bine. Înainte, aici se afla un imens spital psihiatric, pe care îl ştia foarte bine. Acum s-a construit pe locul ăsta o clinică de urgenţă ultramodernă. Vechile clădiri mai există încă aruncate ici şi acolo pe terenul ăsta atât de întins. În două dintre ele funcţionează acum o clinică privată de oftalmologie. Helene îşi începe după-amiaza cu o plimbare de recunoaştere.

Mai întâi, în scaunul ei cu rotile, o ia spre grădina zoologică. Acum cincisprezece ani, când Bengt a împlinit opt ani, au făcut o plimbare lungă cu copiii pe aici. Au pornit cu o hoardă de vreo opt sau nouă copii sturlubatici de-a lungul râului Wuhle, care pe atunci puţea şi se tot bulbucea. Căruciorul lui Lissy era mai-mai să se sfarme sub greutatea bunătăţilor pe care le stivuiseră în el: salată de cartofi, cârnăciori cu bulete, trei sau patru feluri de prăjituri, sucuri felurite pentru copii, puse în termosuri separate, câte unul pentru fiecare. Matthes şi cu ea trebuiau să se susţină din toate puterile unul pe altul. El suferea enorm din cauza faptului că nu îşi putea vedea copiii, iar ea era groaznic de speriată pentru că se hotărâse să declare în mod legal cine era tatăl lui Bill, în ciuda celor convenite cu el. Matthes era,

de drept, părintele care trebuia să îi întreţină pe cei doi copii ai săi, iar ea ajunsese la convingerea că era aberant să renunţe la nişte bani la care Bill avea dreptul prin lege. Şase ani fără tată… Acum îi venise rândul să apară din adâncurile în care se ascunsese atâta vreme.

Pauză.

Matthes aşteaptă la serviciul de asistenţă socială pentru copii, ca să facă dovada oficială faţă de fosta sa nevastă că există.

Helene, la rândul ei, aşteaptă la acelaşi serviciu de asistenţă socială pentru copii, pentru a transforma un bărbat până acum anonim în tatăl copilului ei.

S-au ajutat unul pe altul din răsputeri. Ea se afla în poziţia privilegiată, pentru că nu avea nimeni ce să-i facă. Chiar şi cu copiii cânta mai tare decât Matthes, care însă era, de cele mai multe ori, mai inventiv când era vorba de jocuri. Strigau şi hăuleau, ea mergea voiniceşte, se întreceau printre buşteni, sau o luau în sus, pe instalaţiile pentru căţărători. Deodată i-au dispărut doi băieţi. Inima îi bătea nebuneşte, panica creştea cu fiecare secundă, dar, totuşi, trebuiau să fie undeva în vastul parc al spitalului psihiatric. Matthes, ca întotdeauna calm şi stăpân pe sine, a încercat să o liniştească, să stăvilească valul de panică ce o cuprindea. Apoi s-a oprit pentru un moment să cumpănească situaţia, după care a ţâşnit în fugă spre râu, a intrat într-o galerie care era săpată în mal şi n-a trecut mult până să apară cu băieţandrii îngălaţi din cap până în picioare. Mai întâi au zâmbit, apoi, simţind tensiunea pe care o creaseră, au început să râdă în hohote, tot mai tare, de nu-i mai putea opri nimeni. Helene şi

Matthes s-au apucat şi ei, neputincioşi? să le cânte în strună, iar, după un timp, au reuşit să convingă toată gaşca să se pună pe mâncat. Când îşi aminteşte de toate astea, i se ridică spre nas, dinlăuntrul ei, un miros de chiftele. Şi deodată îl vede pe Matthes: cu capul strâns niţel între umeri, cu spatele gheboşat, stă foarte atent în faţa aragazului pe care a pus două tigăi şi tocmai vrea să aprindă gazul, ca să prăjească chiftelele. Gazul iese, ea aşteaptă ca el să aprindă un chibrit, dar el nu face nimic, stă doar şi îşi priveşte pierdut mâna cu care ţine strâns butonul de la aragaz. Acum îşi ridică privirea şi se uită spre ea. Ochii lui bătrâni se uită prin ea, undeva departe, în spatele ei, trebuie să fie acolo ceva mai captivant decât ea. Când închide ochii, simte o explozie, pentru că atunci când îi deschide din nou, vede cum se rostogoleşte spre ea craniul lui, fără urmă de piele pe el.

E: Helencuţo, iar dormim?

Da, a dormit.

Asistentul voluntar a prins-o, dar o salută aproape prietenos, apoi pleacă spre casă. A trecut o jumătate de oră de când a ieşit din cameră. Niciun pic de rezistenţă, ar fi zis altă dată. Astăzi însă, dublul sens o năpădea şi îi provoca râsul.

Nu voia ea să vadă cam ce îşi mai aminteşte? Ceea ce nu mai ştie îi iese parcă în întâmpinare dintre copacii înalţi: cum e biserica spitalului. Înainte era o ruină, a fost restaurată, acum se ţin aici slujbe şi concerte. Intră înăuntru pe scaunul ei cu rotile, un albastru profund: un cerişor naiv, cu stele pe el, se arcuieşte peste altar.

Nu a stat cu Matthes în faţa altarului. S-au căsătorit la Henrichshorst. Exact acolo unde prinseseră în piuneze un afiş la primărie, în care îşi făceau publică „Cererea de călătorie" în China. Era în 1984, nu au vrut să le acorde o locuinţă. Lui, un individ care a distrus o familie, şi ei, o uşuratică ai cărei bastarzi erau întreţinuţi din fonduri sociale, le-au arătat ei cum se face curăţenie în societatea socialistă. Trăiau în două cămăruţe de cămin, fiecare de doisprezece metri pătraţi. Bengt, care avea cinci ani, şi Billy stăteau într-una din ele. În cealaltă, Matthes şi ea, care avea un ditai burtoi în care creştea Lissy. Bucătărie comună, baie comună la subsol, toaletă comună. Canapeaua din camera de zi era lată de nouăzeci de centimetri. Îi era dor de nopţile în care reuşea să uite ceea ce se întâmplase în timpul zilei. Matthes trebuia să ajungă în centrul Berlinului, la slujba sa de contabil într-o termocentrală, un job care avea foarte puţin de a face cu studiile sale, dar pe care a trebuit să îl accepte fără multe fasoane după ce a fost părăsit de soţia sa. Trei kilometri pe bicicletă, şase kilometri cu trenul regional, treizeci de kilometri cu metroul, doi kilometri cu autobuzul. Un drum îi lua cam două ore. Ea, la rândul ei, îl ducea pe Bengt la ora şase la grădiniţă, apoi, la trei kilometri de mers cu bicicleta, pe Billy la femeia care avea grijă de el peste zi, urmau şase kilometri de bătut cu trenul regional şi alţi douăzeci de kilometri cu metroul, înainte să mai facă alţi patru cu un tramvai care circula doar în centrul oraşului, pentru a ajunge, în fine, la clinica ei berlineză, unde urma să absolve un stagiu de practică de şase luni, pentru a putea apoi să fie angajată în secţia de neurologie şi de psihiatrie

pentru copii a spitalului Henrichshorst. Nu putea rămâne acolo decât până la ora 14, pentru că la ora 16 trebuia să-şi ia copiii şi să-i ducă acasă. Clinica berlineză a raportat acest fapt la Henrichshorst, iar ea, drept urmare, nu a mai căpătat decât o parte din salariu, deşi fusese stabilit să-i fie plătit integral pe durata stagiului. De fiecare dată îi pregătea pe băieţi să fie gata de culcare la ora nouăsprezece, apoi încerca să îi mai citească ceva lui Bengt, în timp ce îl legăna pe Billy, ţinându-l pe un braţ. De cele mai multe ori adormea taman când Matthes trecea, după lunga lui zi de lucru, peste pragul inexistent al căminului lor. Predarea turei. El îi ducea pe cei doi în camera cealaltă şi se culca apoi lângă ea, dormeau amândoi pe o parte, fundul ei în poala lui, aşa încât să reuşească să aibă loc amândoi pe canapea.

Într-un sfârşit de săptămână, care nu ajungea nicicum ca să te refaci cât de cât, au meşterit o trăsnaie. Şi-au introdus chipurile, decupate din fotografii, într-una cu muncitori chinezi care mărşăluiau în cadrul unei demonstraţii. Populaţia Chinei tocmai depăşise pragul de un miliard. În anunţul lor, Helene şi Matthes au scris că acolo li s-a pus la dispoziţie o locuinţă, ceea ce îi făcea să dorească să plece în China. Dacă dorinţa lor de a emigra în China nu era acceptabilă din considerente politice, atunci aveau să se gândească la Kazahstan. Împotriva acestui lucru chiar că nu ar fi putut să aibă nimeni nimic împotrivă, căci Kazahstanul era una dintre republicile sovietice. Existau cincisprezece republici sovietice, le-au prezentat în pozele lor sub forma a cincisprezece degete de la trei mâini, care le-ar fi făcut semn, fiecare, să vină undeva acolo, în Uniunea Sovietică. Anunţul

lor, cu textele pe care le scriseseră şi cu pozele pe care le croiseră, nu a rămas prins în piuneze la gazeta de perete nici măcar o jumătate de oră.

În schimb, după două zile, au primit o înştiinţare de la locul de muncă a lui Matthes, în care erau anunţaţi că ar exista posibilitatea de a li se atribui o locuinţă, asta în măsura în care se vor căsători.

Nu voiseră niciodată să se căsătorească.

Imediat după ce s-a pronunţat divorţul lui Matthes, s-au şi căsătorit.

În dormitorul din Karlshorst aveau acum un pat de doi metri lăţime.

Deasupra se afla o arcadă cu un cerişor pictat naiv şi împănat cu stele.

Când iese pe scaunul ei cu rotile din biserică, îl vede pe părintele Wittusch. Merge tacticos de-a lungul aleii. Mânecile îi flutură ca nişte aripi de liliac. Se gândeşte oare la ceva? Evident, nu poate să îşi dea seama. De unde îl ştie? A, da: imediat după ce s-au mutat în primul lor apartament, la trei sferturi de an după căsătoria lor, Lissy avea deja şase luni, i-au primit vizita. Era în căutare de enoriaşi pentru biserica lui, care să se fi mutat de curând în nou ridicatele blocuri din preajmă. L-au invitat la un ceai şi au stat de vorbă, ceea ce era mult pe atunci pentru un preot ca el, căruia i se trânteau mai totdeauna uşile în nas. Ea îşi aminteşte că a fost botezată, pentru că bunicii ei, credincioşi, erau încă în viaţă pe atunci şi nu era cu putinţă să îi contrazici. Totul a decurs tihnit între Wittusch şi ea, în timp

ce Matthes, pe de altă parte, ţinea să-şi sublinieze prin comportament poziţia sa ateistă. Şi totuşi, după cum îşi aminteşte, cei doi bărbaţi au reuşit să discute amical despre nu mai ştie ce. Îl vede pe Wittusch râzând, pe când stătea aşezat la masa de pe culoar. La plecare era bucuros că, în ziua aceea, reuşise totuşi să fie primit de cineva în casă.

Dumnezeule…

…mă auzi?

O Doamne, în ce hal a ajuns secţia pentru alcoolici… *Casa stă pustie şi tăcută, iar prin ferestre creşte, minunat, mesteacănul cel alb,* făcea variaţiuni afazia lui Helene pe textele de mult petrecutului Claudius. Fără să vrea, gura i se lăţeşte într-un zâmbet mai curând sfios, pe care nu îl poate explica nimănui. Căci nu e nimeni aici, să îl vadă.

Se află pe lunga alee de beton care duce la parcarea de lângă spital şi se uită, peste pajişte, la vechea secţie pentru alcoolici. Nu a văzut-o pe dinăuntru decât de câteva ori. Pe atunci lucra voluntară, îngrijindu-se de o tânără femeie din vecinătate, care obişnuia să bea. Cei doi copii pe care îi avea fuseseră plasaţi într-un azil. Femeia era o persoană inteligentă, lucra într-un laborator de chimie şi îşi încheiase studiile liceale. Helene nu s-a mai gândit la ea, cu siguranţă, de vreo zece ani. Oare ar mai recunoaşte-o femeia aceea dacă s-ar întâlni cu ea? Când încearcă să şi-o amintească, îi apare imaginea unei feţe lipsite de viaţă, cu o piele bătucită, o faţă care îţi îmbătrânea sub ochi. Şi nu avea mult peste douăzeci de ani! Helene a încercat să o facă cumva să se lase, deşi simţea că nu va reuşi. Câteva zile la rând a vizitat-o pe fata

cu faţă bătrânicioasă în secţie, după care aceasta a dispărut. Astăzi, toată clădirea asta atât de mare zace părăsită. Iniţial fusese o clădire tip, cum se construiau pentru azilurile de copii sau de bătrâni. Astăzi găseşti asemenea clădiri răsfirate peste întreaga parte estică a oraşului, multe dintre ele părăsite. În Marzahn, una dintre ele era folosită ca orfelinat. Îi vine în minte Gerhard, turnase între 1989 şi 1991 un film în care i-a urmărit, timp de doi ani, pe copiii care au părăsit azilul, după ce au atins vârsta maturităţii. Fetele au ajuns să fie mame mai devreme decât de obicei, băieţii au ajuns, şi ei, mai devreme, taţi. Unii nu au rezistat şi au fost traşi la fund în universul delincvenţei şi al criminalităţii. Filmul, odată terminat, nu era unul care să te întristeze, ci unul care făcea să îți dispară orice iluzii vei fi avut. După ce îl vedeai, nu mai aveai niciuna. Un sentiment plăcut.

Gerhard locuieşte în apropiere! Nu îi este foarte clar cum ar putea să treacă scaunul cu rotile peste borduri. În plus, ar trebui să îl sune mai întâi, căci va trebui să se întoarcă grabnic dacă nu este acolo.

Păcat că nu are la îndemână o carte de telefon sau o agendă.

A reuşit. Da, da, a reuşit să-şi petreacă după-amiaza singură afară. Câte nu i s-au trezit în minte! Surescitată, Helene închide ochii, dar imaginile exaltante nu dispar, se derulează cu mare viteză. Din nou şi din nou Matthes, cu faţa lui actuală proiectată în scene mai vechi, deşi pe atunci arăta altfel.

Ceea ce e valabil şi pentru ea.

Vine ergoterapeuta pentru igiena de seară. Astăzi, amândouă mâinile îi sunt molatice, chiar şi stânga, cu care şi-a condus scaunul cu rotile peste zi. Carola o duce la baie, se dezbracă cu ajutorul ei. De fapt, Carola o dezbracă, trebuie să recunoască acest lucru. Odată culcată pe un pat special pentru făcut duş pacienţilor, este împinsă sub jetul de apă caldă. Poate să se uite pe fereastră, în timp ce este spălată încet, cu o răbdare remarcabilă. Matthes le-a dat un gel de duş frumos mirositor, care pare să fi costat destul de mult. Nu se mai uită afară pe fereastră, închide iar ochii. Îşi închipuie că Matthes o spală. Mai întâi o îmbăia el, apoi îl spăla ea, până ajungeau una sub duş.

Asta se petrecea demult.

Deschide ochii şi roşeşte. Din fericire, nu se întâmplă nimic. Când este dusă înapoi în salon şi urmează să fie mutată de pe scaunul cu rotile în pat, are sentimentul că poate sta câteva secunde pe picioarele ei.

Vine Jutka, sora lui Matthes. Helene începe imediat să plângă. Într-un fel, este uşurată de faptul că acum poate să plângă. Îşi analizează plină de scepticism sentimentele. De fapt, nu este deloc tristă. Atunci de unde până unde lacrimile astea? Dar, pe de altă parte, nici nu are puterea să se oprească din plâns, îşi aşază mai jos de ochi un surâs. Jos gura îi râde, sus îi curg lacrimile. Şi vocea ce face? Tace. Jutka îi surâde.

Helene îşi aminteşte: acum câţiva ani, Jutka i-a povestit că ea şi Matthes nu s-au putut abţine să nu zâmbească, atunci când a fost înmormântată bunica Hilde. Au ţopăit cu un

zâmbet larg pe faţă spre capelă, ţinuţi de mână de părinţii lor, el avea zece ani, ea şapte, apoi s-au aşezat în strană între părinţii lor şi s-au supărat foarte tare pe ei înşişi, în acele momente le venea să plângă, dar tot nu puteau face altceva decât să zâmbească, ceea ce i-a făcut pe părinţii lor să nu mai priceapă nimic.

Helene nu este moartă, altminteri nu ar fi în stare să vadă surâsul Jutkei. Sau, mai ştii…?

Revărsare de ape.

A crescut nivelul apelor. La început nu pricepe despre ce vorbeşte prezentatorul de ştiri la televizorul aflat în sala comună, înainte să înceapă filmele „bune" de la opt şi un sfert încolo. Imaginile prezentate apoi o lămuresc. Arată o Dresdă lovită de inundaţie, apă care năvălise în Seperoper şi în Zwinger. Şi Tharandt şi Freital sunt groaznic potopite de ape. Apele au tot crescut şi au trecut peste două baraje, Malter şi Kingemberg. Cazurile de naşteri premature riscante sunt transferate la Berlin, căci nu se ştie dacă clinicile din Dresda nu vor trebui să fie evacuate. Nu mai e curent electric, nu mai merg telefoanele. În zona din amontele Dunării, la Passau şi Regensburg, situaţia este aceeaşi. Tipul de la ştiri spune că pierderile de până acum sunt cele mai mari înregistrate vreodată după terminarea celui de al Doilea Război Mondial.

Se uită la ecran. Şi mănâncă cu lingura dintr-un borcan de iaurt. Nu o mişcă nimic anume. Între ea şi televizor se află un strat gros de gelatină. Venirea puhoaielor de apă îi stârneşte, parcă, un sentiment de spaimă, dar pe care nu ştie

de unde să-l apuce.

Inima lui Helene se dă peste cap.

Inima lui Helene se dă peste cap, până când reuşeşte să o domine.

Cu inima bătându-i acum stăpânit, ajunge din nou pe scaunul ei cu rotile în salon, doamna Bandner îi zâmbeşte larg, vecina ei de pat doarme deja. Dar pe vecina asta cum o cheamă, cum o cheamă? Chiar aşa, să nu-i fi auzit oare niciodată numele? Când trece prin dreptul patului vecinei celei fără de nume, citeşte de pe fişa medicală aşezată în suportul transparent, prins de tăblia dinspre picioare a patului: *Mittelner, Renja.* Aşadar, Renja Mittelner, este uimită de sine, cum de nu a interesat-o acest lucru până acum.

Scoate din noptieră laptopul. Inima de abia a învăţat să îşi stăpânească datul peste cap, aşa că, din când în când, o ia din nou la galop, dacă nu are grijă să o mai strunească din vreme. E ceva legat de apă. Deschide programul cu care îşi scrie textele, caută printre fişierele din acest an vreunul care să conţină cuvântul *apă.* Găseşte mai multe: supalungasiapoasa.doc, apaipopassieri. Doc şi apagrea.doc. Când îl deschide pe acesta din urmă, îşi aminteşte că apagrea.doc a fost unul dintre ultimele texte pe care le-a scris…

Vrei să te duci să înoţi,

Marea vuieşte, de parcă ar tânji plină de pasiune după tine, şi totuşi aud nisipul scrâşnind sub picioarele tale frumoase şi mari, care trec acum peste alge, lemne aduse de ape la mal şi pietre, tu te opreşti, îţi apuci piciorul drept cu mâna stângă, te uiţi la talpă, te-

ai tăiat cumva? îi dai apoi drumul, faci precaut ultimii paşi până la apă, apoi începi deodată să fugi cât de tare poţi şi te arunci cu o râvnă sălbatică în apă, dispari în valuri, ieşi apoi la suprafaţă, îmi faci cu mâna, eu îţi răspund, îmi sprijin capul pe genunchi, zâmbetul de pe faţa mea nu se potriveşte, vreau să-l fac să dispară, dar el rămâne în continuare, de parcă tu l-ai fi bătut în cuie, oare chiar l-ai bătut în cuie? nu aş vrea să zâmbesc, probabil că nici nu îmi vezi zâmbetul de acolo, de departe, dar poţi să mă recunoşti, să mă vezi cum stau aici, cu fundul pe nisip, cu genunchii aduşi sub bărbie, cu mâinile care se încolăcesc cu putere în jurul picioarelor, altminteri ar dori să se întindă din nou, şi îţi plac întotdeauna, cu gura mea mare, de un roşu întunecat şi cu ochii mei albaştri, mi-ai spus „ochişor albastru" mai bine de douăzeci de ani, îţi vedeam pieptul cu firele lui de pâr rare, şi aşa trecură minute, în timp ce tu aşteptai şi apoi mă întorceai, acum te-ai întors şi tu şi stai întins pe spate, apa sărată te leagănă, aş vrea mai curând să nu îţi plac, ce ar trebui să fac pentru asta? nu îmi vine nimic în minte, aş vrea să mă întind, să mă afund în nisip, ca tu să nu mă mai găseşti când te vei întoarce, deşi ar fi mai bine, dacă nici nu m-ai mai căuta, dacă nu te-ai mai gândi că am existat vreodată, pentru tine, dacă aş fi ştearsă din micile şi marile tale gânduri, care mai năvălesc furtunos asupra mea, dimineaţa, la prânz şi seara, pentru că eu mă frământ cu propriile mele treburi, iar ale tale îmi sunt atât de străine, căci sub cămaşă am în continuare aceiaşi sâni ca şi în trecut şi de aceea mi se pare straniu că atingerile tale nu îmi mai stârnesc ceea ce altădată apărea neapărat, patima mea, dorinţa mea carnală înnebunitoare, pe când, în loc de asta, atingerile tale nu îmi stârnesc astăzi decât ceea ce nu vreau să dau, ceea ce se află bine înfipt în gura plombată, în spatele ochilor ferecaţi, într-o

celulă de închisoare stau plăcerea şi nevoia trupească, mici gnomi uscăţivi, care şi-au pierdut sângele odată cu trecerea anilor, tu te-ai întors pe altă parte din nou, părul tău de un blond ca mierea s-a transformat în nişte laţe întunecate, care îţi atârnă peste ochi, îl dai cu mâna la o parte, te uiţi la cer, o escadrilă de avioane de vânătoare lasă în urmă dungi alburii, şi tu mi-ai lăsat pe spate, cu unghiile tale, dungi alburii, care deveneau repede roşietice, la început ai împins la o parte sângele cu degetele, după care el năvălea cu şi mai mare putere şi, câteodată, aveam după aceea nişte volute însângerate, uite! Dispari din nou printre valuri, aş vrea să închid ochii, ca să prelungesc momentul acesta în care tu nu exişti, în care ai dispărut pur şi simplu, ca un chip care s-a uitat pentru un moment de afară pe geam şi apoi dus a fost, dar ar fi frumos să ai o privelişte la care să poţi să te uiţi, în orice oraş străin în care mă aflu asta caut, priveliştea, să descopăr ce se vede pe geam, când la hotel dau perdelele la o parte, cel mai mult îmi place să văd o panoramă cât mai largă a oraşului, să-mi fugă ochii deasupra caselor şi câmpiilor până la un orizont îndepărtat, a cărui buză de sus se strânge peste cea de jos, observ atunci că şi buzele mele sunt strânse, iar dacă nu sunt atentă, încep să îmi curgă lacrimi înspre priveliştea pe care o căutam, ca nu cumva să îmi fie luată, de ce nu pot să plâng când eşti tu în apropiere? ai observa, în sfârşit, că zâmbetul meu are ceva nelalocul lui, la fel şi albastrul vesel al irisului, ai vedea că acel albastru vesel s-a înecat de mult, dar dacă nu plâng, probabil că nu o să-ţi dai seama niciodată, aşa că singurul lucru pe care l-aş mai putea face ar fi să nu mai mănânc, până ce dispar cu totul, să încetez pur şi simplu să mai mănânc ceva înseamnă şi să renunţ treptat, dar sigur, la metabolismul cu lumea întreagă, de care nu mai vreau să am parte, dacă nu mai pot,

de atâta amar de vreme, să simt metabolismul dintre tine şi mine, încât părul meu a încărunţit, în timp ce al tău şi-a păstrat culoarea, culoarea mierii uşoare de pădure, şi care, înainte, parcă şi avea gustul ei, atunci când valurile lui îmi treceau peste gură, ce se întâmpla uneori, când îţi dădeam să ţii în braţe un copil şi tu îţi întorceai grabnic capul, pentru că un alt copil te striga şi poate că al treilea tocmai căzuse şi şedea pe trepte plângând, frumosul, lungul tău pâr se vălurea peste buzele mele, mă electriza, îmi trebuia ceva efort să mă regăsesc după aceea cât mai repede în mijlocul copiilor, care aşteptau să plece cu maşina cu tine şi cu mine, să se joace sau să mănânce, şi-au transmis unul altuia rapid ştafeta, veneau şi plecau, s-au mutat de mult, nici nu ştiu că suntem aici, sus, la mare, pentru o întreagă săptămână de vară, nu încearcă să te vadă, pe tatăl care a îmbătrânit, ale cărui varice albastru-roşietice au un luciu al lor, pe când varicoza ei îi înlănţuie gambele, încerc să lupt împotriva acestui lucru balansându-mă pe picioare înainte şi înapoi, atât când merg, cât şi când stau pe loc, vezi, existenţa mea este o continuă pendulare, chiar şi aici, pe plajă, îmi ridic şi cobor picioarele într-una, picioarele astea care vor să o ia la goană, dar care nu sunt în stare să mă poarte în direcţia aceea anume la care mă tot gândesc, dar pe care nu ţi-am destăinuit-o, o lume care îţi este cu totul străină şi în care nu ai cum să vezi ce se întâmplă, pentru că tu nu mă vezi decât pe mine, întotdeauna doar pe mine, ori eu mă simt, sub privirea ta, ca stând într-un poligon şi aşteptând neîncetat să mă străpungă săgeţile tale subţiri cu pinten, pe care însă nu le tragi niciodată, pentru că eşti un bun: soţ, camarad, iubit, care nu ar putea niciodată să facă cuiva râu, mie, ţie, întregii lumi, desigur, în afară de nişte inerente nimicuri, care nu vor ajunge niciodată pe prima pagină a ziarelor,

a ziarelor astea pe care le citeşti în fiecare dimineaţă, aşa cum crezi că mă citeşti şi pe mine, fără să îţi dai seama că nu mă simt în largul meu sub privirea ta, ba, aş spune că tu nu îmi poţi citi dinăuntrul, pentru că mă închid în mine de la prima ta privire, dar tu nu vrei să ştii, îmi iei, în schimb, capul în mâini şi îmi baţi în cuie surâsul, te uiţi satisfăcut la opera ta, înainte să te duci să tai lemne sau să sapi în grădină, sau să înoţi, dar de ce nu bănuieşti ceea ce ne aşteaptă dacă nu părăsim poteca pe care o urcăm acum şi care a devenit, de o bună bucată de vreme, mult prea strâmtă pentru ca să meargă pe ea doi oameni umăr la umăr şi că în locul în care ne vom afla mâine dimineaţă poate că va fi şi capătul ei, iar acum, că eşti în depărtare, astfel încât aproape că nu mai trebuie să te văd, îmi ridic ambele mâini în dreptul colţurilor gurii şi smulg tijele care le susţineau, făcându-le să se surpe: zâmbetul meu, cu care nu se năruieşte decât o lume micuţă, un cosmos miniatural, în al cărui centru încă mai stăteam până adineauri şi din care mă ridic, mirându-mă cum se înclină niţel coordonatele, cum nu mai stau în unghi drept unele faţă de altele, ci îmi asigură sprijinul de care am nevoie, susţinându-mă aşa, înclinate dinspre stânga şi dinspre dreapta, pentru a nu ajunge să-ţi fiu mai pe urmă o povară, atunci când te vei întoarce pe uscat, în timp ce eu voi umbla nesigură ca un copil mic şi bâjbâind, şi balansându-mă pe tălpi, fără să îţi explic ce tocmai se întâmplase.

A scris ea lucrurile astea? Cu siguranţă. Când a întrebat-o Matthes ce terminase de citit cu câteva clipe mai devreme – nu i-a putut spune. Ar fi bine să nu citească nimic despre afazii, îi vine deodată în minte. Însă, pe urmă, se naşte în ea un sentiment care îi aduce mai aproape momentul în care a

scris acel text. Poate oare un sentiment să facă aşa ceva? Gândul pare să-i plutească pe valurile unei ape, aproape că nu îl poate să reţine şi îşi întinde mâna, ca să se prindă de bara de sprijin: Pietro îşi sărbătorise onomastica pe şase iunie în căsuța sa de lângă Anklam, iar a doua zi trecuseră pe mare la Usedom, cu Lottchen după ei. Într-un fel incert, plutise în aer un soi de chin, de suferință, chiar şi amintirea acelor momente este una chinuitoare. Oriunde se duceau împreună, ea afişa o mină satisfăcută, pentru a nu distruge printr-o alură de nimic ceea ce Matthes clădise cu multă trudă ani la rând. Când, în cele din urmă, el s-a îndepărtat, pregătind lise să între în apă, a dispărut cu totul.

Zâmbetul ei.

A dormit foarte adânc. Când a venit asistenta-practiciană, pentru a-i lua pulsul şi temperatura, a încercat să o facă să plece. Iritată de faptul că era deranjată. Fata nu şi-a dat seama decât mai târziu…

Acum stă întinsă în pat şi se gândeşte.

Ce este Gândirea?

Gândirea ar trebui să fie ceva cam ca o mişcare înainte care se petrece calm, în timp ce te ții de o coardă de siguranță, ca să fi sigur că vei trece cu bine prin sălbăticia celor ce vezi şi descoperi în jurul tău. Uitându-te din când în când la coarda de siguranţă, reuşeşti să te fereşti de noianul de impresii şi de imagini care te asediază. Şi atunci, gândirea ta nu ajunge atât de repede să fie una confuză, aiurită, fără de noimă.

Care este coarda ei de siguranţă?

Nu o poate vedea. În schimb, gândurile se fugăresc parcă

unele pe altele, cel din stânga ei apare ca urmăritor, înainte să dispară spre dreapta drept urmărit. Fără să lase urme.

Aşadar, la ce se gândeşte?

La faptul că încearcă să gândească.

Nu te gândi niciodată că ai gândit vreodată, căci gândirea gândurilor este o gândire lipsită de gânduri. Atunci când gândeşti că gândeşti, gândeşti doar că gândeşti, dar, de fapt, nu gândeşti niciodată.

Are totdeauna pe limbă vorbele astea ale tatălui ei, încă din copilărie, şi uite, le mai ştie şi acum.

Am cheia de la poarta spre grădina în care aşteaptă trei fete. Pe prima o cheamă Binka, pe a doua Bibeldebinka, iar pe a treia Zwicknicknacknobeldebobeldebibeldebinka.

Vorbele tatălui ei par să se înmulţească, să se aglomereze. Pe dată apar altele:

Uitaţi-vă la administratorul nostru, îl cheamă domnul Şoarece! Are o gură vorace, dar să-l vezi nu-i prea place, se ascunde pe unde găseşte nişte troace.

Şi, fără să vrea, îi vin încă alte vorbe în – minte?:

O pisică, Raşi, a furat papanaşii, să ducă papa la naşii.

Da, toate astea trebuie să îi fi venit lui Helene în *minte.* Dar în minte nu îţi vine decât ceea ce percepi prin simţuri. *Dusu-s-a şi din ochi şi nici în minte!* aşa obişnuia să zică bunica ei, fie că era vorba de ceva pe care nu îl mai găsea, sau dacă se referea la Walther, fratele ei, care îi răspundea atât de rar la scrisorile pe care i le trimitea ea. Erau scrise cu caligrafie Sütterlin. Helene ar trebui să ceară să i se aducă o carte despre această caligrafie şi să vadă dacă mai ştie să citească textele astfel scrise. Înainte ştia să scrie în Sütterlin, dar nu a

mai încercat să facă asta de multă vreme. Dar – de fapt, ea nu poate să scrie în niciun fel, dacă ia un creion în mâna dreaptă! Nici cu litere latine, nici cu cele gotice inventate de Sütterlin… Ar trebui să încerce cu stânga. Căci va trebui, din când în când, să semneze ceva. Semnătura ei va arăta altfel decât înainte: Litera H a divizat-o într-un arc stâng şi unul drept, trasate cu mult avânt, a aşezat literele E şi L şi E ca pe nişte exemplare de mărimi diferite unele lângă altele, iar pe N şi E le-a lăsat, în prelungire, să se micească într-o singură linie descrescătoare. W-ul numelui de familie l-a scris mare şi clar, iar restul de litere, până la L-ul din final, le-a lăsat să se transforme într-o linie. Când s-a învățat să facă asta? îşi aduce aminte de vremea de după căsătorie, se vede stând la secreterul din locuința de pe atunci, exersându-şi noua semnătură. A durat ceva până când a acceptat pentru sine numele de „Wesendahl". Şeful ei de atunci o numea „Ființa Dahl", jucându-se cu faptul că în germană *Wesen* înseamnă „ființa". O făcea cu un ton de suficiență şi nu fără să accentueze faptul că nu dădea doi bani pe căsătoria ei şi că o considera – asta o spunea mai pe ocolite –, în continuare un obiect nimerit pentru poftele sale sexuale. Îi vede fața: un bărbat care trecuse cu puțin de patruzeci de ani, cu perciuni lungi, deşi la începutul anilor '80 nu mai erau la modă, cu un început de chelie. Totdeauna în halatul alb de medic, îl purta şi la începutul dimineții, când se dădea jos din maşină. Nevasta lui era asistentă în secția de boli interne şi conducea propria ei maşină. Un lucru neobişnuit pentru condițiile din Germania de Est. Ea era de o gelozie bolnăvicioasă, îi făcea scene, pe care nu le înțelegeau decât cei care lucrau cu el:

modul ei de a se holba la el cu o privire explodând de ură şi fără să spună ceva răsuna atât de puternic, încât îţi vuia în tot capul. Nu şi-a început atunci o doctoriţă în devenire stagiul de practică în secţia de ambulanţă a spitalului? Faţa ei vine în zbor către ea… Credea că s-a îndrăgostit pentru eternitate de şeful ei, care însă fugea în mod ciudat ca dracu' de tămâie de ea. Deşi nu lăsa nicio fustiţă netratată. Verena? Da, o chema Verena. Avea o fiică mică şi voia să ajungă ginecolog, ca sora ei, la care Helene se ducea la consultaţii în perioada în care era gravidă cu Lissy. În cele din urmă, Lissy a apărut pe lume ca un cârnat mare şi albastru, cântărea 4 500 de grame, după ce lui Helene i se profeţise în clinica de sector, la ultrasunete, cu o săptămână înainte, că o să fie un caz subponderal şi a fost criticată pe un ton cam grosier pentru faptul că este fumătoare. Ah, ce minunat ar fi să aibă acum o ţigară…

Atenţia i se îndreaptă din nou spre cele din jur, pentru că prin fereastra deschisă intră fum de ţigară. Şuvoiul de gânduri se retrage de îndată ce simte mirosul acela mirific. Cineva fumează Gauloises! Dar să se ridice şi să se aşeze în scaunul cu rotile, ca să meargă până la fereastră, îi este prea greu. Se lasă învăluită de somn. Înceţoşare.

Matthes rupe ceaţa. Astăzi ajunge mai devreme decât de obicei. Helene devine pe dată agitată, nu îi place să stea întinsă în pat când vine Matthes, dar, de fapt, aici, în pat, este în siguranţă… Nu?

Neliniştea ei persistă. Matthes se uită la ea şi îi zâmbeşte. O fi zâmbetul lui diferit de al ei? Al ei este, probabil, mult mai des gata să se năruiască, pe când al lui, în momentele în

care dă să dispară, se transformă într-un rânjet larg, sfătos.

Femei şi bărbaţi.

Nu se potrivesc.

Acum însă trebuie să zâmbească un zâmbet adevărat, care să nu se năruiască. Ea îi ia mâna şi este cuprinsă de un sentiment de bine. Neliniştea pare să fi dispărut în spatele zâmbetului, a dispărut deodată, tot aşa cum a şi apărut.

Matthes se bucură de faptul că Helene îi ţine şi îi mângâie mâna dreaptă cu stânga ei. Cât a trecut de când n-a mai făcut gestul ăsta? Nu vrea să se gândească, îl ţine doar de mână.

Se uită unul la altul, ochi în ochi, cu insistenţă. Irisul lui, de un brun-închis, nu trădează nimic. Şi totuşi, ea simte că vrea să se cufunde în această culoare. Ca pe vremuri. Ca foarte demult, când nimeni nu se gândea la despărţire şi când îşi petreceau serile ca două turturele. Orele zilei făceau să crească în ei dorinţa de a fi din nou împreună cândva, seara. Când sosea el acasă, adesea ea era cea care se avânta spre el, ea era cea care încuia uşa, îi smulgea hainele de pe el, în timp ce copiii, care se aflau jos, la joacă, uitau cum trece timpul, ca şi ei, de altfel, sus.

Locul ei de sub ape era în irişii lui întunecaţi. Jos, unde lumina aproape că nu mai pătrunde. Când stătea întins pe spate şi se uita în tavan, ea nu putea să facă altceva decât să se aşeze pe el şi să i se uite în ochi, şi, mai repede sau mai încet, să se cufunde în ei.

Un sentiment pe care aproape îl uitase încearcă să o cuprindă din nou.

Închide ochii, pentru că simte că o să plângă de atâta emoţie, îşi dă seama ce se întâmplă şi regretă că nu îl poate

face părtaş pe Matthes la lacrimile ei.

Femeile şi bărbaţii chiar că nu se potrivesc, spune ea şoptit şi rar.

Aşa ziceau pe vremuri, când aveau puncte de vedere diferite. Acum a ieşit la iveală din sentimentul de penibil pe care i-l dădea nevoia ei de a plânge, pe când se gudura la picioarele lui Matthes asemenea unui câine.

Ai dreptate, spune el. Nu daţi cu piciorul în el. Nu îl goniţi.

El râde.

După câteva minute, o aşază pe Helene în scaunul cu rotile. Merg pe coridorul pe care se află salonul ei. Alături este un alt salon, pe uşa căruia stă atârnată o plăcuţă: carantină. Vede lucrul acesta pentru prima dată. Se întreabă intrigată ce caută în *stroke unit* oameni cu boli infecţioase. O asistentă cu mănuşi şi purtând o mască la gură iese de acolo, dar înainte ca Helene să poată arunca o privire înăuntru, uşa se închide din nou. Curiozitatea ei creşte în aşa măsură, încât simte cum i se înroşesc faţa şi gâtul.

Matthes i-a urmărit reacţiile şi gura i se lăţeşte într-un zâmbet larg. Ea ar vrea să fie în stare să ţipe. A ajuns oare să fie ca un copil mic, căruia i se urmăresc dorinţele, curiozitatea sau încăpăţânările? Este atât de furioasă, încât încearcă să îi tragă una cu piciorul stâng, el sare speriat la o parte. Combinaţia asta de furie şi ruşine a lăsat-o fără grai. Nu îl poate găsi. Vorbirea, animalul dormind… De obicei trebuie să scotocească după fiecare cuvânt şi să îl pronunţe pe muteşte, înainte să îl spună tare. Dar acum a dispărut totul, în mintea ei domneşte confuzia, nici măcar vorbirea dormitândă nu mai există, inima îi bate foarte repede, are

sentimentul că ceva în capul ei începe să păcăne şi, când îşi duce mâna la faţă – de fapt, voia să le ducă pe amândouă – descoperă firele de salivă, care îi atârnă din gură pe stânga, din mijloc şi pe dreapta. I se lipesc de mână, nu le mai poate şterge. Acum chiar că izbucneşte în plâns, iar Matthes o împinge, aşa cum voia ea, până în fundul gangului.

A Gangelui?

La Calcutta nu i s-ar fi întâmplat aşa ceva.

Dar, în fond, de ce nu i s-ar fi putut întâmpla aşa ceva? Pentru că nişte guru indieni ar fi apărat-o cu mâinile lor uscăţive? Acum transpiră la fel de tare ca în ziua aceea în care a fost pe drum în India! Faptul că s-a gândit la Calcutta, când voia, de fapt, să fie împinsă spre capătul culoarului, o face să râdă cu lacrimi. Sau sub lacrimi? vorbirea de dinăuntru funcţionează parcă mai bine. I se pare că schiţa a ceea ce vrea să spună se şterge încă înainte de a apuca să scoată un cuvânt, astfel încât orice comunicare devine imposibilă. Aşa că acum nu mai are niciun plan despre ce ar fi trebuit să fie vorba. De îndată ce apare chiar şi cea mai mică iritare, casa din cărţi de joc a vorbelor se năruie pe dată. Şi pe când plânge şi râde deopotrivă, se vede în templul lui Ramakrishna din Belur Math. Şezând chircită, este cuprinsă de o credinţă care creşte în detrimentul necredinţei ei: va putea oare totuşi să o salveze? Să o facă să poată umbla din nou? Ba chiar să şi scrie? Ţine ochii închişi, ca să nu trebuiască să vadă ce se întâmplă în jurul ei. Zgomotele reuşeşte să le ignore. Dintr-odată, e plăcut ceea ce simte: singurătate, seninătate. S-a scoborât. Nu în credinţă, ci în amintiri – şi o cuprinde un fel de recunoştinţă pentru faptul

că a apucat să ajungă în India, înainte să i se rupă anevrismul. În starea ei de acum, nu ar mai întreba-o nimeni dacă ar vrea să zboare până acolo şi să stea şase săptămâni în ţara aceea, călătorind ici şi colo, să citească din cărţile ei în faţa publicului în diferite oraşe şi să absoarbă atâta cultură. Dar, îi trece prin minte, atunci când îl aştepta pe şofer la aeroportul din Varanasi, a văzut cum persoane în scaune cu rotile erau scoase din avion. Erau israelieni care porniseră spre cel mai sfânt oraş al Indiei. Ce efort, s-a gândit ea atunci, admirându-i.

Acum este una dintre ei.

Helene simte o mână pe fruntea ei. Este a lui Matthes, îşi dă seama de asta încă înainte să deschidă ochii. Matthes nu pare furios. În ultimi doi ani a fost de multe ori furios. Câteodată, felul în care arăta ea era de-ajuns să-l facă să-şi iasă din minţi. Sau poate n-o fi fost aşa? încet, ca nişte şerpi care se strecoară neauziţi, este cuprinsă de nesiguranţă. Ceea ce părea să fie o amintire îi apare acum ca fiind o bănuială venită din senin, fără vreo bază concretă. Să o fi luat prezentul ostatică, pentru ca trecutul să fie dat uitării? Dar cine ar avea ceva de câştigat din asta?… Nu îi vine nimeni în minte. Nesiguranţa îi linge partea de jos a braţelor, perişorii i se ridică. Tremură. Acum e suficient să-l privească pe Matthes, ca să se înfurie peste poate: ce înţelegător se uită la ea, ce figură de atoateştiutor are! Din cap până în picioare, un tată care vrea să îşi liniştească copilaşul neajutorat, dar care are o urmă de sarcasm pe buze, care o face să-i sară ţandăra. Copilul se întoarce ba pe o parte, ba pe alta, dă din

picioare, îşi ridică pumnişorii să lovească. Tatăl zâmbeşte şi îl ţine strâns.

Nu poate să exprime ceea ce gândeşte.

Este îngrozitor, dar ea este cea care se tot întoarce de pe o parte pe alta, care loveşte cum şi cu ce poate.

Haosul sentimentelor este ceva nou pentru ea. Tot atât de nou precum gândurile care se rostogolesc unele peste altele, fără să mai poată discerne care le este începutul şi care sfârşitul: apar brusc şi dispar la fel. De câte ori se forţează să urmărească unul dintre gândurile astea, efortul ei se termină, de fiecare dată, în lacrimi, căci nu e în stare să meargă până la capăt. Partea proastă este că nici nu poate să exprime acest lucru. Dar nici nu s-ar găsi nimeni care să asculte ce ar avea de spus. Poate că asta este şi mai rău decât faptul că nu îşi poate aşeza gândurile.

Helene se bucură de faptul că Doctorul Atoateştiutor a plecat din nou acasă. Pe faţa lui nu a văzut astăzi decât înţelegere şi se simte luată în derâdere rău de tot. Asta nu ştie nimic! Nu a înţeles nimic! Dar, de fapt, ce e de înţeles? încearcă să priceapă de ce este furioasă. A luat-o razna. Pentru că nu se mai putea preface, nu se mai putea ascunde ca pe vremuri, căci toată curiozitatea i se vedea clar pe chip. Se simte prinsă, lipsită de orice posibilitate de a fi precautā. Un sentiment groaznic, e o situaţie atât de stupidă şi de neplăcută să fi la cheremul altora, şi să le mai şi zâmbeşti larg. De abia acum observă că zâmbeşte mai mult decât s-ar cuveni: la cea mai mică bucurie gura i se lăţeşte a zâmbet, îşi dă între timp seama de asta, pentru că începe să îi curgă

saliva. Iar bucuria nu dispare repede. Parcă ar fi o broască cu gura lătăreață. Caută să-şi vadă fața în oglinda din nişa unde este chiuveta. Nu, încă nu a ajuns să aibă ochi bulbucați, de broască. Nici degetele de la mâini, nici cele de la picioare nu i s-au transformat în degete de broască. Dar parcă este puțin verzuie. Vezi, Helene: verde de furie. Zâmbeşte şi, deodată, iar o cuprinde mânia, ca o furtună. E neputința, care i se tot învârtejeşte în minte fără să-i lase niciun dram de speranță, tot mai repede şi mai repede, iar când o podidesc lacrimile, grasa aia de Bandner izbucneşte într-un râs dizgrațios. Ce bine că femeia asta e acolo. Râsul ei îi impune lui Helene să se stăpânească. Şi nu doar aşa, puțintel, ci cu toate puterile. Merge cu scaunul cu rotile până la patul lui Bandner şi începe să râdă şi ea în hohote. E bine când durerea te mai lasă. Dar ştie prea bine că mai stă ascunsă înăuntrul ei, că o ține sub obroc doar aşa, de mântuială.

Doctorul Atoateştiutor nu spune nimic. Oricum, nimic despre situația actuală. Helene are sentimentul că trăieşte despărțită de soțul ei, dar când încearcă să îşi amintească ultimele săptămâni, nu reuşeşte deloc să o facă. Poate că a hotărât să renunțe la despărțire… Poate că au trecut printr-o scurtă perioadă fericită înainte de anevrism… Aşa s-ar putea explica mina lui Matthes, atunci când s-a culcat cu ea. Părea plin de viață, optimist. Ochii i se dilatau întotdeauna în momentele de mare plăcere şi aproape că se închideau, iar când îi deschidea cu greutate, pentru a se uita la ea, irisul lui rămânea în parte acoperit, atât sus, cât şi jos. O imagine care îți aducea aminte de cea a unui leu dormitând, care îşi mai

ridică din când în când pleoapele, pentru că i s-a aşezat pe nas o muscă. Dădea impresia de letargie satisfăcută, dar, de fapt, vibra de excitaţie. Ea învăţase să se descurce cu această stare contradictorie, chiar dacă, la început, o iritase. Pe de altă parte, nu s-a întâmplat niciodată ca el să stea şi să aştepte liniştit în spatele privirii lui înfocate. Unui ochi febril îi corespundea o stare febrilă.

Parcă picat dintr-un basm, Doctorul Atoateştiutor nu ştie, de fapt, nimic, chiar nimic. Dar, în ciuda neputinţei sale, spune totdeauna ceea ce trebuie. Matthes ştie, neaşteptat, o groază de lucruri. Ceea ce nu se vede totdeauna, datorită aparenţei lui de om mai curând neajutorat.

III
LECŢII

Helene îşi trece în revistă anii. Îşi antrenează memoria.

Ce îi vine aşa, pe neaşteptate, în minte sunt tot soiul de lucruri care putrezeau pe fundul unui butoi întunecat. Iar când vede, cu ochii minţii, ceva cu o surprinzătoare claritate, de exemplu, culoarea jachetei pe care a purtat-o cu douăzeci şi cinci de ani în urmă, se bucură peste măsură. Ceea ce o face, evident, să-şi lăţească gura a zâmbet. Iarăşi şi iarăşi. Renja Mittelner se tot întreabă la ce se va fi gândind Helene, de iar începe să zâmbească. Probabil că Renja se bucură să o vadă pe Helene aşa. Helene, în schimb, nu se bucură deloc.

Atunci când îşi antrenează memoria, este toată un bulgăre de tensiune. Şi destinsă? Da, poate şi destinsă, într-o oarecare măsură.

Astăzi îşi propune să se gândească la anul 1988. Era gravidă pe atunci, Mareile a venit pe lume în iunie. Helene era angajată, de la sfârşitul lui 1987, la policlinica din cel mai mare cartier de blocuri ridicate în Berlinul de Est. Unele secţii, cum erau, de exemplu, cea de neuropsihiatrie infantilă sau cea de prevenire a sănătății adolescenților, au fost mutate din clădirea principală, astfel încât Helene a ajuns să lucreze, împreună cu colegii ei, puțin mai departe de policlinică, în nişte apartamente de bloc obişnuite. La început nu a avut o cameră a ei. Trebuiau să-şi împartă la patru cele trei încăperi ale apartamentului. În cea mai mare, care ar fi fost camera de zi, un sfert a fost izolat cu un zid improvizat, aşa că acum aveau şi o bucătărioară fără geam. Pentru o vreme, acolo au fost stivuite dosare peste dosare. Dar mai era loc să îşi facă şi un ceai sau o cafea. Încăpea şi o masă mică. Cel de-al patrulea din grupul lor, lovit de soartă şi fără putința de a-şi găsi un locşor, trebuia să se aciuiască în ceea ce ar fi fost bucătăria apartamentului. Aranjament care a impus mărirea la cam jumătate de metru pătrat a ferestruicii prin care s-ar fi scos, în mod normal, mâncarea din bucătărie spre sufragerie şi, de asemenea, la instalarea unor geamuri pe măsură, urmarea fiind că tot ce se discuta între medicul din camera alăturată şi pacienții săi, cât şi conversațiile cu pacienții purtate de colegul din bucătărie puteau fi auzite de toată lumea. La început, după ce căzuse pe ea pacostea să fie cea de-a patra în acel apartament, încerca să se facă, pe cât posibil, neauzită, pentru ca pacienții de dincolo să nu îi observe prezenţa şi să nu se simtă jenaţi. Apoi, după un timp, a ajuns la o atitudine radicală împotriva

acestei situaţii absolut inacceptabile. Singurul membru masculin al grupului lor de patru era ceea ce se numea pe atunci un *organizator de grup* al Partidului şi, ca atare, se străduia din răsputeri să omoare din faşă orice semne de revoltă, oricât de palide vor fi fost. Într-o zi, Helene s-a proţăpit în pragul uşii de la bucătărie, în momentul în care acest individ a intrat în ceea ce ar fi fost camera de zi, acolo unde se aflau pacienții lui. Helene le-a spus tuturor că, date fiind condițiile în care se lucrează acolo, în apartament, vrea, nu vrea, ea aude întreaga discuţie pe care o poartă doctorul cu pacienții lui. Dacă pacienții nu au nimic împotrivă… El s-a făcut mic şi a pălit, neştiind pe unde să scoată cămaşa. Atitudinea ei ar fi trebuit să-i dicteze cum să reacționeze, însă i se făcuse frică de faptul că ar putea intra în conflict cu toţi ceilalţi trei colegi din apartament. În cele din urmă, au convenit, împreună cu şefa apartamentului învecinat, să practice o variantă a ignorării colectiv acceptate. Între timp, toţi ştiau că oricare dintre ei ar fi preferat să nu mai lucreze acolo, dacă ar fi fost nevoit să se facă sardea între pereţii strâmţi ai nenorocitei ăleia de bucătării. Şi viaţa şi-a urmat aşa, şontâc şi buimac, cursul. Burta îi creştea lună de lună.

Helene întocmeşte o listă cu hainele pentru gravide care se puteau găsi în dulapul ei pe atunci: rochia ei lungă, turcoaz, din bumbac, la care ţinea cel mai mult. O pereche de pantaloni negri şi alta sare-şi-piper, cu o bandă elastică pe burtă, pantaloni la care trebuia să poarte bluze croite pentru gravide. Avea trei: una lucitoare, dintr-un material sintetic cu floricele, a cărei singură calitate era că puteai să o speli, să o atârni la uscat şi… cam atât. Se usca extrem de repede şi

nu era nevoie să o mai calci. Apoi mai era o bluză rozalie, cu o broderie gri la guler. La fel de urâtă. Singura dintre ele pe care îi făcea plăcere să o poarte era din catifea neagră, reiată. Din păcate, nu era destul de lungă, aşa că, atunci când o purta, îşi prindea pantalonii cu bretele, renunţând la extensiile elastice speciale pentru femeile gravide, care îţi dau posibilitatea să mai porţi vechii tăi pantaloni, chiar dacă talia e acum mai rotunjoară. Se bucură, pentru că nu se mai gândise la hainele astea de când le-a dat unei alte gravide. Asta s-a întâmplat la scurt timp după naşterea lui Mareile, se gândise că aşa-numita planificare familială se va fi terminat. Nu îşi mai dorea în niciun caz încă un copil, patru îi erau de ajuns. Şi acum, iată, poate să scape de toate hainele pe care le-a avut în cufărul amintirilor ei!

Dar mai e ceva.

Cum de a ajuns să fie gravidă?

Din ciudă.

Da, îşi aminteşte: înainte de Mareile, Matthes şi cu ea nu au avut-o decât pe Lissy, asta pe lângă băieţii lui Helene.

Matthes avea şi el, din prima lui căsnicie, doi copii. Voia să aibă şi ea cel puţin doi cu el, să nu cumva să creadă că este mai prejos de prima lui soţie. Matthes îi spunea lui Billy câteodată Misa, cum îl chema pe cel de-al doilea băiat al lui cu fosta nevastă, şi îi atribuia însuşirile şi felul de a fi ale acestuia, lucru care, de altfel, nu era deloc greu: Billy era un băiat foarte frumos, ca şi Misa. Numai că Billy nu era fiul lui, ci al ei cu altcineva. O cuprindea o tristeţe neclară, dar obsesivă, ori de câte ori el îl compara pe Billy cu Misa. Aşa că, într-o seară, l-a invitat pe Matthes într-o cârciumioară de

pe malul lacului Haussee, unde a băut până s-a ameţit. Destul cât să prindă curaj şi să-i spună că ar vrea să mai aibă un copil. De ce s-a gândit la asta nu i-a mai spus. La început, Matthes a râs. Probabil că nu îşi dăduse încă seama cât de hotărâtă era în sinea ei. Când a ajuns să priceapă, în cele din urmă, s-a făcut alb la faţă şi i-a zis, pe un ton controlat, dar apăsat, că atunci ar trebui să îi mai facă un copil şi fostei lui neveste, altminteri balanţa între numărul de copii s-ar apleca prea mult într-o parte. Vorbele lui s-au prăvălit peste ea ca nişte pietre cubice fasonate perfect, astfel încât Helene a simţit că nu va mai îndrăzni vreodată să îi spună nici cel mai mic cuvânt despre asta. A fugit afară din local şi a început să strige, disperată. După aceea i s-a rupt filmul, cum se spune, căci nu ştie nici până în ziua de azi cum a ajuns acasă. Oricum, din acel moment a încetat să mai ia pilule anticoncepţionale. Pe de altă parte, Matthes se comporta de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. La un moment dat, a ajuns să adopte şi ea atitudinea asta. După nouă săptămâni era din nou gravidă.

Mareile are paisprezece ani şi jonglează cu limbile străine.

Main kyaa káruun…

Lucrurile parcă se mai lămuresc întru câtva în capul ei: a studiat hindi! În ultimele săptămâni, înainte să se rupă anevrismul, stătea seara pe balcon, învelită în pături. Nu se întuneca decât târziu. Manualul de hindi din care învăţa era o copie făcută după o ediţie engleză. Ceilalţi cursanţi ştiau cu toţii engleza mult mai bine decât ea. Aşa că a vrut să-şi îmbunătăţească şi cunoştinţele de engleză. Oare de asta să fi

încercat, în primele zile după narcoză, să vorbească englezeşte? De fapt, oricine poate participa la curs, iar ceilalţi au fost informaţi că ea nu o să mai poată veni. Matthes ştia că ea mergea la un curs de hindi, dar unde, cu cine, asta nu mai ştia. Helene se foieşte agitată în pat. Lucrul ăsta trebuie neapărat lămurit! însă, când vine asistenta şi se uită întrebător la ea, de ce este aşa de agitată, capitulează pe loc, nu îşi mai ia acel lung avânt de care ar avea nevoie pentru a-i putea explica ce o făcuse să ajungă atât de lipsită de minte. Ştie totdeauna, de la bun început, ce vrea să spună, dar, când trebuie să pronunţe cuvintele la care se gândise, totul se dă peste cap de-a valma: nu e în stare să îngaime nici măcar o vorbă. La asta se mai adaugă şi faptul că asistenta nu pare să aibă prea mult timp la dispoziţie. Sigur nu atâta timp cât ar fi necesar pentru a da explicaţii complicate despre cursuri de hindi, lucruri care nu o interesau de fel. Main kyaa káruun – ce să mă fac… Era o expresie des folosită de profesoara ei de hindi, al cărui braţ stâng era prea scurt şi fără vlagă, aşa că îl ţinea ascuns sub dupatta, voalul tradiţional care cobora peste straiele numite salwar kameez. Când purta un sari, îşi potrivea în aşa fel faldurile veşmântului, încât braţul să nu se vadă. Făcea lucrul acesta cu mare pricepere, pentru că, de primele trei-patru ori, Helene nici nu şi-a dat seama că profesoara avea o problemă cu braţul stâng. Însă altceva, în afara acestei expresii, nu îi mai vine în cap. Numai „hai“ la sfârşitul propoziţiei, acel „a fi“, care corespunde atât de puţin regulilor noastre sintactice şi care fac, de cele mai multe ori, absolut ridicole traducerile mot-à-mot.

Dar nu îşi poate aduce aminte de niciun exemplu, iar

literele pe care le picta până în ziua zero atât de des cu o bucuroasă dedicație s-au dus cu toatele de râpă. Ce păcat! Oricum, în zilele de acum nu ar mai putea să scrie semnele acelea. De abia reuşeşte să pună pe hârtie nişte cuvinte nemţeşti, într-o ortografie stângace, cu ascuţişuri şi volute care o zbughesc peste marginea rândului. Poate să îşi ia adio de la scrierea hindi, pentru ea este un capitol încheiat.

Descurajată, îşi afundă cât mai adânc capul în pernă.

Încet-încet se trezeşte în ea nevoia de a pândi, de a iscodi. E ceva nou. Pe când Helene era încă mică, străbunica ei folosea o pernă, pe care o aşeza pe pervazul ferestrei de la bucătărie, pentru a putea să vadă, cocoţată acolo, lumea care mergea în sus şi în jos pe stradă. Nu prea umblau încă maşini, aşa că se putea auzi ce vorbeau oamenii care îi treceau pe sub fereastră. Pauzele dintre ce se auzea de jos, din stradă, erau umplute focos de străbunica, care avea şi ea totdeauna ceva de spus la subiectul discutat jos. Acolo, la fereastra bucătăriei se coceau zvonuri întortocheate şi fine ca o pânză de păianjen, care se întindeau, încet-încet, până la casa vecină, de unde prindeau în plasa lor alte vorbe spuse pentru a umple hiatusurile lăsate de trecători, şi aşa cuprindeau, în cele din urmă, tot lăţindu-se şi lungindu-se, întregul orăşel, învârtejindu-se deasupra lui. Câteodată ajungea să le înţepi doar cu un fapt indubitabil, şi se retrăgeau pe dată. Un minunat cer albastru. Dar dacă nu aveai la îndemână un asemenea fapt, ci doar incertitudinea unei bănuieli, puteau să se aţină acolo sus zile, ba chiar săptămâni întregi. Mai ales dacă refuzai să ai discuţii

lămuritoare şi, în loc de asta, alegeai să te retragi cu bănuiala ta acuzatoare între cei patru sau opt pereţi pe care îi aveai. Helene ura bănuiala acuzatoare tot atât de mult cât şi nevoia de a pândi şi căuta cu disperare fapte indubitabile. Acum este obligată, într-o oarecare măsură, să stea între pereţii ăştia, ceea ce face ca instinctul de a pândi, de a fi în alertă, să iasă la iveală. Ar vrea să ştie, de pe acum cine este de gardă astăzi şi cine va fi vizitat de cine. Cine ce mănâncă, cine ce fumează, când se duce la baie. Cine vorbeşte cu alţii şi cine nu. Helene lasă uşa salonului uşor întredeschisă de fiecare dată când intră pe scaunul ei cu rotile. O stratagemă care nu prea are succes, pentru că de multe ori apare aproape imediat altcineva care închide uşa – şi când vine, şi când pleacă. Aşa că începe să îşi petreacă vremea în afara salonului, pe culoar. Vizavi de salonul ei se află o foarte atrăgătoare nişă cu fereastră. Nişa este chiar mai frumoasă decât priveliştea spre care dă, vechea curte unde se ţineau cândva cărbunii. Potriveşte în aşa fel scaunul cu rotile încât să fie ascuns pe jumătate în spatele perdelelor grele de catifea de un roz fanat. Ba după cea stângă, ba după cea dreaptă. În acest fel, nu ar putea fi descoperită decât de cineva care s-ar apropia foarte mult de nişă. Ţine în poală o carte, dar nu citeşte. A încercat să facă asta în ultimele zile, chiar i-a reuşit. În tot cazul, poate să citească, pronunţând cu voce tare cuvintele, chiar şi pagini întregi, e drept, cu poticniri şi gângăveli, mai ales atunci când e vorba consoane siflante. Citeşte însă cu o intonaţie remarcabilă, de-a dreptul retorică, numai că după aceea nu are habar despre ce a fost vorba în textul pe care tocmai l-a declamat. Ieri şi-a propus

să se concentreze doar pe câte o singură propoziţie – cu acelaşi rezultat. La un moment dat, când ajunge spre capătul propoziţiei, nu mai ţine minte cum a început.

Doamne, sper că nu îşi dă seama nimeni de asta…

…se gândeşte ea, şocată de faptul că ar trebui să citească altora din propriile ei cărţi şi să răspundă apoi la întrebări legate de fragmentele pe care tocmai le citise. Oamenii nu înţeleg că ea nu mai este în stare să facă aşa ceva! Pur şi simplu, nu este în stare! Helene îşi închipuie tăcerea jenantă care s-ar lăsa şi cum i s-ar întuneca privirea de ruşine. Se simte atât de stânjenită la acest gând, încât trebuie să îşi şteargă firele de salivă de la gură, care, de atâta surescitare, au pornit să-i coboare din nou spre poală, ca nişte funii de corabie.

E bine. Nu îi trebuie mai mult.

Fiinţa aceasta care e bine, fiinţa aceea are un braţ şi un picior paralizate şi a bântuit prin universul lui Broca. Fiinţa aceasta nu se mişcă, atunci când se gândeşte la starea asta a ei, stă bine ascunsă, să n-o vadă nimeni. Probabil că scormoneşte dedesubtul unui ditai maldăr de cuvinte uitate, rămânând ascunsă acolo, pe sub ele. Se pricepe de minune să se strâmbe în fel şi chip şi are darul de a asigura o sursă constantă de salivă. Cu toate acestea, îşi pune mintea la treabă cu tot soiul de lucruri, o foloseşte asemenea felului în care procedează văduva neagră cu bărbătuşul ei: după fiecare atingere îi mănâncă gândirea. Până să apară din nou, poate să treacă ceva timp şi, desigur, apare de fiecare dată ca o foaie nescrisă…

Fiinţa s-a aşezat. Nu a întrebat-o dacă n-ar vrea să îi ofere un scaun, sau măcar un scăunel, ci s-a trântit pe locul ei ca o pleaşcă, fără multă vorbărie. Acum stă aşezată acolo, iar dacă vrea să se uite fix ea, fuge grabnic într-un ungher întunecat. Nu poate să-şi închipuie altfel de ce fiinţa nu vrea, nici în ruptul capului, să se arate. Ajunge la concluzia că trebuie să se împace cu faptul că nu ştie cu adevărat cine este fiinţa aceea.

Astăzi aude pentru prima dată de Heidemühlen. Imediat îi apare în minte imaginea unei pajişti largi, presărate cu mori, căci doar asta înseamnă Heidemühlen, mori pe pajişte – şi mai vede tufe închise la culoare, cu magnifice flori liliachii. Cât vezi cu ochii. Cât vezi cu ochii?

Ieri medicul-şef a întrebat-o insistent dacă vede cumva dublu. Nu, nu crede. La examinarea perimetrică a câmpului vizual nu a rezultat nicio îngustare a acestuia. Pe faţa medicului-şef se putea citi o anume mândrie.

Ştiţi, am eliberat nervul optic. Din păcate, de cele mai multe ori, această intervenţie se soldează cu diplopie, cum îi zicem noi, cu vedere dublă.

Aşadar, cât de departe bate ochiul?

E de văzut.

Matthes a optat pentru Heidemühlen.

Helene are toată încrederea în decizia lui.

Heidemühlen nu se află la mare distanţă de Berlin, ba, mai mult, se află şi în apropiere de Henrichshorst, unde au trăit şi unde s-au căsătorit… Dar ceva nu e în ordine. Căsătoria

face parte din viaţă, se gândeşte Helene. Aşa că nu poţi spune că *au trăit şi s-au căsătorit,* pentru că atunci, dacă e să te gândeşti la această formulare, căsătoria are loc în afara vieţii. Ori poate că nu?

Se simte nesigură.

Heidemühlen ar urma să o facă să se simtă mai sigură pe ea.

Cred că veţi mai sta cam şase săptămâni în scaunul cu rotile, îi spune fizioterapeuta.

Şi după aceea?

Este speriată, se întreabă dacă totuşi nu va muri poate de ceea ce se află ascuns în ființa aceea.

Fizioterapeuta este de părere că, mai târziu, va putea merge fără probleme.

Izbucneşte în râs când aude aşa ceva. Sigur că nu va mai putea umbla vreodată, de unde aiureala asta, puţina putere pe care o mai are de-abia îi ajunge pentru a reuşi să se sprijine în mâna dreaptă timp de un sfert de secundă, cât îi trebuie să se mute din scaunul cu rotile pe closet.

Fizioterapeuta dă din cap şi ridică din umeri. Astăzi urmează să încerce mişcarea dimpreună a piciorului drept şi a celui stâng. Măcar niţel? ţipă cu toată puterea când observă că a reuşit să îşi înalţe piciorul drept vreo douăzeci de centimetri.

Trebuie să repetăm asta încă o dată, chiar acum!

Vara îşi ridică pleoapele. Helene se simte extrem de bine. A băut un cafe-frappé în cantina spitalului şi i-a făcut mare plăcere să o vadă pe Inga. Dacă ar fi să spună în ce a constat

această plăcere, nu ar putea să o facă, aşa, spontan. Inga are o rochie neagră scurtă. Să fie din cauza genunchilor ei ascuţiţi, care parcă dau să te împungă?

Inga este întotdeauna plină de surprize. Acum are o coafură nouă. Dacă o priveşti din stânga, pare că are părul tuns foarte scurt. În dreapta însă, aproape că îi ajunge la umăr. Inga se uită la Helene şi o întreabă dacă nu crede că i s-ar potrivi şi ei o asemenea coafură. Şi-a făcut-o aşa, doar ca să vadă cum îi stă. Helene ar putea să păstreze mai mult de jumătate din părul ei şi tot ar arăta bine aranjată. Helene se scutură de râs.

Da, ce bine e să te simţi bine!

Încă un cafe-frappé? Inga ar dori să bea mai curând un vin alb rece şi sec, aşa că o întreabă pe chelneriță dacă are aşa ceva, iar aceasta îi întoarce un zâmbet chinuit. Doar nu în spital! E, atunci o să ia un cafe-frappé. Dar fără frişcă. Şi Helene? Helene râde din tot sufletul. Inga nu pare deloc deranjată de acest lucru, oricum, nu întreabă care este cauza. Un – ceai – verde – vă rog. Cuvintele îi ies printre hohotele de râs împleticite şi împiedicate şi parcă ar vrea să le ascundă, să nu le lase să iasă în lume. Inga i le extrage cu precizie din gură şi i le traduce chelneriței.

Când chelneriță a revenit cu cele comandate, Helene a reuşit să se stăpânească.

Duminica seara creşte în jurul ei o linişte ameţitoare, un roi de gâze care nu scot nici cel mai slab sunet. Renja Mittelner este acasă pe durata sfârşitului de săptămână, nu se întoarce decât de abia mâine. Madam Bandner doarme,

iar uscăţiva a fost luată de acolo de către familia ei. Nu, nu gâze. Linişţea asta s-a întins peste Helene ca un jeleu care se prelinge încet. I-ar fi greu acum să ridice un braţ sau un picior. Ce ciudat că tăcerea se poate materializa în aşa fel. Helene nu poate nici măcar să deschidă ochii, aşa de greu o apasă masa aceea gelatinoasă. Ştie că poate să o rupă în bucăţi cu o singură smucitură puternică a întregului ei corp, dar nu vrea să o facă. Stă nemişcată sub jeleu şi încearcă să gândească. A observat, de o vreme, că reuşeşte să îşi amintească ba una, ba alta, cu condiţia să arunce de la bord o parâmă în acea direcţie. Parâma se înnoadă cumva în zona unde totul pare întunecat, iar ea poate să se tragă înainte cu ajutorul ei. Astăzi şi-a propus ca temă infidelitatea lui Matthes.

Infidelitate?

Stare de excepţie.

Cuvântul îi vine mai repede decât şi-ar dori, dar ceea ce aduce cu sine îi întoarce măruntaiele pe dos: atunci ea de-abia mai putea să mănânce, vomita pe dată tot ce tocmai înghiţise, iar puţinul pe care îl mai ţinea în ea căuta, într-o formă foarte apoasă, ieşirea din spate.

Cu şaisprezece ani în urmă într-o seară – frumoasă, după părerea ei – petrecută împreună, Matthes a adus din debara husa în care avusese legate ca într-o bocea toate lucrurile lui, atunci când s-a mutat la ea. În acea seară – chinuită, din punctul lui de vedere – de acum şaisprezece ani, el i-a spus că acum, după acest ultim joc de scrabble o va părăsi. Nu mai putea să adauge nimic acum, îi va explica tot restul în scris mai târziu. I-a spus asta, şi-a strâns lucrurile în husă, le-

a încărcat pe bicicletă şi dus a fost. Ea a crezut mai întâi că era una dintre glumele lui proverbiale, care îi reuşeau mai întotdeauna. E adevărat că a cuprins-o un tremur când el a început să îşi facă bagajul, dar nu şi-a dat seama dacă era de teamă sau dintr-o aşteptare tensionată. A rămas apoi, pentru multă vreme, trează în pat şi s-a tot gândit dacă a visat cumva scena aceea sau dacă tocmai s-a petrecut aievea. Iar în dimineaţa următoare, când s-a trezit şi s-a uitat alături în pat, nici urmă de el. A trezit copiii şi a intrat, apoi, treptat, într-o stare de inconştienţă, care i-a amuţit pe copii şi care a făcut ca toate în dimineaţa aceea să se depene într-un automatism somnambulic. Nu şi-a revenit nici atunci când copiii au dispărut în şcoală sau în grădiniţă şi când s-a dus cu fata cea mică la pediatră, din cauza inflamaţiei din urechea medie de care suferea cea mică. În fiecare moment îl aştepta pe Matthes să se întoarcă şi fiecare moment se încărca de o aşa apăsare, încât nu ar fi fost posibil să-l fi suportat într-o stare de luciditate. Ziua următoare a sosit prin poştă o scrisoare de la Matthes, în care îi mulţumea pentru *frumoasa vreme petrecută împreună.*

Pentru Helene, cuvintele astea au sunat de parcă erau scoase dintr-un ferpar, i-a părut rău că nu murise cu multă vreme înainte. Apoi a scos un ţipăt atât de sfâşietor, încât Lissy a dat buzna năucită din camera ei, iar vecina a început să sune disperat la uşă. Lissy i-a deschis. După acest episod a început să vomite imediat cum simţea miros de mâncare. Prietena ei, Heidrun, era cea care dormea acum cu Matthes şi care se bucura acum de spontanele lui invitaţii de a se rezema de el. În mintea ei, Helene o vedea cum stătea peste

el, sub el, trăgându-şi-o cu el, pupându-se şi giugiulindu-se cu el, nu putea să conceapă aşa ceva nici în ruptul capului, a încercat, de repetate ori, să îşi aducă aminte cum arătase cerul senin de alaltăieri, căutând să descopere oarece semne, care să-i fi prevestit întunecarea care a urmat, a despicat cu obstinaţie firul în patru, obsesiv, tot ce i se arăta cât de cât prin minte. Dar nu reuşea să descopere în niciunul dintre gândurile ei vreo urmă de resentiment sau de ură împotriva lui, nici împotriva ei, numai că: se simţea adânc rănită. Sensul acestui cuvânt i-a devenit, dintr-odată, limpede la sfârşitul lecturii scrisorii lui, când a simţit acea durere imensă, care o lovea din nou şi din nou în ritmul bătăilor inimii. După ce s-a întors de la şcoală, Billy a sunat-o pe soacra ei, care şi-a făcut, furioasă, albie de porci fiul şi, încă din aceeaşi zi, a preluat controlul. (*Cuie cu cap. Unt de la magazinul familiei Fisch. Asta s-a scrântit cu totul la cap. Dar îi arătăm noi cine suntem. O să-l strângem de gât până o să-i iasă ochii din cap şi, pe urmă, iarăşi, pentru că i-au ieşit ochii din cap.* Aşa năvăleau vorbele ei aprige şi fără de şir, care răsunau prin toate încăperile casei în care locuia Helene). Nici nu putea să-şi închipuie ce s-ar fi întâmplat dacă mama-soacră nu ar fi luat frâiele în mâinile ei hotărâte. Dar acum, când gândurile la această intervenţie intempestivă i se prăvăleau prin măruntaie, nici nu e nimerit să îşi închipuie ce tot suduia mama-soacră. Acum e cazul să-şi lase maţele să-i chiorăie pentru o vreme şi să-şi amintească de faptul că, înconjurată de liniştea mângâietoare a unei duminici de după şaisprezece ani, stă întinsă într-un pat de clinică şi nu mai poate ajunge la baie cu uşurinţa cu care o putea face

atunci.

Când se trezeşte, vede că tot mai e întuneric afară. Trebuie să fi dormit adânc, fără vise. Se întoarce pe partea cealaltă. Dă pătura la o parte. O trage din nou peste ea, e totuşi niţel prea rece. Îşi înălţă capul, îl lasă din nou să cadă pe pernă. A rămas doar cu Bandner? Când ridică încă o dată capul, ca să se asigure că aşa stau lucrurile, izbucneşte în râs: madam Bandner se holbează surâzând fericită la lună, care îi străluceşte pe faţă. Stai puţin, asta nu e luna, ar trebui să bată şi prin fereastra astălaltă, care este cea mai apropiată de patul lui Helene. E un corp de iluminat, instalat lângă drumul care duce spre parcarea aceea gratuită. Pare să bată cu mare exactitate spre faţa lui Bandner, pe care cineva trebuie să o fi uns cu vreo cremă, căci prea îi lucesc obrajii dolofani! O imagine divină! Rar a văzut-o pe Bandneriţa surâzând. Rânjeşte când face pe ea, rânjeşte, când îi scuipă în faţă asistentei iaurtul care i-a fost îngăduit între timp, pe lângă hrana din perfuzie. Suficienţă. Un cuvânt ciudat, se gândeşte Helene. De ce i-o fi venit în minte taman acum?! Multă vreme a crezut că se trage din cuvântul *Suff,* pe care mai tot neamţul îl foloseşte când se referă la băutură: un ferice zâmbet de alcoolic. Până când s-a uitat în dicţionar.

Acum stă liniştită în pat şi gândurile ei se îndreaptă spre seara trecută. *Aventura* lui Matthes. *Relaţia* lui. *Rivala* ei. *Amanta* lui. Îşi aminteşte de chiorăitul din maţele ei, dar şi de faptul că încercase să îl domolească, pentru că nu voia să se plimbe cu barca, împinsă de infirmieră, până la baie. După aceea a adormit. Cu cât stă mai liniştită şi nemişcată, cu atât

imaginile devin mai vii. Fiicele lui Heidrun ţinute de mâna lui Matthes. Inima i-a zvâcnit puternic când l-a zărit în magazin, a sărit în spatele unui raft şi s-a uitat la soacra ei, care o însoţea, cu privirea unei fete cu mintea şuie. Soacra ei l-a dibuit şi ea pe Matthes şi a luat-o în goană după el, şi *i-a cârpit una, i-a tras una, i-a lipit una* (Helene nu ştie ce simte mai puternic, emoţia de atunci sau bucuria că îi vin, parcă în zbor, tot mai multe cuvinte…), după care el a plecat cu o falcă înroşită şi fără să scoată o vorbă, ţinând de mână cele două fetiţe. A plecat fără grabă, cu paşi măsuraţi, lăsând în urmă coşul plin cu ceea ce voise să cumpere. Ea nu a avut puterea să se uite după el. Casa în care locuia Heidrun se afla imediat după colţ, aşa că ei îi era tot timpul teamă că l-ar putea întâlni pe Matthes. Urma să între în concediu. Hotărâseră să meargă în Harz împreună cu copiii. Acum, soacra ei voia să meargă cu ea în locul lui. Era un gest plin de bunăvoinţă, dar, pentru ea, de fapt, o perspectivă sufocantă.

Într-o seară se auzi soneria, iar când deschise uşa, se pomeni cu Matthes, care o invită la o plimbare, soacra fu de acord. Au apucat-o toate frisoanele, dar şi-a pus jacheta şi a coborât curajoasă. Matthes i-a explicat că este de datoria lui să meargă cu ea în concediu, în călătoria pe care o plănuiseră.

...?

Pe moment i-a stat inima, dar apoi şi-a amintit că trebuie să o facă să bată în continuare. Helene nu i-a răspuns nimic. Nu a putut să-i răspundă nimic. Rămăsese *mută.* Matthes se uita la ea cu un surâs forţat şi jenat şi a întrebat-o când exact

ar trebui să plece. După două zile s-au întâlnit la gară. Ce zice Heidrun de toate acestea? Iarăşi un zâmbet forţat. În timpul călătoriei s-au privit câteodată ca nişte adolescenţi îndrăgostiţi şi sfioşi. Dacă îl atingea întâmplător, locul atingerii lor se încingea, de parcă pielea urma să se destrame. Ea s-a întrebat dacă fierbințeala asta pişcătoare o simţea doar ea sau poate şi el. Cu cei trei copii pe care îi aveau atunci, au primit două camere în casa de odihnă a uzinei la care lucra el. Prima dorinţă lui Helene a fost să se bucure de linişte. Să nu aibă loc nicio discuţie. Copiii erau, ca totdeauna, foarte drăguţi şi iubitori, Lissy înnebunită după tati, băieţii mai distanţi. Încă din prima noapte l-a atras şi l-a avut. Şi Heidrun? voia ea să întrebe, dar Heidrun nu era aici, nu era de faţă, spre norocul ei, al lui Helene, nu al lui Heidrun. Dimineaţa care a urmat, din nou distanţă, nu peste măsură, dar evidentă, de parcă el şi-ar fi amintit de *datoria* pe care o avea în altă parte, cea faţă de Heidrun. De parcă îndeplinirea unei *îndatoriri* ar fi fost ceea ce îl mâna mai departe, îi subjuga voinţa şi nu îl lăsa să facă ce şi-ar fi dorit. De parcă ar fi vrut să fie inatacabil, un ins înlănţuit de *îndatoririle* sale, unul despre care nu s-ar fi putut nicicând spune că şi-a încălcat *datoria,* nici *datoria* faţă de familie şi nici *datoria* faţă de amantă, numai că ea ştia că el se înşela pe sine cu străduință, cu seriozitate, dar şi cu sentimentul de a fi rupt în două. Când a remarcat pentru prima dată semnele acestui sentiment, a fost tentată să ducă această ruptură din sufletul lui şi mai departe, să o izgonească din el pe Heidrun şi pe el de sine, ca să vadă până unde îl va purta obsesia lui de a-şi face *datoria,* dorinţa lui insistentă de a o avea pe ea,

dorinţă care, poate, era doar o formă de a o avea pe Heidrun, ba s-ar putea chiar să o vadă pe Heidrun în fața ochilor lui închişi, atunci când era împreună cu ea, poate că, din imboldul lui de a-şi face *datoria,* lua corpul ei drept cel al lui Heidrun, numai că Helene slăbise totuşi în ultimele săptămâni, într-un val de mare furie şi-a dorit ca el să fie un apărător al *datoriei,* căci dacă ea ar muri, el s-ar sufoca din pricina dorinței sale de a-şi face *datoria,* ar fi vinovat de moartea ei, asta era sigur… Pe atunci se ducea la un curs de spaniolă la facultatea populară şi, de aceea, luase cu ea un dicționar în Harzul german, l-a purtat cu ea tot timpul, în poşetă sau în rucsac, fusese al lui, pentru că ea i-l făcuse cadou. Helene vede dicționarul în fața ochilor şi mai vede cum îl pocneşte cu el pe Matthes, cum îşi scoate pantofii cu toc şi îl loveşte repetat cu ei, tot aşa cum durerea a lovit-o într-una în săptămânile care trecuseră, iar el nu face nimic, stă şi suportă totul cu ochii închişi, crezând, probabil, că este de *datoria* lui să suporte ce i se întâmplă. Când s-a oprit, unul dintre pantofi rămăsese fără toc.

Lumina s-a stins, madam Bandner nu se mai holbează.

În schimb, se face de ziuă.

Dincolo de zori o aşteaptă o zi însorită şi foarte călduroasă, în care va fi băgată ca într-o cadă caldă, cu ulei de baie. Înainte de asta o aşteaptă duşul cu Carola. După duş, Carola o duce cu scaunul cu rotile până în încăperea unde se ia micul dejun, dar nu mai are poftă de mâncare. Rememorarea aventurii lui Matthes i-a sleit puterile, despre care, de altfel, nu ştie câte va mai fi având. Cele din trecut s-

au dus şi, lipsită de vlagă, lasă mâncarea neatinsă, *tot aşa ca atunci.*

Televizorul este pornit. Tot mai au loc inundaţii în Germania. În urmă cu şaisprezece ani, îi vine deodată în minte, existau ea şi Matthes, cei trei copii ai ei, plus cei doi ai lui Matthes, şi Heidrun cu cele două fiice ale ei, şi fosta soţie a lui Matthes, apoi mai erau şi taţii propriilor ei copii, dar nu exista acest construct, care astăzi se numeşte Germania. În care Estul şi Vestul se contopesc, Germania având astfel rolul de a fi o zonă mixtă de tampon între adevăratul Est şi veritabilul Vest. Bizar. Tot acest proces al reunificării nu a contat pentru Helene de când şi-a revenit, nici măcar noaptea trecută, când dădeau în clocot sentimente de atunci, dintr-o altă ţară, pe care le simţea ca şi cum ar fi izbucnit acum în ţara aceasta. De fapt – oare experienţa dispariţiei nu aducea cu o pasăre de pradă, care veghea de deasupra, gata să atace oricând? asta fără să dispară de pe hartă, înainte de a i se rupe anevrismul, înaintea perioadei întunecate care s-a instalat apoi. Cântărirea iute ca fulgerul dacă cineva (frizurăhainăpantofi…) era de *aici* sau de *dincolo.* Întorsătura instinctivă a gândului: Dacă celălalt venea într-adevăr de dincolo, atunci acel „dincolo” era „aici-ui” lui. (Ea se gândea dacă el gândea, că ea se gândea, că el…). Doar perioada întunecată a putut să facă să dispară toate acestea, nu? Acum, când se gândeşte la lucrurile astea, se vede pe sine anul trecut la cumpărături, se găsea o ciocolată nouă în ambalajul de pe vremuri, s-a aruncat avidă asupra ei în speranţa revenirii plăcerii din copilărie şi, ajunsă acasă, a aranjat frumos tabletele de ciocolată pe masa din bucătărie.

Pe când Helene avea cinci ani, a furat, pentru singura dată, din portofelul mamei ei trei mărci şi optzeci de pfenigi, cu care şi-a cumpărat o ciocolată Rotstern cu lapte, a rupt, încă pe drum fiind, ambalajul şi a mâncat-o pătrăţică după pătrăţică – a fost cea mai naturală şi mai fericită senzaţie gustativă de care îşi poate aminti. Iar acum le-a adus copiilor câte o ciocolată şi le-a dat-o plină de emoţie. Mareile a gustat o bucată, dar nu şi-a luat restul cu ea când s-a dus în camera ei, ci a băgat-o în sertarul în care familia îşi ţinea dulciurile, sperând că îi va plăcea poate altcuiva. Lissy, sub motivul infecţiei stomacului şi a intestinelor, a insistat că vrea doar ciocolată neagră, iar Lottchen a spus că ei nu îi place ciocolata cu lapte, ci doar cea pentru copii. Pe urmă, când a rămas singură, a scos ciocolata lui Mareile din sertar, şi-a pus o bucăţică pe vârful limbii, cu ochii închişi, a lipit-o de cerul gurii, iar apoi, tot mişcându-şi pe îndelete limba, a făcut-o să se topească. Nu, ciocolata asta nu avea consistenţa la care se aştepta, una uşor nisipoasă… Helene îşi şterge balele de râs, care îi atârnau până în ceaşca de cafea. Carola o întreabă din nou dacă este sigură că nu ar vrea să mănânce măcar un iaurt. Iaurt? A, asta a fost, sfârşitul *aventurii:* Matthes a apărut într-o dimineaţă în uşă, după şapte săptămâni heidrundiene, cinci înainte şi două după concediul petrecut împreună, aducând într-o pungă nişte iaurt în borcane mici de un sfert de litru, cu o esenţă de fructe de un roşu-închis şi cu capace din aluminiu, îi plăcea foarte mult iaurtul acela.

Puţin mai încolo, el l-a mâncat cu lingura din scobitura burţii ei.

Matthes vine două ore mai târziu, medicii l-au declarat şi pe el bolnav. Ce are? Niciun răspuns. Se supără. Împinge cuvertura în jos şi îşi trage în sus cămaşa de noapte. Încet, desface capacul borcanului cu iaurt pe care l-a luat cu ea de la micul dejun şi lasă conţinutul să îi cadă pleoscăind pe burtă. A dispărut scobitura de acum şaisprezece ani, se scurge prin dreapta şi prin stânga până pe cearşaf. O grămăjoară îi acoperă buricul. Privirea ei? Nu cere nimic, s-a stins. Dar nici *reprezentaţie amânată din lipsă de spectatori* nu se poate spune, pentru că Renja Mittelner o priveşte fără să priceapă nimic, lucru de care Helene nu este conştientă. Tocmai intră una dintre voluntarele care fac acum de serviciu. Helene întinde cu încăpățânare lingura în sus, la douăzeci de centimetri de capul lui Matthes, aşteptând. Să îi mănânce de pe burtă! E altceva decât din mână, nu? Nu îşi poate defini prea clar supărarea, e ca şi cum toată furia lumii s-a răcit taman în ea şi, deodată, izbucneşte spre în afară printr-un cumplit atac de tuse, iaurtul se răspândeşte tot mai mult în ritmul contractărilor, iar Matthes aruncă acum cuvertura peste trup şi pe sine de asemenea, acum trebuie să se calmeze odată. Faptul că stă peste ea o înfurie la început şi mai tare, îşi țipă din toți rărunchii sentimentul de a fi suferit, să nu o mai apese atât de tare pe stomac şi rinichi, să stea cuminţel acolo, afară, căci pe dinăuntru, adânc, ea a rămas aceeaşi Helene! Voluntara îi sare lui Matthes în ajutor, amândoi o țintuiesc la pat. Sunt uimiți câtă forță sălăşluieşte în trupul acesta care nu poate să se țină pe picioare şi cu atât mai puțin să mai şi meargă. Tocmai îşi dădea nota zece

pentru puterea ei de a se răscula, când iată că pe dată curajul i se topeşte, lăsând în urmă doar o mogâldeaţă. Nu amărăciune, ci doar aşchii ale revoltei, care se pot transforma foarte bine în cenuşă, dacă nu are grijă să se ardă de tot. Nu vrea să fie sub tensiune, nu vrea să ardă ceea ce a mai rămas. Să respire mai calm. Aşa, e mai bine. Da, mai bine.

Matthes vine din nou în după-amiaza asta. Helene stă întinsă în pat, cu capul întors spre fereastră. După ce el s-a aşezat pe scaun fără să scoată o vorbă, ea îl întreabă, tam-nisam, dacă a existat înainte între ei doi o relaţie *politică*. Sigur că au avut o relaţie *pozitivă*, altfel cum ar fi putut să dureze atât de mult… Capul ei stă în continuare întors spre fereastră, el nu poate să îi vadă gura.

Nu, am zis una politică!

Ea se supără că el nu înţelege ce îi spune, dând vina, în pase rapide, ba pe ea, ba pe el.

El nu spune nimic.

Oare crede cumva că i-a pus o întrebare tâmpită? Roşeşte, într-adevăr, o întrebare tâmpită. Relaţiile politice există între state, bilaterale sau mutuale, numai că nu îi vine nimic în minte prin care să circumscrie ce voise să spună.

Te-am iubit de când te-am văzut pentru prima dată. Spunând cuvintele astea, ochii lui se uită şi ei afară pe geam, poate că privirile lor se vor întâlni undeva, acolo, afară.

Ea ştie că vorbele lui sunt adevărate. I le-a spus de atâtea ori. Sigur că le repetă, pentru că se gândeşte că va fi uitat, că au fost şterse de valul de sânge din ţeasta ei nenorocită. Dar secvenţa asta de cod nu trebuie să fie reintrodusă în

programului ei mental, nu, este inserată acolo şi aşa va rămâne. Dar a spus-o la timpul trecut? Acum îşi întoarce capul spre el.

Ce?

Te-am iubit de când te-am văzut pentru prima dată. Privirea lui tot se mai plimbă pe afară, nu a găsit-o încă pe a ei.

Da, într-adevăr, la trecut. Şi în prezent? Mai este valabil? O mai iubeşte şi acum? Cum să afle lucrul acesta… Este cuprinsă de agitaţie. Îşi plimbă mâna stângă peste mărul lui Adam în sus, îşi pipăie cârnatul de sub bărbie. (E tot acolo.) Urcă spre părul ca o mirişte, îşi pipăie începutul de ţepuşe cu degetele. (Nicio schimbare.) Da, e urâtă, unde să mai fie loc de dragoste, în fond, totul este foarte simplu, nu mai ştie ce să creadă.

Mai există şi un alt cuvânt pentru dragoste?

Nu îi vine niciunul în minte.

Ce-i vine lui în minte este să înceapă să vorbească despre Heidemühlen. E prea mult pentru ea, doar se mişcă încă pe cu totul alte şine, are un nod în gât şi o ghiulea de picior, şi nici măcar nu are un WC sub fund! Pufneşte în râs, pentru că vorbele astea i-au venit, aşa, deodată şi, mai mult decât atât, au venit când era nevoie de ele: se zbate în lupta cu lacrimile (nodul din gât), partea ei stângă este asemenea unei cruci pe care trebuie să o poarte (piciorul ei beteag), şi acum simte o apăsare puternică în burtă, împinge cu fermitate scaunul cu rotile spre Matthes şi îl pune, cu aceeaşi fermitate, să o aşeze în scaun, după care a şi pornit. Matthes nu pare hotărât ce să facă, dar într-un final o urmează pe coridor. Ea îi face semn să se apropie, doar trebuie să o aşeze pe closet în spatele uşii,

ştie că ea nu poate să facă manevra asta singură, şi până când ar veni o infirmieră, ar fi destul de sigur prea târziu! Ea îl mână cu serii de litere pronunţate şuierat, pe care, de atâta emoţie, chiar că nu e în stare să le pună în bună ordine. Cu priviri de la grandoare până la ruşine. Apoi cu un sfios tras de mânecă, şi, după aceea, cu o uşoară împunsătură cu piciorul stâng, el ajunge să înţeleagă în sfârşit. Îi trage în jos chiloţii, o aşază pe colacul vasului de toaletă, se întoarce cu spatele, merge spre fereastră. Sunetele pe care le scoate o chinuiesc groaznic, se aude o ţâşnitură care o zbugheşte în jos, nu poate să se abţină şi să îl roage să iasă, nu s-a simţit niciodată atât de nevolnică în faţa lui, dar apoi totul trece şi el se întoarce, pentru a-i trage în sus chiloţii. Nu s-au mai căcat niciodată împreună, îi trece ei prin minte.

Dar nu ştie dacă lucrurile se vor limita doar la atât, după câte se petrec aici.

El porneşte să o ducă înapoi pe scaunul ei cu rotile, însă în dreptul nişei cu perdele ea pune jos piciorul stâng şi insistă să nu o împingă mai departe. El ar putea, foarte bine, să-şi aducă un scaun, puţin mai departe stau două, între ele un ghiveci cu flori. După ce Matthes s-a aşezat, revine întrebarea: *am fost* politici?

El nu zâmbeşte deloc, pe faţa lui se citeşte o pace molatică, asemenea unei bucăţi de unt lăsate să stea afară, la căldură. Îşi trece mâna dreaptă prin păr, până spre ceafă: mai bine zis, până îşi prinde cu propria mână ceafa, arată caraghios! Moliciunea onctuoasă se topeşte acum, iar din terciul care rezultă se arată o faţă şugubeaţă: M-a-i ş-t-i-i î-n a-n-i-i o-p-t-z-e-c-i…?

El a spus vorbele astea tremurând de emoţie, prefăcându-şi vocea în a unui bătrân şi bălăbănindu-şi partea de sus a corpului ca un nevolnic. Ea îşi aminteşte, fulgerător, că atunci când voia să o facă să îşi aducă aminte de ceva, îi tot punea întrebarea asta. Îi răspunde cu aceeaşi mimică şi gesturi, dar fără cuvinte, înţelege el.

Mijlocul anilor optzeci…

În mijlocul anilor optzeci s-au mutat din Henrichshorst la Berlin, în prima lor locuinţă, care era prea mică pentru cei trei copii. (Să se căsătorească? Să se căsătorească!) După aceea, ea a fost şomeră pentru o perioadă de vreme, deşi nu exista aşa ceva în limbajul oficial al ţării de pe atunci. I-a cunoscut pe Raphael şi pe Sybille, care fuseseră la pârnaie din pricina ideilor lor opoziţioniste. Pentru o vreme s-a simţit ca o oglindă mută a celor doi: ei vorbeau – Helene era uimită de asta, că vorbeau. Când se gândeşte acum la asta, o apucă toate alea, de la frică la furie. Se apără cumva? Da, se apără. Ceva este neplăcut. Nu s-a lăsat ea purtată de val, fără să crâcnească, vreme de treizeci şi unu de ani din cei patruzeci cât a dăinuit Germania de Est? Gesturile de rezistenţă, care pe atunci păreau să fie ceva foarte special şi impunător, s-au transformat mai apoi în mici anecdote de tot râsul. Un exemplu? Undeva, pe la mijlocul anilor optzeci, fiul cel mare a intrat la şcoală. Helene pregătise pentru seara dedicată părinţilor clasei un discurs. Învăţătoarea, proaspăt venită de pe băncile şcolii pedagogice, o rugase să facă acest lucru. *Cum îmi ajut copilul să aibă un început de şcoală eficient şi veseli* Se spune ba una, ba alta, se menţionează privitul la

televizor. Pe zidul din spate al clasei atârna o imagine a lui Samson, ursul din serialul pentru copii „Sesame Street”. Privitul la televizor nu i se părea un lucru prea bun, dar dacă aşa era să fie, atunci emisiunea aceea era una bună şi care merita să fie văzută. A spus lucrurile astea aşa, spontan, pentru că Samson îi surâdea de pe perete. Care a fost primul val de reacţie? Cea a părinţilor amuzaţi. Însă în dimineaţa următoare, când Helene l-a adus pe Bengt la şcoală, poza lui Samson nu se mai afla pe peretele din fund, în schimb, pe masa tinerei învăţătoare se afla o invitaţie adresată ei pentru o discuţie cu conducerea de partid a şcolii. Secretara de partid avea o fiică în clasa lui Bengt şi a simţit că este de datoria ei să provoace o a doua reacţie, de data asta deloc veselă, dar care era totuşi rizibilă, astfel încât Helene şi-a păstrat aceeaşi stare de spirit plină de bună dispoziţie. Dar nu fără un substrat amar. Secretara de partid smulsese chiar din seara aceea poza lui Samson de pe perete, de îndată ce învăţătoarea îi şoptise, ascunzându-se după palmă, ce şi cum. Un eveniment fără urmări, îngustimea asta de minte nu era a învăţătoarei, dar ea se simţea prea nesigură, pentru a nu îşi cere iertare. A pretextat că nu ar fi ştiut cine este personajul din imaginea de pe perete.

Dar de unde ştiţi toate astea, doamnă secretară de partid?

Linişte, o figură bătută în cuie, apoi o roşeaţă de ruşine şi de furie deopotrivă, nu a spus nimic, dar, în asemenea cazuri, când nu primeşti un răspuns, de fapt, l-ai primit cu toată claritatea. Secretara de partid a băgat chestiunea cu pricina sub preş şi s-a autotămâiat prin actul de clemenţă de a nu mai pune problema pe tapet. De atunci încolo

învățătoarea s-a simțit, într-o oarecare măsură, îndatorată şi cu sufletul greu față de Helene, dar Helene a trecut totul cu vederea, iar fiul ei nu a avut nimic de suferit. (Bengt a întrebat, doi ani mai târziu, în orele marxengels, probabil în cele de cunoaştere a patriei, extrem de serios, de ce clasa muncitoare laudă un patron, căci Engels fusese fără doar şi poate unul, şi, astfel, se ajunge să îi fie ridicate osanale unui capitalist. Ceea ce înseamnă că şi capitaliştii pot fi totuşi oameni buni.)

încă un exemplu? La mijlocul anilor optzeci li s-a instalat, deodată, un telefon. Ea a fost de părere că ideea lui Matthes, cum că *Securitatea* s-a interpus pe fir, ar fi una paranoică, dar asta doar până într-o anume zi, când a pus receptorul lângă aparat, să nu sune cumva, pentru că Lissy trebuia să doarmă, ca să scape mai repede de boala sărutului din corpul ei micuț, aşa că s-a dus să bea o cafea la o vecină, iar când s-a întors a găsit receptorul pus în furcă. Putea să jure că nu îl pusese acolo, ci lângă aparat. A trecut de nenumărate ori în revistă începutul acelei zile, dar, de fiecare dată, se vedea pe sine ridicând receptorul, dar nu şi punându-l la loc. Niciodată nu şi-a putut explica dacă nu cumva a făcut un gest automat, mânată de impulsul ei către ordine, dar frica de securitate începea să crească, se tot mărea continuu, până într-acolo încât Matthes ajunsese să se teamă să mai sune pe cineva, însă Helene începuse să se distreze tot mai tare: *Pentru băieții cu ochi albaştri, ca să aibă ce scrie,* spunea ea răspicat şi foarte clar de fiecare dată, atunci când urma să stabilească unde şi când să-şi întâlnească prietenii. A fost o tranziție spre curaj făcută pas cu pas, treaptă cu treaptă. La

mijlocul anilor optzeci a rulat şi aici filmul Margarethei von Trotta despre Rosa Luxemburg. Sprijinul pe care i l-a dat această baliză morală a făcut-o să înceapă măcar să fie mai fermă în răbufnirile ei împotriva prostiei şi micimii de minte, pe care şi le permitea de câteva ori pe zi. Nu mai poate să reconstituie cum se întâmplau lucrurile astea pe atunci. Un film pe post de baliză, o carte pe post de zid de apărare… Chiar dacă toate astea s-au petrecut cu multă vreme în urmă, fusese atât de profund marcată de ele, încât *viaţa* îşi urma cursul printre rânduri, lucru care nu era priceput de toată lumea. Astăzi, cărţile care analizează perioada aceea nu o pot lămuri ce a făcut-o să se înalţe într-atât încât să poată vedea peste balustrada corăbiei, spre alte zări. *Totul este relativ,* îşi spune. Toţi sunt prinşi înăuntrul istoriei într-o grădiniţă a lor, iar dacă nu eşti în stare să te ocupi de grădiniţa asta a ta, trebuie să te dai la o parte.

Să te dai la o parte.

I s-a făcut frig.

Matthes aduce o jachetă, i-o pune pe umeri.

Ah, Matthes, Matthes.

Matthes a plecat din nou, a amânat Heidemühlen pe mâine. Ea a mers cu el până la barieră, ridicarea şi coborârea acesteia îi provoacă întotdeauna un sentiment neplăcut. De parcă aerul ar fi tăiat încontinuu şi lăsat să pătrundă doar în valuri succesive pe terenul de dincoace de barieră. Îşi iau grăbit la revedere unul de la altul, ea chiar îl împinge pe Matthes cu braţul stâng, ca să se poată întoarce mai repede şi să nu mai trebuiască să vadă bariera. Cât de târziu să fie?

Ora cinci după-amiaza, se gândeşte ea, după ce aruncă o privire spre cer. Fără să priceapă cum funcţionează chestia asta, a învăţat, în decursul anilor, cum estimează Matthes ce oră este la un moment dat. De cele mai multe ori o nimereşte cu o marjă de precizie de cel mult o jumătate de oră. Nici punctele cardinale nu sunt o problemă pentru el: îşi îndreaptă acul orar al ceasului său analog în direcţia soarelui. La jumătatea distanţei dintre limbă şi semnul care indică ora 12 se află sudul. Faptul că un turn de biserică este construit spre vest, în timp ce altarul este aşezat spre est, asta nu a trebuit să înveţe de la el, dar de la el a aflat că pomii aflaţi pe un teren liber se înclină de cele mai multe ori spre est, pentru că vântul bate mai curând din vest, şi nu din alte direcţii. Că inelele anuale ale cioturilor de copaci sunt mai groase pe partea care dă spre sud. Că muşchiul de pe copacii care sunt expuşi la vânt şi la schimbările vremii creşte pe partea de nord-vest. Din copilăria lui de băiat… Picioarele ei, în sandale de un albastru-închis, voiau să sară aidoma unui băieţel, peste şanţul de lângă intrarea principală, peste bănci, sprijinindu-se cu braţul drept şi avântându-şi trupul şi amândouă picioarele deodată peste ele, peste linia dintre plăcile de beton de pe drumul spre parcare sau peste gardul care înconjoară, la o distanţă de trei metri, o clădire părăsită, asemenea unei curele bine strânse. Simte un zvâcnet în picioare, ar vrea, chiar vrea, trage frâna scaunului cu rotile şi îl opreşte în dreptul unei mese din cantină, se sprijină de ea şi se ridică în picioare.

Când îşi revine, îşi dă seama că este purtată pe targă spre camera ei, iar Carola trage scaunul cu rotile după ea.

Helene, Helene, ce năzbâtie ai făcut din nou?

A, Hartmut… Cum de a ajuns el aici, în *stroke unit*? Şi cum de a ajuns ea pe *targa* asta? Amintiri care se urnesc greu, părticelele nu se îmbucă prea uşor, a încercat să se ridice, parcă voia să sară, da, da, parcă a vrut să sară!

Orice băiat face aşa ceva.

I s-a mai făcut o tomografie computerizată a craniului după căzătură. Află lucrul acesta în dimineaţa următoare, la vizită, în timpul căreia se elimină posibilitatea ca o nouă hemoragie să fi fost cauza recentei ei pierderi a cunoştinţei. Medicii încă nu se pot pronunţa dacă a fost vorba de o criză de epilepsie.

Criză de epilepsie?

Vrea să prindă aripi.

O viaţă de băiat!

Cu strigătul acesta i se tăie răsuflarea, nu mai avea aer, ar vrea să inspire profund, se îneacă, simte că nu are puterea să tuşească, să se elibereze, aer! aer! corpul i se chirceşte şi se împinge în pernă, când de fapt ar vrea să se destindă, respirând un aer cald şi plăcut, frica o năpădeşte din spate, din ceafă, o strânge puternic de gât şi îi blochează de tot căile respiratorii, gaj ai e, expira în puseuri, oxigen, u vâjâie prin minte, oxigen se cheamă chestia aia de care are nevoie, cu ge ca geantă sau geană, să respire, să respire… ceva se mişcă, îşi drege glasul, ceva eliberează calea pe care îi vine aerul, cu grijă, pas cu pas, face ca atacul de panică să se domolească, iar creşte, iar se linişteşte, acum da, greu, foarte greu, poate din nou să respire, să încerce să respire, să aspire aer de

undeva de departe, pe căi ocolite, pe drumuri tăinuite, aer care să ajungă să treacă de omuşor, al cărui capac n-ar strica deloc să se închidă mai bine decât cu puţin timp înainte, când s-a înecat în halul acela, şi acum se luptă cu atâta greutate să scoată saliva, o fi reuşit oare? Ochii celor care au venit la vizita medicală se uită holbaţi la ea, un medic extern şi-a împins braţul sub spatele ei şi a ridicat-o în şezut, o asistentă se uită la ea speriată, medicul-şef are o privire de om care cumpăneşte situaţia.

E, îşi spuse ea, a reuşit.

Ceea ce s-a întâmplat acum o să se mai repete, spuse medicul-şef. Urmare a paraliziei.

Dar criză de epilepsiei

Pune întrebarea tuturor celor de faţă şi îi lămureşte că a vrut să sară cu sandalele ei albastre, a simţit o zvâcnire în picioare, de parcă ar fi putut reuşi, a vrut să încerce dacă poate să se scoale aşa, pur şi simplu, şi să înceapă să umble, să ţopăie, a păşit cu piciorul stâng înaintea celui drept, atât îşi mai aminteşte. În momentul acesta simte o durere de cap, are o imensă umflătură în spatele capului, un mic corn, cum ar spune tatăl ei.

Sfinte Sisoie, acum vă înţeleg.

Din fericire, există martori, care au văzut ce şi cum s-a întâmplat. Chelneriţa din cafenea. Două femei, care şedeau la masa vecină. De unde ar decurge că nu este vorba de o criză epileptică.

O crede oare cineva?

Înainte să-şi poată răspunde la întrebare, se ia hotărârea să fie descoperită cauza: o electroencefalogramă, ca măsură de

prevedere.

Trecutul se încheagă din nou val după val, mergând tot mai departe înapoi, frânturi mai mici sau mai mari, pe care ea le scoate la lumină. Sau cam aşa ceva. Niciodată nu şi-a petrecut atât timp scormonind prin memorie. Nu merge rău, îşi spune ea, doar ultimele săptămâni, luni, dinainte de evenimentul care, în cele din urmă, a scos la suprafață ceea ce se afla cel mai profund înăuntrul ei, nu îi sunt accesibile decât fragmentar. Presupusa ei hotărâre de a pleca de acasă îi şedea stingheră în minte, fără să mai atragă nimic altceva în jurul ei. O fi vrut să o ia pe Lottchen cu ea sau nu? Să fi mers până acolo încât să plănuiască să vândă casa? Sau renunțase poate la hotărârea ei? Anevrismul a venit ca un fulger care i-a carbonizat toate frământările sau ajunsese deja la o concluzie? La ceva care, văzut din perspectiva zilei de azi, i-ar întuneca sau, dimpotrivă, lumina restul vieții, ceva *nu* voia nici în ruptul capului să îi fie luat? Cum rămăseseră lucrurile între ei, care fusese ultima lor luare de poziție unul față de celălalt? De ce Matthes nu spunea nimic despre asta? Nesiguranța îi tulbură vederea. Nu are habar dacă va fi în stare să se concentreze destul şi să aibă puterea de a-l întreba despre acest lucru.

Dacă a ajuns acum o *handicapata!*

Da, cel puțin acum nu poate, în niciun caz, să trăiască singură. Vede în fața ochilor micuța locuință pe care tocmai o închiriase, două camere, balcon, bucătărie, baie, se vede stând la masa de scris, apoi gătind, deschizându-i uşa lui Matthes, care o aduce pe Lottchen. Apoi uşurarea: nu, era

apartamentul în care a locuit pe vremea când avea bursă, unde era asta? Şi când?

Nimic.

La început nimic…

Dar apoi lucrurile încep să îi devină mai clare, jumătate din bursa ca scriitor rezident a petrecut-o cu Lottchen, iar cealaltă jumătate nu, timpul petrecut cu Lottchen l-a luat ca pe o vacanţă în doi, perioadă în care nu s-a sinchisit de manuscrisul la care trebuia să lucreze şi care zăcea pe undeva prin laptop, îndepărtându-se tot mai mult de ea, până când, odată ajunsă acasă, l-a scos din nou la suprafaţă şi s-a reapucat să lucreze la el. Încerca din răsputeri să găsească un răspuns: Lottchen, cea din amintiri, nu se deosebea de fapt de cea pe care a văzut-o în ultimele zile, aşa că nu poate să fi trecut multă vreme, iarnă, pomi desfrunziţi, pământul neted îngheţat sub o mâzgă gri, au umblat pe atunci printr-o piaţă în care se vindeau mărfuri cu preţ redus, de unde ea a cumpărat cadouri pentru Crăciun. Îşi aduce perfect aminte. Lottchen era cu mica ei bicicletă, ea cu a ei, mai mare. Au ieşit din localitate şi au mers până în zona comercială, au legat bicicletele cu lanţuri şi-au petrecut vremea prin târg, apoi, încărcate, s-au întors pe biciclete la vechiul conac. Au făcut două pachete mari şi au chemat oamenii de la poştă să vină să le ia, înainte să se urce în tren şi să ia drumul spre casă, rucsacul era plin de fructe uscate, cu care voiau să îi îndulcească, într-un fel cam neortodox, pe cei care rămăseseră acasă, urma să fie o sărbătoare fără ciocolată, care apoi însă, evident, s-a ivit şi ea, fiind întâmpinată cu strigăte de bucurie, în timp ce fructele au stat

multă vreme în sertarul familiei fără să fie luate în seamă, puse într-o cutie de pantofi, pe care Matthes a sacrificat-o din resursele lui inepuizabile. Aşa a fost: sărbătoarea Crăciunului a picat la jumătatea perioadei ei de bursă, înainte fusese trei săptămâni în Nottuln, iar după Anul Nou la fel, în – Münsterland? Aşa se chema locul acela? Da, acum vede gara de acolo şi tarabele din faţa ei, de unde se ridica un miros de ulei răsfolosit în care se prăjeau peşte, cartofi şi chiftele, ea cară geamantanul roşu, ba nu, îl trage după ea cu o mână, iar cu cealaltă o ţine pe Lottchen, pe burtă are geanta albastră, deci banii şi biletele, îi e teamă să nu se întâmple ceva cu ea în toată înghesuiala asta, trebuie să aştepte să sosească autocarul în staţie, care urmează să apară odată şi odată din tot şirul de autocare perindându-se prin faţa ei, niciodată conform programului, niciodată previzibil, ceea ce încă nici nu ştie, când stă aici şi cercetează orarul pe care îl printase acasă, este locul de unde pleacă autobuzul, în cele din urmă se urcă în el, când cel pe care îl aştepta a sosit în sfârşit, în faţa lor stă o fată tânără, geamantanul acesteia se află lângă al ei, când porneşte autobuzul, geamantanul fetei se răstoarnă, fata sare de pe scaun, dărâmă şi geamantanul lui Helene, încep să râdă, fata se aşază în cele din urmă din nou pe locul ei, ar vrea să spună ceva, de asemenea şi Helene, dar renunţă ambele, fata începe să citească, Helene se uită încoace şi încolo, ba afară pe fereastră, ba la Lottchen, care moţăie, sub mâzga gri se întinde un teren neted, n-are alte cuvinte să-l descrie, merg o vreme pe autostradă, apoi ies de pe ea, între timp au schimbat poziţia geamantanelor şi le-au culcat la podea, măcar aşa nu mai puteau să se

răstoarne şi nici să mai alunece încoace şi încolo, pentru că mai era acolo şi o femeie cu un cărucior de co pil, exact în dreptul geamantanului lui Helene, autocarul se opreşte, merge, iar se opreşte, în cele din urmă face haltă în Nottuln, fata coboară dimpreună cu Helene şi cu Lottchen, nimeni altcineva, se uită una la alta, Helene nu e sigură în ce direcţie să o ia, fata aşijderea, iar când aceasta ajunge, în sfârşit, să întrebe un trecător unde se află adresa pe care o caută, Helene spune că şi ea cu Lottchen trebuie să ajungă tot acolo, merg împreună, mai sunt cam patru sute de metri…

Este foarte bucuroasă că i-a revenit în minte ultima sărbătoare de Crăciun şi cele ce s-au întâmplat înainte. Fata, Marlene, voia şi ea, după ce i se va fi scurs perioada în care urma să stea aici, să se mute din Leipzig în Berlin, era absolventă a institutului de literatură şi tocmai publicase o lucrare de debut, care a fost foarte apreciată. Helene i-a propus să stea, pentru început, în Casa Karlshorst, până îşi va găsi o locuinţă care să-i convină şi a cărei chirie să o poată suporta. În S. A rămas cu o lună mai mult decât Helene, Matthes a văruit una dintre camerele care, între timp, nu mai erau folosite decât sporadic, după ce băieţii plecaseră, au cărat înapoi în camera aceea un pat, o masă şi un dulap, dar tot restul l-au lăsat în pivniţă, iar când, în cele din urmă, Marlene urma să vină spre sfârşitul lui ianuarie, ea le-a scris o scrisoare că renunţa: se îndrăgostise, se putea muta la prietena ei. Helene se gândeşte la pauza pe care a trebuit să o facă între informaţia că Marlene s-a îndrăgostit şi cea că se va muta la prietena ei.

Îi vine în minte Patricia, din cămin, studentă la medicină,

asta cu mulţi ani în urmă. Helene rămăsese perplexă când Patricia, femeie măritată şi cu doi copii, i-a destăinuit, după ce a invitat-o la cină, că o *iubeşte,* soţul nu era acasă, Helene a ascultat-o şi apoi a sărutat-o pe Patty pe frunte fără să spună un cuvânt, după care a plecat, în timp ce Patty stătea pe scaun cu ochii în lacrimi şi fără să scoată nici ea un cuvânt, de atunci Helene a evitat-o, când se întâmpla să îi iasă în cale, totdeauna sfioasă, totdeauna mai subţire decât era de fapt şi, după douăzeci de ani, s-a pomenit la uşă cu Patricia şi cu femeia ei, nu fără mândrie şi cu o certă demnitate. Da, s-a întâmplat cu patru ani în urmă, Helene şi Matthes tocmai se mutaseră în noua casă şi erau ocupaţi cu despachetatul lăzilor şi cutiilor, pivniţa era inundată, au avut de trecut prin multe cu constructorul din cauza asta, nu puteau depozita nimic în pivniţă şi se temeau deja că umezeala se va întinde asupra întregii case. Taman în mijlocul celui mai mare haos a sunat la uşă Patricia, avea adresa de la o colegă de studii, cu care Helene păstrase legătura, să fi venit special, din Eisenhüttenstadt până aici, pentru a o revedea pe Helene? Nu întru totul. Pe lângă cei doi copii pe care Patricia îi avea de atunci, s-au mai adăugat doi, iar aceştia, gemeni, cu o greutate foarte mică la naştere, cu retinopatie, mergeau de o săptămână la şcoala specială pentru copii cu probleme de vedere. Patricia i-a luat acasă la sfârşitul săptămânii şi a profitat de ocazie să treacă să o vadă pe Helene. (Nu-şi poate aminti numele băieţilor, dar cine ştie dacă ar fi putut-o face şi altminteri.) Femeia lui Patty era electrician, a prezentat-o simplu ca pe „nevasta mea”, deşi pe atunci nici nu era posibilă o căsătorie între lesbiene, poate au fost în Olanda

sau în Danemarca să se căsătorească, se putea oare aşa ceva? şi Helene a putut să se uite drept în ochii blondei cu păr sârmos şi să o găsească frumoasă. După două ore, Helene a privit în urma lor, cum treceau în fugă strada ţinându-se de mână, îndreptându-se spre maşina lor care era parcată vizavi, cum s-au urcat în ea după ce s-au sărutat îndelung, şi s-a întrebat, crede ea acum, cum arătau ea şi Matthes împreună, când plecau după ce făceau o vizită unor prieteni şi mergeau agale spre maşina lor, nu se sărutau şi, cu siguranţă, trebuia să scurme prin geantă după chei, în loc să îl ţină pe Matthes de mână, ea urma să deschidă cu putere uşa maşinii şi să se lase să cadă pe scaunul şoferului, apoi să se mire pe unde se mai aţine Matthes de nu mai vine odată, dacă era întuneric, era sigur că stătea pe după un pom şi făcea pipi. Căsnicie veche, se gândeşte ea, şi totuşi Matthes era un tinerel printre cei de vârsta lui, în continuare imprevizibil, dându-se peste cap, ştiind să ocolească ceea ce se aştepta de la el fără urmă de scrupule, pentru a apărea, deodată, pe altă parte decât cea la care se aşteptau ceilalţi, rânjetul lui era contagios, nu şi zâmbetul lui, numai că presupusa lui vârstă, care era la mile distanţă de adevărata sa vârstă, mult mai înaintată, nu avea nimic de a face cu vârsta căsniciei lor, s-au luat oficial acum aproape douăzeci de ani, dinăuntrul maţelor ei urcă o rumoare, iar faptul că ea crede că îl cunoaşte până în ungherele lui cele mai ascunse, dar că, pe de altă parte, îi consideră comportamentul ca fiind unul imponderabil, iată o nouă ghicitoare pentru ea.

Imponderabil.

Neologismul ăsta îi vine în minte deopotrivă cu voinţa de

a-l urmări *ad absurdum*. Neapărat.

A dormit epuizată, exerciţiul amintirii te ia cu el (încotro?), cineva o trezeşte, pentru că trebuie să facă în curând encefalograma, care urmează să elucideze cauza evenimentului de ieri. Trebuie să se îmbrace, lucru care îi ia timp, asistenta (una nouă, pe care nu o cunoaşte) trebuie să o ajute să îşi tragă în sus pantalonii de jogging şi puloverul galben peste cap, de pantofi nici nu mai putea fi vorba, la graba care se impunea, dar ea se gândeşte la ei şi insistă. Insistă să îşi pieptene părul şi să se dea cu cremă pe faţă. Asistenta se indispune văzând cu ochii. Când Helene ajunge, în cele din urmă, să stea aşezată în scaunul cu rotile, se întreabă dacă faptul că e mândră de memoria ei li se poate părea altora ciudat, dar apoi îşi dă seama: ceilalţi nu ştiu nimic despre asta. Asistenta o duce la ascensor, coboară, în clădirea principală urcă din nou, neurologie, predă toptanul de hârtii, a căror anexă este ea. Pleacă fără să îi arunce o privire sau să îi spună un cuvânt. Vaco! Asta ar fi putut face şi singură. Stă în scaun şi aşteaptă. Înaintea ei e un bărbat *avariat* – se poate spune oare aşa? Din calotă îi lipseşte o bucată mare pe partea stângă, craniul arată de parcă ar fi primit o lovitură grea, se vede o pulsaţie puternică sub pielea rozalie, ea nu simte nicio urmă de scârbă, mai curând ar vrea să-l întrebe ce i s-a întâmplat, dar vede atunci că îi lipseşte un braţ şi, ca răul să fie şi mai rău, îi mai lipseşte şi o gambă, i-au cusut cumva piciorul de genunchi? Acum chiar că i se face rău, dar avariatul nu vede asta, pluteşte pe undeva, ochii îi sunt doar mijiţi, iar ceea ce se întrevede

printre pleoape e ceva albicios. Când Helene se uită la jumătatea aceea a capului lui care a rămas întreagă, ajunge la concluzia că el trebuie să fie foarte tânăr şi arătos. Că a fost arătos.

Moşmondeală în atelierul de cârpăcit.

O cuprinde pe loc ruşinea. Din fericire, tânărul este luat de un asistent corpolent şi cu o faţă blândă, ba chiar vede cum e cuprins de un val de milă, aşa un sentiment nu a mai simţit aici niciodată. Cum se vor putea pune electrozii pentru encefalogramă pe un cap ca acesta? Poate că avut totuşi noroc cu ceea ce i s-a întâmplat ei. Ar fi putut să fie mai rău. Totdeauna poate să se întâmple ceva mai rău, totul este relativ, mai ales dacă priveşti retroactiv, doar trebuie să îi fie clar lucrul acesta, sau cumva totuşi ceva nu îi este clar?

Îi este clar.

Asistentul corpolent vine să o ia acum şi pe ea. Lipsit de milă. Doar bun. Mila i-ar pătrunde în carne, precum napalmul, îşi zice ea, chiar dacă ai putea să fugi, nu ai putea scăpa, odată ce ţi-a ajuns pe piele. Îşi mai ridică o dată precaut privirea spre el, dar nu se vede niciun semn de milă pe faţa sa. O duce într-o încăpere lungă şi albă, cu o fereastră micuţă, prin care nu intră decât puţină lumină. O porţiune de zid aproape că întretaie camera asta lungă ca un furtun. În jumătatea din spate, unde ajunge ea, este aproape întuneric. Stă pe scaun. Durează. Este întuneric. Afară începe să plouă, bate în geam, o adoarme, câţiva stropi pătrund înăuntru, brusc se trezeşte din nou, atunci când o sperietoare de femeie îşi bagă capul tam-nisam pe uşă fără multe maniere, vede că e acolo, îşi retrage capul şi, în locul lui

introduce un corp în formă de şurub din sârmă şi, chiar la sfârşit, un căpşor care se zbânţuie niţel. Capul şi corpul par să se mişte în direcţii contrare, sus spre dreapta, apoi jos spre stânga. Şi invers. Doar picioarele ei parcă sunt înfipte în podea, Helene se uită la ele uimită cum creşte masa centrifugă, care se împarte în muşchi şi vene, al căror joc este clar vizibil în papucii ei lăbărţaţi Birkenstock. Poartă un hălăţel alb scurt şi pantaloni trei-sferturi, care se sfârşesc puţin mai sus decât ar trebui din pricina gambelor ei musculoase. Pe degetul mijlociu şi pe inelarul mâinii stângi are câte un inel auriu, aproape identice, cu câte un rubin în mijlocul unor frunzuliţe aurii.

Ei, atunci să-i dăm drumul!

Vocea pe care a auzit-o îi aminteşte de învăţătoarea pe care a avut-o din clasa întâi până într-a patra, al cărei glas suna ca un ferăstrău, la care se adăugau, din când în când, şi nişte accente colerice. Dar ce este mai important: ea vorbeşte încontinuu, propoziţiile se sting spre sfârşit, suflul de aer care le poartă trebuie să îşi revină înaintea fiecărei noi propoziţii, de aceea vorbeşte hăcuit, împiedicat, greu de suportat. Nu e în vârstă, să aibă vreo treizeci şi cinci de ani? îi pune lui Helene un harnaşament din piele pe cap şi îi unge pielea capului cu ceva în locurile în care vrea să pună electrozii. Vorbeşte în continuare într-una, Helene înţelege gară, pereche de pantofi, cleme de păr, fiice şi un tămăduitor, propoziţii al căror sunet se pierde treptat şi nu se leagă de fel între ele, Helene se străduieşte să înţeleagă ceva, în cele din urmă renunţă, este copleşită, învăţase, pe când studia, că o encefalogramă nu iese bine decât dacă

pacientul este complet liniştit, închide ochii şi se aşază cât mai comod în scaun, se miră chiar cât de bine o poate face, nici nu credea că poate fi atât de flexibilă în ultimele săptămâni, coloana i se apleacă taman cum trebuie, mâinile cuprind uşor, dar sigur, mânerele scaunului, e frumos să ţii ochii închişi şi să simţi cum cineva se ocupă de tine, cineva necunoscut, dar care nu are intenţii malefice, cum bănuise cu puţine săptămâni în urmă că ar avea personalul de la secţia de urgenţă, pe când se afla într-un fel de semiconştienţă. Mai e frumos şi să simtă că viaţa a prins-o din nou din urmă, că nu a părăsit-o, pentru că nu şi-ar fi făcut partea ei de treabă. Din contră, viaţa a profitat de această stare de pasivitate, pentru a pătrunde în memoria ei în cel mai direct sens posibil şi, pe când se află aici, pe scaunul pe care i se va face encefalograma, în timp ce mâinile unei femei necunoscute se ocupă de capul ei, Helene *simte* deodată că existenţa acestei femei depinde, indiscutabil, de faptul că există oameni ca ea, cărora li se întâmplă ceva rău. Că sunt oameni cărora trebuie să li se pună chestia aia pe cap şi să se caute cauza suferinţei lor. Medicii îşi datorează existenţa bolnavilor, pentru care, de multe ori, au mai curând un sentiment de superioritate şi de sarcasm, decât unul de respect, iar invers, respectul pe care bolnavii îl arată medicilor se transformă într-o frică reverenţioasă sau într-o ascultare orbească. Ciudat mai este croită lumea asta.

Ea ar spune că lucrurile stau de-a-ndoaselea, dar aici nu o să o întrebe nimeni despre aşa ceva.

Asistenta cea nonşalantă îi dă indicaţii. Închideţi ochii. Când auziţi un bip vă rog să îi deschideţi. La următorul bip

să îi închideţi din nou. E întunecat şi sinistru în partea din spate a maţului ăluia de încăpere, Helene trebuie să se străduiască să audă sunetele de semnalizare, o cuprinde încet somnul, un soi de melc întunecat, care i se urcă pe piele. Dar imediat urmează alte indicaţii: Ţineţi ochii deschişi, o secvenţă de lumini pâlpâitoare pune melcul să bată în retragere mai repede decât te-ai fi aşteptat. Din nou, şi încă o dată.

Între aceste reprize, de fiecare dată controale, ca să se constate dacă electrozii stau la locul lor. Acum vă rog să respiraţi repede şi profund! Minute întregi. Helene se gândeşte la saltelele gonflabile pe care le-a umflat când era mică şi la faptul că, de fiecare dată când tot sufla în ele, i se făcea rău. Aşteaptă să i se facă şi acum rău, dar nu se întâmplă nimic.

Au trecut douăzeci de minute.

Douăzeci de minute de *viaţă*.

Astăzi nu îi vine absolut nimic în minte, domneşte o curăţenie lucie, îţi dădea impresia că totul fusese frecat până la perfecţiune, să nu mai rămână nici cea mai mică urmă, ceea ce vede dinaintea ei este o pârtie gri, lucind metalic, care o ia în jos şi pe care i se prăvălea pe dată orice gând, de cum se va fi ivit. De când se află aici a avut două sau trei zile de-astea, nu ştie dacă avusese acest sentiment şi *înainte*. Nimic concret între sinapse, îşi zice ea şi se miră că gândeşte în acest fel, când crede că tocmai a observat că nu e în stare să gândească. Această bănuială vine aşadar de undeva, dar înainte să poată fi prelucrată şi să ia o formă oarecare în cap,

bănuiala s-a şi rostogolit deja, s-a dus, nu irecuperabil, pentru că se întâmplă ca uneori să se reîntoarcă sub forma unei trimiteri, a unui indiciu aluziv, care o înconjoară în zbor dând grăbit din aripi, dar care nu poate fi prins în acest tumult mişcător şi care, oricum, dispare apoi foarte repede. Aşadar, îi e teamă, este pierdut irecuperabil, iar frecvenţele inimii ei le depăşesc pe cele ale pacemakerului. Se bucură când inima ei începe să bată de una singură mai repede de şaizeci de ori pe minut. Bucuria şi teama se ţin pentru un moment în cumpănă, apoi învinge cea din urmă, bătăile inimii scad sub apăsarea fricii pricinuite de vâltoarea frânturilor de gânduri zburătăcindu-se aiurea încoace şi încolo. Vrea să se adune şi să se liniştească. De-ar putea să se mai agaţe, măcar pentru un moment, măcar de o singură frântură de gând! Menghina încearcă să ţină între fălcile ei crâmpeie de gând, dar ştie că nu are şanse de izbândă, îşi închide ochii cu greutate, iar sub pleoape pupilele îi joacă încoace şi încolo. Este atât de surescitată,. Încât trebuie să se ajute cu mâna stângă, prinzându-se cu înverşunare de bara patului. Buricele degetelor ajung să se albească din pricina puterii cu care cuprinde şi strânge bara. În cele din urmă, îi dispare nevoia de a-şi lăsa pupilele să zvâcnească încoace şi încolo. Treptat, nevoia aceea se pierde, iar atunci când slăbeşte încet strânsoarea, se simte de parcă ar fi făcut un sprint de patru mii de metri, de după care a început deja să-şi revină niţel, astfel încât doar plăcutul tremur al pulpelor rămâne mărturie a efortului depus, însă acum nu mai gâfâie, i-a revenit respiraţia normală. Mai stă culcată aşa pentru o vreme, apoi ridică partea patului care îi sprijină capul în

poziţie aproape verticală şi întinde mâna după ziarul de ieri, pe care i-l adusese Matthes. De la căderea talibanilor, interdicţia de a cultiva macul pentru producerea de opiu aproape că nu mai poate fi impusă, citeşte ea. Oficialităţile ONU apreciază că se va obţine o recoltă de până la 3 000 de tone de opiu, din care se pot extrage 300 de tone de heroină. Ce înseamnă asta? Nu încercaseră talibanii, ca musulmani radicali, să elimine plantaţiile de mac? Probabil că interdicţia provine din perioada de dinaintea ultimului octombrie, când SUA şi aliaţii lor au început bizara lor campanie antiteroristă. A, uite, scrie şi că Mullah Omar, conducătorul talibanilor, este cel care semnase decretul de interdicţie şi că repurtase un mare succes cu acest decret, deoarece anul trecut nu s-au mai produs decât 80 de tone de opiu neprelucrat. Atunci, dominaţia talibanilor a avut totuşi şi ceva *bun* (ea îşi ţuguie buzele în batjocură) – reducerea drastică a cultivării de opiu. Dar nu se afirma oare că talibanii islamişti, ca şi al-Qaida, se aprovizionau cu bani şi arme de pe urma negoţului cu opiu, unul dintre pretextele pentru începerea acestui război? Ea simte clar că ceva nu e deloc în regulă aici, dar nu poate să formuleze acest lucru într-un mod coerent. Îşi aminteşte că a văzut într-un film faptul că, din satelit, se pot observa cu uşurinţă terenurile pe care sunt culturi de maci, că acestea nu pot fi ascunse. Este adevărat că talibanii diminuaseră riguros aceste culturi. Ceea ce nu se potriveşte aici are de a face cu americanii şi cu afirmaţia lor, că vor să elimine creşterea de opiu. De la ocuparea Afganistanului, culturile se înmulţesc din nou, fără ca americanii să dea semne că iau măsuri hotărâte împotriva

lor. O cauză declarată de a începe un război s-a dovedit, şi de această dată, doar un paravan. Sau să nu fie aşa? Nesiguranța începe să crească înăuntrul ei, în zona în care ar trebui să poată gândi de ce au intrat americanii şi aliații lor în Afganistan. Explicații mincinoase – formularea asta îi este cunoscută, dar nu reuşeşte să concretizeze conceptul. Dincolo de culturile de maci, care nu era decât o explicație minoră pentru a declanşa un război.

De ce, mama mă-sii, s-au băgat americanii în războiul ăsta?

Uite, aici e explicația: Imaginea năruirii celor două turnuri… Când s-a întâmplat asta? În septembrie, aproape acum un an, un eveniment pe care, deopotrivă cu urmările sale, l-a urmărit cu sufletul la gură tot timpul de atunci încoace! Până când

Dumnezeu a început să bată cu putere în timpanul din capul ei şi a rupt orice legătură dintre ea şi ceea ce venea din afară…

Nu se ridică din ea niscai mlădițe precaute? Deodată descoperă bula de sticlă care o înconjoară. Într-un loc, într-un punct minuscul, un vârtej mai puternic a reuşit să spargă sticla şi, prin gaura aceea, a putut vedea acum turnurile năruindu-se. Da, numai aşa va reuşi: să facă aşa încât nenorocita asta de iederă (sau ce-o mai fi) să spargă globul în care se afla! Un lucru nu lipsit de primejdii, dacă te gândeşti la ploaia de cioburi care ar urma, dar dacă poate să facă tulpinile să crească dese, cât mai dese, cu atât mai mică este probabilitatea ca bila să se spargă în capul ei. Nu poate să înțeleagă că acolo, afară, există *lumea,* până acum încercase

să sape canele spre trecut, care nu fusese însă decât trecutul ei, a încercat să reconstruiască filmul, a cărei protagonistă este şi în continuare, fără să-şi dea seama cât de izolată trăia aici, în ce spaţiu nenorocit, menit să o ferească de tot şi toate! Se uitase la nori ca de sub un clopot care se curba deasupra capului ei şi se întindea până hăt la orizonturi, iar pisicile care i-au tăiat calea în grădina spitalului au rămas fără legături cu cele sălbatice din pădure, legături pe care şi le închipuise totdeauna vii, iar fulgii de ovăz din muşii au căzut pur şi simplu din pungă, laptopul din ceruri şi pixul din penar. Atât de simplu se întâmpla totul, încât nu mai era loc pentru tot ce ar fi putut fi altfel, pentru o alternativă sau pentru mai multe posibilităţi, iar ochii ei fuseseră plini, dar, de fapt, goi, îşi dă seama de asta acum, când ceea ce văzuse începe parcă să între la apă, iar tot ce a gândit începe, deodată, să se apropie de ea, încă timid, încă împiedicându-se, dând fiecărui obiect o aură şi fiecărui cuvânt o mare băşică din piele, care se întretaie cu alte băşici ale altor cuvinte, cum se conturează intersecţiile şi cum se formează noi cuvinte în interiorul ei… Şi tot aşa mai departe.

Şi să treacă tot timpul cu capul prin zid, chiar dacă ţeasta asta a ei are acum două găuri proaspete în oasele craniului şi o foarte vizibilă sutură pe frunte, care o vor face, probabil, mai sensibilă decât se crede.

Evident, encefalograma a scos la iveală locul problematic, dar nu şi o creştere a excitabilităţii, medicii pleacă acum şi ei de la adevărul lui Helene, că a vrut să se ridice în picioare, oricum cam aşa ceva reiese din cuvintele spuse în şoaptă

între ei în timpul vizitei medicale. Deci, fără medicamente, dar ţinută sub observaţie cu mai multă atenţie. Ea ar fi refuzat oricum o medicaţie împotriva epilepsiei – ştie prea bine de ce a căzut. Heidemühlen este amânat pentru zilele următoare. E pe punctul să o cuprindă furia, dar reuşeşte să o domolească încă înainte să izbucnească. A avut noroc.

Zace în pat, şi-a ridicat din nou partea mobilă pentru cap şi şi-a tras piciorul stâng înspre ea. Dreptul se mişcă şi el, dar mult prea puţin. Aşa că îşi apucă pantalonii şi trage, până când piciorul ajunge să stea în unghi, cu genunchiul în sus, exact ca stângul. Apoi apucă repede cu stânga mâna dreaptă, iar acum ambele braţe sunt încolăcite în jurul genunchilor. Stă nemişcată. S-ar putea să pară relaxată. Ar vrea să fumeze o ţigară. Dar în poziţia asta îi este imposibil să apuce o cană sau să ia în mână o carte – piciorul drept îi tot alunecă spre saltea. Înainte ar fi putut să stea aşa. Înainte: asta înseamnă cu şase săptămâni în urmă.

Înainte nu stătea însă aşa în pat, pentru că patul de acasă nu avea o parte mobilă în zona capului. În timp ce se gândeşte la asta, parcă simte că cineva se sprijină de spatele ei. Cineva cu vertebre ascuţite. Simte până şi capul, de pe care se prelinge acum peste umerii ei un păr lung, este deja uşor grizonant, acel cineva nu este, aşadar, chiar tânăr, nu este un păr colorat roşcat cu hena, ca al uneia dintre fiice, sau şaten, ca al celeilalte, cele două ies din discuţie, deşi ambele au vertebre destul de ascuţite. Acel cineva îşi trece mâna peste capul său şi al ei şi o aşază pe fruntea ei, făcând-o să tremure din pricina atingerii atât de blânde, simte cu toată claritatea apăsarea uşoară pe părţile osoase operate şi lipsite

de simţire şi, încet, se lasă moale mai în jos şi îşi desface mâinile pe care le ținea strâns împreunate, piciorul drept căzându-i, fără vlagă, pe saltea. Şi stângul alunecă încet în jos. Stă aşa minute în şir.

Ştie cine era acel cineva.

Acea cineva, dacă ar fi s-o spună mai corect.

O cheamă Viola.

IV
NERVURI

Viola i s-a arătat într-un fel atât de neaşteptat, încât a amuțit-o pentru toată ziua. Prea mare efortul de a căuta vorbele de care are nevoie pentru a închega un răspuns la întrebările care i se pun. Sau, de fapt, nu o întreabă nimeni nimic, totul se petrece doar în capul ei? Ba da, cineva a întrebat-o ceva, e foarte sigură de asta. Cele două surori se uită lung la ea. Li se mişcă buzele. Mai e şi Carola, care o ține de mână şi îşi apropie foarte mult fața de a ei, într-atât încât o împunge cu vârfurile firelor ei de păr blond. De ce remarcă lucrul acesta, dar, pe de altă parte, nu aude absolut nimic? De fapt, dacă e să fie sinceră, nu are niciun chef să se gândească la ce, de ce, cum şi necum… Totul e prea dificil. Închide ochii. Gata.

Gata? Nu prea, pentru că Viola nu s-a pierdut cu totul pe undeva prin capul ei, ci stătea ascunsă într-un cotlon al creierului ei sau e posibil să fi secționat doctorii cu scalpelul legăturile cu ea, lăsând-o, în mintea ei, undeva mai la o parte, mai neştiută? Acum o vede: un trup mare, ale cărui

trăsături masculine erau evidente, un cap oval, un nas foarte subţire, ochi care se irită uşor şi o gură sarcastică, având colţurile buzelor orientate în jos, o bărbie care se înfige înainte, un breton tăiat neîngrijit, iar restul părului ei subţire înnodat într-un coc, parcă era o ceapă, avea degete lungi, picioare lungi, iar pieptul părea să fie şi mai plat decât era de fapt, din cauza începutului de burtă. Pantaloni uzaţi, un pulover croşetat, bej, peste care purta un hanorac în culori verzui, de camuflaj.

Când a văzut-o pentru prima dată, Viola avea ceva distonant, ceea ce a făcut-o pe Helene să se simtă descumpănită, fără să poată însă să spună ce era acel ceva. Dar atunci când Viola i s-a prezentat, Helene a avut sentimentul că i-a retezat o ghilotină limba. *Cum aţi spus că vă cheamă? Eu am înţeles că aţi spus Viola. Iertaţi-mă, poate n-am auzit bine…!*, ar fi vrut ea să spună, dar a închis pe dată gura, tocmai când era să zică vorbele acelea: Viola i-a vorbit cu o voce masculină. Helene a crezut, fără umbră de îndoială, că Viola este un bărbat. Doar că vedea cu ochii ei cine se afla în faţa ei. Aceiaşi ochi pe care cu greu a reuşit să îi facă să nu caute sânii Violei, pentru a verifica dacă e ceva adevărat din toate prin care trecuse în aceste câteva frânturi de secundă. A roşit pe dată, cuprinsă de un sentiment care aducea cu o totală supuşenie, sub privirea dominatoare a Violei, care se uita la ea de sus şi afişa un surâs cel puţin rece. Vină. Sentimentul acesta a cuprins-o atât de neaşteptat precum soarele care apăruse atunci, cu totul pe nepregătite, în acel început de noiembrie în care s-au cunoscut. În fond, această izbucnire de lumină, această strălucire neaşteptată, era pe

măsura celor ce s-au petrecut în parcul palatului Sanssouci, dar ziua aceea nu îi revenise în minte până atunci lui Helene decât prin apa pe care o folosea ca să spele, cu mult sârg, podelele din Casa Karlshorst, apă pe care o arunca apoi, din vreme în vreme, în closet. Plumburie şi soioasă. Şi aşa ajunsese să stea sfrijită şi cu umerii strânşi, asemenea unui câine plouat, în mijlocul acelor neaşteptate raze de soare, care se pogorau asupra ei, în timp ce faţa Violei parcă se destindea încet-încet din îngâmfarea ei studiată, forma gurii ei dând vagi semne de compasiune. Mai târziu, când au discutat despre acea întâlnire, nu au putut spune nimic anume despre durata ei, Viola o considera în mod ferm cu mult mai lungă decât credea Helene că ar fi fost. Când acel moment magic s-a destrămat, şi-au dat mâna şi fiecare şi-a văzut de drumul ei.

Cel puţin aşa au crezut atunci, pentru câteva momente, până când s-au întors una spre alta, şi Helene şi-a dat deodată seama: momentul în care s-au cunoscut nu s-a întâmplat, aşa, din senin, sub cerul care se luminase! Viola nu a vrut să-i răspundă prin poştă cum o cheamă. S-au întâlnit la palatul Sanssouci, pentru că Viola locuia în apropiere, în Potsdam, iar Helene era cea care voia s-o vadă. De asta nici nu venise Viola la Berlin, pentru că ea, de fapt, nu voia nimic de la Helene. Stabiliseră ca semnalment de recunoaştere geanta de un roşu zmeuriu a Violei. Helene este sigură, până în ziua de astăzi, că nu mai există o a doua geantă de soiul acesta. Cauza întâlnirii lor…

Vine Matthes. O întrerupe.

Nu, Helene nu are chef de vorbă astăzi.

Îşi dă seama: Matthes nu îşi face griji pentru ea. El îi consideră tăcerea ca fiind, poate, una dintre escapadele ei – a mai avut multe episoade în care nu scotea o vorbă, chiar dacă nu pentru multă vreme, poate pentru o jumătate de oră sau o oră întreagă, după care cuvintele se rostogoleau din nou de unele singure din gura ei ca nişte lemingi goi şi ciudaţi, care se dădeau de-a berbeleacul. Poate că el socoteşte reîntoarcerea la acele reprize de tăcere, pe care învăţase să le considere nişte forme de protest din partea ei, drept un semn de bun augur. Se abţine de la felul lui copilăros-răutăcios de a-i învârteji în gură lemingii. Când aceştia ajung să se prăvale pe rând, iscă mare panică în grămada zvârcolitoare pe care ajung treptat să o formeze. E adevărat că, de când Helene se află în spital, el nu s-a gândit niciodată să facă aşa ceva, dimpotrivă, este atent şi prevenitor, încercând să ghicească ce doreşte ea chiar şi fără să-i spună măcar un cuvânt, dar, cu siguranţă, nu a uitat niciun moment din viaţa lor. În timp, s-a trasat de la sine o graniţă bine delimitată între Viola şi Matthes, o graniţă care o împarte pe Helene în două – când închide ochii, simte durerea care se întinde de-a lungul acestui hotarului, până la capăt.

Nu îl întărâtă pe Matthes cu nimic.

Dimpotrivă, îl ignoră pentru minute bune, timp în care urmăreşte mersul soarelui, care dispare undeva după ruina vechii centrale termice. S-a făcut deja atât de târziu – ce s-a întâmplat cu cina de astăzi? Nu îşi aminteşte, dar, când se întoarce pe o parte, vede pe noptieră feliile de salam aranjate cu grijă, jumătatea de ou cu ceapă verde, sucul de mere. Probabil că i le-a adus Carola, gândindu-se că doarme şi că

nu poate să ajungă la timp la cantină. Întinde mâna după ou, vrea să îl bage în gură. Matthes încearcă să o oprească, îi apucă mâna strâns, dar băgase deja în gură prima jumătate din jumătatea de ou. Bine, o să mănânce doar atât, de altfel, probabil că nici nu i-ar fi făcut bine să înghită toată jumătatea aia de ou, ţinând cont de dificultăţile pe care le avea când voia să înghită. Mestecă rar, apoi aşază cealaltă jumătate de jumătate de ou pe farfurioară. Nu, totuşi să nu o mănânce. Matthes se apleacă deasupra ei, o ia în braţe, îşi lipeşte obrazul de al ei. Îşi ia la revedere? Da, dar nu a auzit nimic din ce i-a spus la plecare.

Se simte bine. Adoarme.

Ridicaţi picioarele! Hai, amândouă!

Helene stă întinsă pe salteaua de sport. Poate trage de piciorul stâng cât să ajungă până la un unghi de nouăzeci de grade, iar dreptul poate până pe la treizeci. Nu-i rău, îşi zice. Cu braţul drept însă, ştie ea bine, nu o să poată face nimic, nu poate să mişte nici măcar un deget, oricât de puţin. Se aude deja comanda: *Braţele în sus!*

Cel stâng se înalţă.

Şi cu dreptul ce facem?

Fizioterapeuta ştie în ce stare e, de ce nu o mai lasă în pace?

Acum bagă un pumn sub umărul lui Helene şi îi stimulează zona cu oasele degetelor, aproape că nu o doare, dar simte puternic efectul masării. Îi ridică braţul drept şi i-l roteşte încet spre în afară. Când ajunge să îl ţină întins drept în sus, îi spune lui Helene să îl împingă la intervale scurte

înspre mâna cu care îi ţine braţul. Chestia asta nu merge deloc, aşa că exersează mişcări minimale de înclinare şi de îndreptare a braţului, din cot. După aceea o pune să ţină braţul drept în sus, cât timp poate! după care terapeuta nu i-l mai sprijină. Rezistă doar câteva secunde, apoi braţul îi cade. Oricum, tot e ceva. Începe să îi potrivească o curea care să îi susțină umerii, făcându-i să se încline spre înainte. Apoi o întoarce pe partea cealaltă. Stă acum pe spate. Terapeuta se află la capul patului şi trage de braţul drept, îl întoarce uşor şi îşi introduce mâna sub umărul drept. Helene simte nevoia să-şi mişte mijlocul ajutând astfel să fie întoarsă. Întreaga ei parte dreaptă este întinsă, trasă în lungime, şi mai tare, se simte bine, Helene observă cât i-a lipsit aşa ceva până acum. Când ajunge în sfârşit să stea culcată pe burtă, terapeuta mai vrea să o facă să se sprijine pe genunchi şi în mâini. Nu reuşeşte să îşi ţină echilibrul. Îşi închipuie că ar reuşi dacă s-ar forța din plin cu partea ei stângă, cea puternică, dar nu îi iese. Terapeuta încearcă să o ajute, degeaba însă, totul se termină lamentabil.

Lacrimi, pentru o clipă…

Cauza întâlnirii ei cu Viola?

Helene făcea cercetări pentru un articol pe care i-l comandase o revistă dedicată femeilor, trebuia să scrie despre perechi care fuseseră căsătorite şi apoi au divorţat, iar acum cei doi foşti parteneri erau dispuşi să vorbească deschis despre relația pe care au avut-o. Era, evident, o muncă pe care nu o faci decât pentru a mai câştiga un ban. Viola semnase, e-adevărat, cu V. Scrisoarea pe care i-a trimis-

o lui Helene. Viktor, Volker, Volkmar. Helene l-a pus pe Matthes să scaneze scrisoarea şi să o treacă pe laptopul ei. Căuta acum cu febrilitate fişierul respectiv. „În anul 1994 am divorţat de nevasta mea. Am fost obligaţi să facem acest pas. Nu ştiu dacă fosta mea nevastă mai vrea să vorbească astăzi despre noi. V.“ Iată, e scris negru pe alb. Acest divorţ forţat era ceea ce o făcea curioasă pe Helene. Îşi dăduse întâlnire cu V. În parcul de la Sanssouci, la picioarele renumitelor trepte, s-a întâlnit acolo pentru prima dată cu Viola, care, evident, se aştepta la o reacţie negativă din partea ei. Faptul că Viola a făcut, după momentul în care s-au prezentat una alteia, câţiva paşi alături de Helene – şi-a explicat aceasta mai târziu –, s-a datorat sentimentului de confuzie pe care i l-a provocat înfăţişarea şi modul ei de a se purta. Într-un fel oarecum incert, simţeau, fiecare dintre ele, că nu trecuseră încă peste stările lor de confuzie. Şi-au întors privirea una spre cealaltă în acelaşi timp. Helene nu s-a putut abţine să nu pufnească în râs, în ciuda vinei pe care o simţea cum îi stătea călare pe ceafă, iar Viola a etalat, după câteva mici semne de stânjeneală, un zâmbet larg, cuceritor. Helene nu a ştiut cum să se descurce altfel decât prin mii de scuze, moment în care Viola a părut să se arate mai îngăduitoare. Au decis să meargă împreună într-o cafenea. Pe drum, Helene se străduia să îşi clarifice în minte structura articolului pe care îl plănuia şi să facă în aşa fel încât interesul ei pentru divorţul impus al Violei să iasă în evidenţă cât mai mult în acel viitor text. Viola însă tăcea. Odată ce au găsit un mic local liniştit, Viola a dat să îşi scoată hanoracul cu gesturi largi. Helene începuse să creadă că

întrevede o anume nesiguranţă în spatele atitudinii de superioritate pe care o etala Viola. Aşa că îi apucă hanoracul de guler să o ajute, iar Viola şi l-a putut scoate astfel mai uşor. Era evident că haina aia stătea foarte strânsă pe ea.

Viola a comandat două lichioruri mici cu ierburi şi, pe lângă ele, o bere mare, pe când Helene tot amesteca în cafeaua ei cu lapte. Trecuseră deja ore bune de când era departe de fiica ei cea mică – pe Lottchen o lăsase pe timpul după-amiezii la o prietenă. I se părea că nu are niciun sens să înceapă să pună întrebări, aşa că aştepta efectul lichiorului făcut de călugării din mănăstirea Zinna, lucru scontat, probabil, şi de Viola. Bărbatul din Viola o fascina, se ruşina de faptul că înainte se simțise vinovată, ruşine şi vină, sentimente atât de îngemănate, a căror cauză nu putea să o descopere în ea, aşa că s-a forțat să aibă o mină cât de cât veselă, dar s-a îmbujorat totuşi, mai întâi sub formă de pete, apoi şi mai mult, simțea cu exactitate cum roşeața i se urca în sus dinspre gât, de parcă ar fi băut vin, îşi trase gulerul puloverului cu mâna mai sus, până peste bărbie, se ascunse în el şi spera, în acelaşi timp, că Viola o să se uite afară, pe fereastră.

Viola se uita afară pe fereastră.

Probabil că suferea de rozacee. În jurul gurii i se vedeau nişte bubulițe cu puroi de mărimea unei gămălii de ac, strânse ciorchine într-o zonă anume a feței, de parcă ar fi ştiut că acolo nu li se va putea face mai nimic. Dacă intervenea cumva o situație stresantă, probabil că reacția pielii din locul acela va creşte. La ruşine şi vină s-a mai adăugat şi mila. Înăuntrul acestei triade de sentimente,

Helene voia să dispară cumva pe nevăzute, pentru a nu fi prinsă în vâltoarea luptei dintre ele. O constelație nefericită. Viola îşi ținea bărbia în sus, ochii ei priveau lumea tâmpă din jur realmente de sus, iar faptul că acestor ochi nu le scăpa nici cel mai mic amănunt i se părea lui Helene o capacitate la care ajunseseră după mult exercițiu şi muncă. Ochii Violei țâşneau într-o parte şi în alta. Se repezeau. Fulgerau. Se uitau jur împrejur. Fugăreau. Ținteau. Nimereau. O astfel de săgetare a simțit şi Helene, atunci când privirea i s-a oprit, fără să vrea, asupra sânilor ei, care nu erau mari, dar care chiar existau acolo, la locul lor, ba se putea recunoaşte şi strânsoarea baretelor unui sutien. Când cineva este supus continuu unor astfel de priviri scrutătoare, întrebătoare, nu mai ai de ce să te miri că are rozacee şi de felul în care îşi împinge bărbia înainte, a superioritate. Helene, să se ia la palme, nu alta.

Tot mai moşmondea cu lingurița prin cafea.

După douăzeci de minute, Viola a început să vorbească – Helene se tot uita la ceasul care ticăia deasupra vitrinei cu prăjituri – despre copiii ei, pe care nu i-a mai văzut de cinci ani. Cei doi băieți locuiau aproape de ea, într-un sătuc din districtul Teltow-Fläming. Câteodată, Viola se ducea cu maşina până acolo şi se plimba prin sat timp de o oră sau două, sperând să îi întâlnească. Nu s-a nimerit niciodată. Nevasta ei s-a opus oricărei astfel de tentative de apropiere. Înainte fusese un Viktor, care se descurca tot mai greu cu rolul lui de bărbat, începuse să poarte o barbă tot mai mică, iar părul tot mai scurt. Până în ziua în care a îmbrăcat o rochie turcoaz de epocă, cel mai drag veşmânt al soției sale,

şi-a ras barba şi s-a machiat, s-a tuns la zero şi şi-a pus pe capul golaş un tulpan de mătase. A rămas îmbrăcat aşa să-şi aştepte soţia şi copiii, care urmau să se întoarcă de la cumpărături. Helene şi l-a închipuit pe loc pe Matthes în rochia ei de gală din catifea bordeaux. Viola plângea? Ochii îi erau înecaţi în lacrimi, din fericire se uitau într-altă parte, la decoraţiunile florale agăţate în peretele din separeul unde se retrăseseră. Helene a şters repede cu buretele minţii această figură a unui Matthes în postură de zeu Pan, dar imaginea asta avea o încăpăţânare a ei proprie, s-a mai arătat de vreo patru sau cinci ori urcând de undeva din străfunduri, asta între două propoziţii ale Violei. De fiecare dată, Helene era gata să izbucnească în râs, taman ceea ce nu ar fi vrut în niciun caz să facă atunci, în momentele alea…

Ceea ce a aflat în după-masa aceea venea de undeva de foarte departe, dintr-o lume care îi era complet străină. Totul s-a cernut peste ea precum o zăpadă care cade în toiul verii şi care nu mai vrea să se topească de fel.

Istoria Violei s-a desfăşurat în imediata ei apropiere.

De când era copil, Helene îşi aduce aminte cum a auzit-o pe mama ei şoptindu-i unei colege, în spatele mâinii ţinute în aşa fel încât ceilalţi să nu o audă, că tatăl elevei ei, Helga Rant, îi fusese înainte şi mamă. S-a tot întrebat ce vrea să însemne chestia asta. Că nu putea să întrebe de-a dreptul era un lucru evident, după felul în care vorbise pe ascuns mama ei. Dar nu a uitat niciodată vorbele acelea, iar peste patru ani, când a ajuns să o vadă pe Helga Rant, care nu avea mai mult de paisprezece ani şi era suplă ca o mlădiţă, şi felul în care mergea de mână cu tatăl ei spre casa de cultură, şi-a dat

deodată seama ce însemnau vorbele mamei ei.

Ah, Viola.

Prima după-amiază cu ea nu i-a oferit lui Helene nimic publicabil, chiar şi într-o revistă apreciată de publicul feminin.

Echipa de medici a decis să-i permită să meargă la Heidemühlen. Poimâine. Psihologei i se cere în grabă să stabilească un nou diagnostic de capacitate, însă Helene refuză să se supună la aşa ceva. Evaluarea făcută de logopedă a fost una neaşteptat de scurtă şi de tranşantă, pentru că Helene pur şi simplu nu a mai vrut să colaboreze. Femeia aia voia de la ea doar lucruri pe care le putea face deja. Despre ceea ce nu putea să facă nu a fost vorba niciodată. S-au despărţit uitându-se încruntate una la alta. Helene a fost catalogată drept o pacientă necooperantă. Ca fiind foarte cooperantă o prezintă însă raportul fizioterapeutei. Este adevărat că, aşa cum arată terapeuta în evaluarea ei, Helene nu poate să stea încă pe picioare, dar se află pe calea cea bună. Helene mai-mai să creadă şi ea că lucrurile ar sta aşa…

Dimineaţa s-a trezit din nou cu sentimentul limpede că este puternică şi că se poate mişca la fel de uşor ca înainte. Îi trebuie de fiecare dată un timp până să se dea jos de pe caii cei mari şi să se întoarcă la un just simţ al realităţii. Şi totuşi, este frumos să te trezeşti aşa, iar faptul că lucrurile stau altfel decât o amăgeşte starea ei de semisomnolenţă nu face decât să îi provoace un zâmbet.

Astăzi este marţi. Zece septembrie. Şcoala a început deja

de trei săptămâni, aşa cum i-a povestit Lissy când a fost ultima dată la ea. Ciudat cum totul îşi urmează cursul şi fără ea. Ea era cea care se ocupa totdeauna de cumpărarea manualelor şi a caietelor pentru copii. Nu poate să-şi închipuie că Matthes a luat asupra sa această sarcină. E mult mai probabil că i-a trimis pe copii să se descurce singuri. Matthes este altfel decât ea. Ce nu ştiu nici că mă-ncurcă. Pentru Helene era însă important să fie sigură că totul era în ordine. Mai curând decât să se ajungă în situația în care copiii uită jumătate din ce trebuie luat, prefera să cumpere ea, personal, toate rechizitele. Nu se admiră pentru felul acesta de a fi, dar nu îl admiră nici pe Matthes pentru că face lucrurile într-altfel.

Şi, de fapt, pentru ce îl iubeşte?

Nu mai ştie exact.

Dar, de fapt, acum nici nu mai contează, se gândeşte ea.

Dar asta este şi dureros, se gândeşte ea.

Îi trece un fulger prin cap. Dacă se află cumva acolo un cip mititel din titan, acesta ar putea, foarte bine, să o străfulgere, nu? Da, fulgere. Şi umbre? Da, umbre între fulgere. Încet, umbrele pun stăpânire peste tot, îşi transmit unele altora imagini, care la început prind doar încet un contur, pentru ca apoi totul să se accelereze. Fără să închidă ochii? Se minunează că se aprind flăcări. Că vede în repetate rânduri cadre statice. Nu secvenţe cu imagini în mişcare. Şi iarăşi, şi iarăşi – Viola! Viola într-un maiou, ascunzându-şi ruşinată zona genitală; Viola în pădure, stând pe cioturi de copaci tăiați; Viola urmărind zborul păsărilor, Viola măsurând cu pasul terenul, Viola cântând, Viola fluierând, Viola la

măcelar, în faţa computerului, citind, bând vin (nici tărie, nici lichiorul călugărilor de la Zinna), cârpindu-şi nişte pantaloni, o bluză, Viola în întuneric, dormind. Dacă a văzut-o pe Viola dormind, trebuie că a fost împreună cu ea în aceeaşi încăpere peste noapte. Amintirile se târăsc greoi în sus, dar o fac totuşi, scoţând încet-încet la suprafaţă ce se petrecuse.

Are un gol în inimă.

A iubit-o pe Viola.

Helene e în scaunul cu rotile, pe drum spre maşina care îi transportă pe bolnavi şi care urmează să o ducă până la Heidemühlen. Ieri a încercat să se simtă cât putea ea de bine, în ciuda faptului că în minte o urmărea tot ce este legat de Viola. Ar fi dorit să ştie ce o frământă, de fapt, de ce se tot gândeşte cu îngrijorare la Viola. Sau dacă lucrurile au fost tranşate, şi acum nu fac decât să reapară pe uşa din dos. Nu poate înţelege întru totul în ce constă această mare întrebare care se numeşte Viola. Viola nici nu este aici, nu a vizitat-o nici măcar o dată. Helene îşi macină gândurile în ţeasta ei sfredelită şi ferăstruită. Îşi apasă mâna cu putere pe găurile care sunt atât de uşor de dibuit, de parcă i-ar fi frică să nu se zburătăcească pe undeva prin văzduh fragmentele legate de problema Viola. Dacă se pierd cumva pentru totdeauna…

Probabil că încă de alaltăieri ar fi râs, ignorând orice *political correctness*, la gândul că ar fi putut să fi fost îndrăgostită de o femeie. Cât de repede se schimbă totul, fără să se oprească…

Şi iarăşi se mai schimbă ceva: când trece cu scaunul cu

rotile, până la locul ei, în maşina spitalului cu care urmează să meargă la Heidemühlen, îşi aminteşte deodată de felul în care a ajuns aici! Chiar îşi aduce aminte totul, până la ultimul amănunt? Inima începe să îi bată mai repede, mâna stângă îi tremură. Cum stă aşa, sprijinită în poală, arată ca un pui jumulit. A fost adusă aici pe o brancardă cu săptămâni în urmă, vede acum cu ochii închişi tot ce s-a întâmplat atunci: mai întâi a fost lăsată o veşnicie, cum i se pare ei acum, undeva pe un culoar, insuportabila durere de cap apăsând-o din toate părţile, parcă ar fi purtat o cască de motociclist mult prea strâmtă. Când a apărut, în cele din urmă, un medic, acesta avea o faţă gravă şi impenetrabilă, nu putea ghici pe figura lui nimic despre starea în care era de fapt. A întrebat-o cum o cheamă, data zilei în care se aflau şi ce zi a săptămânii era, când s-a născut. I-a testat reflexele cu mâna şi cu ciocănelul, după care a plecat din încăpere fără să mai scoată un cuvânt. Nu mai ştia pe ce lume e, sau poate adormise? în orice caz, şi-a revenit atunci când a fost băgată într-un tub cu capul bine strâns cu nu ştia exact ce. Odată scoasă de acolo, o asistentă a început să o mişte în fel şi chip. A dezbrăcat-o. A întrebat-o ce face cu ea, iar asistenta i-a răspuns, cu o privire sigură pe sine şi voit liniştitoare, că *ar fi pierdut niţel sânge,* nu s-a pronunţat deloc sintagma *hemoragie subarahnoidiană,* de parcă ar trebui să îi faci totdeauna pacientului viaţa mai roz. De parcă nu ar fi putut, oricum, înţelege ceva din dialectul lor medical. Îi va da imediat ceva, ca mai întâi să *doarmă frumos,* iar când se va trezi, tot greul va fi rămas în urmă. I-a surâs larg, dar lui Helene surâsul ăsta i s-a părut cam forţat. Este ultimul lucru de care îşi aduce

aminte, după aceea…

Deschideţi ochii, mă auziţi?

Tipul care se ocupă de transportul bolnavilor este un tânăr lung cât un par. Se mai dă şi mare, ceea ce o deranjează. Va trebui să se obişnuiască cu asta. Scaunul ei cu rotile este prins în maşină cu nişte curele. Ferestrele sunt două treimi din sticlă mată, doar dacă îţi iţeşti capul apuci să vezi ceva. Când se uită în jurul ei, îl vede pe Matthes. Trebuie să se fi urcat înaintea ei. Nu se miră. Sau poate că totuşi se miră, nu e sigură. Astăzi este ziua lui de naştere. Nu are niciun cadou pentru el. Îi întinde mâna stângă şi speră să poată spune din ochi că îi doreşte tot binele din lume. Mai curând decât să încerce să o facă pe gură. Matthes îi prinde mâna şi i-o strânge, mâna lui e caldă şi îi era atât de cunoscută strânsoarea asta a lui, încât nu îi mai vine să îi dea drumul. Nu e cale lungă până la Heidemühlen, cam trei sferturi de oră cu maşina. Matthes nu spune nimic, se uită afară pe fereastră, ţinându-i mâna în dreapta sa, iar cu stânga acoperindu-i-o. Doi învinşi, se gândeşte ea, care nu mai au nevoie să-şi spună nici măcar un cuvânt.

Tace.

Când se uită afară pe geam, vede trunchiuri de copaci, iar în spatele lor, păşuni. Mai multe localităţi micuţe, presărate ici şi acolo. Recunoaşte Tasdorf după tencuiala unei case ruinate, aflate la încrucişarea cu B1. Prin dreptul ochilor ei nu se petrec decât ferestrele de la etajul întâi. Tencuiala era la fel de scorojită acum zece ani, ca şi acum cincisprezece ani. E chiar ciudat că acea clădire a rămas în picioare, aşa cum era, pentru atâta vreme. În vecinătate s-au construit unele noi,

altele au fost cât de cât consolidate. Cine locuieşte aici n-a prea avut noroc în viaţă, doar prea puţini oameni ar avea şansa de a căpăta pentru aceste terenuri, dacă au deschidere la drum, ceva mai mulţi bani, aşa că se vor resemna să rămână aici pe mai departe. Mai ales cei în vârstă. Ea îşi aminteşte că părinţii asistentei de la policlinica de neurologie şi psihiatrie trăiau la începutul anilor optzeci într-o clădire delabrată de pe B1, cu buda afară, iar apă caldă nu aveau decât după ce se încălzea cazanul care se afla în spălătoria din fundul curţii. Din fericire, trăiau aici „doar" cu chirie, aşa că ar fi putut, după Reunificare, să îşi ia oricând tălpăşiţa şi să îşi petreacă zilele bătrâneţii lor într-o locuinţă mai bine situată şi mai confortabilă.

Helene oftează.

Matthes se uită la ea întrebător, dar ea tot nu spune nimic.

Se miră de cine îi vine în minte. Nu i-a cunoscut pe părinţii asistentei de la policlinică. Au trecut odată pe acolo, bâjbâind ca nişte fantome bătrânicioase, în timpul orei de consultaţie de dimineaţă, care avea loc totdeauna la nouă şi jumătate, în bolul comun al celor trei birouri ale medicilor. Lor li se alăturau, venind din subsolul spitalului Henrichshorst, psihologa pentru adulţi şi Helene, care lucra acolo ca psihologă pentru copii într-o chiţimie, aflată lângă arhivă. Pe vremea aceea mai purta încă rochia în dungi şi carouri, care aşteaptă acum undeva într-o valiză cocoţată în pod să revină vremurile în care va fi din nou mai subţirică. Nu se putea despărţi cu uşurinţă de hainele ei vechi. În schimb, fiica ei îşi golea în mod regulat dulapurile, pentru a avea din nou destul spaţiu pentru altele şi altele noi. Nu se

punea problema că îi erau prea mici sau prea mari, doar moda îi dicta ce să arunce şi ce să păstreze. Câţi bani s-au dus pe hainele de care se descotorosea… ăsta e un lucru de care fiica ei nu se sinchisea defel. Poate că şi străbunica ei va fi gândit la rândul ei la fel despre Helene. Străbunica, apăsată de ani, tricota la maşină sau descosea haine vechi de lână, din care făcea apoi ciorapi sau mănuşi! Nici la munții ăştia de lână nu a putut renunța, continuă să zacă în continuare în pivniță, bătucită bine într-o imensă cutie de carton, din acelea care se folosesc când te muţi. În primii lor ani de căsnicie, Matthes întreba din când în când ce are de gând să facă cu ea, insinuând că ar fi cazul să o arunce. După o vreme s-a resemnat şi a renunţat să mai întrebe. Când se gândeşte acum la ce va fi ținând fata ei, se simte de parcă ar trăi pe planete diferite.

Aşa, acum să coborâm încetinel, doamnelor şi domnilor!

Tonul ăsta îi displace profund, dar nu poate să arate acest lucru. Acceptă să fie ridicată cu scaunul cu rotile din microbuz. Matthes o împinge cu căruciorul spre policlinica de reabilitare, acolo unde fac internările. Şoferul începe să se impacienteze, se vede că tare ar vrea să-i smulgă căruciorul de sub fund, ca să poată să plece odată. Acum a sosit momentul ei pentru o demonstrație de superioritate.

Camera 324. O să vină colega mea, care o să vă explice ce şi cum. Mergeţi mai întâi sus şi aruncaţi o privire prin jur!

Ea îşi conduce foarte încet căruciorul cu rotile spre lift, Matthes aşteaptă încă să primească nişte hârtii, după care sare şi el în lift în ultimul moment. Când se închide uşa, Helene vede cu plăcere figura acră a şoferului, care tocmai

dădea să îşi aprindă o ţigară în faţa uşii liftului.

La etajul al treilea văd mai întâi un spaţiu mare şi agreabil, unde se lua masa. Nu toţi oamenii care stau acolo la mese şi mănâncă de prânz o pot face de unii singuri. Unora li se bagă mâncarea în gură, alţii încearcă, cu mâini tremurânde, să-şi ţină lingura. Lui Helene i se face rău.

O ia hotărât în direcţia în care este camera ei. Mai decisă decât Matthes, care, în asemenea situaţii, are nevoie de timp până să se orienteze. Aha, deci în această privinţă nu s-a schimbat nimic. Se simte mândră de asta şi, în acelaşi timp, caraghioasă de mândria ei cam infantilă. Matthes? Se întoarce spre el, dar el nu a observat nimic. Tocmai întreabă la oficiul asistentelor cine este persoana care urmează să o preia pe Helene. Asistenta cu pricina vine şi descuie uşa camerei, care arată foarte bine. Înăuntru se află un pat de spital cu toate dotările tehnice posibile. Un televizor. Un scaun. Un dulap. De pe fereastră se vede spre spatele clădirii până departe, peste lacul care se lipeşte galeş, nu la mare depărtare, de un deal. Va fi mai dificil decât până acum să ajungă la ea fără maşină. Matthes nu ştie să conducă, deşi îşi propune de ani buni să facă şcoala de şoferi. Totuşi, gândul că se află aici o linişteşte.

Un îngrijitor aduce un alt scaun cu rotile, al clinicii, şi îl ia pe celălalt, pe care îl avusese până acum, ca să îl ducă jos. A trecut un sfert de oră de când l-a lăsat pe şofer să aştepte.

Este mulţumită.

Prima după-masă la Heidemühlen.

Matthes a plecat acasă, nu au schimbat niciun cuvânt

despre ziua lui de naştere. Probabil o să primească vizita părinţilor şi a mătuşilor. Poate vine şi Raphael? Dacă ajunge şi el, sigur nu o să lase să-i scape ocazia să-l felicite zgomotos, cum o face întotdeauna. Nu crede că Matthes va fi avut nici timpul şi nici tragerea de inimă să facă un cozonac ca în alţi ani, bănuieşte că va pregăti doar nişte îngheţată cu fructe. Pe loc i se prelinge peste papilele gustative o aromă de vanilie. Gust-fantomă. L-a mai avut în ultimul timp.

Stă întinsă pe pat, îmbrăcată într-un costum de jogging, pe care i l-a făcut cadou Matthes când a fost ziua lui, şi vrea să se cufunde din nou într-un soi de linişte, de pace, care să-i permită să poată urmări doar un singur gând, în loc să vadă cum dintr-un mănunchi de gânduri rămân doar nişte ţăndări răzleţe, care nu mai duc nicăieri.

Numele Violei… Fi-ar să fie, care era numele ei de familie? L-o fi ştiut vreodată? De ce nu vrea să-i vină în minte? Bâjbâie într-o zonă de semiobscuritate, încearcă să se concentreze asupra Violei – dar tot nimic: niciun nume de familie pentru personajul Viola, a cărui existenţă este una sigură, dar pe care Helene nu ştie de unde s-o ia. Nesiguranţa se întinde, înoată în această pată întunecată, fără să găsească un punct de sprijin, un loc în care să-şi tragă sufletul. Ceea ce o face pe Viola periculoasă pentru

Helene, care simte deodată nevoia să fugă de ea şi să încerce să îşi revină altunde, ar vrea să se arunce în scaunul cu rotile, dar mâna în care ar trebui să se sprijine este neputincioasă, nici măcar nu poate trage scaunul până în apropierea patului, iar atunci când mai să înceapă să urle şi să plângă de disperare, vine spre ea: amintirea. Se apropie cu

surle şi trâmbiţe, care răsună dintr-o scoică deschisă, croită din beton, e o muzică de fanfară militară, recunoaşte *Marşul lui Radetzky* şi pe cel al *Grafului Zeppelin* – acum îşi acoperă urechile cu mâinile şi apasă într-un ritm alert cu degetele arătătoare pe părţile cartilaginoase de la începutul traiectului auditiv. Şi urechile ei sunt supuse acum, se gândeşte ea, unei frecvenţe de vibraţii succesive, căci ceea ce aude este o rapidă serie de tonuri individuale, care nu formează un arc sonor ori o melodie. O apucă râsul, se întoarce – spre Viola, care ţine capul aplecat într-o parte şi îi prinde cu delicateţe mâinile, împingându-i-le în jos. Helene închide ochii zâmbind, atunci când Viola o sărută. Pentru prima dată. Lucrul acesta i se pare atât de natural, încât muzica militară care bubuie din scoicile de beton se transformă într-o pelerină strălucitoare, care o învăluie şi sub care domneşte liniştea. Niciun zgomot nu pătrunde în acest moment, care se răspândeşte precum înainte nesiguranţa, iar când se despart una de alta, Helene şi-a pierdut, împăcată, simţul realităţii.

Nu, nu vrea să mănânce astăzi de seară.

Asistenta pleacă, ridicând din umeri.

Helene se mulează înăuntrul amintirii şi stă chircită în pat, atunci când sora se întoarce pentru a o spăla pentru noapte. *Viola, Maljutka…*

Asistenta se uită la ea întrebătoare, *ce aţi spus?* în ochii ei deodată larg deschişi.

Maljutka.

Micuţa.

Tânără?

O femeie de cincizeci de ani…
Sigur, o cheamă de fapt Malysch.

Viola Malysch nu vine cu pas domol spre Helene, ci fugind cât o ţineau picioarele. Să se întoarcă? Aşa ceva nici nu-i trece prin cap.

Sărutul s-a petrecut în Zinnowitz, la Marea Baltică. În iarna anului trecut. În ultimele zile dinainte de Crăciun. Helene tocmai se întorsese acasă din Münsterland. Nu-şi luase la revedere de la familie, ci lăsase doar un bilet pe masă. Mă întorc în ajunul Crăciunului.

Pe drumul spre Gara de Est a simţit că trebuie să se poarte ca şi cum ar vedea Berlinul cu ochi proaspeţi, după multă vreme, şi asta pentru ultima dată. Ciupercile de abur de la termocentrala Rummelsburg se înălţau înalt spre cer. Înainte de a se trece, în 1988, de la cărbune la gazul metan, ciupercile erau gri. Îşi aduce bine aminte de asta, pentru că îşi dusese copiii, ani de zile, săptămână de săptămână, la Şcoala de Muzică Lichtemberg. Atât înainte de căderea RDG-ului, cât şi după aceea. Micii ei copii creşteau continuu, dar nu puteau încă să facă drumul de unii singuri. În primii ani lua tramvaiul. În anii de după Reunificare s-a întors la cursurile de şofat pe care le începuse în 1988. De fapt, după primele ore făcute în căldarea aia de Trabant la Schonefeld, în poligonul numit La Idioţi, a renunţat, pentru că ajunsese, între timp, la convingerea că nu va avea niciodată destui bani să-şi cumpere o maşină, pentru care nici nu se înscrisese pe listele alea pe care te ţineau ani şi ani de zile să aştepţi. După 1989, lucrurile s-au schimbat şi, odată cu ele, şi

deciziile ei. A trecut examenul de conducere. Prima maşină a fost un Wartburg. Putea să ajungă mai repede la şcoala de muzică, chiar dacă pe B1 se tot făceau lucrări. La mulţi ani după

Reunificare, când a trecut din nou pe acolo, a priceput că înainte oraşul rămăsese gâtuit de aer din cauza ciupercii gri uriaşe pe care o scuipa termocentrala şi a multelor cuptoare pe cărbune din zonele mai vechi. Acum putea să respire aer curat. Se făcuse o asanare de amploare a termocentralei. Aburul era alb precum cârlionţii de lână ai unei oiţe. S-a uitat la aburul acesta nou – şi a simţit deodată o strângere de inimă.

De abia după câteva zile, când a mai trecut pe acolo, a înțeles ce se întâmpla: a simţit că se află pe drumul care ducea spre pierderea inocenţei ei. A nevinovăţiei ei. În care crezuse, incert, ascunzând-o undeva într-un cotlon al minţii. Iar dacă ar fi fost întrebată acum despre toată povestea asta, ar fi negat totul tranşant şi ar fi adăugat, pentru efect, un râs teatral.

Atmosfera delabrată a gării Ostkreuz îi prilejuia întotdeauna un sentiment de familiaritate, de cunoscut de multă vreme, pur şi simplu trecea cu vederea peronul cu chioşcurile şi tarabele sale mizere, nu vedea decât „Turnul Penis“, cum îi ziceau localnicii turnului televiziunii, a cărui statură impozantă ameninţa în orice moment să se pleoştească şi să se surpe, mai vedea şi ruinele de pe partea cealaltă a peronului – şi se simţea acasă. În paragină, încă două staţii până la Gara de Est cu trenul care se zgâlţâia, mergând mai departe, printr-un tunel la fel de nenorocit. De

fiecare dată îşi spunea că trebuie să ţină minte cărămizile care se dislocau, după care închidea ochii, de fiecare dată, măcar pentru câteva momente. Când trenul se oprea la staţia Warschauer Straße şi cobora, era luată prizonieră de găurile din caldarâmul gării, aşa încât, atunci când ajungea, în sfârşit, în Gara de Est, respira uşurată. Aici nu-ţi mai era aşa de uşor să-ţi retrăieşti amintirile. Se făcuseră modernizări masive. Să reuşeşti să urmăreşti ceva sau pe cineva asemenea unui aparat de filmat este foarte amuzant, i-a mai trecut prin gând, asta tocmai când trăgea la peron trenul care venea din Potsdam. Viola coborî din el cu faţa îmbujorată şi o porni nesigură pe ea spre Helene, părea foarte tensionată, dar faţa ei nu putea să ascundă cu totul unele momente sporadice de uşurare, atunci când Helene încerca să i se uite drept în ochi.

Vrăjeşte-mă, Maljutka Malysch, fă-mă să plutesc.

Mai-mai să zică vorbele astea, de abia a mai reuşit să şi le înghită la loc, dar felul în care arăta în acel moment, radioasă, spunea deja că era vrăjită. Viola a remarcat acest lucru. Şi pe faţa ei s-a văzut încântarea, ca pe cea a lui Helene.

Nu s-au atins, în afară de strângerea de mână în semn de salut, după care, era de părere Viola, mai puteai să recunoşti dacă cineva fusese est-german. Ca vest-germane, bănuia Helene, s-ar fi sărutat pe amândoi obrajii. Dar gestul acesta nu i s-ar fi părut, în niciun caz, unul mai intim. Pe drum au vorbit puţin, se tot fereau de privirea celeilalte, asta şi pentru că Helene nu putea pricepe ce se întâmplă cu ea (era pe cale să se îndrăgostească până peste cap!), iar Viola (ea se

îndrăgostise deja peste poate…) devenea tot mai nesigură de sine. Aveau foarte puţine bagaje, nu-şi luaseră decât nişte lenjerie de corp, câte un pulover şi ce mai era nevoie pentru toaleta zilnică. Au trecut de Pasewalk, apoi de Anklam. Helene privea în zare. Tocmai se gândea cum va fi arătând faţa Violei, pe care cum stăteau acum, nu o putea vedea. Împinse de la spate de alţi călători mai puţin romantici, era cât pe ce să uite rucsacul în tren, când să coboare la Züssow. Următorul tren, pe care trebuia să-l ia mai departe, aştepta deja. La începutul serii au ajuns în Zinnowitz, se întunecase puţin şi, pe drumul spre centrul catolic de întâlnire, în care Viola închiriase pentru ele o cameră, două prietene, declarase ea, când a fost întrebată despre cine este vorba, se auzea puternic muzica de marş din scoică, din pavilionul pentru muzică.

Deodată, linişte. Sărutul.

Şi: noaptea.

Asistenta din tura de noapte vrea să o spele. Helene vrea să facă asta de una singură. Dar nu reuşeşte nici măcar să ajungă din scaunul cu rotile până sub duş. Asistenta o ajută. Dacă ar ajuta-o *Maljutka Malysch* – deodată îşi dă seama că nu ştie dacă ar fi mai bine sau mai rău. I-ar fi cumva o uşurare? Simte mai mult o îngreunare atunci când îşi închipuie că Viola ar fi aici, cu ea. Asta îşi aduce aminte acum: că Viola vorbeşte excepţional de bine ruseşte. Helene vorbeşte şi ea ruseşte, dar nu excepţional, doar bine. Aşa că ar fi preferat să nu ajungă în situaţia jenantă de a trebui să arate cam cât ştie. *Malysch?* Asta înseamnă în rusă băieţelul,

puştiul, şi bărbaţii îşi spun câteodată aşa, în glumă, atunci când îl întreabă pe un altul: *Ei, micuţule, cum îţi mai merge?* Numele de familie al Violei este „băieţel”, dar ea vrea să fie, mai curând, *Maljutka,* micuţa, fetiţa. Ba chiar Maljussenkaja, mititica, dar în germană nu există nici pe departe asemenea cuvinte de alint. Aşa că Helene a rămas la *Maljutka Malysch.* Ambiguu mai era, de asemenea, şi cum se părea că este Viola, ba bărbat, ba femeie, după situaţie, după starea de spirit, după dorinţă. Şi a dorit-o?

Nu ştie.

Ştie însă că nu a lăsat să treacă prima noapte fără să se întâmple ceva, i s-a băgat în suflet lui Maljutka Malysch şi nu mai avea niciun rost să se întrebe de ce a făcut-o, era prea evident.

Gândindu-se la asta, creşte în ea ceva. Ca acum câteva săptămâni, când o spăla Carola la duş şi gândul i-a fugit spre Matthes.

Matthes. Maljutka Malysch.

Maljutka Malysch. Matthes.

Dacă se mişca între doi poli care se resping, ea ce încărcătură va fi avut?

Poate, se gândeşte ea, poate faptul că s-a aflat în acest enorm câmp energetic a dus la scurtcircuitul din capul ei.

Din spatele dunelor de somn se aude un foşnet persistent. Trebuie să treacă o grămadă de minute până când foşnetul ajunge să se ridice până sus, să alunge visele şi să se audă acum puternic şi desluşit în tot salonul. Helene aprinde lumina, butonează telecomanda televizorului: videotextul

arată că e ora 2:36. Ce tot foşneşte pe aici? Asistenta din tura de noapte a lăsat fereastra deschisă. Afară trebuie să bată un vânt puternic, vuieşte, acum îl aude cum se înteţeşte şi zboară mai departe. Pădurea icneşte, coboară spre lac, Helene are sentimentul că vine tot mai aproape şi că va ajunge să-şi împingă crengile înfrunzite prin fereastră. Şi totuşi nu ar vrea să se ridice şi să închidă geamul, în schimb, îşi trage pătura peste cap: este cald dedesubt, prin fereastră pătrunde frigul. Vine toamna, asta e clar. *Melancolia vine totdeauna toamna…*

Cu vorbele astea încerca Matthes să scape atunci când nu putea să reacţioneze la pasele ei tomnatice de tristeţe, care o cuprindeau undeva prin noiembrie. De cele mai multe ori dispărea şi aştepta să-i treacă tristeţile. Lucrurile au mers bine aşa aproape douăzeci de ani: el dormea până la începutul lui decembrie într-o altă cameră, când erau în primul lor apartament, în camera copiilor, în cel de al doilea, pe coridor, în cel de al treilea, în sufragerie, iar de când stăteau la casă, se retrăgea în camera lui de lucru de la mansardă. În ultimul an i-a luat locul acolo Maljutka Malysch, era un loc de evadare şi de linişte când se răspândea tristeţea prin casă. Nu se prea putea spune că Helene era o persoană voioasă şi ordonată, dar nici melancolia nu a mai cuprins-o în ultima toamnă. A pretins doar că ar fi aşa, pentru a-l goni pe Matthes în camera lui, se înfofolea apoi în cuvertură şi încerca să nu se gândească la nimic. Câteodată se băga Lottchen lângă ea în pat şi atunci o ţinea în braţe, aşa cum nu poţi să-ţi ţii în braţe decât propriul tău copil: cu o durere pe care o simţi undeva profund şi cu

dorința de a putea să rămâi în poziția asta la nesfârșit, fiind atentă ca nu cumva să îl trezești printr-o mișcare bruscă. Lottchen a reușit să o deturneze foarte eficient de la toată confuzia pe care i-o provocase Maljutka Malysch. Helene a înfășurat un batic în jurul abajurului lămpii ei de pe noptieră și, apoi, s-a uitat la Lottchen în lumina aceea slabă ore întregi – așa își aduce aminte azi. Păr lung, castaniu, o mică cicatrice pe fruntea foarte înaltă, ochi cu formă aproape asiatică (Matthes i-a zis *Prințesa mongolă,* când a zărit-o pentru prima dată), urechile ușor clăpăuge – leită taică-su. În timpul zilei însă, încerca să lucreze ca totdeauna. Maljutka începuse să îi scrie e-mailuri, mai întâi pe un ton prudent, apoi tot mai degajat. Helene aștepta înfrigurată să-i sosească mesajele astea. Este ora 2:58, când laptopul a pornit în sfârșit, de abia mai poate să aștepte, e toată un ghem încâlcit de nervi și curiozitate febrilă.

22.11.02

Dragă Helene,

Dacă ai ști cum mă dor șalele după ce m-am spetit să scot cărțile de pe raft și le-am stivuit pe jos, ca să bat două scânduri din nou la locul lor, a-i muri de râs. Oricum râzi de mine, nu? Cum să nu râzi, când nu sunt în stare să nu fac burtă și am picioarele prea lungi… Arăt totdeauna de parcă Pat și Patachon și-au dat întâlnire în trupul meu, să vadă ce-o ieși… Ce se întâmplă acolo nu prea știu nici eu. O fi dracu, care vrea să-și arate lumii jumătatea sa femeiască. Nu crezi și tu că e așa? (Sper că simți o

undă de umor în ce scriu eu aici.)

Jumătatea femeiască a lu dracu nu lasă să se vadă decât jumătate din sânii ei, care ies din băieţoiul ce nu poate arăta altminteri decât e…

Mi-am rupt, cum îţi ziceam, crucea spinării şi, deodată, mi-am dat seama că nu mai pot să conduc societatea corală a bisericii, nici să mai fiu dirijoarea ei şi, cu atât mai puţin, să mai fiu membră în consistoriul bisericii noastre. Până aici m-ai adus, probabil deja de atunci, când ne-am cunoscut în Sanssouci pentru o clipă, după care ţi-ai luat imediat la revedere. Ei nu au cum să mă simtă ca fiind o femeie. Membrii corului îmi aud vocea şi sunt iritaţi de fiecare dată, chiar dacă nu o arată pe faţă. Când eram bărbat mă acceptau, numai că eu eram, de fapt, altcineva decât cine vedeau ei pe atunci! Şi acum, când eu sunt eu – sau poate greşesc? —, tot nu sunt eu în ceea ce simt ei despre mine, deşi, în mintea lor, probabil că mă cataloghează corect, ori aceste două lucruri nu se potrivesc defel. Nici sentimentul tău nu mi-a reunit interiorul cu exteriorul, nici spiritul cu forma sau conţinutul cu învelişul, şi, deoarece am ajuns să te cunosc acum mai bine, ştiu că nu ai făcut nimic altceva decât să laşi frâu liber sentimentelor tale şi că nu ai încercat să îmi pui vreo piedică, doar ca să vezi cum voi arăta după ce voi fi căzut. Când m-a cuprins durerea în spate a fost de parcă voia să mi se strige din înalturi că femeile au voie să bată cuie în scânduri doar atunci când nu este niciun bărbat pe aproape. O dirijoare cu Justă sau rochie deasupra unor picioare bărbăteşti peste care sunt traşi nişte ciorapi fini, de damă, şi care are un glas masculin şi nişte umeri laţi nu prea încape în modul uzual de a înţelege împărţirea rolurilor în viaţă, de care nu se poate dezbăra nimeni, oricât de liber crede că ar gândi. Şi pentru că aşa stau

lucrurile, nu găsesc niciun loc de muncă în partea estică a Germaniei, am fost dată afară deja din trei firme, mai politicos, mai fără multă vorbă sau am plecat eu, iar în programul de angajare de noi forţe de muncă nu mi s-a putut „găsi" un post potrivit. Apoi s-a ivit eventualitatea de a lucra pentru o organizaţie care se ocupa de fete maltratate sexual, să preiau munca de secretariat şi să dau prime informaţii la telefon.

Mi s-a spus că vocea mea le-ar face nesigure pe fetele acelea, pentru că au fost maltratate de bărbaţi, ori vocea mea… Doamnele de acolo s-au jenat foarte tare de situaţia creată de scrisoarea prin care forţele de muncă îmi comunicau că nu mă pot angaja. Mi-au făcut cadou o cutie cu praline belgiene, mda, pentru mine, care urăsc dulciurile, era exact ce îmi doream.

De ce îţi scriu toate astea? Habar n-am. De fapt, nu voiam decât să îţi mulţumesc pentru acel sfârşit de săptămână, a fost frumos să te văd în mijlocul familiei tale, iar faptul că soţul tău ne-a lăsat în pace cât am vrut, să vorbim câte în lună şi în stele, mă face să îl respect foarte mult. Salută-l din partea mea.

Din inimă – Viola Malysch

Videotextul tot mai zumzăia. Este ora *3:06,* i-au trebuit opt minute pentru a citi un e-mail, iar acum va face o călătorie într-o depărtare neştiută, unde speră să descopere acel sfârşit de săptămână despre care îi scrisese Viola.

Helene are un program pe care i l-a întocmit altcineva. El atârnă deasupra capului ei şi arată ce trebuie să facă. În săptămâna aceasta: gimnastică fizioterapeutică individuală,

o tentativă de a înota, ergoterapie la subsol, masaj, logopedie, consultaţii psihologice individuale, o progresivă destindere a muşchilor, o consultare din partea asistenţei sociale, psiho-grupă.

O apucă ameţeala.

Biofeedbackul electromiografic nici nu este trecut. Matthes i-a adus, pe când era în *stroke room,* o broşură despre asta.

A început să fie foarte agitată la ideea că va trebui să-şi antreneze mişcările braţului drept prin această procedură. Doctoriţa care a văzut-o prima dată i-a spus, încă de ieri, că această metodă nu va putea fi aplicată în cazul ei: este interzisă persoanelor care au pacemaker. S-a înfuriat niţel, cu atât mai mult cu cât nu înţelegea ce interferenţe negative ar putea exista între feedback şi pacemaker. Nimeni nu a întrebat-o aici, vreodată, ce tip de pacemaker are. Or, lucrul acesta ar trebui să fie ştiut, pentru a te putea pronunţa apoi dacă biofeedbackul este exclus sau nu. Din păcate, fusese prea enervată, pentru a putea spune lucrul ăsta într-un mod inteligibil.

Nu îşi poate închipui cum are să reziste la un aşa program. Hopa în scaunul cu rotile, hopa din scaunul cu rotile… Asistenta trebuie să-i fi agăţat desfăşurătorul cu programul ei acolo când nu era încă trează.

Helene a fost îmbrăcată, stă în colţişorul ei şi aşteaptă să fie luată şi dusă la micul dejun. Se simte mică şi căzută în ea, asta tocmai când se deschide uşa şi apare o persoană impozantă, pe care nu o cunoaşte, care venise să o conducă. Persoana respectivă nu scoate un cuvânt, nici măcar „bună dimineaţa", se uită pe lângă ea sau peste ea şi o duce în

camera în care se lua micul dejun. Aici sunt din nou mijloacele ajutătoare: scândurica prevăzută cu cuie pentru chifle, ceaşca cu toarte pe ambele părţi, tacâmurile cu forme bizare, baveţica şi perna pe care să stea. Ce fată răbdătoare sunt, îşi spune ea. Lasă să treacă de la ea când i se toarnă cafea fără să fie întrebată dacă vrea sau dacă asta vrea, şi i se taie în două o chiflă. De ce are toate ustensilele astea aici, dacă oricum nu poţi să faci şi nu poţi să decizi singur nimic? Acum femeia îi unge şi cu marmeladă jumătatea de chiflă pe care ar fi mâncat-o cu mult mai mare poftă cu pateu de ficat, care oricum tronează frumos aranjat şi apetisant pe platoul bogat garnisit de pe masa ei… Vechiul Est, îşi aduce ea aminte. Tot aşa s-a întâmplat şi când a zăcut în diferite maternităţi şi a trebuit să se supună sistemului impus acolo. Cel mai rău a fost în clinica pentru femei în care s-a născut Billy: copiii nu erau aduşi decât din patru în patru ore, să sugă doar pentru puţin timp, iar în rest rămâneau, de ţipau sau nu, în salonul pentru sugari, în care mamele nu aveau acces. Dacă venea cineva în vizită, un tată, de exemplu (dar la ea nu a venit niciun tată), acesta trebuia să aibă mult noroc ca o asistentă să îi arate copilul prin geam pentru câteva clipe. Iar despre mâncare, ce să mai vorbim.

Un crâmpei de revoltă sucombă în ea printr-un oftat puternic. Muşcă din chiflă, îşi bea încet cafeaua.

I se ia tensiunea.

Este cântărită.

Zilnic.

Este luată la tratamente şi apoi adusă înapoi. Fizioterapeuta este o persoană deschisă, prietenoasă.

Psihologa pare proastă rău, dar într-un fel aparte, al ei. Trece fără niciun chef cu Helene prin punctele unui program obligatoriu, o aşază ba în faţa unui monitor, ba a altuia, unde să îmbine puzzle-uri, să construiască diferite modele, să îmbine cifre cu obiecte. Este extenuată deja când ajunge la masa de prânz şi roagă să fie lăsată să se odihnească mai mult în timpul după-amiezii.

Asistenta zâmbeşte victorios.

Pe când dormea, trebuie să fi venit Matthes.

Ea găseşte că Matthes arată cu un an mai în vârstă decât alaltăieri. I se vede pe faţă. Pleoapele sunt iarăşi umflate, ce-o fi cu el? Astăzi îl întreabă.

Spune-mi, ce se întâmplă cu ochii tăi?

El este obosit, îşi aşază capul în poala ei. Ea îl mângâie.

El nu spune nimic.

Nici ea nu mai spune ceva.

Lucrurile rămân aşa. În timpul vizitei lui, niciunul dintre ei nu spune vreo vorbă.

Matthes scoate o pietricică din buzunar şi i-o pune lui Helene în mână. Ea nu se irită decât pentru câteva clipe, apoi i-o dă înapoi. Privirea ei tremură. El ia pietricica, surâde pentru un moment, apoi devine serios, ia mâna dreaptă a lui Helene, o deschide în ciuda uşorului spasm şi aşază din nou pietricica. Scena se repetă de câteva ori. Unul îi spune celuilalt atât cât se poate cuprinde în pietricica aceea. Unul nu ştie ce vrea să-i comunice celălalt, dar fiecare a apucat pietricica, fiecare dintre ei a încărcat pietricica cu ceea ce îi părea cel mai apăsător, cel mai important – şi acum, în

tăcerea lor, răsuflă amândoi uşuraţi. Se simt atât de eliberaţi, încât Matthes îşi scoate pentru o vreme puloverul şi Helene stă cu capul pe perna ei ca pe nori de vată, pluteşte, nu simte nicio apăsare, nici din partea saltelei, nici a cuverturii.

După ce Matthes a plecat, pentru o clipă, nu ştie dacă el a fost într-adevăr aici.

După cină are în sfârşit timp.

La rugămintea ei, Matthes i-a adus agenda de anul trecut. A trebuit să-i explice unde o poate găsi. E adevărat că Matthes nu a umblat niciodată prin lucrurile ei personale, şi totuşi, a avut sentimentul că într-un fel i s-a predat. Deşi agenda se afla în al treilea sertar de sus în jos, în al doilea picior de sub placa biroului ei, şi, deci, ar fi putut să aibă oricând acces la ea, dacă ar fi vrut.

Uite, aici stă scris: Şaisprezece până pe optsprezece noiembrie – Viola Malysch, zilele erau unite printr-o acoladă. Conform agendei, Helene a dus vinerea maşina la atelierul de reparaţii, îşi aminteşte acum că nu voia să o ridice după-amiaza, în ciuda asigurărilor mecanicilor că va fi gata până atunci, aşa că s-a dus până la tramvai pe jos. A întârziat, de abia a mai apucat să o ia pe Lottchen de la grădiniţă. După întâlnirea de la Potsdam, conveniseră să încerce încă o dată să se vadă undeva mai departe şi mai retras. Helene s-a străduit să găsească o localitate în apropiere de cea a Violei, i-a explicat că îi va face şi o vizită acasă, desigur! însă Viola se uita jenată în jos, ca şi cum ar fi vrut să spună că nu dorea să primească musafiri. La invitaţia de a merge la Karlshorst a încuviinţat, după ce s-a codit o

vreme, semn pe care Helene l-a tradus ca fiind o încercare de a scăpa din această situaţie. Când a coborât din tren pe şaisprezece noiembrie, s-a oprit lângă Helene. Dar aceasta a trecut pe lângă ea: nu a recunoscut-o. Părul grizonant şi cam neîngrijit de acum o săptămână sau două era proaspăt vopsit, tuns şi ondulat, şi era prins la spate cu o clemă din sticlă de Murano. Fardată şi cu sprâncenele pensate şi vopsite, faţa ei devenise oarecum rigidă, inexpresivă. Viola purta un costum negru, din stofă groasă, care trebuie să fi fost făcut de comandă, căci la îmbrăcămintea de gata nu puteai găsi, cu siguranţă, asemenea măsuri, iar în jurul gâtului purta un şal pashima, din lâna cea mai fină, minunat colorat. În picioare avea nişte cizmuliţe ale căror tălpi se prelungeau atât de meşteşugit într-un toc a cărui mărime nici n-o observai, din această pricină, la o primă vedere. Pe braţul drept purta o jachetă din imitaţie de piele, iar cu stânga se sprijinea pe toarta unei valijoare trase pe rotiţe, dintr-o piele de bună calitate. Helene trecu în grabă pe lângă ea. Când Viola o strigă pe nume, ea se întoarse speriată. Văzu cum mândria şi dezamăgirea se luptau în mimica Violei, care mai de care vrând să iasă învingătoare. Privea o faţă a cărei armonie, care te surprindea prin stranietatea ei, tocmai începea să crape pe alocuri, în jurul gurii, unde în stratul gros de fard începuseră să apare primele crăpături. Helene, care tocmai voia să se avânte spre ea şi să o îmbrăţişeze, făcu speriată un pas înapoi, nu i-a trebuit decât o fracţiune de secundă ca să se gândească la faptul că machiajul Violei se va măcina şi mai tare, dacă s-ar apropia prea mult de ea. Aşa că s-a ajuns doar la strânsul mâinilor,

aşa cum se va întâmpla şi peste patru săptămâni, când, tot aşa, şi-au strâns mâinile, atunci când Viola era pe punctul de a deveni, în mintea lui Helene, Maljutka Malysch.

Helene apucă valijoara şi o cără în jos pe treptele gării. Lottchen se uita pe furiş la persoana asta mare şi străină, cu un interes aparent distant, în timp ce se zbenguia coborând treptele de mâna lui Helene. Se putea vedea ce registre trăgea în mintea ei, precum un organist, pentru a ajunge la o armonie între voce, ţinută şi îmbrăcăminte. Odată ajunse jos, lucrul acesta fusese probabil atins, pentru că Lottchen îi întinse jucăuşă mâna Violei în semn de salut.

Helene cumpără pâine proaspătă de la brutărie, înainte să pornească spre Arberstraße. Cartierul mai aduce aminte, într-o oarecare măsură, de vremea când acolo erau ruşii, asta până în 1994. Karlshorst fusese botezat Mica Moscovă. În imediata apropiere se afla Muzeul Capitulării, iar unele dintre vilele în care locuiseră ofiţeri ruşi de rang înalt mai aveau şi acum uşile şi ferestrele bătute în cuie. Probabil că nici până acum nu au putut fi găsiţi moştenitorii sau că familii întregi nu se puteau înţelege ce să facă cu aceste proprietăţi care le-au căzut dintr-odată din cer. Oricum, vilele acestea părăsite sau mai împuţinat în ultimii ani.

Matthes şi Helene au construit o casă pe un teren care fusese partajat. Proprietarul casei de la stradă nu ar fi avut fonduri să o facă iar locuibilă, dacă nu s-ar fi hotărât să vândă jumătatea din spate a terenului său. Acum, nici unii, nici alţii nu mai rămăseseră decât cu nişte grădini mici, dar lui Helene acest lucru nu îi displăcea deloc, dimpotrivă. Grădinăritul nu o prea distra.

Când au deschis poarta grădinii, le-a ieşit în întâmpinare Lissy, călare pe bicicletă. Lissy locuia de puţin timp într-o locuinţă a ei, pe care şi-o putea permite din banii pe care îi câştiga ca ucenică. Arăta băută sau drogată, ca de atâtea ori în ultimul timp. Helene nu a dedus asta doar din pupilele ei mărite: ochii îi erau roşii şi îi curgeau, mânca mai mult decât înainte. Când s-a aruncat veselă la pieptul lui Helene, ca s-o întâmpine, a ştiut ce era cu ea. Lissy nu s-a aruncat doar la pieptul ei, dar şi la cel al Violei, care era prinsă şi surprinsă între bicicletă şi poartă. Helene suspină şi amână momentul unei discuţii serioase cu Lissy. Odată intrate, îl chemă pe Matthes din camera lui de lucru, pentru a i-o prezenta pe Viola. El coborî treptele repede, zumzăind uşor un cântecel şi se duse ţintă la cuptor, de unde scoase un sufleu de varză. Se aşeză la masă, Mareile apăru şi ea, venea de la şcoala de înot, şi au început să mănânce. Să bea vin. Era vineri, nimeni nu trebuia să plece devreme a doua zi, aşa că seara şi-a urmat cursul în tihnă: Matthes s-a întors în camera lui de lucru, Mareile a exersat la chitară, ceea ce făcea totdeauna cu mare plăcere, iar Lottchen se uita la un video pe care i-l trimiseseră bunicii. Helene a rămas singură cu Viola în bucătărie.

Viola nu a reuşit, în seara aceasta, să renunţe la etichetă, a rămas vampa în care se transformase, al cărei ruj trebuia reînnoit din oră în oră, şi, de abia după ce băuse multe pahare de vin, ceea ce o făcea să meargă mai des la baie şi să se lovească de masă şi de bancă, de scaun şi de dulap, rimelul i s-a scurs şi i-a desenat nişte cercuri negre în jurul ochilor, iar când s-a întors ultima dată, conturul buzelor ei

de un roşu exploziv arăta de parcă machiajul ei începea să se decojească din înaltul pometţilor în jos.

Helene a vrut, la început, să îi dea nişte ulei pentru bebeluşi, un burete şi un prosop, dar după aceea a renunţat, ştiind că, în fond, toate astea nu ar ajuta la nimic. Discuţia lor se desfăşura cât se poate de precis pe lângă ceea ce ar fi vrut să-şi spună de fapt. Viola a povestit despre cum se îngrăşă, lucru care îi face probleme de câţiva ani, dar nu a menţionat şi transformările hormonale care au loc în această perioadă în corpul ei, transformări care au început înainte de operaţie şi care acum, desigur, trebuie continuate cu ajutorul medicamentelor. A vorbit despre cremele pe care le foloseşte pentru a ţine în frâu rozaceea, dar nu şi despre faptul că trebuie să se radă zilnic, ceea ce îi irită şi mai mult pielea feţei. A vorbit despre felul în care a încercat să câştige bani ca liber profesionistă, scriind poveştile unor oameni în vârstă, care doreau să dăruiască biografia lor, sub formă de carte, copiilor şi nepoţilor lor, şi care erau dispuşi să şi plătească pentru asta. Despre gradul de tensiune emoţională a celor care o sunau, bărbaţi şi femei, dar despre primul contact personal cu ei nu a spus nimic, nici câţi astfel de potenţiali clienţi a pierdut după prima întrevedere. De abia când a început să povestească despre lucruri din trecut, despre studiile ei, despre stagiul din armată şi, da, despre căsnicia ei, de abia atunci Viola a spus răspicat *eu,* de parcă s-ar fi simţit nesigură încă de existenţa pe care voia să o afirme.

După ce făcuse armata ca trupete un an şi jumătate sub numele de Viktor Malysch, a ajuns profesoară de germană şi

muzică. Dar nu a profesat niciodată, căci după facultate s-a lipit de un studiu de cercetare, cu care şi-a luat doctoratul şi care îi deschidea perspectiva unei cariere universitare. În timpul în care îşi scria disertaţia a apărut în viaţa lui o femeie, care i-a devenit foarte repede soţie: s-a simţit obligată să se căsătorească cu ea, când a aflat că este însărcinată. Gemenii au venit pe lume în 1983. Îşi iubea nevasta, care nu bănuia că tatăl fiilor ei era, de asemenea, femeie. În fond, au avut nişte ani frumoşi împreună, spuse ea, atât de frumoşi, încât ar fi vrut să-i încoroneze cu Marea ei Dezvăluire, cu *Outcomingul* ei. Aveau doi copii, visul multor perechi căsătorite pe care le cunoşteau. Da, ar fi putut duce, în sfârşit, o viaţă de vis! Faptul că soţia nu era lesbiană a trebuit să îl treacă cumva cu vederea, spuse ea. Au fost şocaţi şi unul, şi altul: la început, soţia sa i-a considerat costumaţiile drept o glumă, care trebuie să fi fost legată de faptul că i-a dispărut barba. Dar când Viola şi-a scos baticul de pe cap şi i-a văzut chelia completă, s-a prăbuşit la podea şi a avut o criză de urlete nesfârşite în faţa celor doi fii ai lor, care aveau pe atunci zece ani. În acel moment, Violei i-a *căzut vălul de pe ochi:* soţiei ei îi plăceau barba şi membrul viril, şi burta netedă şi tare, şi bicepşii cât mai mari, tot ceea ce pentru ea devenise insuportabil, drept pentru care voia să facă tot posibilul să scape de toate astea, iar imposibilitatea de a reuni cele două imagini ale Violei trebuie să îi fi dus la marginea prăpastiei căsniciei lor. Ea nu putea să înceteze, aşa, deodată, să îşi iubească nevasta. Au mai dormit împreună de multe ori, pentru că ea îşi dorea şi spera să o facă pe Viola să se răzgândească, să o remodeleze, să o aducă

înapoi pe drumul cel bun. *Adio visului, să apară bărbatul,* aşa ar fi numit Viola acest act din viaţa lor. Dar, în acest proces, s-a înstrăinat tot mai tare de nevastă şi nu a mai putut să aibă erecţii. A mai rămas doar *adio visului.* Bărbatul a dispărut. Soţia ei, spuse Viola, a mai încercat timp de trei ani să trăiască împreună cu ea şi a arătat toată bunăvoinţa din lume. Când urma să se pronunţe divorţul forţat, deoarece Viola îşi dorea operaţia şi declararea schimbării sexului, ea ar fi plâns, pentru că i se părea atât de inimaginabil să îşi piardă bărbatul în acest fel, dar dacă Viola ar fi fost de acord să-şi schimbe doar numele, tot nu ar fi avut nimeni de câştigat. Felul ei de a simţi de atunci nu i-ar mai fi dat puterea de a umbla îmbrăcată în costum şi cu cravată.

În timpul acestei lungi povestiri, Helene îşi aminteşte de locul primei lor întâlniri: Viola era îmbrăcată unisex, la prima vedere Helene avea în faţă o figură masculină, apoi, la o a doua privire, când i-a văzut părul strâns femeieşte la spate, a fost intrigată, dar o clipă. Se întreba ce dusese la această radicală transformare de ţinută.

Când adoarme, la capătul puterilor, ochelarii îi mai atârnă încă pe vârful nasului.

Când se trezeşte, împrospătată de somn, ochelarii nu-i mai stau pe nas. I-a strivit, o lentilă a sărit din ramă, un braţ e rupt, celălalt, torsionat. Mai întâi a cuprins-o furia, dar apoi s-a liniştit.

Doar nu au intrat toate zilele în sac.

Astăzi face însă un efort şi reuşeşte să îşi scoată nişte haine noi din dulap. Ba mai reuşeşte să îşi tragă pe ea şi imbecilii ăia de ciorapi contra trombozei. Reuşeşte să meargă cu

scaunul cu rotile până la baie şi să se aşeze sub duş. Reuşeşte să folosească săpunul, dar tot i-a scăpat de două-trei ori din mână. Mai reuşeşte şi să se spele cu toată puterea, să se usuce cu prosopul şi, în cele din urmă, să se spele pe dinţi. Reuşeşte să-şi tragă nişte şosete simple peste picioare, să-şi îmbrace slipul. Sutienul îl aranjează în aşa tel, încât să poată apuca de jos, cu mâna stângă, una dintre barete şi să o prindă între braţul drept şi corp, care este în stare să facă o muncă atât de necalificată. Apoi duce cealaltă baretă dinspre stânga spre înainte, o trage şi nu îi dă drumul până nu ajunge la cea pe care o ţine strâns cu braţul drept. Şi, ura! reuşeşte să prindă închizătorile, măcar două din trei, după care întoarce sutienul, îi reuşeşte apoi să boxeze cu mâna dreaptă pe sub bareta de la umăr şi reuşeşte să o strecoare şi pe stânga pe sub baretă. Reuşeşte. Este epuizată, după ce mai reuşeşte, în cele din urmă, să-şi tragă tricoul peste cap şi să-şi facă pantalonii să-i acopere fundul. Matthes i-a adus nişte pantofi sport albi cu velcro. Îi reuşeşte şi asta…

Când asistenta vine să o trezească, Helene stă aplecată peste un joc de cuvinte încrucişate pe scaun, la masă.

Dar nu este deloc obişnuită să scrie cu stânga.

Când se întoarce de la fizioterapeută, asistenta o duce în faţa cabinetului medicilor..

Staţi niţel, vă vine imediat rândul.

Aştepta. Într-adevăr, după un moment vine doctoriţa la ea, o cheamă înăuntru, nu o ajută să între, aşa că îşi ghidează singură scaunul cu rotile.

O privire de profesoară, gândeşte Helene.

O voce de profesoară începe să vorbească despre progresele pe care le-a făcut Helene. Se poate îmbrăca de una singură. Mai poate să şi mănânce de una singură, nu-i aşa? Poate să se spele de una singură şi să îşi conducă singură scaunul cu rotile, pe scurt, nu mai are ce face în această clinică, unde sunt internaţi doar pacienţi care nu sunt în stare să facă toate astea.

Da?

Helene este cuprinsă de un atac de panică: dacă vor s-o alunge din clinica de reabilitare? Doctoriţa observă starea ei de agitaţie, începe să râdă şi o bate prieteneşte pe umăr. Există Pavilionul 2 pentru pacienţii care se pot mişca mai uşor, pentru cei care se pot descurca în cea mai mare măsură de unii singuri. Va fi transferată acolo.

Se linişteşte.

Dar nu îi poate garanta că va avea şi acolo o rezervă doar pentru ea, îi spune vocea cu rezonanţe didactice.

Capătă o rezervă individuală. A avut noroc.

A avut noroc? Matthes nu este de aceeaşi părere. Ar fi mai plăcut să aibă pe cineva cu care să vorbească, cu care să schimbe impresii!

Să vorbească…

Şterge în minte cu buretele tot ce începe să spună Matthes acum.

Ea îl întreabă dacă şi-o aminteşte bine pe Viola.

Dacă îşi aminteşte bine…

Matthes şterge în minte cu buretele tot ce începe să spună ea acum.

Pentru o clipă, privirile lor se uită una pe lângă cealaltă, evitându-se.

Matthes nu numai că tace, remarcă ea, dar nici nu vrea să spună ce gândeşte.

Ar fi mai plăcut să ai pe cineva cu care să vorbeşti!

În cele din urmă, ea este cea care propune să meargă pe drumul spre lac. Nu mai fusese acolo. Matthes este, evident, de acord, strânge în grabă cele două pahare pe care le adusese cu sine şi le bagă din nou în rucsac. Spală nişte struguri, trebuie să-i fi cumpărat de pe undeva în drumul lung pe care îl face până aici. Dispar şi ei în rucsac. Ea porneşte înainte, apoi se opreşte, pe unde o fi rămas Matthes?

Vine şi el grăbit din urmă.

Ei i se pare că Matthes se împleticeşte în propriile lui picioare. Ca să iasă din pavilion, trebuie să treacă prin cantină. Helene nu are poftă de îngheţată, dar Matthes a cumpărat deja două cornete, lămâie cu lapte degresat, îngheţata ei preferată. Bine, aşa să fie, dar nu poate să facă mai multe lucruri deodată, fie îşi conduce scaunul cu rotile, fie mănâncă îngheţata! Matthes apucă bara din spate a scaunului cu rotile şi o împinge mai departe pe drum, în timp ce ea linge îngheţata care i se pare absolut delicioasă. Acum chiar că se bucură că Matthes i-a luat-o. E aşa cum se spune: „pofta vine mâncând". Când vede o frumuseţe de ciupercă cu pălăria roşiatică, iţindu-se spre lumină din pământul, nisipos, îl trage repede de mânecă pe Matthes. În acelaşi timp, este enervată de faptul că, de fiecare dată când

vrea să spună ceva şi este cuprinsă de emoţie sau de surescitare, îi este imposibil să articuleze măcar un cuvânt. Chiar dacă e vorba de o simplă ciupercă răsărită printre copaci. Închide ochii. În momentul de maximă tensiune, Matthes îi pune mâna pe umăr. Încet, apăsarea pe care o resimţea începe să dispară, observă cum braţul şi mâna se eliberează din spasm şi ajung să se rezeme, fără vlagă, pe braţele scaunului ei cu rotile. Matthes taie ciuperca aceea cu briceagul lui elveţian, pe care îl poartă totdeauna cu sine, lăsând o mică parte din codiţă în pământ. Aşa face de fiecare dată. Or, ea parcă ştie că ar fi mai bine să scoţi cu totul ciuperca din pământ, răsucind-o şi trăgând-o, în acelaşi timp, în sus. Ar fi o modalitate de a o trata cu mai mare grijă, pentru că nu i-ai pricinui rană prin tăiere, iar cel care o va mânca se va bucura şi el mai mult, pentru că tocmai în cazul acestui soi de ciuperci roşietice, coada ascunsă în pământ este foarte cărnoasă şi foarte gustoasă. Dar nu are ce face, Helene lasă lucrurile să curgă pe făgaşul lor, nu vrea să îi spună acum nicio vorbă în această privinţă. Cu atât mai mult cu cât nu a ţinut cont de părerea ei nici în alte dăţi când au descoperit ciuperci. Ea se gândeşte, oare ce ajunge să se audă realmente în lada cu nisip în care se fac şi se desfac jocurile tactice ale unei relaţii. Ce aude şi ce nu aude ea din câte îi spune el, să facă oare nisipul acela din ladă posibil să îşi urle unul altuia orice, dar chiar orice, fără să se audă unul pe altul? Cu ciuperca în poală, continuă să coboare. Pe porţiunea asta s-a amenajat un drum în serpentine, gândit pentru cei care se folosesc de scaune cu rotile. Apoi, în apropierea lacului, o vatră, un loc acoperit dedicat

întrunirilor şi, de jur-împrejur, un cerc de bănci din piatră. Matthes se aşază, ea stă dinaintea lui în scaunul ei, îşi întoarce apoi scaunul invers, acum el îi vede spatele, vrea să se uite în depărtare la apă. A fost o vară nu prea darnică în şanse de a te putea bălăci într-un lac ca acesta, oricum, de la începutul lui iulie s-a terminat sezonul pentru anul acesta, iar dacă va fi înotat în iunie… de asta nu îşi poate aminti acum. De undeva din spate intră acum în câmpul ei vizual o boabă de strugure. Matthes o joacă în faţa ochilor ei. De ce tot vrea să o îndoape?! îşi trage scaunul cu rotile mai într-o parte şi îşi ridică, demonstrativ, îngheţata cu lămâie în aer, ca pe o faclă.

Tăcere.

Nu mai e nimeni în afară de ei aici jos.

Un avion de vânătoare cu reacţie desenează pe cer o bandă de condens. Arată atât de liniştitoare, desfăşurându-se…

Este atâta calm şi pace aici, încât trebuie să se gândească, oare cum ar putea să sune pericolul.

Se întreabă ce nu îi spune Matthes. Crede că nu reuşeşte să îi vorbească destul de nuanţat, pentru a putea ajunge într-adevăr la sufletul lui. Matthes este un tip inteligent. Îi place să îi răstălmăcească vorbele, să se joace cu ele, să i le învârtejească. Îşi mai aduce aminte de asta. Nu îi reuşea chiar totdeauna, dar des, foarte des. În starea în care se află ea acum, el ar ieşi oricum victorios. Deci, nu există nicio şansă reală de a-l provoca la o discuţie. Oricum, nu se lasă niciodată sfredelit, cum zice el, când ea îl întreabă despre

ceva care pe el nu îl preocupă în acel moment, de ce să facă efortul şi să piardă timpul să îşi schimbe făgaşul gândurilor şi să încerce să răspundă la ceva care nu îl interesează.

Cum e cu braţele de la ochelari? Te strâng?

Helene a fost dusă de Matthes la un optician, de fapt, la singurul optician care există în Heidemühlen, pentru o nouă pereche de ochelari. Opticianul avea o oglindă care semăna cu un altar triptic. Poate să se vadă în oglinda aceea şi din ambele părţi. Şi ce vede? Părul de pe partea stângă i-a crescut doar foarte puţin, să aibă cam un centimetru. E complet gri. Moţurile de păr de pe ambele părţi ale cicatricii de pe cap sunt argintii, îşi întoarce capul: pe partea cealaltă străluceşte într-un splendid castaniu. Îşi închipuie cum ar arăta dacă firele de păr ar fi din nou de aceeaşi lungime: pe stânga grizonante, pe dreapta şatene, ideea asta începe să îi surâdă. Îşi întoarce capul încoace şi încolo de câteva ori.

E, cum e, te strâng?

Nu, nu strâng.

Îi este absolut egal ce ochelari îşi va lua. Matthes, în schimb, încearcă să îi explice care sunt plusurile şi minusurile modelelor pe care le-a încercat. Că o fi cu braţe extensibile, indestructibile sau doar din plastic – nu vrea decât să poată vedea ceva cu amărâţii ăia de ochelari. Vrea să vadă lumea. Lumea, oricum, nu se va mai uita la ea! Este pregătită să se consoleze cu această idee, zice ea, iar dacă Matthes e de acord, ar vrea să îl lase pe el să aleagă nişte rame care să i se potrivească. Dar astea nu sunt decât paie aruncate pe foc. Matthes este pus acum în postura în care trebuie să protesteze vehement, lucru pe care îl şi face.

A înnebunit! E o femeie frumoasă, după care nu se întorc doar bărbații!

Ce-a zis? Oare chiar ştie ce a zis acum? Figura lui Matthes este cea a unui om care pare să nu fi spus absolut nimic, pur şi simplu, senină şi atât. Ea începe să se îndoiască. Caută ecoul a ce va fi fost în urechile ei. Devine nesigură.

…după care se întorc bărbații!

În varianta asta lipsesc două-trei vorbe, poate că a auzit ceva în plus decât a spus el, se uită scrutător la fața lui, el zâmbeşte inocent. Nesiguranța o face să înceapă să tremure, el ia ochelarii pe care ea tocmai îi probase – ramă din metal, albastru-deschis, lentile în formă de semicerc – şi o ține strâns şi liniştitor de mână, numai că ea urăşte în acest moment gestul acesta. Aruncă o privire spre fețele celor din jur, opticianul şi alți doi clienți care aşteptau nu păreau deloc şocați de ce s-ar fi putut să fi spus Matthes, aşa că ea trebuie să fi auzit greşit, da, aşa trebuie să fi fost. Dar acum vrea să plece de aici cât mai repede, este de acord cu rama de metal albastru-deschis, pe care Matthes o considera a treia opțiune din punct de vedere estetic, şi întinde peste tejghea rețeta de la oftalmolog, cu valorile pe care trebuie să le aibă lentilele. Nu, acum nu vrea în niciun caz să mai facă un nou test al capacităților ei vizuale.

Este de-a dreptul fericită când ajunge să țină în mână o punguță de hârtie pe care este trecută data de livrare a ochelarilor şi numele ei. Acum poate ieşi, în sfârşit, din magazinul ăla împreună cu Matthes.

Ce se întâmplă oare cu Lottchen când Matthes vine să o

vadă? Lottchen nu a fost încă niciodată în Heidemühlen, lucru care o miră. Probabil că Matthes i-a rugat pe părinţii lui să treacă în fiecare după-masă şi să vadă ce face Lottchen. Mareile are prea multe pe cap (cor, orchestră, teatrul şcolii, din păcate, niciun sport, spre dezamăgirea ei), iar în Lissy nu poţi să ai încredere. Billy locuieşte teoretic în Karshorst, dar după un an de şcoală petrecut în Danemarca s-a mutat la prietena lui. Stau în partea opusă a aleii Treskow, cam la doi kilometri distanţă. Când se gândeşte la Billy, pe Helene o cuprinde un val de bucurie.

Or, acum se gândeşte la Billy.

Şi inima i se umple de un sentiment atât de plăcut.

Pentru a pune cireaşa pe tort, cineva bate la uşa salonului.

Intră?

Billy.

Nu se poate! Tocmai mă gândeam la tine!

Ce fericită e să-l vadă! Bronzat, cu picioarele lui lungi. A moştenit frumuseţea tatălui lui. Dacă ar fi după mamă, i-ar părea niţel rău.

Cu o privire sfredelitoare, care pătrunde totdeauna puţin şi dincolo de piele, o îmbrăţişează pe Helene. Despachetează o păpuşă, o arătare la fel de piciorongoasă cum e Billy, şi i-o pune în poală. „Păpuşa pentru când îţi faci griji." A cusut-o singur, la vechea ei maşină de cusut, care zăcea uitată într-un colţ al podului. Dar acum lucrurile s-au schimbat drastic: *Uite-te la mine, mi-am făcut haine noi din cap până-n picioare!* declamă el teatral. Helene recunoaşte modelul unor stofe pe care le avusese şi despre care credea că au ajuns la gunoi: vechia ei rochie cu două feţe, una dintre ele, neagră cu

punctuleţe albe, cealaltă, neagră cu floricele, care i-a ajuns pentru o cămaşă şi o şapcă! Blazerului de stofă albastru-închis şi deschis, o vechitură, i-a eliminat gulerul negru şi nişte elemente decorative, făcându-l, în mod vădit, să arate *mult mai masculin.* E incredibil, dar băiatul ăsta poate să se îmbrace cu orice îi trece prin cap sau pe ce pune mâna şi, oricât de bezmetice ar fi combinaţiile lui de haine, tot arată bine întotdeauna.

Billy îi povesteşte că s-a întors acasă. Starea generală este dificilă din punct de vedere economic pentru toţi în această perioadă, Bengt se gândeşte şi el să îşi ia liber un semestru şi să se întoarcă şi el la Berlin.

Acum ştie unde rămâne Lottchen.

Helene este atât de mişcată, încât amuţeşte iarăşi.

Aici, pacienţii îşi primesc mâncarea într-o sală mare de mese. Lui Helene i s-a repartizat un loc al ei. O scândurică prevăzută cu cuie, o ceaşcă cu două toarte. Pe care, de altfel, nici nu poate să le folosească, pentru că nu poate să-şi ridice mâna dreaptă nici măcar un centimetru. Asta e, ce să facă! Helene este totdeauna singură la masa aceea de patru persoane. Fapt care i se pare straniu, pentru că la celelalte mese stau cel puţin două, dar de cele mai multe ori, câte patru persoane. Poate că cei care se ocupau de administrarea locurilor la mese au fost concediaţi de curând?

Îşi ia mâncarea pentru cină ţinându-şi farfuria în poală, e o treabă bună să ai un scaun cu rotile. Dacă nu l-ar avea, i-ar fi greu să tot ridice farfuria ca să-şi ia câte ceva de la bufetul rece folosindu-se doar de mâna ei stângă. Pleacă de la masă,

pentru că mai vrea şi o porţie de brânză de vaci, dar, când se întoarce, o aşteaptă o surpriză: cineva stă la masă, pe scaunul dinaintea ei. Îl cunoaşte pe tipul ăsta? Se gândeşte de unde să-l ia. Durează ceva până când îşi aduce aminte: *avariatul* din clinica de urgenţă! Ochii nu i se mai închid sub jumătatea de calotă care lipseşte, ci o privesc în faţă pe Helene.

Se umplu de lacrimi.

Multă sănătate şi poftă bună.

Dacă stă să se gândească mai bine, este şi el un om lovit de soartă. Un braţ, un picior. Nu poate să controleze pe loc dacă i-or fi cusut piciorul de-a-ndoaselea la genunchi. Se chinuie să-şi ungă nişte pateu pe o felie de pâine. Helene ar vrea să-l ajute. În ultimul moment însă îşi dă seama că nici ea nu este mai dibace decât el. Privindu-l, se gândeşte că trebuie să ai, totuşi, o stare de optimism, când ştii că nu mai pluteşti în incertitudine. Numai că el nu pare să fie foarte fericit, dimpotrivă… Probabil că a devenit conştient de ce se întâmplă cu el doar de foarte puţină vreme. O lacrimă i se scurge pe pateu, se prelinge până sub frunza de pătrunjel şi cade, în cele din urmă, printre firimiturile din farfurie. Mâna îi tremură tot aşa ca şi gura. Helene nu poate să dea roată mesei cu scaunul ei cu rotile pentru a-i pune prieteneşte mâna pe braţ, mai ales că nici nu are un braţ!

Nici pe cap nu ar merge, pentru că îl vede cum pulsează, lucru care o sperie. Ar putea încerca să îi cuprindă umerii. Dar ce ar crede un bărbat cu atât de mult mai tânăr, dacă o femeie cu atât de mult mai în vârstă, cu părul pe jumătate grizonant şi pe jumătate şaten, l-ar strânge aşa, deodată, în

braţe… S-ar bâlbâi probabil amândoi, după care n-ar mai scoate niciun cuvânt, iar frunza de pătrunjel udată de lacrimă n-ar mai ajunge niciodată până în gura lui.

Nu, viziunea asta despre cum ar putea decurge lucrurile îi displace profund.

Deodată i-a pierit orice poftă de mâncare.

Lasă totul în farfurie şi o tuleşte spre salonul ei.

Cel mai mult îi place să evadeze cu gândul către Viola, numai că memoria îi joacă feste. După seara aceea de vineri din noiembrie, anul trecut, nu îşi mai aduce aminte de nimic altceva, deşi ar mai trebui să existe o sâmbătă şi, cel puţin, o jumătate de duminică!

Se duce să facă împachetările fango, după care urmează masajul. Maseuza o ajută să îşi scoată sutienul. Foarte drăguţ din partea ei. Împachetarea cu nămol pe spate şi pe umeri se face într-o cabină mică, în care Helene stă apoi şi se odihneşte. Unul dintre maseuri, cel orb, pune o muzică în surdină, care te duce cu mintea la voioşia şampaniei. Ce e? Un Vivaldi, un Donizetti? Helene încearcă să-şi ridice puţin corpul pe şezlongul pe care stă întinsă, în speranţa că va reuşi să audă mai bine, dacă o să poată da niţel perdeaua cabinei la o parte. Se uită cu atenţie pe culoar, mai întâi spre stânga, apoi spre dreapta. Se retrage speriată: maseuza îl masează pe maseur cu multă grijă, îl sărută, o scenă plină de puritate prin gesturile ei, prin felul în care îi relaxează muşchii spatelui, prin halat şi cămaşă, stând în faţa lui cu ochii închişi… Helene se bagă repede la loc, zâmbeşte larg, se bucură.

E Vivaldi.

Ba, mai mult, este ACEL Vivaldi, *Le quattro stagioni,* „Cele patru anotimpuri”, dar trebuie să fie o adaptare foarte specială, scrisă doar pentru instrumente de suflat din lemn. Vivaldi acesta este invincibil. Cu câţiva ani în urmă fusese la Veneţia, în Chiesa della Pietá, „biserica lui Vivaldi”, îşi aminteşte perfect totul. Când l-a întrebat pe ghid ce era deja construit din biserică pe vremea lui Vivaldi, pentru că a fost terminată după moartea lui, ghidul nu a scos decât un mârâit cam agresiv, fără a da un răspuns. Amintirea asta o face să zâmbească.

De ce îşi aduce aminte cu atâta greutate de vizita Violei de anul trecut?

Închide ochii, aproape aţipeşte, când un zgomot agresiv o scoate din liniştea în care se cufundase. Maseuza trăsese brusc la o parte perdeaua de plastic. Helene începe iarăşi să mijească a zâmbet, pentru că frizura maseuzei e cam deranjată. Lucru de care aceasta se pare că nu îşi dă seama. O despachetează şi o aşază în scaunul cu rotile. În sala de masaj este ridicată din scaunul ei şi pusă într-unul conceput special pentru masaj. După care urmează terapia cu raze infraroşii. Când se stinge lampa de radiaţii, o cuprinde pe moment un frig cumplit, i se face pielea de găină. Păcat că este atât de neajutorată, încât nu e în stare să se îmbrace cât mai repede posibil. Se întreabă ce se va fi întâmplând în muşchii care au fost încălziţi atât de tare cu puţin înainte şi care, imediat după aceea, sunt expuşi la frig, îi vede cum se chircesc pentru a-l contracara şi, în acelaşi timp, încearcă să îşi deruleze în minte reacţiile pe care le-a avut. Ceafa nu e pe

cale să se întărească din nou? Aşa cum o descrie maseuza de fiecare dată înainte de a începe masajul: nişte muşchi tari ca scândura, pe care doar cu mult efort poate să îi facă să îşi de-a drumul şi să devină mai flexibili. Când ajunge, în sfârşit, să îşi tragă pe ea partea de sus a acelui costum de jogging pe care i l-a făcut cadou Matthes când a fost ziua lui, este mândră de sine, se aranjează şi se pregăteşte să pornească spre lift, nu fără a-i arunca maseuzei un zâmbet conspirativ, pe care aceasta însă pare să nu fie în stare să îl priceapă, pentru că Helene nu se alege decât cu un dat din cap cam incert. Ocazie cu care maseuzei îi cade cu totul părul din legătura şi aşa compromisă a cocului, acum observă, în cele din urmă, cum îi stă părul şi încearcă, imediat să rezolve situaţia în care s-a trezit. Îşi apleacă faţa, rămâne pentru câteva secunde în poziţia asta, în timp ce mâinile îi trebăluiesc pe cap ca să-i refacă frizura. Văzând-o, Helene îşi aduce brusc aminte cum se pieptăna Viola, care lua o poziţie foarte asemănătoare atunci când îşi prindea părul în clema de sticlă de Murano, a făcut asta într-o sâmbătă dimineaţa, acum aproape un an, atunci când Helene a deschis brusc uşa de la baie, ca să se aşeze repede pe toaletă. Viola uitase să încuie uşa şi s-a uitat speriată la Helene, care, la rândul ei, se uita la fel de speriată la Viola, după ce tocmai se dăduse jos din patul pe care Lottchen îl încălzise ca pe un cuib. Viola purta doar un pulover în dungi, nu avea pe ea nici chiloţi şi nici vreo fustă, şi stătea aşa, în faţa oglinzii. Helene simţea cum îi bate inima în gât, instinctiv a început să îşi tot înghită saliva, ca să reuşească să îşi ţină inima înăuntrul trupului. Apoi, trăgând uşa după ea cât mai discret, a fugit pe vârfuri

până în cealaltă baie, care era la mansardă.

De ce v-aţi oprit? Blocaţi drumul cu scaunul dumneavoastră!

Toamna s-a decis ferm să vină cât mai repede. Pădurea, care se întinde până jos, la lac, are tot soiul de copaci, iar foioasele au început să se întreacă în culori care de care mai splendide. Un fag ruginiu a crescut aproape de drum, într-un loc expus, jur-împrejur s-a curăţat terenul şi s-a semănat iarbă. Dacă ar fi avut o diminuare a unghiului de vedere, se gândeşte acum Helene, ar fi avut, cu siguranţă, impresia că vede un parc englezesc – până şi astfel de beteşuguri pot avea părţile lor pozitive. În jurul fagului a fost meşterită o bancă. Din lemn de fag? Nu, pare să fie o făcătură modernă, din înlocuitor de mahon, cel puţin pe partea din afară, cea care este la vedere. Au făcut şi un drum până acolo, ca să menajeze gazonul, ba au mai înconjurat fagul şi cu un cerc lat de asfalt, care porneşte dinspre bancă. Helene merge cu scaunul ei cu rotile până la bancă şi îşi ia curajul să se mute de una singură, după ce blochează rotilele scaunului, din scaun pe bancă. Se ridică de câteva ori, se aşază din nou. Exersează. O femeie cu o pleoapă care îi atârnă peste ochiul stâng şi cu o cicatrice mare, care pare încă proaspătă, se aşază alături de ea.

E?

Cum să răspunzi la aşa o întrebare?

E, e, îi iese lui Helene din gură.

Femeia se sperie şi pleacă în grabă, Helene ar vrea să se poată ridica şi să strige după ea, dar, de fapt, nici măcar nu o cunoaşte… Îi pare rău că a speriat-o. Ce să faci, asta e. Scoate

pătura pe care o avea în plasa scaunului cu rotile şi se înfăşoară de bine de rău în ea. Viola şi ea luaseră şi ele pături cu ele atunci când, anul trecut, în frigul lui noiembrie, dar pe o vreme surprinzător de frumoasă, au plecat cu maşina până la Krummensee, un lac din apropierea locului unde stăteau. Au încercat să abordeze o atitudine nonşalantă la micul dejun luat împreună. Au râs şi au glumit, au mâncat ouăle fierte, foarte moi, şi pâinea pe care o cumpăraseră vineri seara de la brutărie şi care, acum, le-a fost prăjită. Una a băut cafea, cealaltă ceai negru. Helene l-a întrebat pe Matthes aşa, parcă într-o doară, ce s-a gândit să facă cu Lottchen, dacă ea ar pleca împreună cu noua ei prietenă undeva la ţară, prin Brandenburg. Matthes a fost surprins doar pentru o clipă, s-a uitat apoi imediat la Lottchen şi a spus, cu o voce cam nesigură, ceva de matineu la cinematograf: nu ar putea să-i ducă până acolo în drum? Cum să nu. I-a lăsat acolo şi au plecat apoi mai departe, trecând prin Marzahn şi Hellersdort spre Altlandsberg, pentru a trece după aceea pe partea cealaltă, spre Krummensee. La marginea localităţii, spre lac, se aflau locuri cu o privelişte desprinsă parcă din cărţile cu poveşti, cu pomi stând în mâl şi cu rădăcinile ridicându-se spre cer, nu mai era nimeni acolo în afară de ele, s-au uitat printre crengile dezgolite în sus, spre cerul răsfăţat de nişte norişori uşori şi de un albastru vesel, de amiază. Învelită în pături, a stat pe un buştean gros, doborât la pământ. Sigur că făcuse tot posibilul să evite incidentul de dimineaţă, când dăduseră una de alta. Viola se fardase mai blând, nu era niciun pericol să i se crape armura cosmetică. Nu îşi făcuse sprâncenele cu nimic, iar buzele erau date cu un ruj care

bătea spre brun, exact pe conturul lor anatomic, aşadar nimic agresiv. Astăzi nu purta rochie, ci pantaloni, care se asortau foarte bine cu jacheta ei care imita blana. Viola i-a zis că recursese ieri la vopseaua de camuflaj pentru autoapărare.

Helene nu se fardează niciodată.

Nu putea nici în ruptul capului să priceapă de ce o femeie trebuie să îşi accentueze trăsăturile pentru a ajunge, de abia atunci, să fie recunoscută ca fiind o femeie adevărată. Dar, pe un ton molcom, auzea în sine întrebarea, cum stau lucrurile cu dreptul la siguranţa corporală, atunci când eşti surprinsă, precum Viola, fără chiloţi pe tine şi fără să îţi fi dorit vreodată acest lucru.

Femeia aia s-a întors. Pleoapa care îi atârnă o face să pară somnoroasă. Helene se bucură, de fapt, că a revenit.

E? o întreabă Helene.

E, el îi răspunde cealaltă pe un ton aparent ameninţător, pufnind imediat în râs.

Dar, după aceea, nu mai scoate niciun cuvânt. Stă pe bancă, se uită împrejur cu zâmbetul pe buze şi îşi leagănă partea de sus a trupului înainte şi înapoi.

Helene se gândeşte la antidepresive.

La ce s-o fi gândind femeia de lângă ea?

Se uită la cer, spre pădure, la picioarele ei, când a început să se bâţâie înainte şi înapoi şi-a băgat palmele sub fund. Are un hanorac oranj, la care Helene nici nu se poate uita, atâta e de urât. O dor ochii.

Sunteţi de mult aici?

Femeia dă din cap că da.

Apare o asistentă de la secţia din care pacienţii nu aveau voie să iasă, unde fusese şi Helene înainte, şi zice plină ciudă: *V-am găsit! Să nu mai tot fugiţi când vă taie capul! Sunteţi o, o…* Cu un oftat care trebuia să demonstreze un sentiment de dragoste maternă o apucă pe femeie de mânecă şi îi mângâie faţa schimonosită de spaimă. În ciuda voinţei ei, o urmează pe asistentă, care o ţine prinsă bine şi o tot dădăceşte.

Helene oftează şi ea. Din fericire, nu trebuie să joace teatru pentru a arăta că are sentimente materne, dintr-odată este bucuroasă de faptul că nu are nicio relaţie cu pleoapa atârnândă. Dar Helene are o relaţie cu Mareile, pe care o vede cum urcă pe drum spre ea, fata începe să îi facă semn cu mâna încă de departe, râzând fericită. Helene îi face şi ea semn cu mâna. Mareile fuge spre ea pe ultimii metri şi o ia în braţe. Helene se bucură să o vadă pe fiica ei, care a ajuns atât de mare şi de zveltă. Care îi spune că ar fi şi Lissy aici, numai că mai trebuie să rezolve ceva, şi uite, acum apare în zare şi Lissy. Şi-a reînceput ucenicia de tâmplar la sfârşitul lui august. Helene nu se poate abţine să nu se uite la mâinile lui Lissy: le mai are pe amândouă, în dreapta ţine trei conuri cu îngheţată, din cea care îi place ei, cum i-a luat şi Matthes. Dacă nici asta nu e o demonstraţie despre cum să îi faci cuiva pe plac, atunci…! Ar vrea să se mute din nou în scaunul cu rotile şi să le roage pe fete să o împingă pe drumul care duce până la lac, ambele sunt de-a dreptul speriate când ea se ridică singură în picioare şi se lasă apoi, susţinută de ele, încet în scaun. Lissy este entuziasmată de reuşita mamei ei şi întoarce scaunul cu o voioşie şi cu o energie pe care Helene

mai că ar vrea să le tempereze cât de cât, şi gata, au pornit. Mareile vorbeşte, ca totdeauna, despre mâncarea pe care le-o face Matthes zi de zi, mai ales despre delicioasele mâncăruri mexicane, dar şi câte altele. Şi tot povesteşte… Aşa e cu cei fascinaţi de mâncare. Nu se mai pot opri să povestească ce au mai văzut şi ce au mai aflat, de o reţetă şi alta, de ce au mai gătit şi descoperit… Lissy împinge scaunul cu rotile, zâmbind cu un aer de superioritate, în timp ce o ascultă pe sora ei cum sporovăieşte. Lissy seamănă mult ca structură cu Matthes, înaltă şi subţire, pe când forma picioarelor lui Mareile este aproape la fel cu cea a alor ei, iar constituţia corpului lui Mareile este capabilă să se schimbe continuu: de la un suplu cârnat vienez ajunge, în doar câteva luni, să fie unul bavarez gros şi vânjos, dar nu se lasă şi, tot atât de repede, îşi recapătă supleţea vieneză, chiar dacă, de fiecare dată, este un cârnăcior niţel mai lunguşor. Ca acum, când este în formatul subţire şi lung, tare lung… Mai ceva decât Lissy. Mai întâi a dat gata îngheţata.

Nu, Helene chiar nu are chef să spună ceva despre mâncarea de aici, din spital.

În schimb, vorbesc despre stagiul de ucenicie al lui Lissy. Cu trei zile în care se duce la şcoală şi alte două în care face practică, are totuşi şanse destul de bune să rămână cu mâinile întregi. Sigur că Helene ştie, socoteala asta nu este tocmai una realistă, dar Lissy nu trebuie să ştie acest lucru. Îi urează noroc, cu voce tare, dar şi în adâncul sufletului ei. Momentele astea au făcut-o fericită.

După ce au băut, mai târziu, un ceai de plante, pe care Helene l-a făcut în bucătăria rezervată pacienţilor, fetele şi-

au luat rămas bun şi au plecat. "

Le face cu mâna şi le vede dispărând odată cu închiderea uşilor liftului.

Din gândurile ei nu a dispărut însă Viola, aici nu o are decât sub forma unei amintiri, care se înfăşoară în umbre, se ascunde, până când, sporadic, o rază de lumină o ajută să vadă părţi din istoria lor comună… Oricum, în sâmbăta aceea s-au dus amândouă în cârciuma din sătucul Krummensee. Au stat împreună la o masă cu patru locuri. Îşi aduce perfect aminte de faţa de masă cu pătrățele albastre şi albe, pe care şedea un buchet de flori din plastic şi o olivieră. Viola a comandat o bere, Helene ar fi preferat un pahar de vin, dar, din pricina condusului, nu voia să rişte aşa ceva. Aveau nevoie de ceva despre care să râdă, ca să nu se afunde în nesiguranţele lor. Viola a scos din geantă un dosar întreg cu critici de film, pe care le scrisese de-a lungul mai multor ani pentru o revistă şi a început să-i citească lui Helene din ele. *Brad Pitt,* Helene mai aude şi astăzi aceste două cuvinte spuse de vocea masculină a Violei, care a făcut-o să închidă ochii, îl joacă pe alpinistul Heinrich Harrer fără suişuri şi coborâşuri… începe să râdă la auzul propoziției ăsteia, Viola îi spune, cu o undă de mândrie, că a folosit cuvintele astea în mod voit, pentru a vedea dacă redactorul va lua vreo atitudine faţă de ele, numai că reacţia acestuia a fost una negativă, lipsită de nuanţe, dovedind că nu a fost în stare să înțeleagă ironia strecurată de Viola în text.

Râd amândouă. Caută cuvinte aiurite: *a te urca în sus, a te coborî în jos, a fi nebun la cap, avansaţi înainte până în fund,* zic când una, când alta. Viola mai adaugă: *inamic de război.*

Helene: *numai ţie îţi poate veni aşa ceva în minte…*

Deodată o cuprinde o stare de fierbinţeală.

Nu e în război cu Matthes.

Dar dacă, dacă totuşi cumva…?

Să fie ea cea care, într-un fel sau altul, a aprins vâlvătaia unui război?

Cu asemenea vorbe zdrăngănind într-o cutie craniană ca vai de ea, nu prea mai reuşeşti să adormi cât de cât uşor, mai ales dacă eşti prinsă undeva între sâmbăta şi duminica în care a vizitat-o Viola. Nu poate să îi mai iasă din cap faptul că poate, se afla pe picior de război cu Matthes, atunci când i s-a rupt anevrismul. Sau dacă lui i-a căzut bine că i s-a rupt. Că a ajuns să o facă dependentă. Imediat o apucă ruşinea că a putut să gândească aşa ceva, Matthes îi este într-o aşa de mare măsură devotat… Îi face totul pe plac, chiar înainte ca ea să apuce să spună ce doreşte. De fiecare dată când vine să o vadă, îi insuflă atâta încredere şi curaj, încât, fie şi numai pentru asta trebuie să îi fie recunoscătoare pentru totdeauna. Dacă nu ar fi fost el, nu s-ar fi gândit nimeni să o interneze în *stroke unit,* deşi era mai mult decât evident că acolo va primi îngrijirea cea mai bună, iar internarea într-o clinică de reabilitare ar fi intrat în discuţie abia peste nişte săptămâni bune. Îi este, mama mă-sii, o dată în plus recunoscătoare. Şi are a-i mulţumi ca în primii lor ani, atunci când era convinsă că el este singurul bărbat potrivit pentru ea. Crizele ei de depresie fuseseră destul de grave, într-atât încât o dată medicii au decis că este cazul să o interneze la psihiatrie. Matthes nu a făcut nimic altceva decât să ia lucrurile în

glumă şi să îi spună, râzând, că acolo nu o să vină niciodată să o viziteze. Ea s-a speriat atât de tare de vorbele acelea, încât a aruncat, pe furiş, hârtiile de internare la gunoi şi nu s-a mai prezentat la spital. După aceea, depresiile ei au început să dureze mai mult, în schimb, au devenit mult mai blânde, ajungând să nu mai fie decât nişte moderate salturi în jos pe scala stării ei de spirit. Mai ales toamna, când Matthes bătea în retragere cu arme şi bagaje spre camera lui de lucru. El, care îşi dorea constanță şi loialitate, dar care părea să cadă, fără să vrea, dintr-o aventură în alta, de parcă ar fi fost blestemat să i se întâmple câte un pocinog de-ăsta. Oricum, s-a îndrăgostit, treptat, de tendința ei spre libertatea de sine, care nu excludea şi capacitatea de a ține seama, cu multă sensibilitate, de cel de lângă ea, ceea ce îl făcea pe Matthes să se simtă în siguranță. Ea, la rândul ei, era fascinată de atitudinea lui: era el însuşi, nu se uita, ca alții, tot timpul în jur, să vadă ce vor fi zicând oamenii despre el, despre felul în care trăieşte, nu avea, mai deloc, sentimente de vină, care ei, în schimb, i-au făcut viața atât de amară. Fusese o îmbinare fericită, care i-a apropiat unul de altul, într-atât încât, în exercițiul de balansare şi de ajustare a trăsăturilor fiecăruia dintre ei înăuntrul cuplului, au ajuns la un remarcabil grad de măiestrie. Şi astăzi ea simte că e aşa. Ea a devenit mai liberă şi mai conştientă de sine, el îşi arăta sentimentele pe care le nutrea față de ea. Ea se avânta cu tot mai multă temeritate, el îi apăra spatele. Şi tot aşa. Dar, cu toată această îmbinare fericită a lor, nu au reuşit să nu facă pe altcineva să sufere din cauza lor.

Să sufere din cauza lor…

S-a dat Maljutka Malysch la fund din cauza ei? Mai mult, a trebuit să se pună în siguranță din pricina ei?

Scrie un e-mail scurt şi neutru, îl bagă printre alte e-mailuri nevinovate, le salvează pe o dischetă şi o să-l roage pe Matthes să trimită mesajul.

Astăzi îi e dat să îl vadă pe *avariat* la fizioterapie, pentru că acestuia i se face gimnastică în sala mare chiar pe salteaua de lângă cea pe care se află ea. Îi simte durerea şi se miră foarte tare de gradul în care poate fi alături de el. Piciorul lui stâng nu i-a fost cusut de-a-ndoaselea de la genunchi în jos. Îşi aminteşte că a văzut un film despre o fată care suferea de cancer osos. În cazul ei, planul terapeutic era să îi antreneze capacitatea de a-şi mişca piciorul cusut de-a-ndoaselea, pentru a-i ataşa, mai târziu, o proteză, la care călcâiul să preia funcția de încheietură a genunchiului. O atare strategie medicală promitea o mare şansă de succes, dacă operațiile necesare erau bine gândite şi planificate cu mult timp înainte. Însă, când se uita la *avariat,* bietul de el trebuie să fi suferit un accident, pentru că îi fusese mutilată grav o parte a corpului. În cazul unor asemenea accidente, evident că era aproape imposibil să înlocuieşti ce era de înlocuit cât ai bate din palme, o parte a trupului cu o alta, care să se potrivească perfect, în plus era improbabil ca acel picior să fi rămas viabil suficient de mult timp încât să se facă încercarea unei operații. Poartă în trup tot soiul de agregate înşurubate pe o roată mare, care este, la rândul ei, prinsă de oasele piciorului care a avut de suferit şi care a fost amputat la circa cincisprezece centimetri mai jos de încheietura genunchiului.

Helene crede că, probabil, doctorii se gândesc la o extensie, la realizarea unei creşteri a masei osoase. Durerea creşte, se face simţită pe întreaga parte dreaptă, provocând spasme tot mai puternice. Helene cedează, piciorul şi braţul ei cad din nou fără vlagă pe salteaua de gimnastică pe care stă întinsă.

E foarte bine că puteţi să faceţi asta!

Helene stă întinsă pe spate şi încearcă să îşi ridice, într-un fel, braţul drept. I se dă ca mijloc ajutător o bară scurtă, pe care o apucă bine cu stânga, pentru ca apoi să o apuce şi cu mâna dreaptă şi să se ridice. Fizioterapeuta o ajută pe partea dreaptă, prin forţele lor reunite mâna cramponată de bară ajunge sus.

Avariatul a început între timp să plângă, Helene bănuieşte că din cauza durerilor, pentru că faţa lui este groaznic de schimonosită. Trebuie să ridice ambele picioare, ciotul mâinii se propteşte puternic pe saltea, totul arată atât de straniu. Terapeutul lui pare să renunţe, îşi pune mâna în jurul umărului bărbatului acela, dar, dacă te uiţi mai bine, parcă ar vrea să facă o altă încercare: exerciţii de mers. Cu greutate îl fac să stea drept. Cu ajutorul unei cârje, care, evident, aici nu este numită cârjă, ci sprijinitoare pentru mers, şi cu sprijinul terapeutului, care îl ţine de ciotul de braţ care i-a rămas, vor să îl facă să păşească folosind un singur picior, acum chiar că ajunge să plângă de disperare, nu mai vrea nicicum şi s-ar fi lăsat să cadă pe jos, dacă nu ar fi fost susţinut. După un timp, s-a lăsat convins să fie prins pe o bandă de alergare, aşa încât să nu poată cădea de pe ea. Banda începe să se mişte încet, frecvenţa paşilor lui este una redusă, dar, cel puţin, încep să i se usuce lacrimile de pe

obraz.

În tot acest timp, Helene s-a străduit să nu o lase pe terapeuta ei să simtă cât de absentă era față de ce se întâmpla cu ea.

A primit corespondenţă direct pe adresa clinicii, pentru prima dată de când este aici. În schimb, acasă, cutia de scrisori dădea pe dinafară, prietenii şi rudele îşi exprimau consternarea şi îi urau mult noroc, Matthes îi aduce toate scrisorile astea în mod regulat, dar ea nu se uită la ele, i le dă înapoi. Le ține pentru mai târziu, spune ea. Nu spune şi pentru când. Prima scrisoare pe care a primit-o însă aici o umple de bucurie: Carla ar vrea să vină să o vadă, a luat deja legătura cu conducerea clinicii. Dacă Helene nu are nimic împotrivă, ar vrea să stea câteva zile împreună cu ea cândva în săptămânile următoare, în funcție de cât va vrea să o suporte, pentru că va trebui să împartă cu ea rezerva. Carla va primi un pat auxiliar, aşezat lângă cel al lui Helene.

Să o suporte?

Dar Carla este prietena ei cea mai veche, la care ține cel mai mult şi în care poate să aibă cea mai mare încredere! Dar despre Maljutka Malysch nu i-a povestit nimic… Deodată, simte acest lucru ca pe o ruptură, ca pe o încălcare a încrederii pe care o avea în Carla, trebuie să fie foarte atentă să nu cadă în craterul care s-a deschis.

O încercare de a înota.

Fizioterapeuta şi-a pus pe ea un costum de baie şi încearcă să o bage pe Helene în apă cu ajutorul unei instalații mobile,

cu care pacientul este ridicat sau coborât în timp ce stă aşezat pe o suprafaţă specială. Helene se ţine strâns de scaunul ei cu rotile, în timp ce terapeuta prinde chingile suportului pe care urmează să fie aşezată. Gata, pot începe. Apa este călduţă, totuşi la început i se pare rece. În apă fiind, învelişul liftului rămâne, la început, strâns împrejurul corpului ei, dar se simte bine, este plăcut – terapeuta poate să îl scoată. Cu braţul drept reuşeşte să schiţeze două-trei mişcări de înot, cu piciorul drept chiar mai multe. Să fie rezistenţa apei mai mare decât cea a aerului? Există lucruri nelămurite, care nu se lasă rezolvate aşa, dintr-odată… Primeşte un cârnat de înotat, cum îi zice terapeuta chestiei ăleia, un rulou flexibil din spumă de plastic, pe care se poate aşeza sau de care se poate ţine. Asta îi conferă siguranţă. Dar cel mai mult îi place să facă pluta şi să închidă ochii. Zvonul care îi ajunge la urechi vine de la pompa care se află sub luciul apei. Un zvon adormitor. Numai că terapeuta are alte planuri cu ea, nici gând să o lase să se piardă într-o dulce toropeală. Nu trebuie să stea întinsă pe spate în apă şi să se lase purtată de ea, ci să se întoarcă pe burtă şi să încerce să înoate cu cârnatul ăla de plastic între picioare. Bine, aşa să fie, să încerce măcar. Când ridică capul îl vede pe *avariat,* îl pun şi pe el să facă acvaterapie. Sunt băgaţi în acelaşi timp în apă. Şi lui îi place foarte mult să zacă pe apă făcând pluta, ca şi ei, numai că pe el îl şi lasă, nu îl pun să mai facă şi altceva. El se uită în sus, la tavan. Este văruit într-un albastru ca al cerului. Se mai văd şi nişte peşti, stele de mare şi plante acvatice făcute toate din ceramică, toate prinse de tavan. În sala bazinului este aprinsă lumina, ceea ce face ca reflexiile

care apar pe apă să se răsfrângă, în jocuri de lumini, pe tavan. O atmosferă perfectă pentru a te lăsa furat de vise, i-o doreşte, îi doreşte un sfert de oră de călătorie pe ape, fără să audă comenzi, fără îndemnuri să mişte ba un braţ, ba pe celălalt, ba un picior, ba pe celălalt. Helene este aproape sigură că *avariatului* îi lipseşte curajul de a mai trăi, vrea să rămână aşa, să plutească… E cam greu să ieşi dintr-o atare stare, se gândeşte ea. Dacă ar putea să-i transmită din energia ei? Citise despre chestii din astea, dar le-a considerat prosteli şi şarlatanii, nu şi-a mai bătut capul cu ele. Dar dacă ar închide ochii şi s-ar gândi foarte concentrată la el? Se va întâmpla oare ceva? Va putea el să simtă că este în legătură cu cineva?

Ea îşi închide ochii.

Se gândeşte cu toată energia la el.

Nu vă simţiţi bine? Haideţi să încheiem exerciţiul pentru azi…

Înainte să poată răspunde ceva, terapeuta a şi început să manevreze instalaţia cu care o coborâse mai înainte în apă. Helene ar vrea să protesteze, dar, deodată, este de părere că cel mai bine ar fi să se ferească de orice fel de enervare sau de surescitare legată de *avariat.* Aşa că stă cuminte când i se pun chingile liftului care o va scoate, de data aceasta, din apă.

În fond, e păcat. Gândul o duce la ceea ce ar fi spus Matthes în această situaţie: *Sindromul tău de întrajutorare ticăie din nou în mod periculos.*

Pe bună dreptate.

Cu el, statul ei în apă ar fi durat mai mult.

Când iese pe scaunul ei cu rotile din lift, mai apucă să zărească, în fugă, o figură feminină mare şi puternică, cu un păr negru strâns la spate, care a dispărut după colţ. Are impresia că ar fi rămas în urmă o imagine ştearsă a unui mic fragment din tivul dispărând al rochiei aceleia negre, porneşte într-acolo, dar imaginea se înceţoşează şi apoi se pierde cu totul, aidoma figurii aceleia feminine care a dispărut şi ea cu totul. Se întreabă: chiar a văzut ce crede că a văzut sau imaginaţia ei i-a jucat o festă pe o coardă de Violă? Da, prima impresie a fost, într-adevăr, aceea a unei Viole bine îmbrăcate. Helene parcurge lungul culoar care leagă casa numărul doi de recepţie, situată în casa numărul unu, se uită cu atenţie în sala de mese şi în câteva dintre sălile de terapie. Desigur, nici urmă de Viola. Culoarul era cel care îi adusese aminte de Viola, deşi nu văzuse figura aceea decât pentru un moment, până să treacă de colţ… Viola avea un pas apăsat, încet, umbla ca pe arcuri. Dacă ar fi în stare să şi sprinteze? Şi acum Helene o vede cum se îndreaptă spre ea cu braţele larg deschise, de parcă ar fi o fetiţă, care sare în braţele mamei ei râzând şi căutând siguranţa, iar Helene îşi desface şi ea, de-adevăratelea, braţele, într-un gest exuberant, şi o prinde… Iarăşi a apărut, iarăşi acel sentiment de nesiguranţă imensă, şi este exact acel sentiment care a întunecat sfârşitul de săptămână, acel prea bine ştiut sfârşit de săptămână. Acum, când îşi dă seama de asta, o ia cu scaunul ei cu rotile spre locul de terapie în aer liber, din spatele clădirii, acolo nu se aţine niciodată cineva în timpul după-amiezii. Vrea să fie singură şi să aibă un spaţiu în care să încapă atât ea, cât şi toate amintirile ei. După plecarea din

cârciuma din Krummensee, deşi Viola nu băuse decât două beri, mirosea a alcool, numai că, odată ajunse afară, ea i-a arătat lui Helene cele patru sticluțe de lichior de plante Kummerling pe care le golise pe furiş. Mai avea încă alte unsprezece, pline, care zdrăngăneau în geanta pe care o purta pe umăr. Mirarea lui Helene a luat forma unei priviri caraghios intrigate, stăpânea bine mutrița asta pe care o făcea acum, pentru că o exersase de mii de ori înainte. Luă o sticluță din geanta Violei, o duse la gură şi începu să bea, apoi se scutură. Chestia aia avea gust de Boonenkamp, o băutură tare, conținând şi ea în parte plante medicinale, pe care părinții ei obişnuiau să o bea după o masă mai grea. Nu se poate sta doar într-un picior. Nu, este clar că nu se poate. Deci, a doua sticluță. Viola zâmbeşte larg, dar întreabă, în acelaşi timp, cine o mai duce pe ea acasă cu maşina. Helene se uită la ceas şi este de părere că ar mai trebui să mai stea pe aici pe undeva vreo trei ore, *nu…?* după care au pornit cu pas hotărât, Helene în pantofii ei butucănoşi, maronii, Viola în cizmulițele ei negre.

Când Helene s-a mai întors o dată să se uite în spate, a văzut cum personalul cârciumioarei în care fuseseră şi cei de la bucătărie se înghesuiau la fereastră şi gesticulau între ei cu zâmbete largi, atotştiutoare.

Cu cele mai bune intenții posibile, nu au reuşit să stea în Krummensee cale de trei ore. Era prea noiembrie pentru aşa ceva. La un moment dat, Helene a hotărât să meargă cu maşina cel puțin până în Altlandsberg, care se afla la doar doi kilometri distanță, plus că până acolo ducea un drum pe care, practic, nu circula nimeni mai niciodată. Puteau să lase

maşina undeva şi să mănânce *ceva cum trebuie,* şi aşa va dispărea de la sine şi problema alcoolului pe care îl băuse. Au ajuns într-un restaurant italian, trepte în jos, boltă de pivniţă. Viola porni sigură pe sine spre o masă care se afla în ultimul separeu din fund. Se aşeză cu spatele la colţul separeului, astfel încât avea în dreapta şi în stânga ei câte un perete. O făcea oare această poziţie să se simtă mai sigură? Helene a fost înclinată să creadă că da, pentru că Viola a început treptat să vorbească, fără să fi băut vreo altă bere, despre lucruri pe care nu le spusese până atunci. Faţa i se aprinsese, buzele i-au devenit parcă mai pline, s-au arcuit, în sfârşit, total eliberate de orice figură forţată pe care o abordase până acum, ţâşnind parcă spre înainte. Vorbea rar, dar fără pauze. Ziua în care s-a decis ferm să se opereze, fără să mai lase loc de întoarcere, a fost aceea în care nevasta ei a renunţat să mai vrea să se culce cu ea. Viola a simţit că plutea între ele o stare tăcută, stranie, de înţelegere surdă, o înţelegere de a continua altfel, s-au lipit una de alta cu spatele la burtă, ea şi-a băgat membrul bleg spre spate între picioare aşteptând, iar soţia ei s-a întors deodată spre ea cu un fel de excitaţie pe care nu o cunoscuse până atunci, a crezut că este una care îi recunoştea starea de a fi femeie, nu i-a atins mădularul şi, în cele din urmă, s-a culcat pe ea, pentru că o cuprinsese plânsul, de bucurie, se gândea ea. Atunci a luat decizia definitivă. Ceea ce a urmat a fost *procedura uzuală.*

Helene îşi aminteşte că şi-a ţinut pentru un moment respiraţia – ce poate fi *uzual, obişnuit,* în această procedură judiciară! — desigur, până a ajuns să-şi dea seama că Viola

nu era doar ea aşa pe lumea asta, deşi Helene o considerase până atunci ca pe o cometă, care s-a prăvălit în lumea care o înconjura. Era, indiscutabil, un caz aparte, de o excepţională singularitate! Dar lucrurile nu stăteau chiar aşa cum le văzuse ea la început, nu putea pricepe despre ce era vorba, până când nu a ajuns să o cunoască într-un mod *normal,* ca pe o *femeie normală,* aşa cum se simţea, fără să fie însă. Aşa cum nu se simţea, dar era? Aşa cum se simţea şi cum era de fapt?

(Helene ameţeşte, nu poate urmări succesiunea gândurilor ăstora, are dificultăţi extreme în ceea ce priveşte orice tip de negare, mai ales când e vorba de una dublă, dar numai de când s-a întors printre cei vii. Simte însă că toate aceste afirmaţii, toate aceste propoziţii ar putea să fie coerente, totul depinzând de poziţia pe care te afli şi de unde le spui. Simţirea se ridică deasupra raţiunii, o stare foarte bizară…)

Procedurile legale uzuale…

Nu avea voie să se căsătorească, trebuia să fie pentru totdeauna incapabilă să procreeze. O operaţie, căreia i se spunea „egalizatoare de sex", urma să o facă de acum încolo să pară, pe dinafară, ca o adevărată femeie. Lui Helene chestia asta i se părea ca o încâlceală stângace de presupoziţii, care cimentau concepţia binară privind sexul. I-a trecut prin cap conceptul de bipolaritate, care prezenta relaţiile între sexe într-un mod mai pertinent: O mişcare într-o direcţie sau alta, pendulând între polul „masculin" şi cel „feminin", persoana cu pricina găsindu-şi poziţia pe scala definită din punct de vedere ştiinţific, dar, înainte de toate, din punctul de vedere al propriilor sentimente. Pentru ea,

această argumentație părea atât de logică, încât se mira că nu se regăsea sub forma unui consens general în cadrul întregii societății. Dacă cineva se simțea aparținând celuilalt sex decât cel care îi fusese hărăzit prin naştere, era treaba lui să găsească o soluție pentru sine, fie optând pentru operație, fie recurgând la o formulă mentală prin care să ajungă să stăpânească această situație. În tot cazul, nu i se putea *cere,* aşa cum făcea legea, o intruziune atât de profundă! Care putea să ducă la complicații menite să îi îngreuieze viața, ba chiar să i-o facă de netrăit. Sigur că Viola şi-a dorit să se opereze, tot aşa cum şi-a dorit starea de a fi femeie. Şi, cu toate acestea: Helene a cunoscut-o ca pe o persoană al cărei sex era, mai curând, incert la prima vedere, o persoană care nu se sinchisea prea mult de felul în care arăta şi care nu te dădea pe spate cu feminitatea ei. În seara aceea în care au fost în restaurantul italian, i-a povestit câte ore petrecea în primii ani după operație cu îngrijirea corporală de fiecare zi, cu modul în care se îmbrăca şi se aranja. Casa de sănătate a plătit două epilări, dar apoi, când barba i-a crescut în continuare, nu a mai făcut noi cereri, pentru că toată hârțogăraia aia birocratică o costa o groază de timp. Şi, oricum, cu trecerea anilor, bucuria pe care i-o făceau hainele şi rochiile noi s-a diminuat foarte tare, în parte şi pentru că nu mai avea bani să îşi cumpere unele noi. Corpul i se schimbase, devenise mai durdulie, dar a pierdut, pe rând, mai multe posturi, fiind nevoită, în repetate rânduri, să trăiască din ajutorul social. În timp, a lăsat lucrurile să curgă de la sine, cum ar fi făcut-o şi dacă s-ar fi născut de la bun început femeie. Asta era situația, pantaloni ieftini, care măcar

îi erau pe măsură, în loc de haine super-luxoase din magazine mai mult decât scumpe. Un hanorac măsliniu vechi de când lumea, în locul unei hăinuțe la comandă. Nu s-a mai dus la coafor, şi-a lăsat părul să crească în legea lui, mai tăind din când în când din el, iar în ceea ce priveşte pantofii, găsise o firmă care îi trimitea acasă modele *unisex* ieftine. Cum numărul de prieteni i s-a împuținat în mod radical (recunoscând că a reacționat de multe ori poate prea țâfnos şi mai curând agresiv față de ceea ce, ținând cont de normele existente în societatea vestică, ar fi fost socotite nişte luări de poziție *normale* în ceea ce priveşte *schimbarea de sex* făcută de ea în mod oficial) şi cum nu mai depindea de ore fixe legate de o slujbă sau alta, nu mai avea de ce să se bărbierească în fiecare dimineață – nu o mai făcea decât atunci când trebuia să iasă din casă. A perseverat doar în ceea ce privea terapia cu hormoni, deşi începuse să aibă dubii dacă aceasta o ajuta în vreun fel: sânii ei micuți ajunseseră să crească doar cât să aducă cu nişte ouă ochiuri, şi nici astea prea bombate, iar vocea i-a rămas în continuare una masculină. Se considera, între timp, i-a spus lui Helene, o femeie care trăia, în ciuda operației pe care o făcuse, într-un trup cu o constituție masculină, iar sciziunea, care îi măcinase atât de chinuitor viața înainte, s-a închis într-o oarecare măsură în fața unui sentiment de adaptare la ceea ce avea, însoțit câteodată de o undă de milă de sine, a unui sine care s-a supus operației şi care a pretins de la trupul ei de bărbat atât de multe lucruri care contraveneau naturii. Nu a mers atât de departe încât să îi pară rău că a făcut acest pas, socotindu-l unul absolut greşit sau că ar fi trăit în

continuare mai bine ca bărbat, dar cu rezultatul ajustării sexului nu e chiar aşa de uşor de trăit cum a vrut legiuitorul să creadă când a întocmit legea cu pricina. Între timp, spune ea, a ajuns să îşi poată imagina situația de a avea copii cu o femeie care să o accepte ca atare – şi, în fond, de ce nu? Nu ar fi, prin asta, cu un pas înaintea altor lesbiene? Numai că a acceptat incapacitarea posibilității de procreație, pentru că, pe atunci, crezuse că ar fi soluția cea mai viabilă. Iar când s-a declarat divorțul, fusese obligată să renunțe la cei doi fii ai ei, nu voia să mai treacă vreodată prin această experiență. Soția ei a întrerupt orice legătură din momentul în care Viola a înaintat actele de divorț. (Soția era pe atunci total buimacă şi într-o stare de acută frustrare, stare în care – credea Helene, dar nu şi Viola – dispariția bărbatului ei ajungea până în zona corporalității şi i se părea că aduce şi cu o formă de sinucidere, în urma căreia el o lăsase pe ea să se descurce de una singură.) Pentru nevasta ei, i-a spus Viola, practic *a murit*. Helene simțea că avusese dreptate, că sentimentele ei nu au trădat-o.

De ce ai fost atât de mânioasă, când ai sosit ieri?

După un minut de tăcere, Viola spuse:

Am vrut să simt hăul care se iveşte în tine şi în care urmează să cad.

Helene îşi aduce aminte de sentimentul pe care îl avea când voia să se ascundă în trupul unui alt om. Îi revin în minte momentele în care voia să se facă mică, mică de tot, şi să se ascundă sub subsuoara lui Matthes. Cel mai bine ar fi fost dacă ar fi avut acolo un marsupiu, în care să se bage

repejor, ori de câte ori simţea nevoia, iar nevoia asta era totdeauna legată de dorinţa de a rămâne, pentru totdeauna, invizibilă. (îşi toarnă nişte ceai Yogi adus de Matthes şi pe care l-a lăsat să fiarbă în bucătărie timp de o oră cu lapte şi miere. Asistenta i l-a adus în salon. Ceaiul are un gust dulce, îl lasă să curgă pe lângă resturile de migdale, pe care le simte cum îi stau în gât. Ceaiul o face, pe moment, să se simtă mai bine.) Însă Matthes nu are pentru ea un loc prin care să poată scăpa, râdea de fiecare dată când Helene se făcea mică-micuţă lângă el şi îşi băga capul sub subsuoara lui stângă, şi îşi ridica piciorul drept până în dreptul buricului lui. La un moment dat, toată povestea asta a început să îl agaseze, pe jumătate adormit şi-a dres vocea şi s-a întors pe o parte, băgându-i fundul în poală. Dar, de fapt, ei îi plăcea să fie împachetată de el: adică fundul ei să ajungă în poala lui, pieptul lui să i se lipească de spate şi braţele lui să se încolăcească puternic în jurul ei.

De când dăinuia ritualul acesta?

Nu mai e aşa, se gândeşte ea. Iar apoi, după o vreme: ba da, tot aşa e şi în continuare.

Zile atât de pline!

Încercările lui Helene de a sta în picioare s-au transformat în tentative de a merge, pe stânga poate să se sprijine de o bară lungă prinsă în perete, iar pe partea dreaptă o sprijină fizioterapeuta. Douăzeci de paşi. La următorii douăzeci de paşi, pe care urmează să îi facă înapoi, trebuie să încerce să se ţină de bară cu mâna dreaptă. După patruzeci de paşi este sleită de puteri, dar şi tare bucuroasă că va putea, poate, într-

o bună zi, să umble din nou. Încă pe când era în *stroke unit*, fizioterapeuta de acolo îi spusese cu o notă de siguranţă în glas că va reuşi să umble din nou, dar Helene nu a putut să creadă că se va întâmpla vreodată aşa minune. În continuare, parcă nu-i vine să creadă, dar, chiar dacă se mai împiedică: reuşeşte să facă patruzeci de paşi! La care vrea, cât mai grabnic, să adauge alţi patruzeci, şi pe urmă alţii şi iarăşi alţii. Fizioterapeuta râde, ajunge pentru ziua de astăzi, o să vorbească cu cei din conducerea spitalului, dacă Helene nu ar putea primi, încă de săptămâna viitoare, un cadru cu roţi.

Aşadar, am ajuns la cadru. O sculă tipică pentru o bunică. Totdeauna i-a evitat pe cei care foloseau aşa ceva, s-a întrebat de ce nu au un scaun cu rotile, care era, oricum, mai sigur… Se descurcase foarte bine până acum în scaunul cu rotile, în *stroke unit* i s-au luat măsurile pentru a-i da unul care să i se potrivească. Mângâie roţile, se ruşinează pe dată de ce a făcut şi se uită repede în jur: s-o fi văzut cineva? într-un fel, simte că asemenea temeri o bramburesc. O zbuciumă. Şi e greu să te lupţi cu astfel de sentimente. Ar vrea să adoarmă pe loc, numai că acum trebuie să se vadă cu psihologa. Porneşte către ea fără urmă de plăcere.

Nu are probleme cu recunoaşterea diferitelor obiecte pe care trebuie să le denumească uitându-se la nişte poze. Numai că, după aceea, este supusă la aceeaşi încercare prin care trecuse şi în *stroke unit.* Trebuie să se întoarcă repede într-o direcţie şi în alta, să spună într-un timp anume cât mai multe nume ba de legume, ba de fructe, dar fără a repeta acelaşi nume de bază – mere acre, mere verzi, varză verde, varză roşie şi aşa mai departe. Îşi aduce aminte că înainte

putea să facă chestia asta într-o clipită, a absolvit asemenea teste în timpul în care şi-a făcut studiile şi când a ajutat-o pe o colegă dintr-un an mai mare, care şi-a scris licenţa pe tema creativităţii. Dacă se gândeşte bine, capacitatea ei de a-şi articula gândurile cu ajutorul cuvintelor nu mai poate să recurgă la fraze lungi, elaborate: nu mai poate să structureze, ca pe vremuri, lungi şiruri de cuvinte, nici de sinonime, agăţate de gracile paranteze şi care nu aşteaptă decât să fie scoase de acolo şi folosite – or, acum, trebuie să caute şi să răscaute până dă de o vorbă cât de cât potrivită…

Cunoaşte şi exerciţiul de memorare: memoria de scurtă durată pare să sufere încă, în săptămânile trecute nu era în stare să redea nici măcar începutul unei poveşti mai lungi de cinci propoziţii. La încercarea următoare îi iese însă foarte bine, iar când poveştile devin mai lungi, face faţă cu brio. Împreună cu psihologa decide să pună primele eşecuri pe seama incapacităţii ei de a face faţă unei situaţii noi, incapacitate care, îi explică psihologa, este doar una relativă, alţi pacienţi au a se lupta cu greutăţi mult mai mari decât ea.

Asta o spune, probabil, fiecăruia.

După ce au trecut cele trei sferturi de oră, pe Helene o cuprinde somnolenţa, pe care reuşise să o evite mai devreme. Vrea să ajungă în patul ei, să se culce. Adoarme însă deja când merge cu liftul, urcă, fără să ştie, până la ultimul etaj, după care este trezită de o femeie care se afla cu ea în lift şi căreia nu i s-a părut firesc ce face (sau nu face) Helene, aşa că, după ce a ieşit din lift şi a făcut vreo trei paşi, s-a întors îngrijorată, să vadă ce e cu ea. O întreabă dacă are nevoie de ajutor. Da, are, dar nu e cazul. Râd amândouă,

femeia pare să cunoască starea asta de oboseală copleşitoare.

Odată ajunsă în salon, îşi vede laptopul pe pat. Nu îşi poate aminti să-l fi lăsat acolo, numai că memoria ei, cum tocmai a aflat, este deficitară. Se întinde lângă el şi îl ia în braţe, pentru că simte că nu mai are puterea de a-l ridica din pat şi de a-l pune pe noptieră.

(Bate cineva la uşă.)

Nu că ar sări speriată, dar se miră foarte tare când îşi dă seama că este deja patru după-amiaza. A ratat exerciţiile de destindere progresivă a muşchilor (nu e mare scofală, îşi zice ea) şi nici nu s-a gândit că…

(Se aude o a doua bătaie în uşă.)

…Astăzi vine Carla!

Păi asta era!

Oricare dintre surori ar fi deschis uşa fără multe fasoane, tot aşa şi Matthes sau copiii, oricare dintre ei ar fi ajuns de mult în salon, lângă patul ei. Nu poate să fie decât Carla.

Intră! Spune ea tare, vocea i-o ia razna, se enervează că nu poate să se ridice din pat decât cu mare greutate şi foarte încet, *intră!* mai strigă ea odată.

Carla bagă capul pe uşă, uşor sperioasă, cel puţin aşa consideră Helene.

Încă nu a ajuns să se aşeze în scaunul ei cu rotile, se grăbeşte însă, cât poate, să o facă. A uitat să pună frâna la roţi, aşa că scaunul pleacă de capul lui şi ea cade pe jos cât e de lungă.

Ete na!

Carla fuge iute spre Helena, pe care o apucă râsul. Sigur

că modul în care a căzut trebuie să fi arătat mult mai dramatic decât a fost căzătura în sine, când a dat cu doar cele cincizeci şi opt de kilograme ale ei de podea. Carla o ajută să se ridice. Cu dificultate, dar, în cele din urmă, Helene ajunge să stea în scaunul ei cu rotile. Apoi se îmbrăţişează una pe alta şi îşi lipesc capetele unul de altul, partea grizonantă a lui Helene atingând părul castaniu, tuns scurt, al Carlei. Se simte foarte bine în acest moment. Este ca un fel de jurământ făcut pentru a fi pentru totdeauna împreună.

După aceea, când se uită una la alta, pe Carla o podideşte plânsul.

Ete na!

Helene nu ştie exact ce să facă, nu îi vin în minte cuvintele potrivite pentru acest moment. Aşa că face un gest simplu, ia mâna Carlei într-a ei. Carla mai varsă un val de lacrimi, după care reuşeşte să se stăpânească.

Ai ajuns! îi spune Helene.

Da, am ajuns! îi spune Carla.

În clipa asta, uşa este deschisă fără nicio urmă de menajamente, intră una dintre fetele care fac practică în clinică, trăgând după ea un pat pliant cu rotile.

Conversaţie anostă, bătut apa în piuă.

În final: bulibăşeală. Tânăra a pus lenjeria de pat de-a-ndoaselea, îşi dă seama şi vrea să îşi corecteze greşeala, însă Carla îi spune că poate să facă ea asta. Micuţa este încă nesigură, dar cedează repede la mâna de ajutor pe care i-o promite Carla şi pleacă imediat din salon.

Se aşază în nişa de la fereastră. Însă când Carla îi spune că trebuie să bea o cafea după atâtea ore de condus maşina ca

să ajungă la ea, o pornesc spre cantină, unde găsesc o masă liberă, puţin mai retrasă, doar de două persoane, aşezată lângă una dintre ferestre şi, în plus, într-un colţ al încăperii, aşa că puteau spera să nu le deranjeze nimeni măcar pentru o vreme. Helene îşi aminteşte de felul cum alesese Viola masa, tot aşa, într-un colţ, când au fost împreună în restaurantul italian din Altlandsberg şi îşi dă seama, imediat, că modul lor de a vedea lucrurile are rădăcini diferite: Carla nu are idee în ce stare psihică şi fizică se află Helene. Poate că îi este chiar teamă că îşi va fi pierdut pentru totdeauna prietena, din cauza unui defect trupesc ireversibil… Iar ea este tristă, pentru că nu i-a spus Carlei nimic despre Viola, despre Maljutka Malysch, şi nu ştie dacă va putea, în starea în care se află, să îşi stăpânească tremuratul, care o cuprinde totdeauna atunci când e să facă destăinuiri despre lucruri adânc ascunse în sufletul ei. Ar vrea să iasă din această situaţie, pe care o resimte ca pe una a încrederii încălcate, ar vrea să i se spovedească acum Carlei despre tot ce o frământă. Dar poţi să începi să vorbeşti aşa, dintr-odată, aici, despre Maljutka

Malysch unei prietene cum este Carla, care de abia a sosit la tine şi pare nesigură pe sine, dezorientată… Sau, dacă i-ar zice, n-ar crede că este o băşină trasă de creierul ei cam schilod? în timp ce se gândeşte la toate astea, Carla se duce să-şi comande o cafea. Se întoarce, aducând şi câte o prăjitură pentru fiecare dintre ele.

Helene nu are chef să mănânce prăjitură.

Helene ar vrea să bea o tărie, ca să facă să îi dispară dubiile, şi pe urmă încă un pahar, care să-i dea drumul la

limbă. Dar aici nu se găseşte picătură de băutură alcoolică.

Oftează.

Bea înghiţituri mici din cafeaua adusă de Carla.

Nu se atinge de prăjitură.

De ce nu te atingi de prăjitură?

Îşi face curaj şi începe să povestească. Despre Viola, despre Maljutka Malysch, despre probabila ei istorie de dragoste, a cărei facere sau desfacere se află ascunsă undeva în incertitudinea viitorului. După ce a spus tot, nu mai îndrăzneşte să se uite în ochii Carlei.

Ai rămas aceeaşi, îi spune Carla pe un ton care sună a uşurare.

Matthes a dat astăzi telefon, nu a mai venit, pentru că ştia deja că va veni Carla. Helene avea un sentiment, aşa, ca de dor, să îl vadă. Dar se putea să fie, pe de altă parte, doar o reacţie la amintirea vremurilor petrecute împreună cu Carla, care îi trezea o stare de melancolie. Oricum, în urmă cu şase ani au fost împreună în Masuria, au sărbătorit Paştele acum doi ani drumeţind prin munţii Elbsteinsand. În Masuria au fost cu toţi copiii, în afară de Lottchen desigur, pentru că nici nu apăruse pe lume. Carla venise şi ea cu cele două fete ale ei, care acum sunt la studii în Olanda, vor ajunge fizioterapeute cu diplomă – or, în Germania, nu existau cursuri pentru această specializare. S-au stabilit într-o casă din lemn, pe malul unui lac nu prea mare, erau o sumedenie de bărci şi o grădină mare cu legume şi pomi fructiferi, care le stătea, prin contract, la dispoziţie.

Mai ştii…?

Carla voia să afle cât mai multe.

Orice ar spune Helene, tot întoarce discuția la Maljutka Malysch. De parcă întrebările ei insistente ar putea să pună în mişcare fluxul memoriei lui Helene. O întreabă de corespondența dintre ele. Helene ridică din umeri, nu au schimbat decât vreo trei sau patru emailuri, cândva în decembrie, anului trecut, au întrerupt schimbul de mesaje. Carla vrea să vadă cu ochii ei lucrul acesta. Când să bage laptopul în priză, Helene se apleacă nițel, şi privirea îi cade pe cutia cu dischete. Înțepeneşte în poziția în care ajunsese: ştersese mesajele de la Viola din folderul ei de pe hard, dar le arhivase pe dischete! Matthes a venit o dată la ea când citea un mail de la Maljutka Malysch, s-a apropiat de ea tiptil şi a luat-o în brațe, iar privirea lui, vrând-nevrând, s-a îndreptat spre monitor, ceea ce a speriat-o pe Helene într-atât încât a închis repede programul cu pricina. Nu putea ghici dacă Matthes a apucat să citească ceva din mesajul de la Viola, dar îşi aduce foarte bine aminte de spaima care o apucase, inima a început să îi bată mai să îi sară din piept, s-a ridicat imediat şi l-a sărutat îndelung pe Matthes, să îl facă să nu se uite la monitor, pe care, oricum, nu se mai putea vedea nimic.

Inima începe din nou să îi bată nebuneşte, îşi duce mâna la piept.

Nu mai evită privirea întrebătoare a Carlei, ci începe să îi povestească ceea ce tocmai i-a trecut prin minte. Carla vrea să mai afle cât mai multe. De exemplu, unde a pus dischetele pe care arhivase mesajele de la Viola. S-ar putea să fie în cel de al treilea sertar, numărând de sus, din piciorul al doilea al biroului ei din camera ei de lucru. Acolo unde sunt, de

asemenea, agendele ei vechi şi blocnotesurile. Nu e chiar sigură, dar aşa ar trebui să fie…

Nu, cu siguranţă, Matthes nu umblă în sertarele în care ea îşi ţine lucrurile personale, asta, desigur, dacă ea nu îl roagă să o facă pentru ea.

Da, a marcat discheta cu mesajele de la Viola cu un punct făcut cu un marker roşu.

Şi da, are o grămadă de dischete în sertarul acela.

Nu, de fapt, dacă e să se gândească mai bine, parcă nu ar fi acolo, erau prea importante mesajele acelea, e sigură că le-a pus undeva în siguranţă, în dulapul ei de rufe, unde Mareile sau Lissy, pe care le apuca din când în când să caute dacă nu sunt ascunse pe undeva dischete cu fişiere palpitante, nu s-ar fi uitat, pentru că erau întotdeauna atrase de sertarele ei, acolo cotrobăiau când le apuca curiozitatea.

Da, mai curând crede că aşa stau lucrurile.

Cum însă Carla nu s-ar sfii să caute şi prin dulapul ei de rufe de acasă şi cum va pleca poimâine spre Rostock, pentru a se întâlni cu Tilda, o altă prietenă a ei, ar putea să pună mâna pe discheta aia.

Să pună mâna, să se ascundă după mână, Helene îi povesteşte despre toată mascarada Violei în ziua în care a sosit la Berlin. De faptul că, a doua zi, s-a machiat cu mult mai puţin fard, o mască mai puţin – iar în a treia zi, era o duminică, nu şi-a mai dat decât cu un ruj de un roşu-închis, vibrant. Da, Helene o vede pe Viola cum arăta atunci, cum îi surâde şi simte cum o ia de mână…

Ceea ce nu povesteşte însă: după ce au fost să mănânce la restaurantul italian, au mers cu maşina spre casă, fără să

scoată o vorbă, Matthes le aştepta şi le-a mai destupat o sticlă de vin, dar Viola a zis noapte bună şi s-a dus să se culce, e obosită, a zis. Aşa că au ciocnit un pahar doar ei doi, Matthes şi Helene, numai că seara aceea a vrut ca întreaga sticlă să fie golită, ceea ce a fost cam mult pentru ea. Când Matthes tocmai voia să se ducă sus la el în cameră, Helene l-a apucat de mânecă, i-a smuls hainele într-un atac de furie sălbatică ce l-a zăpăcit într-atât, încât nu mai ştia ce se întâmplă cu el, dar apoi a contribuit şi el, tot mai mult, la lupta care s-a încins între ei. Încuiaseră uşa camerei lor de dormit, dar nu înainte ca Matthes să o ducă pe Lottchen în patul ei. S-au năpustit unul asupra altuia, iar Matthes, în culmea tumultului şi a plăcerii prin care tocmai treceau, se uita la ea cu nişte ochi tot mai mari şi mai pătrunzători. Aşa au ajuns să se şi domolească: ea s-a oglindit în pupilele lui şi a putut vedea ceva care a făcut-o să se simtă, cumva, fericită, un ceva care era cu totul altfel decât cum se simțise în luna de miere, dar totuşi dulce, iar când s-au trezit a doua zi se simțeau cam amețiți.

Însă tăcerea ei nu seamănă cu o încălcare a încrederii.

Zâmbeşte.

Cum a fost când s-a despărțit de Viola? În dimineața aceea, Matthes era înnebunit după ea şi nu făcea nici măcar un pas mai departe de Helene, la micul dejun, pe care l-au luat împreună, i-a ciocănit oul cu lingurița şi i-a dat ce era acolo, în coaja, chestia aia albicioasă şi fierbinte, în gură. A prins-o cu mâna de braț şi a atins-o, aşa, ca într-o doară, pe pulpa piciorului, i-a mângâiat, tot aşa, parcă din întâmplare, pântecele, i-a dat la o parte şuvițele de păr care îi atârnau pe

frunte. Probabil că seara trecută Viola şi-a adunat tot curajul pentru a spune propoziţia aceea: *Am vrut să simt hăul care se iveşte în tine şi în care urmează să cad,* iar toată gângureala trebuie să îi fi părut ca un *nu* răspicat la adresa ei, un nu care nu mai lăsa loc nici unei urme de îndoială, ea ştia că noaptea aceea a făcut să se întâmple ce s-a întâmplat. Una peste alta, legătura dintre ea şi Viola a fost tăiată. Nu a putut să explice acest lucru, a încercat să prindă cu ochii privirile Violei şi să le fixeze asupra ei, dar Viola s-a eschivat de fiecare dată, iar dimineaţa şi-a strâns lucrurile şi, apoi, le-a mulţumit din tot sufletul pentru acel sfârşit de săptămână, în care s-a simţit în sfârşit din nou *între oameni.*

Toate cele bune, Helene!

Carla nu face niciun gest să o ajute pe Helene la ultimul mic dejun pe care îl iau împreună înaintea plecării ei. Helene trebuie să-şi ia de mâncare singură, Carla era pierdută şi avidă în faţa bufetului care era mai mult decât încărcat şi de pe care îţi făceau cu ochiul tot soiul de bunătăţi. Nu s-a schimbat deloc, se gândeşte Helene. Zâmbeşte, poate chiar prea lătăreţ faţă de cât ar fi vrut. Aşa i-a ieşit. Chiar şi *avariatul* se uită cu o privire întrebătoare, ceea ce nu e de colo, dat fiind că altminteri este foarte reţinut. Dar Helene zâmbeşte cât o ţine gura, n-are ce face!

Carla i-a urat, ieri, mult noroc, i-a mai spus că este liniştită în ceea ce o priveşte, pentru că Helene a rămas aceeaşi bună prietenă ca pe vremuri, ba chiar mai deschisă, că nu s-a sfiit s-o lase să vadă ce e în sufletul ei. A fost surprinsă să descopere faptul că nu îşi putea aduce aminte, ca în trecut,

să se asigure că are o cale de scăpare, atunci când era vorba de ea însăşi. Dar dacă o spune Carla, atunci chiar trebuie să fi fost aşa. Nu a spus şi Billy, la vizita pe are i-a făcut-o ultima dată, că ar intui, mult mai repede decât înainte, care este starea mamei lui? Ciudat. Atunci când creierul se reface urmând calea de-a întoarselea, poate că o face fără mecanismele dobândite în vreme, pe care ți le dă teama că cineva ar putea să ajungă să te domine în urma unor vorbe aruncate cândva aşa, la repezeală, fără să te gândeşti ce scoți pe gură şi ce urmări ar putea avea. Poate că lucrurile chiar se potrivesc: e adevărat, îi trebuie destul de mult timp până să ajungă la un echilibru cât de cât stabil, dar îi reuşeşte, fără să cadă înspre *bine* sau *rău*. O face, fără să-şi fi pus problema cine se află în jurul ei. O face, fără să se fi gândit la reacțiile posibile la compromisurile ei. Şi, totuşi, da, într-adevăr: înainte se gândea cine ce îi va reproşa şi ce se va zice despre ea de fiecare dată când deschidea gura! Iar dacă erau persoane pe care nu le cunoştea în încăpere, ar fi aşteptat până când acestea s-ar fi demascat, ca să zică aşa, prin cele ce spuneau şi doar apoi, poate, ar fi început, cu precauție, să rostească şi ea câte ceva.

Ai dreptate! spune ea uimită, atunci când Carla se întoarce victorioasă cu o parte din ceea ce prădase de la bufet. Carla se uită la ea întrebătoare, neştiind la ce se gândea Helene în momentul în care i-a spus vorbele astea.

A, da, zice Carla, *bine, dar ştiu că am dreptate…*

Pentru prima oară de când stă cu el la masă, Helene îl vede pe *avariat* zâmbind, înțelege, deci, despre ce vorbesc, să priceapă oare şi nuanțele? Nu poate decât să se bucure

pentru el. De curând a aflat cum îl cheamă. Asta s-a întâmplat atunci când s-a uitat, în timpul fizioterapiei, în orarul care era afişat acolo: Wojziech Kostrzynski, aşa îl înscriseseră. Duminica trecută, când a venit lume la el în vizită, s-a dus cu familia la lac, sau aşa se gândea ea, că e vorba de familia lui. O doamnă, un domn şi doi fraţi mai tineri, sigur, despre gradul în care se asemănau se poate discuta, fiecare are părerea lui, iar părinţii i-au vorbit în poloneză, pe când cei doi băieţi au preferat o germană impecabilă, fără pic de accent. Nu s-a ajuns la nicio conversaţie între ei şi el, pentru că el tăcea într-una, tot aşa cum obişnuieşte să facă şi aici, în spital, când nu îşi exprimă nicio părere în legătură cu multe lucruri despre care ar putea spune ceva, nu face decât să îi privească mut pe cei care vorbesc, fără să îi scape absolut nimic din cele ce spun şi din atitudinea lor. Carla îşi deschide poşeta, pe care o târâie după ea oriunde se duce, şi scoate din ea nişte dulciuri înfipte pe băţ. 11 invită şi pe *avariat* să ia şi el ceva. Reuşeşte, după ce mâna i-a zvâcnit înapoi de două sau trei ori. Le place tuturor, se ling pe buze.

Recunoştinţa lui Helene creşte, o aură strălucitoare se arată în jurul capului Carlei.

A condus-o pe Carla până la autobuz în scaunul ei cu rotile. Un drum care înseamnă şi o despărţire, pentru că, atunci când se va întoarce, va găsi în camera ei, aşa cum ştia deja, cadrul cu rotile. Îi dă roată cu scaunul ei, apasă pe frână, se ridică, dar după aceea se aşază din nou. Încă nu are destul curaj să umble cu chestia aia. Nu trece mult şi apare şi asistenta-şefă, altminteri cam scumpă la vedere. Helene vrea

să se obişnuiască doar treptat cu cadrul rulant şi o roagă pe asistenta-şefă să o ajute în acest sens.

Dar asistenta-şefă nu venise, de fapt, decât să îi ia scaunul cu rotile, în mod oficial.

Conflict de interese.

Înainte să apuce să zică ceva, asistenta-şefă i-a şi luat scaunul cu rotile – şi dusă a fost cu el. Helene rămâne cu gura căscată. Stă în picioare. Tremură ţinându-se de cadru. Se aşază pe pat şi încearcă să îşi recapete stăpânirea de sine. Încercare grea, nu poate să nege acest lucru. Ar vrea să aibă acum în jurul ei nişte mâini ferme. Care să o prindă, mai repede decât poate ea să reacţioneze, atunci când se împiedică, atunci când o paşte pericolul să cadă. După ce îşi mai revine, îşi aminteşte că s-a gândit la Maljutka Malysch. Maljutka Malysch este mai solidă decât Matthes şi ajunge să te uiţi la umerii ei laţi ca să te simţi în siguranţă. Matthes inspiră şi el siguranţă, dar asta doar după ce te gândeşti niţel şi ai învăţat că poţi să te bazezi pe el. Matthes este mult mai înalt decât Maljutka Malysch, dar nu se poate lăuda cu nişte umeri cât de cât impozanţi. Pentru un moment este atât de surescitată, încât Matthes i se arată având faţa Maljutkăi, iar Maljutka pe cea a lui Matthes, imaginea trupurilor lor se dezintegrează şi se împreunează, vede doar o singură figură, apoi iar două. Din fericire, fiecare cu capul său. Începe să respire tot mai repede. Îşi aminteşte, venind spre ea parcă de nicăieri, o zi de martie, îşi dăduse întâlnire cu Maljutka la Muzeul Pergamon. Voiau să vadă, mai ales, poarta pieţii din Milet, pentru că Maljutka, spre surprinderea lui Helene, îşi pusese în minte să scrie un roman istoric, a cărui acţiune să

se petreacă în secolul al şaselea înaintea lui Hristos. Acum îşi aminteşte că Maljutka a plecat în ianuarie, când erau preţurile mai scăzute, până în Turcia, la Izmir, pentru a vedea cu ochii ei locurile despre care voia să scrie. Primise banii pentru acest voiaj de la mama ei, cu ocazia zilei de naştere. S-a întors destul de speriată de acolo, pentru că în Turcia musulmană, deşi umblase îmbrăcată special în haine care să nu iasă în evidenţă, îşi scurtase părul şi îşi cumpărase până şi nişte ghete oarecare, totul aducea cu un joc extrem de riscant, un fel de *va banque,* de câte ori ieşea din casă. A fost înjurată de mai multe ori când trecea prin sate. A avut şansa să nu se ducă singură cu maşina pe acolo, s-a gândit din vreme să îşi angajeze pentru trei zile un şofer, care să o ducă unde dorea. În istorisirea ei nu trebuia să fie vorba despre Thales şi Anaximandru, care se certau din pricina unui discipol? Romanul urma să se depene în secolul al şaselea înainte de Hristos şi Helene a râs cu lacrimi atunci când au aflat când a fost construită poarta pieţii din Milet: în secolul al doilea după Hristos! Maljutka i-a povestit o anecdotă despre Thales. Pentru a le arăta de ce era el în stare tuturor celor care îl tot criticau că era un sărăntoc fără noimă, a închiriat într-o iarnă, cu puţinii bani pe care îi avea, toate presele de ulei de măsline din Milet. Din poziţia stelelor ar fi ajuns la concluzia că următoarea recoltă de măsline va fi una foarte bogată. Aşa că, atunci când a venit vremea următoarei recolte, toate presele de ulei se aflau în mâna lui. Le-a închiriat la rândul lui altora şi a câştigat o sumă bunicică. Atunci când au plecat din muzeu, Maljutka şi-a dorit să îi vină şi ei o idee ca cea a lui Thales şi să reuşească să facă mai

mulţi bani din cei puţini pe care îi avea, aşa încât, în sfârşit, să poată să îşi vadă de viaţa ei cum o tăia capul. Era încălţată cu ghetele alea pe care şi le cumpărase în Turcia, se gândea la mama ei, care nu i-a dat doar banii necesari ca să plece în Turcia, dar şi pentru alte lucruri pe care şi le dorise sau de care avea nevoie, desigur, bani de care nu trebuia să afle nicio instanţă oficială. În momentul acesta era lefteră, parcă pentru a o dovedi şi-a întors pe dos buzunarele paltonului, de asta voia să îşi şi ia bun, înainte să ajungă în situaţia jenantă de a fi invitată de Helene în cafenea. Însă Helene a apucat-o hotărâtă de braţ şi a tras-o după ea, simţind-o că se lasă dusă fără să se opună. Au nimerit într-o cârciumă de pe Prenzlauer Berg, au băut vin şi au mâncat nişte antreuri, apoi, dintr-odată, Maljutka a privit-o iarăşi aşa, ciudat, ca acum o vreme, şi a sărutat-o ca atunci, când erau în umbra acea indecisă a scoicii de la Zinnowitz, aici nu se sinchisea nimeni de ce făceau, nu s-a uitat nimeni la ele şi, după ce au plătit nota în grabă, nu au mai avut decât să tropăie împiedicându-se doar două case mai încolo, până să ajungă la hotel. Să ceară o cameră. Mai era una liberă. Maljutka a mai încercat o dată să îi amintească de faptul că era strâmtorată cu banii, dar Helene îşi scosese deja cârdul cu un aer victorios. Mai târziu, când s-a scoborât la picioarele Maljutkăi, voind să îi dea hainele jos în grabă, şi-a amintit de noaptea cu Matthes. Nu ştie dacă nu era întru totul conştientă sau dacă o tristeţe care s-o fi cuprins deodată i-a stricat jocul, în tot cazul suspina *Matthes, Matthes!* iar când Maljutka, pricepând ce bâiguia ea, dar nevoind să înţeleagă, s-a oprit şi a privit-o lung, şi-a dat seama ce spusese. Îi

închisese gura Maljutkăi şi Matthes nu s-a mai lăsat dat la o parte din gândurile ei hârbuite, care îi veneau şi îi tot reveneau.

Când s-au trezit în dimineaţa următoare, una lângă alta, cu mâna Maljutkăi pe sânul ei, Maljutka a fost cea care i-a spus că nu era cu nimic mai presus de Matthes. A spus-o cu părere de rău în voce, faţa ei era şi ea plină de părere de rău, o faţă pe care Helene a ţinut-o minte, de parcă Maljutka tocmai ar fi ieşit acum pe uşă. Numai că a ieşit pe uşă în martie, zicându-i vorbele triste că Helene nu îl va putea înlocui pe bărbatul ăsta al ei, şi Helene simte acum, din nou, frigul care a cuprins-o auzind vorbele acelea şi cum i s-a zbârlit părul pe braţe. Şi tot aşa se simţea şi când a coborât singură treptele hotelului şi a plătit pentru cameră, şi când a luat tramvaiul spre Karlshorst, până în strada Arber. Din fericire, Matthes şi fetele ei nu erau acasă, era o zi de muncă la fel ca oricare, marţi? miercuri? Primul lucru pe care l-a făcut a fost să se bage în cadă şi să lase apa fierbinte să curgă peste ea, dar frigul tot nu dispărea, îl mai simţea şi atunci când Matthes s-a întors de la slujbă. S-a îmbolnăvit, ar fi luat, spuse ea, *o gripă acută,* dar ştia prea bine că lucrurile nu stăteau aşa, l-a minţit pe Matthes că s-ar fi întâlnit întâmplător cu prietena ei Kerstin, cu care ar fi băut nişte vin, prea mult şi prea repede ca să îşi mai dea seama de efectul adormitor al tăriei băute la sfârşit. Kerstin i-ar fi făcut patul în camera copiilor. Helene ştia că Matthes nu o va întreba niciodată pe Kerstin dacă lucrurile s-au petrecut aşa au ba, şi era foarte mulţumită de găselniţa cu *gripa acută,* care îi oferea pretextul de a rămâne apoi câteva nopţi singură în

camera ei de lucru, pe când Matthes, după toată lunga ei depresie din noiembrie, o demonstrație a capacității ei de a juca teatru, căci de data asta nu a trecut de-adevăratelea prin ea, o aştepta să vină la el în dormitorul lor comun.

Încetează să mai tremure, când îi trec toate astea prin minte. Dar cât ar mai tremura… Tot mai stă pe pat, iar acum, când se ridică în picioare, este uimită de câtă forță simte şi în piciorul ei drept. Nu mobilitate, ci forță. Îşi ia inima în dinți şi face câteva runde prin salon, după care îşi îmbracă jacheta, îşi pune baticul în jurul gâtului, deschide uşa şi iese afară, merge spre lift. Vrea să plece, să fie singură. Departe de toate cele spitaliceşti. Dacă se poate, undeva pe un mal, să se uite la apă.

Evident că nu reuşeşte să ajungă până la apă. Panta, coborâşul plin de pietre şi, pe deasupra, în serpentine – şi asta încercând să se folosească de cadrul cu roți – este un efort prea mare pentru ea, se întoarce. În plus, este neaşteptat de rece afară, chiar dacă îşi pune baticul şi peste gură. Nu are aici nimic mai gros decât baticul asta albastru din viscoză, trebuie să îl roage pe Matthes să îi aducă un fular. Nu a fost niciodată o friguroasă, din familia ei ea era cea care rezista cel mai mult fără să îşi pună ciorapi şi mai umbla cu mâneci scurte atunci când ceilalți îşi luau deja jachete pe ei. Ceea ce i s-a întâmplat se pare că i-a cam bramburit simțurile, dacă îşi doreşte, încă din septembrie, să poarte un fular. Ar vrea şi nişte pantofi mai groşi, în locul ăstora uşori, albi, de sport, pe care i-a cumpărat Matthes, fără să fi luat şi picioarele ei cu el. I se potrivesc perfect, dar

nu fac faţă vântului şi vremii, acum, când încearcă să umble din nou pe propriile ei picioare. Îşi târşâieşte piciorul drept atunci când se gândeşte să îl ridice ca să păşească. Pantoful drept s-a cam zdrenţuit, chiar şi pe drumul acesta scurt până la începutul pădurii. Îşi propune să se gândească preţ de cincizeci de paşi să meargă ridicându-şi piciorul. Funcţionează. Atunci, şi următorii cincizeci de paşi, ce bine ar fi, dar vede o figură pe care crede că o cunoaşte. Nu ştie de unde. Bărbatul o priveşte, după care trece pe lângă ea fără să o salute, nu dă impresia că ar recunoaşte-o. Se sprijină pe o cârjă şi îşi mişcă piciorul stâng foarte bine, în ciuda spasticii evidente. Nu are un mers normal, dar pare unul sigur. De unde îl ştie?

Îşi spune din nou că trebuie să ridice piciorul drept, hai, dă-i bătaie, doar o să reuşeşti să ajungi până la lift. Nu îşi dă seama că în spatele ei merge asistenta-şefă.

Cu grijă! Nu e deloc bine, e mult prea devreme! Şi periculos. O să vă lase piciorul drept şi o să cădeţi!

Tocmai asta îi mai lipsea… Nu ea a fost cea care i-a luat fără multă vorbă scaunul cu rotile?

Nu reacţionează. Merge, pur şi simplu, mai departe. Se face că nu a auzit nimic..

Asistenta-şefă urcă împreună cu ea în ascensor. Se uită fix la Helene, probabil aşteptând încă un răspuns la ce îi spusese, dar Helene nu face decât să îi surâdă. Odată ajunse sus, asistenta-şefă ar vrea din nou să o dădăcească, se vede deja cum i se umflă pieptul, dar Helene îi face… *pfffffffffttttt! Şi* îi arată cum se scoate aerul pe gură.

Asistenta-şefă se uită foarte uimită în urma ei.

Helene s-a gândit mult dacă ar vrea să capete înapoi scaunul cu rotile pentru o vreme. Se mişca mai uşor şi mai sigur cu el, dar, pe de altă parte, îşi dă seama că acel cadru cu roţi îi stimulează mai mult mâna dreaptă decât o făcea scaunul. Vrea, nu vrea, trebuie să îi apuce mânerul, altfel nu ar putea să facă nici măcar un pas. Este surprinsă cât de bine se comportă mâna. Remarcabil. Dar tot nu poate să îşi ridice braţul drept! încearcă, instinctiv: Da! poate că a reuşit vreo cincisprezece centimetri, oricum este mult bine decât acum şase săptămâni, ba chiar şi decât acum două săptămâni. Ceva care aduce a optimism ameninţă să dea năvală, tocmai când se obişnuise atât de tare să îşi accepte soarta, încât nu se gândea decât la felul în care să se descurce cumva în situaţia şi în starea în care se afla. Or, starea ei se îmbunătăţeşte pe zi ce trece – lucru pe care până acum l-a ignorat. Vrea să apuce optimismul acesta de un picior, să nu cumva să îi scape. Numai că optimismul nu are niciun picior, îţi apare deodată în faţă, de unde nu te aştepţi, sub forma unui omuleţ de poveste, care o face pe Helene să râdă când îl vede. Omuleţul se întristează, se întoarce cu spatele şi vrea să plece, să se facă nevăzut. *Stai!* strigă ea tare, îşi curmă râsul şi se hotărăşte să fie alături de omuleţ, să nu îl scape din ochi, să îl apere, să îl îngrijească şi să îl răsfeţe, şi să îl facă să arate cât mai bine şi mai ţanţoş. Îşi dă deodată seama de natura masculină a acestui optimism, îi vede puţulica şi tuleiele de barbă care îi mijesc în jurul gurii, de parcă ar fi încondeiate cu migală. Poate că ar trebui să îl lase, când se îngrijeşte de el, să aibă şi el parte de estrogenii ei şi

să facă din el o femeie splendidă, mândră de feminitatea ei… Dar ea cum stă cu feminitatea? Anul trecut a rămas din nou gravidă, al şaselea copil al ei s-a anunțat timp de patru luni, după care a dispărut. A suferit foarte mult din cauza sarcinii pierdute, deşi era vorba de un copil pe care nu îl programase, care a apărut neaşteptat. Posibilitatea să mai poată rămâne gravidă încă o dată după patruzeci de ani a dat-o peste cap. Şi acum? Nu i-a mai venit ciclul de mai mult de două luni, ceva de genul ăsta, nu?

O, Doamne!

Ce se face dacă este din nou grea?

Dacă copilul va suferi de toate prin câte a trecut ea atâtea săptămâni? începe să fie agitată.

Ar vrea să stabilească o programare la un ginecolog, îi spune asistentei-şefe, pe care a găsit-o în oficiul asistentelor.

Ce vârstă aveţi? o întreabă ginecologul.

Patruzeci şi patru, răspunde ea.

Asistenta-şefă a făcut imediat demersurile pentru o programare urgentă. Mai mult, a anunţat şi staţia de transport al bolnavilor, deşi medicul local pentru femei nu lucra decât la mică depărtare de clinica în care se afla Helene.

Care i-a spus de teama ei de a fi rămas însărcinată.

Ultimul ciclu?

Crede că a fost undeva în jurul lui zece iulie, îşi aminteşte că ar fi sângerat când a ieşit din comă. Dar nu mai ştie precis, spune ea. Doctorul îi face un test de sarcină. Rezultatul este negativ. Ea începe să socotească. Nu poate să-i povestească

medicului că după trei sau patru săptămâni de la ruperea unui anevrism cerebral a avut relaţii sexuale, sau totuşi ar trebui? Când a fost asta? În mijlocul lui august? Şi dacă nu a trecut destul timp pentru ca rezultatul testului să fie relevant?

Doctorul îi spune că toate datele indică faptul că nu ar fi gravidă. Nu prezintă o decolorare lividă a vulvei, sânii se simt moi, nu tensionaţi, linia de mijloc a burţii şi mameloanele nu sunt pigmentate. Asta ca să nu mai vorbim de testul de sarcină.

Medicul se uită la ea o vreme, fără să scoată o vorbă. După aceea îi spune: cu toţi cei patruzeci şi patru de ani ai ei nu e în niciun caz de aruncat la fiare vechi, dar că ar trebui să se aştepte ca sângerarea de ciclu să cam dispară. E un lucru care s-ar întâmpla destul de des după anevrisme cerebrale precum al ei.

Este stupefiată. Asta e prea de tot, îşi spune. Ar vrea să poată să se gândească la ce i-a spus medicul, căci era un lucru la care nu se aştepta de fel. Să fi sărit aşa de repede, peste ani buni, direct înspre menopauză, anii aceia să se fi transformat doar în câteva zile sau cel mult câteva săptămâni de tranziţie? însuşi gândul acesta o doare, atunci când îi urmăreşte înşiruirea. Tot anul din urmă a stat sub sabia depresiei, din pricina deznodământului nefericit al sarcinii ei, o sabie care ba se apropia îngrijorător de mult, ba se ridica deasupra capului într-atât încât aproape că doar o mai bănuia. Când se apropia, îi venea să se arunce în pat cu Matthes şi să încerce din nou, dar raţiunea îi spunea că n-ar fi un pas înţelept. Dar o ungea pe inimă să ştie că încă nu îi

trecuse vremea, că *mai putea,* dacă ar fi vrut. Acum, probabil că *nu va mai putea…*

Mai întâi o cuprinde tristețea.

Matthes s-ar simți ușurat.

Iar cu Maljutka Malysch, oricum nu ar fi putut să facă un copil.

În noaptea asta îl visează pe Puțin. Puțin ca Djed Moros, varianta rusească a lui Moș Crăciun, cu barbă albă și cu o haină de blană de un gri precum al gheții, cu irizații albăstrii. Lângă el, nepoata sa, Snegurotşka, fata născută din zăpadă. Djed Moros Puțin se dă jos din troica lui și împarte cadouri. Matthes primește unul, apoi și fetele, băieții, vecinii. Totul trebuie că se petrece în casa din strada Arber. Când vrea să-și ia cadoul de la Puțin, se interpune Snegurotşka, afișând un zâmbet pe cât de prietenesc în aparență, pe atât de dominator în fapt. Snegurotşka arată deodată îmbătrânită, pe când stă în fața ei, Snegurotşka are un început de barbă și pe față semne de rozacee, o gură cu un ruj pe jumătate dus și sprâncene colorate. Părul i se albește tot mai mult, și când îi face lui Helene semn cu degetul să se apropie, degetul ăla îi pare cam lung și cu pete de bătrânețe pe el. Helene știe, chiar și în vis, de cine își amintește. Ar vrea să se trezească, dar visul nu se lasă atât de ușor alungat. Dimpotrivă, Snegurotşka e în plină vervă și începe, încet, să se dezbrace ca o stripteuză. Când termină, stă în fața ochilor ei cu un pulover de angora roșu, altminteri însă, perfect goală. I-a dispărut zâmbetul larg, arată acum obosită și întristată. Poate că își dă seama că a sosit momentul să își ia rămas-

bun.

Helene se trezeşte?

Pentru multă vreme nu ştie dacă mai visează sau dacă chiar este trează.

Aude un zumzăit în urechi.

Înainte i se întâmpla asta mamei ei. De fiecare dată spunea că *cineva vorbeşte despre mine,* îşi băga degetele arătătoare în urechi şi le mişca de colo-colo. Vorbeşte cineva despre ea acum? Cu cât îşi închipuie mai mult că cineva vorbeşte despre ea, cu atât mai clar o vede pe Maljutka Malysch.

Cu cine vorbeşte?

Nu, asta nu se poate întâmpla acum. Sigur mai doarme. Se afundă mai tare în pernă, îşi trage pătura nu numai peste urechile care îi zăngănesc, dar şi peste ochi.

Imaginea însă îi rămâne. Maljutka Malysch vorbeşte cu Vladimir Vladimirovici Puţin, şi asta în rusa ei impecabilă. Să vorbească atât de bine, încât Helene să nu înțeleagă ce vorbesc? Ar vrea să se apropie de ei, să prindă ceva din ce îşi spun. Acum poate distinge că Maljutka poartă barbă şi este tunsă foarte scurt, că nu se vede nici urmă de sâni sub cămaşă şi că are o cravată parcă prea strâns legată, care face să îi dănțuie mărul lui Adam, şi, deodată, recunoaşte ceea ce vede acum în minte: Maljutka i-a povestit toate astea, niciun sigiliu al tăcerii nu a plumbuit această poveste, care, oricum, nu o privea pe ea, ci era despre un bărbat cu acelaşi nume de familie, dar cu un alt prenume. Spre sfârşitul stagiului de cercetare la Dresda, corul din care făcea el parte a plănuit o călătorie în Vest. Viktor Malysch a trecut printr-o perioadă tensionată din această cauza, insa nu s-a hotărât, serios, sa

părăsească Germania de Est şi să rămână dincolo. Într-o zi, să fi fost cu vreo şase sau opt săptămâni înainte de presupusa călătorie a corului, s-a aşezat lângă el la cantină un bărbat între două vârste, care, după cum a crezut la început, l-a stropit din greşeală cu sos pe când mâncau. (*A, iertaţi-mă, vă rog, nu e atât de rău, se curăţă foarte uşor, mi s-a mai întâmplat…!*) Au intrat în vorbă, individul s-a prezentat ca fiind un pasionat cercetător al muzicii folclorice, care ar avea o arhivă impresionantă de înregistrări audio. Cu magnetofonul lui Tesla-B4 ar fi imprimat în anii şaizeci cam tot ce merita şi ce era de valoare din punct de vedere folcloristic, ba şi estetic. I-a zis că s-ar fi perindat şi ar fi lucrat prin tot soiul de regiuni, de la Erzgebirge până în Harz, pe urmă la mare, în nord, dar şi în Caucaz, în pustă sau în Masovia. L-a invitat pe Viktor să se uite la documentaţia pe care a strâns-o şi, mai ales, să asculte imprimările pe care le-a făcut. Înainte de asta însă, ar putea să iasă să mănânce ceva împreuna, nu: l-a spus ca vrea sa se revanşeze pentru incidentul dinainte, care l-a lăsat pe Viktor plin de pete pe haine, şi că se vadă într-o seară, săptămâna următoare într-un restaurant din Piaţa Unificării. Viktor avea de făcut una-alta pentru băieţii lui. Acum şi-a dat seama, că, în fond, îşi petrecea fiecare seară împreună cu ei şi că se bucura toată dimineaţa că o să se ducă să îi ia de la creşă după-masa. Soţia lui lucra adesea în schimbul al doilea, era asistentă medicală, iar când se întâmpla să fie în schimbul unu sau trei, folosea timpul în care Viktor era acasă pentru a dormi. S-au văzut rar în ultima vreme, soţia lui lucra adesea şi în weekenduri. În săptămâna viitoare, ea urma să lucreze

din nou în schimbul al doilea, va putea vara ei să îi sară în ajutor? Nu a mai rugat-o de multă vreme, a trebuit să se gândească pentru un moment cum o chema de fapt. O vedea în faţa ochilor, cu ochii ei verzi-gri, cu părul foarte blond, dar numele nu i-a venit decât după ce l-a căutat şi tot căutat. Jakobine, da, aşa o chema. Un nume frumos. Ar fi vrut să îl numească pe unul dintre fii lui Jakob, însă soţia sa le-a dat numele de Tim şi Tom, nume cu care nu s-a putut împăca decât după ce s-a uitat la feţele lor în prima zi de nenumărate ori. Ar fi putut să se opună, însă soţia sa le-a decretat imediat după naştere cu atâta hotărâre, încât ar fi părut că are ceva cu ea, că vrea să-i aducă un afront, pe care, pentru liniştea lui, l-a ocolit. Lucru care îl mai râcâie şi azi. Jakobine s-a bucurat foarte mult că s-a gândit la ea, evident că a acceptat, iar Viktor s-a dus în seara aceea la crâşmă. La o masă aflată într-un colţ l-a văzut pe cel care îl invitase. Se adunase deja o mână de bărbaţi plini de viaţă şi – se vorbea ruseşte. Unul dintre ei, un individ slab, cu o faţă mai curând prelungă, îi spuse doar Wolodja când i s-a prezentat lui Viktor, era parcă mai tăcut decât ceilalţi, însă Viktor învăţase să fie atent tocmai la astfel de lucruri şi simţea cum acest om îl observa cu atenţie. Wolodja i-a spus, când l-a întrebat, că este student, când a urmat întrebarea următoare, ce studiază, a răspuns evaziv că e ceva legat de construcţia de maşini şi, în acelaşi timp, şi de filosofie, Viktor a crezut că nu a auzit bine, voia să mai întrebe odată, când Wolodja a trântit deodată o sticlă de votcă pe masă. Invitându-i pe toţi să bea. Astăzi se sărbătoreşte în Uniunea Sovietică *Ziua Metalurgului,* a spus el. (Helene a verificat când a picat

sărbătoarea aceasta în anul precedent, îşi aminteşte: era a treia, duminică din iulie.) Viktor a ezitat, odată ce începea, a spus el, nu se mai putea opri. Şi, de fapt, fusese invitat de unul dintre cei prezenţi la masă, nu prea înțelegea cum a ajuns în cercul acesta de ruşi. De fapt, nu erau nici pe departe toţi ruşi, însă vorbeau rusa cel puţin la fel de bine ca Viktor. Trebuia să candideze la Olimpiada Internaţională de Rusă când era în clasa a unsprezecea, o vreme a şi mers la întâlnirile organizate la centru pentru cei mai buni candidaţi olimpici. S-a decis că nu are nevoie de discipline precum chimia sau fizica, în schimb, i s-a stabilit un program intensiv de rusă, pe care trebuia să îl urmeze individual împreună cu profesoara sa. A refuzat lucrul ăsta. Iubea fizica şi, chiar dacă, în mod ciudat, nu se gândise să o studieze mai departe, la facultate, ținea la ea mult mai mult decât la învăţarea limbii ruse. Nimeni nu l-a înţeles, a fost supus la tot soiul de pedepse, de cum s-a întors în vechea lui şcoală…

Oricum, vorbea destul de bine ruseşte ca să poată să îl întrebe pe Wolodja ba una, ba alta, lucru care însă a început să-l irite pe acesta din urmă. S-a dus la toaletă şi, când s-a întors, s-a aşezat pe un scaun care se afla pe partea cealaltă a mesei, în fața lui Viktor, era greu să schimbi o vorbă cu el peste masa aceea mare. Viktor şi-a amintit de mâncarea care îi fusese promisă şi s-a hotărât să şi-o comande de unul singur, pentru că îi era foame şi nu socotise că va fi lăsat să stea aşa, nemâncat, atâta vreme. Ce a mâncat? Un cârnat prăjit, îşi aminteşte Helene, cu ceapă, varză acră şi terci de cartofi. Terciul l-a dat gata pe Wolodja, căruia i s-a părut atât de scârbos, încât s-a ținut de nas o vreme bună, să nu îl mai

miroasă. Avea treizeci şi trei de ani. Dacă în seara aceea i-ar fi spus cineva că va ajunge într-o bună zi preşedintele Rusiei, s-ar fi făcut linişte la masă pentru un moment, pentru un moment lung, după care ar fi izbucnit râsete behăite, iar cel care ar fi spus gluma asta atât de reuşită ar fi fost bătut pe umăr în semn de apreciere pentru umorul său.

Viktor nu însemna nimic pentru Puţin. Iar Viktor nu avea idee că a vorbit cu Puţin şi ce va fi voit de la el. Se tot întreba, doar, cum de a ajuns să se afle într-un asemenea anturaj. Când „folcloristul" a plecat fără să plătească nota şi fără să fi spus măcar o vorbă despre cântecele pe care le-ar fi imprimat până acum, lui Viktor au început să îi mijească în minte bănuieli că putea fi vorba, de fapt, de niscai servicii secrete, i-a spus Viola. Dar a uitat de asta repede, pe vremea aceea nu puteai să nu te tot gândeşti la serviciile secrete, devenise o obişnuinţă pe care o aveau toţi în sânge. Viola şi-a dat seama că a vorbit cu Puţin de abia după paisprezece ani, când l-a văzut la televizor. Rămăsese, în buna măsură, acelaşi peste am…

Deodată, pentru Helene nu mai este deloc clar ce are de a face Viola cu Viktor.

Există vreo legătură între ei?

Închide din nou ochii şi vede cum mărul lui Adam urcă şi coboară pe sub cravata care părea să fie legată prea strâns.

Simte, în adâncul ei, că ştie despre ce este vorba, dar nu îşi poate explica ce simte.

Este mai târziu acum şi se simte deodată cuprinsă de uimire, de tot ceea ce scoate la iveală memoria ei. Chiar ştie

atâtea lucruri despre Viola? Matthes nu i-a vorbit niciodată atât de amănunţit despre perioada când mergea la şcoală, ba, dimpotrivă, era sărac la vorbă când povestea despre trecut. În afară de istorisirea pe care o tot repeta despre el ca elev în clasa a treia, care strânsese în carnetul lui *cinci atenţionări şi trei laude pentru străduinţă remarcabilă,* chestie pe care o etala de fiecare dată ca pe o formă de alibi dacă era întrebat cumva despre vremea pe care a petrecut-o ca elev la şcoală. Ea o cunoştea pe Viola abia de un an, pe Matthes de douăzeci şi şase… Dar sentimentul de încredere pe care îl avea faţă de Matthes nu l-a regăsit şi în relaţia ei mai nouă cu Maljutka Malysch. Încă ceva ce nu prea poate să priceapă: încrederea în cineva, sentimentul de a te simţi aproape de acel cineva pare să nu depindă de câte ştii despre acea persoană.

Parcă pentru a-i dovedi că are într-adevăr dreptate, Matthes se năpusteşte cu coloana lui vertebrală peste a ei, îi simte toate oasele cum coboară şi iar se urcă şi, deşi în gândurile ei, stau întinşi unul lângă altul cu spatele, poate să-i vadă faţa strâmbându-se de plăcere şi braţele, cu care se sprijină pe coapsele ei.

Hai, să ne punem pe roate, da?! Nu se mai poate aşa! Doar nu o să somnoliţi acolo într-una, când e musai să mergeţi la terapie. De trei ori nu v-aţi dus la psihologă! Chiar aşa, nimic?

Nu, nu vrea.

Şi nu are chef să discute cu asistenta. În loc să pălăvrăgească, se uită la programul ei: într-adevăr, este programată la psihologă acum. Oftează şi se ridică din pat.

Când ajunge liftul jos, uşa de la cantină tocmai se deschidea şi a putut să arunce o privire în afară, prin geamurile cantinei. Nu, nu poate să meargă la secția de psihologie.

Afară este învăluită de aer proaspăt şi de soare, care mai de care mai generos cu ea, nu are nevoie de niciun şal sau de vreo jachetă mai groasă.

De ce refuză să se ducă la psihologă? Simte că nu o tratează cum trebuie. Îi întreabă pe oameni ce profesie au, care le-a fost viaţa înainte să ajungă aici? Nu. N-are habar de faptul că Helene a lucrat, ea însăşi, ca psihologă timp de un deceniu. Comunicarea doctoriței cu Helene lasă mult de dorit, simte ea. Dar nu crede că trebuie să vorbească cuiva despre asta. Dacă cealaltă parte nu este interesată de pacient, lucrul acesta nu face decât să arunce o lumină proastă asupra tratamentului superficial pe care îl practică psihologa aceea. Trebuie să porți o discuție anamnestică, crede ea, orice ai crede sau ai ştii despre un pacient. Până în ziua de astăzi, această discuție nu â avut loc şi nu se întrevede vreo şansă să se petreacă nici de acum încolo. Aşa că să mă pupe undeva, îşi zice Helene, iar dacă va fi întrebată, va spune lucrurile astea şi în mod oficial. Gata.

Acum, aer curat. S-a făcut din nou atât de cald, încât şi-ar scoate pantofii şi ciorapii şi ar lua-o în picioarele goale pe drumuri şi pe pajişti, hăt, cât mai departe. La început se aventurează pe serpentinele care duc spre pădure şi iar îl vede: pe bărbatul care se ajuta cu cârja, care îşi învârte piciorul cana merge. Crede că l-a mai văzut cândva înainte. Se apropie cu paşi destul de repezi, probabil că vrea şi el să

ajungă jos, pe mal. Când este în apropierea lui Helene, ea îşi face curaj şi îl roagă: nu ar vrea să meargă împreună cu ea şi poate, dacă e nevoie, să o mai sprijine niţel? El îi surâde cu bunăvoinţă. Dă din cap că da. O apucă vânjos de braţ, cât să îi sară inima din piept, dar pe urmă se simte în siguranţă, poate să coboare liniştită drumul împreună cu el. Tac. El pare să se simtă bine tot timpul, ei genul acesta de tăcere îi displace. Îşi dă seama că sentimentul ăsta nu-şi are locul acum, pentru că bărbatul este extrem de drăguţ şi arată atât de senin. Chiar nu trebuie să spună ceva. De altfel, nici nu îi vine ceva în minte. Se hotărăşte să fie împăcată cu lucrurile aşa cum sunt, încearcă să îşi compună o figură veselă şi molcomă totodată. Nu, nu îi iese! I se pare că ar avea ceva de genul unei cleme care îi ţine zâmbetul între obraji. Îşi destinde muşchii. Probabil că arată *mofluză,* cum îi spusese cândva mama ei. *Tot timpul ai o mutră mofluză, nu poţi să arăţi şi mai altfel?* Nu. Nici acum nu a ajuns să poată.

Peter, spune bărbatul deodată.

Preißler, spune Helene.

Da, da! Este Peter Preißler, un coleg al lui Matthes, pe care l-a întâlnit cu ani în urmă în tramvai, şi, după aceea, la o întâlnire a absolvenţilor de clasă! *Da, Preißler,* repetă el fără vreo urmă de emoţie. Nu se miră de faptul că Helene îşi aminteşte de numele lui. Fapt care pe ea o uimeşte însă într-atât, încât, pentru un moment, nu e atentă la piciorul ei drept şi se împiedică. El o sprijină şi o ridică. Nu e rău cu el, îşi spune ea şi zâmbeşte larg, fără să vrea. Odată ajunşi la lac, el se întoarce pe drum înapoi, fără să o salute, fără să spună vreun cuvânt, având aceeaşi faţă profund prietenoasă ca şi

atunci când coborau. Ea ar vrea să facă în aşa fel încât să îl ţină lângă ea, îi e frică să trebuiască să urce înapoi de una singură, dar renunţă în cele din urmă. În schimb, începe să se uite de jur împrejur. În locul unde se face de obicei focul este nişte cenuşă care s-a stins de curând. Să vină oare pacienţi de la clinică să mai facă un foc şi să stea în jurul lui? Se aşază, se uită cum înoată gâştele şi lişiţele, mai de departe se apropie şi două lebede.

Starea de conştienţă a lui Preißler o pune pe gânduri. De fapt, de ce suferă? Pare să fie fixat doar pe sine. Este evident că o duce bine, mai întâi este Peter, doar după aceea şi Preißler, asta dacă îl faci să o spună, dar chestia asta cu numele de familie nu pare să aibă vreo importanţă pentru el. Nu vorbeşte, dar şi ea vorbeşte la fel de puţin. Ea are o mutră mofluză, iar el pare vesel şi fără de griji. Numai că ea nu este, de fapt, mofluză. Să nu fie nici el, de fapt, vesel şi fără de griji? Aşa cum altcineva se poate înşela uitându-se la expresia feţei ei, îşi spune că tot aşa se poate înşela şi ea uitându-se la a lui. Nu pare să fi suferit vreun accident sau să fie rănit şi nici operat de curând. Când l-a văzut prima şi, apoi, a doua dată, nu mergea în cârjă, pe atunci avea un mers sprinţar, parcă umbla pe arcuri. Era plin de vervă, la întâlnirea absolvenţilor clasei a spus bancuri unul după altul, ca pe bandă rulantă. Ba chiar încă îşi mai aduce aminte de unul dintre ele, mutra ei mofluză se luminează. Fusese atât de volubil şi umplea în aşa măsură întreaga încăpere cu avalanşa lui de vorbe care o luau ba hăis, ba cea, încât a ajuns până acolo încât să îl roage pe Matthes să se aşeze în altă parte, mai departe de Peter. Matthes s-a ridicat încântat

de sfatul ei şi s-a dus trei mese mai încolo, la Claudia, o prietenă – sau prietena lui – din şcoală, urmat fiind de Helene. Acolo au dat de nişte oameni foarte drăguţi, în mijlocul cărora s-au simţit excelent, iar în ceea ce o priveşte pe Claudia, nu îi vin în minte decât vorbe precum *încântătoare* şi *minunată.* Vocea bubuitoare de bas a lui Peter Preißler se auzea acum mai domolit, din pricina distanţei, ajunsese aproape la un nivel de decenţă. *Peter,* i-a spus el cu o voce stinsă şi piţigăiată…

Helene trebuie neapărat să-i povestească lui Matthes despre el.

În timp ce stă jos, soarele trece peste ea şi ia după el umbra, ducând-o undeva, dincolo de pădure. În curând o să se întunece.

Însă, înainte de asta, Helene trebuie să se întoarcă sus. Încet-încet, pas cu pas, prinde tot mai mult curaj şi se simte tot mai sigură pe sine. Când intră pe ultima bucată a drumului, se aprind luminile înşirate în cale.

Ia te uită, nu le mai observase până acum.

Pentru că până acum nu se uita decât în jos, la drum…

De patru ori încearcă să explice de ce nu o interesează un ajutor psihologic. De patru ori nu poate să treacă de începutul de frază, i se împleticeşte limba în gură, se înroşeşte la faţă, se opinteşte şi, pe urmă, se opreşte. Doctoriţa vrea să îi dea un creion, dar îşi aduce aminte de faptul că Helene este dreptace, iar dreapta ei… Helene profită de acest moment de descumpănire al doctoriţei şi îşi ia laptopul ca ajutor. Este pornit, pentru că a căutat înainte

prin e-mailurile ei mai vechi, încercând să îşi reconstruiască vremurile pierdute. Scrie, într-o germană remarcabilă, ceea ce înţelege ea prin ajutor psihologic şi de ce nu se poate aştepta la aşa ceva de la psihologa de aici, din clinică. A pierdut destul timp cu ea, până să îşi dea seama de lipsa ei de competenţă a acesteia. Doctoriţa pare să considere explicaţiile astea ca fiind doar o vorbărie infatuată, face un gest din mână de apărare necontrolată, prin care semnalizează că le ignoră. Asistenta însă o înţelege foarte bine pe Helene şi încearcă să reia subiectul. Mai bine nu ar fi făcut-o. Doctorilor nu le place defel când cineva, care le este, pe linie ierarhică, mult inferior, încearcă să le indice, chiar şi pe ocolite, ce ar trebui să facă, îşi zice Helene. Oftează, apoi spune cu voce apăsată şi pronunţând cuvintele încet şi cât mai clar, ca să se înţeleagă, că nu este de acord cu modul în care se practică psihologia aici în clinică. Doctoriţa pare să vrea să o certe, mormăie ceva de genul „e aici de multă vreme”, dar apoi se lasă bătută. Helene se bucură că a reuşit să se ţină tare. Şi de programul de relaxare musculară progresivă.

Sunt zece într-o încăpere mică şi liniştită, aflată undeva mai la o parte, cadrul ei stă sprijinit de perete. Helene a reuşit să se mişte, ţinându-se de spetează unui scaun şi, apoi, de al următorului, şi aşa mai departe, până când a ajuns la unul liber, şi asta fără să cadă. Asistenta, care are aici funcţia de terapeută, nu face decât să introducă o casetă într-o fantă, dar pentru Helene, care stăpâneşte tehnica trainingului autogen şi care a practicat înainte relaxarea musculară, ceea ce se face acum cu ei nu este decât o reluare a poveştii

fraţilor Grimm *Frau Holle,* cu pajiştea bogată, cu merii în pârg şi cu cuptorul de pâine. Ajunge acolo de îndată ce se lasă să cadă. Nu chiar în fântână, cum zice povestea, dar oricum mult sub crustele momentului, care rămâne scorojit în urmă, în timp ce ea, acolo jos, unde, după logica lucrurilor, ar trebui să fie totul întunecat şi insuportabil, se desfată, cu ochii închişi, în lumină şi căldură. O face cu imensă plăcere. Se dă jos de pe şaua poveştii. Se odihneşte. Braţele-i sunt grele, picioarele molâi. Nicio diferenţă între partea ei sănătoasă şi cea suferindă. Se bucură enorm de senzaţia asta, până în adâncul subconştientului ei, iar când vine momentul să iasă din nou la suprafaţă, o face cu multă energie şi dintr-o bucată, cum îi stă în fire, deşi se simţise atât de bine, că nu ar fi vrut să se termine vreodată.

Nici azi.

Azi Matthes va veni din nou. Este hotărâtă să îl roage să nu o viziteze decât din două în două zile. Ea s-ar simţi mai bine, iar pentru el ar fi, cu siguranţă, o modalitate de a scăpa din caruselul în care fuge şi fuge ca un hamster, ea nici nu poate să-şi închipuie cum arată acum zilele lui, în care, după slujbă mai merge ore întregi cu tramvaiul şi cu autobuzul, numai pentru a veni la ea. Până când va ajunge aici, ea stă şi îl aşteaptă. Apoi, odată ajuns, pluteşte între ei, mare şi liniştitor, nespusul, de care ea este foarte conştientă, fără să îl poată defini clar în cuvinte. Oare simte şi el asta? Nu ştie, nu ştie nici dacă această stare nu este cumva cu atât mai liniştitoare.

În minte spală geamuri. Umblă în casa ei din strada Arber

din cameră în cameră cu găleata albastră în mână, deschide ferestrele, le spală cu apă caldă şi oțet, mai întâi pe dinafară, apoi pe dinăuntru. După care le şterge cu nişte scutece vechi. Iar o apucă râsul, când îşi dă seama că îşi aminteşte ce mâncaseră copiii ei. Poate să zică cu precizie care pată de pe scutece corespunde cărui terci pe care li l-a dat, dar s-au mai adăugat pete şi de la vreo boală prin care au trecut cu bine. Bruno a avut odată o diaree de zile mari şi nu a avut voie să mănânce decât morcovi – scutecele din zilele acelea au stat dovadă ani în şir.

De ce spală în minte geamuri? Speră să vadă o perspectivă clară, care îi lipseşte atât de mult în acest moment? Prin ferestrele casei nu poate să vadă în depărtare. În față, casa care se află dinaintea lor, iar pe spate un zid, care desparte terenul lor de al altora. Într-o parte, pe unde se intră, are o fereastră mare cât o uşă, care dă spre terenul vecinilor şi spre drumul care duce la casa ei, iar în partea cealaltă este terasa cu pergolă, cu vița de vie care creşte nebuneşte şi dă un vin cu gust atât de bun, că îi vine pe loc apă în gură, cum se spune, deşi nu de apă e vorba. (Matthes i-a adus ieri din vinul ăsta, a mai rămas un deget sau două, pe care le înghite cât ai zice peşte, chit că nici de peşte nu este vorba.)

Nu, nu de privelişte îi este dor. Probabil că, de fapt, este un fel de test la care se supune singură: dacă poate să îşi imagineze că s-ar putea întoarce la vechile ei treburi… Până acum s-a plimbat în gând prin casa ei ba în sus, ba în jos, dar nu a făcut decât să îşi recucerească pe rând camerele, mobila, cărțile, covoarele, fotografiile. Astăzi spală geamurile – ăsta este, deduce ea, începutul întoarcerii acasă. Şi mai are un

gând: se va concentra de acum încolo pe fizioterapie şi va număra fiecare zi în care nu mai are nevoie de cadru.

În timpul săptămânilor trecute s-a acomodat, încet, dar sigur, la viaţa în scaunul cu rotile, iar acum a fost convinsă, într-o clipită, de o sculă pe roţi atât de simplă, încât îi permite să facă mult mai multe. Poate că va fi în stare să umble din nou, poate nu tot atât de repede ca înainte, dar totuşi cândva. O cuprinde un soi de euforie, care o face să se aşeze lătăreaţă în scaunul de la fereastră, de parcă ar sta pe un tron, tocmai când intră Matthes.

Matthes arată schimbat astăzi faţă de ziua de ieri. Nu şi-a mai legat la spate părul lui lung, nici nu s-a mai spălat pe cap, dar nu asta o nelinişteşte. Matthes arată nesigur pe el. Parcă fără apărare. Trebuie să i se fi întâmplat ceva, ba chiar mai mult, ca să ajungă să aibă figura asta. O cunoaşte şi ştie prin cât de mult trebuie să fi trecut Matthes ca să arate aşa. Se îndreaptă spre ea, ea se ridică. El o strânge în braţe, puţin prea tare, apoi face doi paşi înapoi, ca să despacheteze florile pe care le adusese. Nu este un buchet de flori de câmp, de altfel trebuie să le fi şi trecut vremea. Sunt trei gerbere. Flori despre care ea a zis, acum douăzeci de ani, că îi sunt cele mai dragi. Asta se petrecea într-o vreme în care să oferi nişte fire de flori era un lux. Nu s-ar mai gândi astăzi să considere gerbera ca fiind floarea ei preferată, dar nu ştie dacă acest lucru se datorează faptului că acum, la fiecare colţ de stradă, poate cumpăra nişte flori minunate doar pe câţiva bănuţi. Sau să fie vorba de vârsta ei, care o face să aibă alte preferinţe? Clopoţei, de exemplu. Dar, cel mai bine, culeşi de Matthes şi prinşi într-un buchet împreună cu maci. În

tradiţia ikebana, gerbera simbolizează tristeţea. Nu prea ştie ce semnificaţie au clopoţeii.

Matthes se bâţâie de pe un picior pe celălalt.

E moartă, zice el.

V
REFLEXE

Helene se trezeşte. O doare gura. Îşi simte limba umflată. A venit Billy. Îi surâde în felul lui atât de cuceritor. Helene ar vrea să se ridice din pat, se uită în jur şi vede: picătura care i se scurge în braţ, grilajul din faţa patului. Încearcă să îşi amintească, dar nu poate prinde decât nişte secvenţe hăcuite. Trebuie să fie de ceva ani! Cel puţin aşa i se pare… Nu a mai fost aici? încăperea asta mare, în care mai sunt încă patru paturi? Ce se întâmplă? Se simte ameţită, strivită. Îşi simte picioarele de parcă ar fi avut nişte cârcei care durau la nesfârşit. O dor şi coastele. Vrea să spună ceva, dar simte că are o limbă imensă în gură, ca o cârpă voluminoasă şi lipsită de putere, pe care nu reuşeşte să o stoarcă. Trece să o vadă una dintre asistente, îi spune ce e de mâncare la prânz: paste cu sos de brânză. Dar ea nu vrea să mănânce nimic! Billy încearcă să o calmeze. De ce se află ea aici? Se uită, aproape disperată, în frumoşii ochi albaştri ai fiului ei. Vine asistenta. Cu o tavă. Ia o lingură plină cu paste, de-alea învârtejite ca un sfredel, le plimbă prin sos şi i-o ţine lui Helene în dreptul gurii. Dar Helene nu vrea. *Acum deschidem gura!* se aude vocea milităroasă a asistentei, la îndemnul căreia Helene este atât de stupefiată, încât o deschide automat. Lingura a fost

deja băgată, însă o subită stare de gâtuială o face să scuipe toţi tăieţeii, unul după altul. Asistenta are o figură acră. Billy se îmbăţoşează şi o pune la punct. Nu se poate să se poarte aşa cu pacienţii, fără să ţină cont de ce vor! îi mai spune că era evident faptul că mama lui nu voia să mănânce acum! Şi îi mai spune şi altele de genul ăsta, pe acelaşi ton pus pe harţă.

Sentimentul că se îneacă îi trece, este înlocuit de unul de mândrie.

I-a zis-o, îşi spune ea triumfând.

Asistenta scoate tot soiul de sunete, parcă ar fi o locomotivă de-aia veche, cu aburi, care pufăie.

Poate să îmi explice cineva ce caut aici? Nu e în stare să pună întrebarea asta, e mai rău decât după ce şi-a pierdut graiul în urma operaţiei! se gândeşte ea. Atunci, când voia să vorbească, de cele mai multe ori nu îşi găsea nici măcar cuvintele, acum le are la îndemână, dar niciunul dintre ele nu îi poate ieşi din gură! Şi, pe deasupra, se simte de parcă ar fi prinsă în mijlocul unui aspic imens, care o apasă din toate părţile. Nu poate să îşi mişte mâinile şi picioarele decât făcând un efort disperat pentru a contracara presiunea aceea şi nu vede ochii albaştri ai lui Billy decât ca prin ceaţă.

Ai avut o criză de epilepsie, îi spune el. MP au spus că a fost una gravă, îngrijorătoare, că lucrurile ar fi putut să nu se sfârşească deloc bine. Dar eu cred în tine, nu mi-a fost deloc frică, eram sigur că o să reuşeşti.

O zi mai târziu se întoarce (e drept, într-o stare de conştienţă cam năclăită) la Heidemühlen. Bill i-a povestit

cum s-au petrecut lucrurile, dar ea stă de atunci întinsă ca într-un pat al lui Procust, ceea ce nu îi place deloc. Îndopată de medici cu Valproat cât cuprinde, nu poate gândi decât încet-încetinel. Încearcă, în timp ce este transportată în altă parte, să îşi facă, cât de cât, o imagine de ansamblu despre ceea ce se întâmplă cu ea: alaltăieri a vizitat-o Matthes, iar când era cu ea, a fost cuprinsă de un status epilepticus, care ar fi putut să îi fie fatal. A fost dusă – Matthes a insistat cu tărie să stea alături de ea şi nu s-a lăsat dat la o parte – mai întâi în actualul spital evanghelic din Henrichshorst, unde lucrase acum aproape douăzeci de ani. Medicii de acolo au încercat să combată crizele ei epileptice cu o injecţie de Faustan, dar fără succes. Matthes a cerut atunci să fie dusă cu maşina, în aceeaşi noapte, la spitalul de urgenţă din Berlin. Aici nu numai că aveau întregul dosar al operaţiilor prin care trecuse, dar medicii puteau, în plus, să îşi amintească foarte bine de cazul ei şi aveau la îndemână un spectru mai larg de posibilităţi de a o diagnostica. Lui Matthes i se făcuse teamă să nu i se fi rupt din nou un anevrism, dar dacă s-ar fi întâmplat aşa, evenimentul ar fi fost urmat de sângerări, or acest lucru nu s-a întâmplat. La Berlin, Matthes nu s-a îndepărtat nici măcar cu un pas de lângă ea. Medicii se deciseseră să îi dea Valproat, pentru a-i ameliora starea actuală şi a preveni alte crize, care ar putea avea loc în viitor. Le părea rău că, din pricina pacemakerului ei, nu îi puteau face o tomografie de rezonanţă magnetică, a trebuit să recurgă la tomografia computerizată. Din fericire, Helene nu a arătat semne ale unei noi rupturi, aşa că a fost internată în secţia de neurologie, care se afla cu un etaj mai

jos de *stroke unit.* De aceea s-a simţit, de cum s-a trezit, oarecum pe un teren cunoscut – nu era doar o senzaţie de *déjà vu!* Billy a reuşit, cu greu, să îl sune pe Matthes: fiind îngrijorat că nu se întorsese încă acasă, a sunat la Heidemühlen, ca să afle de la cei de acolo că fusese mutată la Henrichshorst. Neliniştit, a sunat în plină noapte la Henrichshorst, tocmai când ea era dusă la Berlin. Aşa că a venit la spitalul de urgenţă să îl înlocuiască pe Matthes de lângă patul mamei lui, asta măcar până când ea se va trezi. Matthes l-a îmbrăţişat (ceea ce, până de curând, ar fi fost inimaginabil, pentru că distanţa care exista între fiii ei şi el s-a mărit peste ani, în loc să se diminueze,

Bill i-a reproşat lucrul ăsta cu multă emoţie în voce), după care a plecat acasă, dărâmat de oboseală. Mai târziu, ea şi-a trimis şi fiul acasă, se simţea făcută zob, nu se mai putea gândi decât la faptul că vrea să doarmă cât mai repede. Însă nici nu apucase să aţipească bine, că a apărut în jurul ei o echipă întreagă. Impozantă. Era condusă de un doctor cu nişte ochelari care îi atârnau pe nas şi căruia doi dintre dinţii de sus, din faţă, i-o luau cam tare înainte. Doctorul ăsta i-a tot fluturat în faţă o hârtie, pe care ea ar trebui să o semneze. În hârtia aia scria că, pentru o perioadă indefinită, nu va mai conduce maşina, că nu are voie să facă baie în ape publice şi că trebuie să se aţină de la orice activităţi riscante, cum ar fi alpinismul. În starea în care era, oricum, toate astea nici nu intrau în discuţie! A gesticulat că, acum, îi vine greu să vorbească. Că e ameţită. Că nu este în stare să semneze ceva. Nici nu voia să o facă, atâta vreme cât nu era cu mintea limpede, dar, desigur, asta nu le-a spus-o, şi, oricum, nu ar fi

putut să o facă. Simţea că doctorul ăla, ca şi asistenta din tura de amiază care venise cu el, s-au cam supărat, dar chestia asta nu o prea interesa, ba chiar nu o interesa deloc, voia, foarte mult, să îşi asigure un sistem al ei, propriu, de securitate. Cine ştie când i se va mai întâmpla ceva… dar se străduia să nu se gândească la posibilitatea asta.

I s-au dat pilule, pe care ar trebui să le ia de acum încolo nu se ştie până când. NU, chestia asta nu îi sună bine deloc… Caută în punguța pe care a primit-o, le găseşte. *Ergenyl chrono,* aşa stă scris pe cutie. Citeşte că doza trebuie mărită treptat, asta timp de patru până la şase săptămâni. Cum i s-a dat însă deja Valproat, i-a explicat medicul, s-a trecut de la bun început la o doză de durată, înjumătățită față de cea pe care ar fi luat-o inițial. Nu prea pricepe despre ce este vorba, a ascultat ce i s-a spus la fel cum ar fi făcut-o dacă i s-ar fi povestit despre descoperirea unor noi comete aflate pe undeva în afara sistemului nostru solar, oricum, nu are ce face, cel mult să lase lucrurile aşa cum sunt şi să aştepte să vadă ce o mai fi mai departe. Oftează din nou cu voce tare şi acum îi curge din nou, după multă vreme, o ditai parâmă de salivă din gură. Parcă a ajuns să îşi controleze mai bine limba. În timpul crizelor pe care le-a avut şi-a muşcat-o rău de tot, o mai doare şi acum. Are impresia că toată fața îi este umflată, are o pată maronie pe frunte, poate o fi şi căzut, încearcă să vadă ce scrie pe formularul ei de pacient. Desluşeşte ceva, parcă *speech arrest* şi *pareză Todd postictală* pe dreapta. Chestia asta ultimă i se pare o tâmpenie, pentru că, oricum, jumătatea dreaptă a corpului ei este paralizată dinainte, însă blocarea aia, mai întâi a cuvintelor în capul ei,

i s-a extins apoi în tot corpul. Şocant, da, ăsta e cuvântul. (Şi îl spune: *Şocant!* Asistentul care se afla lângă ea o priveşte fără să o înțeleagă, ea mai că îi zâmbeşte…)

A fost transportată în scaunul cu rotile până la clinică. În ambulanță i s-a pus centura de siguranță pe când stătea în scaunul cu rotile.

Îi este egal.

Dar, deodată, îi vine în minte ce nu îi este egal: moartea Violei, Matthes i-a spus de asta.

Nu o cuprind frisoanele sau tremuratul, nici nu are o nouă criză epileptică. Aproape că se bucură că zace acolo, învelită în aspicul ei, pentru că aşa durerea asta ascuțită pe care începe să o simtă tot mai tare devine, totuşi, aproape suportabilă.

O scot afară, o aşază într-un alt scaun cu rotile, de data asta unul al clinicii unde au adus-o. Este întrebată cum se simte, se uită la ea. Cu milă? Nu suportă mila, îşi schimonoseşte fața până când aceasta ajunge un fel de emblemă a frondei.

Numai că: plânge.

Este împinsă cu scaunul cel nou până la ascensor, apoi dusă sus, în rezerva ei, cineva îi scoate pantofii din picioare, o întinde în pat, o întreabă dacă ar vrea o băutură răcoritoare, un sendviş? nişte cornuri sau poate un suc de fructe, o cafea? ea răspunde de fiecare dată că nu vrea nimic, i se deschide fereastra, i se desface nițel gulerul bluzei, care fusese strâns până sus, i se aşază picioarele aşa încât să stea uşor ridicate, acum vede: s-a adunat apă, picioarele îi sunt

umflate, elefantice, nu i se mai pot vedea gleznele, se gândeşte că poate totuşi un medic…? Se decide să mai aştepte cu chestia asta până la amiază, poate că a trecut deodată prin prea multe, *aţi luat cuminte pilulele? de acum înainte trebuie să le tot luăm, ştiţi asta, nu?* Helene urăşte modul ăsta de a i se vorbi, îi pare rău că nu vrea să se opună, chiar nu vrea, îi este totuna.

Numai că: plânge.

I se aduce o pernă specială, care să îi susţină cât mai bine ceafa, i se pune un prosopel umed pe frunte, o asistentă zice că va veni din douăzeci în douăzeci de minute să vadă cum îi e, altă asistentă zice că de câte ori iese din salonul 264 poate să treacă şi pe aici ca să arunce o privire cum merg lucrurile, şi, de fapt, cum o să mănânce? *Pentru că de abia se poate mişca, tu, e groaznic, mai ştii cât de bine se făcuse mai înainte?* (asta i-a spus cea de-a doua asistentă, ascunzându-şi vorbele cu palma, celei care stătea în stânga ei, dar Helene a auzit-o şi este uimită), *dar o să îşi revină, nu?* spune asistenta, acum cu voce tare către toţi cei de faţă, mai trage şi un zâmbet parcă de cauciuc, arată atât de fals, că o face pe Helene să se simtă groaznic, o ciupeşte aparent afectuos de obraz, după care îşi şterge, pe ascuns, mâna de halatul ei roz.

Nu se schimbă nimic: Helene plânge.

După-masă au adus totuşi un doctor. Helene vede ceva, parcă prin ceaţă. Ce vede, ce este acolo? Vede un bărbat, este Matthes. Pe un altul care îi pune pacheţelul cu medicamente pe burtă, îi aşază braţele de-o parte şi de cealaltă a trupului şi spune, după aceea, că ar fi alergică la *Ergenyl chrono*. Că s-

ar afla foarte aproape de un blocaj renal. Chiar a spus asta sau i s-a părut? Dintr-un buzunar scoate o sticluţă, în ea erau nişte biluţe, face ceva cu ele, nu vede precis ce, pentru că stă cu spatele spre ea. Când termină, îi dă sticluţa lui Matthes, îi spune că în seara asta, în jurul orei 18, să ia prima biluţă, dar, în acelaşi timp, să reducă treptat pilulele de *Ergenyl* în următoarele săptămâni. Scrie pe o bucată de hârtie un program pentru cum să se dozeze medicamentele. Când Matthes se uită la programul acela cu o privire sceptică, medicul îi spune:

Da, e opţiunea Dumneavoastră să se urmeze tratamentul cum credeţi de cuviinţă. Nu, probabil că nu este medic, nu poartă halat, are pantofi obişnuiţi în picioare, nu încălţări cum se poartă în spital. Acum îşi pune o geacă de piele şi, pe cap, o bască, trasă aşa, mai într-o parte. Helene începe să îl recunoască: este terapeutul naturist la care fusese anul trecut cu Mareile, când aceasta începuse să aibă dureri în ambele braţe. Nu îi vine deloc în minte cum îl cheamă, ştia însă cu siguranţă că îşi încheiase studiile medicale, dar că a optat apoi să nu lucreze în sistemul medical de stat, ci doar privat. Matthes trebuie să îl fi rugat să vină să o vadă, cabinetul lui era în Wallersdorf, care nu e deloc departe de Heidemühlen. Helene nu prea ştie ce să creadă despre omul ăsta. Vorbeşte puţin, şi când spune ceva, o face cu o voce plină de siguranţă. Orice contrazicere este exclusă de la bun început. *Dar puteţi să mergeţi.* Felul în care se poartă şi tocmai pentru că este atât de tăcut a făcut-o să îl bănuiască de şarlatanie. Cu toate acestea, Mareile a scăpat de durerile ei din antebraţe, ceea ce a pus-o totuşi pe gânduri pe Helene, poate

că reuşeşte să facă ceva pentru pacienţii lui. Matthes nu s-a băgat, dar l-a acuzat implicit pe medicul naturist de tertipuri oculte, trebuia să fie atentă la remarcile pe care Matthes le făcea din când în când, ca într-o doară. Şi acum l-a târât până aici, la ea? El îi dă mâna fără să schiţeze măcar un zâmbet, după care se duce ţintă spre uşă. "

Ce dracu se întâmplă?

Întrebarea îi iese pe gură învolburată, explodează printre băşicuţe de salivă.

Matthes îi răspunde, tărăgănându-şi cuvintele.

Da, el l-a rugat azi dimineaţă pe doctorul Müller să vină să o vadă la spital. Matthes nu consideră că epilepsia este o boală. Ceea ce s-a întâmplat acum două zile a fost o reacţie previzibilă din partea unui creier care fusese deja vătămat înainte, chiar dacă nu era de aşteptat să o facă atât de grav. Oricum, când i s-a rupt anevrismul a avut sângerări, care, cu siguranţă nu s-au resorbit cu totul. Criza pe care a avut-o era deja facilitată de particulele de fier din sânge, dar declanşarea ei a fost, totuşi, una destul de violentă.

Violentă.

Cuvântul i se învârtejeşte în cap. Aproape că poate să îl urmărească cum umblă prin toate culoarele, cotloanele şi ascunzişurile scoarţei creierului ei. Smulge după el alte cuvinte, spaimă, adânc, hău, greu, luptă, neputinţă, prăpastie, tot numai vorbe de rău. Vrea să le oprească cumva să ajungă până la Maljutka Malytsch, dar sunt deja foarte aproape de ea. Încă una-două învârtituri de titirez şi gata, scot moartea Maljutkăi din sertar. Cu violenţă. Matthes stă de pază, nu se poate trece de el. Maljutka a fost o

dependenţă, care o oprimase violent, punând cu totul stăpânire pe ea. În prăpastia neputinţei nu a trebuit să se gândească la aşa ceva, lupta fusese purtată fără ca ea să ia parte. Cine a învins? Maljutka e moartă. Acum, după ce ochii i s-au uscat de lacrimi şi şi-a revenit cât de cât, are curajul să întrebe.

Întreabă.

Matthes răspunde.

O pojghiţă de ceară începe să crape pe faţa lui odată cu primele vorbe, bucăţele din ea cad la podea. A deschis o scrisoare cu chenar negru, adresat lui Helene. A deschis-o, cum susţine el, din greşeală. Ea îl crede, nu are niciun motiv să nu o facă, cu atât mai mult cu cât numele celor care trimiseseră scrisoarea nu ar fi trebuit să îi spună ceva: fiii Maljutkăi, Tim şi Tom, nu Malysch, i-ar fi trimis ferparul. Când Matthes le-a scris, rugându-i să îi spună despre ce era vorba, ei i-au răspuns că în agenda tatălui lor nu se aflau decât o mână de adrese. Cea a lui Helene Wesendahl s-ar fi aflat printre ele, înconjurată de o linie roşie, şerpuitoare. Au găsit şi schimbul de e-mailuri dintre Helene şi tatăl lor, Viola, pe computerul lui, de unde au tras concluzia că cei doi erau foarte apropiaţi, cel puţin până în luna mai a anului acesta, când trebuie să fi avut loc o ruptură între ei. Oricum, au considerat că ar fi cazul să înştiinţeze toate acele puţine persoane trecute în agendă de faptul că tatăl lor, Viola Malysch, a murit.

Asta i-a povestit Matthes, iar Helene vede cât de greu îi este să o facă, de abia îşi încropeşte vorbele. Cu toate astea, ei i se mai bulbucesc în minte nişte întrebări.

Cum a murit?

Matthes povesteşte, de parcă ar fi fost de faţă.

Îi spune cam aşa: băieţii se aflau *(de când? din mai)* din nou în contact cu tatăl lor. După ce au împlinit vârsta majoratului nu au mai ascultat de mama lor şi au căutat-o pe Viola. Când s-au revăzut, au fost cuprinşi cu toţii de un val de emoţie, Viola nu a putut, la început, să scoată nici măcar un sunet. Îi tot mângâia pe cap şi îi strângea la piept. Un piept care era mai mare decât şi-ar fi închipuit că poate avea tatăl lor, dar asta nu mai conta în momentul acela. După acea primă întâlnire, au venit şi revenit de multe ori. Ca să vorbească, să îşi amintească. Erau şi clipe în care le seca şirul vorbelor, dar imediat după aceea erau năpădiţi de noi valuri de amintiri, iar Viola încerca să pătrundă din nou în acele povestiri ale fiilor lui despre copilăria lor. Dormeau des la tatăl lor, pe care îl numeau în rememorările şi povestirile lor în continuare tată, lucru care a devenit obişnuit şi care nu li s-a mai părut deloc ciudat. După o vreme, Viola le-a dat o cheie de la apartamentul în care stătea ea, pentru că veneau câteodată târziu. Toată luna iunie băieţii au fost în Franţa. Când s-au întors în iulie, s-au mirat de la bun început de cât de plină era cutia de scrisori, care se afla jos, la piciorul scărilor care duceau sus, la apartamentul Violei. Au găsit-o în dormitor, era în pat, învelită bine, de parcă i-ar fi fost frig. Tim nu voia să creadă că se dusese. Tom avea o privire mai ageră, a văzut putrefacţia care începuse să îi mănânce faţa. Şi simţul lui olfactiv era, pare-se, unul mai sensibil.

Medicul a ordonat să i se facă Violei o autopsie, dar descoperirea datelor privind moartea ei s-a dovedit a fi una

mai dificilă. Până la urmă se pare că Viola s-ar fi stins în pace, aşa, pur şi simplu. S-a ajuns la concluzia că i-a cedat inima şi s-a stabilit că data decesului a fost 23 iunie. După care s-a eliberat cadavrul pentru a fi înhumat. Fiii au strâns toate lucrurile şi au eliberat apartamentul, tot ei le-au scris celor pe care îi considerau prieteni ai tatălui lor. Pentru asta nu au avut nevoie de mai mult de şase timbre.

Matthes se uită la ceas.

Se face şase…

Scoate din buzunar sticluţa cu biluţele şi o priveşte pe Helene. Ea nu mai întreabă nimic, ia una şi lasă să i se topească pe limbă.

Zahăr.

Din pilulele de *Ergenyl* ia una mai puţin decât ar fi trebuit.

Două ore mai târziu: apa a dispărut.

Nu-i vine să creadă. Nu mai e urmă în picioarele ei care fuseseră aşa de umflate, s-a tot dus la baie manevrând cu greu cadrul ei pe rotile. Doctorul ăsta Müller o pune pe gânduri. Care devin, cu cât trec orele de când a apărut aici, tot mai îmbârligate şi mai incerte. Nu mai poartă geacă de piele închisă la culoare, ci ceva colorat, parcă indian, nu mai are o bască neagră, ci un fes din ăla cum poartă jamaicanii, e negru-verde-roşu şi are brodată pe el, stilizat, o frunză de cânepă. Fesul ăla larg este umplut, până peste poate, de o grămadă de codiţe rasta. Da, aşa parcă mai aduce cu acel guru în care a avut încredere: stai puţin, toată povestea asta parcă ajunge să fie prea mult pentru ea: Matthes a fost cel care a dat-o ăstuia pe mână, el, scepticul raţional, care se

îndoia de tot şi de toate! în cazul ăsta însă, îndoiala trebuie să fi fost biruită de disperare, se gândeşte ea. Pentru o vreme, şi ea a fost biruită de disperare. Moartea Maljutkăi îi produce o durere surdă, care o urmăreşte peste tot, care văruieşte totul în jurul ei în culori sumbre, care se impune în tot ce face şi simte, nu poate să se ascundă nicicum de durerea asta. Suferă. Matthes trebuie să ştie cum se simte, îşi aminteşte deodată de figura lui nesigură, neajutorată, când i-a adus vestea, îşi mai aduce aminte, încețoşat, că nu ar fi folosit conjunctivul când i-a spus ce s-a întâmplat cu Viola, Matthes părea să îi aibă foarte prezenți în minte pe fiii Maljutkăi. Să-i fi vizitat? Vor fi venit în strada Arber? E cuprinsă de nelinişte: Matthes este cu un pas înaintea ei, el îi cunoaşte pe fiii Maljutkăi, pentru un moment are sentimentul că acest lucru nu e drept, dar apoi se gândeşte la starea în care se află. Nu îi sunt clare circumstanțele care au făcut-o să ajungă în starea asta, dar acum, că este aici, în situația asta, o ia ca pe un semn bun că Matthes vrea să o înțeleagă. Dar reuşeşte el să o înțeleagă într-adevăr? Şi, dacă da, ce înțelege? Pentru prima dată creşte în ea sentimentul că trebuie să vorbească cu el despre ceva anume şi pentru prima dată îşi propune să o facă.

Se concentrează, îşi ia avânt…

Va reuşi să o facă. Să înghită *Energyl* după prescripția naturistului. Să nu le spună nimic doctorilor din clinică despre asta. Să ascundă pilulele lor într-o pungă, nu să le arunce în toaletă. Mai bine le predă la sfârşitul internării ei spre a fi distruse. Adormind, aude chemarea unui muezin.

Sau aşa i se pare.

O fi apucat să îl roage pe Matthes să stea acasă şi să se odihnească între vizitele pe care i le face şi care sunt atât de obositoare pentru el? Ştie că a vrut s-o facă. Dar nu ştie dacă a apucat. Matthes vine să o vadă, ca mai înainte, în fiecare zi. Ieri i-a povestit că, la sfârşitul săptămânii, s-a dus la mormântul Violei şi a sădit lângă el o tufă. Dacă durerea nu ar fi tras încet cortina peste vorbele astea, ar fi apucat-o furia, ar fi spus că ea este cea care ar avea prima dreptul să pună flori la mormânt. Dar îi acceptă el totul şi o crede întru totul? Trebuia să se ducă la mormântul unei femei care îi era străină, ca să facă să pară că a existat o legătură, cât de mică, între ei? Mai că nu a cunoscut-o, în afară de vizita pe care Viola a făcut-o doar o singură dată în strada Arber. Sau greşeşte cumva? Nesiguranţă. Ceva o macină. O face să se afunde mai adânc în pat, să încerce să se simtă mai bine. (Asta tocmai când a sosit vremea la care trebuie să se scoale. Perioada de odihnă de la prânz s-a încheiat.) Inimioara ei se hotărăşte să bată într-un ritm mai alert, observă de îndată dacă cele şaizeci de bătăi pe minut dictate de pacemaker o iau razna şi încep să galopeze. Într-un fel, e frumos că se poate întâmpla aşa ceva fără ca ea să facă vreun efort. Fără să îşi pună corpul la încercare. Mai trăieşte în corpul ăsta al ei, care mai rezistă, chiar dacă are mai multe bucăţi de metal introduse în cap şi în piept. Fără astea ar fi plecat, probabil, *dincolo…* Nu ar fi *adormit atât de lin* precum Viola, poate că nu s-ar mai fi sculat în timpul uneia dintre sincopele care, înainte de implantul pacemakerului, aveau grijă să o doboare la podea în mod regulat, sau ar fi putut să se stingă

din cauza unui creier sângerând. Nu prea îşi găseşte cuvintele cu care ar putea să îi mulţumească sorţii ei pentru toate acestea, pentru că toate acestea nu fac decât să anunţe că va crăpa cam repede. Amplifică conceptul de soartă adăugându-i o dimensiune temporală: dacă ar fi trăit acum o sută de ani, nu ar mai fi ajuns să aibă patruzeci şi patru de ani. Dacă soarta a vrut ca ea să trăiască abia în epoca unei remarcabile tehnologii medicale, e evident că soarta s-a subminat singură, permiţând să fie contracarată de tot soiul de inovaţii.

Gânduri care te pun pe gânduri.

Se ridică din pat, apucă bara cadrului ei cu rotile şi o ia repede înspre baie. Merge mult mai bine decât cu o săptămână înainte, între timp, de la crizele de epilepsie, *s-a întors din nou spre bine,* e vorba de soarta ei. Este convinsă că ea nu i-a jucat sorţii vreo festă, ci că a ajutat-o să îşi revină, asta şi cu ajutorul medicamentului antiepileptic. Deşi îi este încă greu să gândească, nu o mai face acolo, înăuntrul aspicului, în năclăială, iar uneori poate chiar să privească *înspre în afară, spre o lume care îi este cu totul deschisă.* De cele mai multe ori se regăseşte în mijlocul naturii, vântul îi mângâie umerii şi picioarele şi u da impresia că o poate lua cu el, dacă ea ar vrea-o. O lasă pe ea să decidă, în momentele astea se ţine cu putere de cadrul ei, de parcă, dacă i-ar da drumul, ar însemna că îşi va lua pe dată zborul undeva sus, în văzduh. Închide ochii şi vede ceea ce, dacă i-ar avea deschişi, nu ar mai putea vedea. I se întâmplă ca privirea să îi ajungă până în India, unde găteşte cu Sulagna Dahl, ca să pună ceva pe lângă orezul care aşteaptă deja în oală. Se

întoarce în timp, în cealaltă dimensiune a *deschisului* şi se vede pe sine copil fiind, cum tocmai dădea să cadă de pe bicicletă, dar a prins-o în braţe tatăl ei. Sau înainte în ambele direcţii, care pentru ea sunt acum o a treia dimensiune a *deschisului,* păşind în spaţii şi în vremuri în care nu mai fusese, dar care nu o înspăimântă. Trăieşte nişte momente minunate, pe care trebuie că şi le-a dorit atât de mult pe când se afla undeva între trezie şi somn. De altfel, încă nu reuşeşte să deosebească între visul şi realitatea de atunci, sunt îngemănate şi, probabil, vor rămâne aşa pentru totdeauna. Dar, altminteri, crede că ştie cu siguranţă faptul că moartea Maljutkăi Malysch nu este un vis sinistru. De unde îi vine siguranţa asta? încearcă să îşi închipuie că totul a fost doar un vis. Nu poate. Durerea surdă, din fundal, creşte pe dată, devine un adevărat vacarm, îşi acoperă urechile cu palmele, nu se mai ţine de bara cadrului ei cu rotile. Se opreşte. Nu apucă să se mire: face trei paşi fără chestia aia, îi reuşeşte!

În durere bucurie, în bucurie durere.

Poate oare să spere că va ajunge, cândva, să despartă aceste două sentimente şi să le ţină departe unul de altul?

Îşi dă seama că a ajuns să mănânce mai puţin decât înainte. Ceea ce nu e rău, îşi zice. Odată cu osânza îi dispare şi din grosimea obrazului, îşi zice ea. Au trecut mai multe zile de când n-a mai deplâns moartea Maljutkăi, deşi simţea continuu durerea din sufletul ei. Să fie oare asta un semn de insensibilitate, de obraz gros? Se gândeşte la felul în care s-a aruncat Misa în faţa trenului – săptămâni după săptămâni

tot izbucnea în lacrimi, care veneau de undeva din profunzimea ființei ei, dar, odată cu Misa, a mai deplâns ceva. Faptul că nu a avut un fiu împreună cu Matthes. Trebuie să se fi simțit vinovată, măcar într-o anumită măsură, pentru moartea băiatului. La începutul ei cu Matthes, Misa a reacționat extrem de vehement la despărțirea părinților lui, a avut chiar şi simptome fizice, pentru băiatul ăsta totul se reducea la sentimentul că ar fi fost părăsit de tatăl său. Matthes a părăsit-o pe mama şi pe sora lui, iar Helene părea că este cea care a distrus o căsnicie, e drept, nu pe a ei, ci una de care nu era legată dinainte în vreun fel. Misa a început să facă pe el în pat, refuza să mai mănânce, a început o serie de urticarii repetate, diaree şi leşinuri, care se succedau mult prea rapid pentru un copil care avea numai cinci ani. Helene a bănuit că femeia cealaltă, care suferea şi ea, îşi dorea ca ei să îi crească bube în cap – dar bubele au apărut la Mişa, care le-a luat asupra sa. Şi a mai luat asupra sa ceea ce nu trebuia să iasă dintre cei patru pereți ai casei, dar, dacă nu ar fi înghițit toată povestea asta, ar fi continuat să le plutească deasupra capului ca o fantomă care se iveşte în noapte, să le înghețe sângele în vine de teamă şi de groază de cum se lăsa întunericul. Că fantoma şi-a găsit sălaş în vintrele lui Mişa, uite, la asta Helene nu s-a gândit până acum. Da, poate de asta se simțea vinovată. În ceea ce priveşte moartea Maljutkăi nu simte nicio vină, sau poate că nu e chiar aşa? Devine nesigură, ultimele luni dinaintea accidentului ei cu anevrismul sunt ascunse în spatele unor perdele uşoare, parfumate. Câteodată vântul reuşeşte să le mai dea puțin la o parte, dar nu poate să apuce

mai mult decât nişte frânturi despre ce se va fi întâmplat. Întinde mâna, poate mai apucă ceva, dar perdeaua nu se lasă prinsă, rămâne doar cu ce văzuse până acum, nimic mai mult. Se înfurie şi renunţă. Şi tot aşa, de la capăt. Poate că topirea slanei de pe ea va aduce cu sine cel puţin o mai mare mobilitate, care nu i-ar strica deloc. Poate că o să fie şi mai maleabilă, îşi închipuie ea, dar, pe de altă parte, se gândeşte că un pic de untură nu strică, ajută gândurile să se mişte mai bine, fără să scârţâie. Totul depinde de justa măsură, în cazul ăsta, ca şi în toate celelalte. Aşa că mai ia o jumătate de felie de pâine.

Nu mai stă la masă cu *avariatul.* În cele două zile cât a lipsit de la masă, s-a reorganizat totul, au fost aduşi alţi pacienţi la masa care fusese înainte a ei. La început a vrut să îşi recapete dreptul asupra ei, dar apoi i s-a părut că ar fi un gest deplasat, aşa că acum stă în mijlocul unui grup de momâi tăcute, format din nişte bărbaţi în vârstă, care sunt pe cale să uite că mai există. Altceva par să fi uitat deja de mult. Până la urmă îşi dă seama că această schimbare nu o deranjează, chiar dacă se întreabă care va fi fost motivul pentru a i se repartiza noul ei loc taman la masa asta. Alţi pacienţi sunt organizaţi la mese după vârstă, sex, sau după faptul că se cunosc între ei, în cazul ei sistemul ăsta de organizare nu a fost respectat. Nu cunoaşte pe nimeni de la masa asta, doar nu o vor fi considerat fără vârstă şi sex. Deşi partea de cap cu părul grizonant şi scurt probabil că nu se potriveşte cu faţa ei, totdeauna, înainte, i se spunea că are o *alură extrem de feminină,* şolduri late, talie subţire – clasica formă de pară. În ceea ce priveşte faţa, îi ies în evidenţă

buzele pline, voluptuoase. Matthes, după vreo câteva pahare de vin, zicea că de cum a văzut-o a vrut să i le muşte. Cum arăta Maljutka Malysch? Atunci când arăta normal, aşa cum a cunoscut-o, destul de marcant masculină. Când se aranja în mod special, ajungea să dea impresia unui bărbat bine machiat, care aducea puţin cu o femeie. Se vedeau unele semne ale eforturilor de a arăta cât mai bine, care te făceau să nu mai fi sigură de ce era adevărat şi ce nu pe chipul ei. Cum se rădea brici şi apoi îşi închidea porii cu un strat gros de machiaj, să nu se vadă mai încolo vreo urmă de barbă care dădea să răsară. Chinul cu care îşi punea nişte cizmuliţe suple şi efortul de a umbla cu nişte paşi mărunţi. (Culmea, avusese nişte picioare atât de frumoase.) Chinul de a lua poza tipică de bust-în-afară-burta-suptă, cu care să se fâţâie în dreapta şi în stânga cât mai nonşalant, dându-şi din când în când părul de pe frunte cu un gest cât mai sexy şi care trebuia să pară făcut aşa, într-o doară. Chinul de a-şi ridica vocea cam cu o octavă, fără succes. I-a părut atât de rău de Maljutka Malysch prinsă în orgia asta de chinuri la care s-a supus în vinerea aceea din noiembrie, de anul trecut, şi la care a renunţat în ziua următoare, ceea ce a făcut-o pe Helene să se simtă extrem de uşurată. Dar nu şi pe Maljutka. Vineri arăta, cu eforturi, o persoană încă tânără, datorită machiajului şi părului proaspăt vopsit şi bine legat la spate. Sâmbătă îmbătrânise la loc, avea din nou o faţă obosită şi ridată, aproape că nu se mai machiase, au mâncat în cârciuma din Krummensee; impresia asta a avut-o Helene până seara, în restaurantul italian din Altlandsberg, când vârsta Violei încetase să mai aibă vreo importanţă pentru ea.

Nu o mai distingea, se uita doar la buzele ei pline şi de un roşu natural, fără urmă de ruj. Maljutka i-a povestit multe. A renunţat la toate falsele pretenţii şi la chinurile la care se supusese. A devenit ea însăşi, pentru o seară, după care, în dimineaţa următoare, a dispărut repede, fără o vorbă, de parcă îi era teamă că ar trebui să se scuze pentru că a venit acolo.

Unul dintre bătrânii care nu scot nicio vorbă şi cu care stă la noua ei masă îşi sprijină deodată capul de umărul ei. Speriată, pune jos cana cu ceai, se îneacă. Durează ceva până când îi trece sentimentul că nu mai poate respira. Una dintre fetele care servesc mâncarea a bătut-o de câteva ori pe spate. Îi curg lacrimile, o apucă şi râsul, râde atât de contagios, că încep şi bătrânii din jurul mesei să o acompanieze. Acum nu mai e la o masă a tăcerii, ci la una a voioşiei.

Cum faci ca cineva să aibă încredere în tine?

Acasă atmosfera se calmează atunci când îi arată lui Billy că are încredere în el. Când încearcă să o facă şi cu Matthes, lucrurile devin mai dificile, mai imprevizibile. Matthes recunoaşte că ar fi aşa. Matthes nu îi spune, de fapt, nimic altceva decât ajunge să audă de la Billy, numai că figura lui îi spune ei cu totul altceva.

Bill i-a povestit: cu Bengt au convenit, în cadrul consiliului de familie, că ar fi mai bine să nu îşi ia liber un semestru, aşa cum intenţiona. Totul decurge într-un mod previzibil, iar dacă Helene se va întoarce în curând acasă, ar fi cam mulţi în strada Arber, or ea are nevoie de linişte, iar orele lui zilnice de studiu la instrument ar putea-o deranja. (Protest

vehement, *niciodată!)* Faţa lui Billy: serenă, fără griji.

Matthes i-a povestit: consiliu de familie, programat cu dificultate din cauza programelor atât de diferite ale celor care trebuiau să ia parte, au căzut de acord cu Bengt, după lungi discuţii, să îşi continue studiile, altminteri s-ar cam călca unii pe alţii pe picioare în casă. (Nicio idee cum ar putea protesta la asta.) Faţa lui Matthes: suportând, ascunzând greutăţile prin care trecea.

Exersează. Să ridice braţul. Fizioterapeuta a întins-o pe podea, a întors-o pe spate. Iarăşi o pune să apuce cu stânga bastonul, apoi şi cu dreapta, cât poate de tare. Terapeuta o ajută. Aşa, braţul drept reuşeşte să facă ce i se cere. Dar dacă ar fi singură, dacă nu ar sprijini-o nimeni? După ce a repetat exerciţiul ăsta de zece ori ajutat, urmează ca braţul drept să încerce să se descurce acum de unul singur. Îl resimte, în continuare, ca pe ceva străin, care parcă nu aparţine trupului ei. Se străduieşte atât de tare să îi transmită comenzi, încât faţa i se înroşeşte toată, şi terapeuta, îngrijorată, o opreşte pe loc. Să îi fie teamă că, prin acumularea de presiune, ar putea să se rupă din nou anevrismul? Ne, ne, aşa ceva e imposibil. Helene vrea să o liniştească, doar au meşterit-o deja, însă corpul ei începe să tremure tot, doar la gândul că ar putea să se pornească o nouă sângerare. Nu este în stare să spună ceva. Terapeuta crede că tremuratul ăsta se datorează efortului, dar nu e aşa. O ajută să se scoale, *acum să umblăm puţin!* dar nu îi aduce şi cadrul cu rotile.

???

Da, da, înţeleg, astăzi încercăm fără! Nu poate spune mai

mult decât aceste şase cuvinte. Mâna stângă a terapeutei o prinde pe Helene de după şold. Mâna dreaptă a terapeutei se încordează de fiecare dată când Helene păşeşte cu piciorul drept, dar rămâne pe locul ei, ţinând-o de braţul drept. Se gândeşte la Pietro, actorul la care ţineau toţi. Unul dintre scheciurile lui cele mai îndrăgite de către copiii mai mici de pe atunci era cel în care imita o figură celebră din acea vreme, pe Schwungrad-Elli, mergea în linie dreaptă şi, deodată, se împiedica, dar îşi revenea imediat, înainte să apuce să cadă, pentru ca, imediat după aceea, toată scena să se repete. În serile călduroase de vară stătea afară, sub impozantul castan din faţa casei lor micuţe, care se afla în apropiere de Anklam, şi nu se putea opri din râs atunci când ceilalţi copii încercau să imite mersul lui Pietro. *Schwungrad-Elli,* zice ea râzând, terapeuta îi cântă în strună. După douăzeci de metri într-o direcţie şi alţi douăzeci de metri înapoi, Helene are voie să se culce din nou pe saltea. Urmează o ultimă încercare. Trimite ordinul de mobilizare înspre braţul ei drept, încearcă să nu îşi implice şi mintea în efortul ăsta. Toate forţele pornesc doar spre braţul acela. Toate. Acum! Foarte încet, dar foarte încet, braţul se ridică, da, reuşeşte într-adevăr, chiar reuşeşte să îl înalţe!

Câtva.

Au fost de multe ori în vacanţă în sătucul ăla de lângă Anklam. Aici, la clinică, atunci când ajunge în apropierea lacului, îşi aduce aminte de unele lucruri din vremea aceea: de locul în care făceau focul, care era înconjurat de nişte copaci foarte înalţi, de linîştea care parcă urca din apă; atâtea

şi atâtea i se perindă prin cap. Lacul este asemenea unui câmp arat de un plug subteran, brazdă cu brazdă, se întreabă ce o să crească acolo, cartofi? orz de iarnă? Îl şi vede cum se înclină, cu verdele lui atât de viu în bătaia vântului, şi se bucură foarte tare că mai este în viaţă, că mai poate să-şi imagineze ceva, că totul îşi urmează cursul într-un mod aproape plăcut, lăsând-o să penduleze între vis şi trezie, încoace şi încolo – are un noroc care se întinde mai departe decât acoperă cele cinci litere ale lui, care pare să îi vrea tot binele. Şi înainte era cuprinsă vara de certitudinea că are noroc, că totul o să fie bine. Au plecat adesea, împreună cu cei patru micuţi, în iulie şi august, pentru câte o zi, până la Usedom, pe insulă, ca să facă baie, să stea la soare, era, de fiecare dată, o atmosferă degajată, foarte plăcută. În vara anului 1989 au stat lipiţi de televizor şi s-au uitat la ştiri, atmosfera degajată dispăruse, trebuia să se întâmple ceva. Nu credea că lucrurile se vor derula atât de rapid, că va fi necesar *să preia taraba,* cum zicea ea pe atunci, şi erau într-o stare de fibrilaţie şi de crispare nervoasă. Între timp, Mareile trebuia înfăşată, ceilalţi trei trebuiau şi ei să fie îmbăiaţi. Şi-au împărţit toate astea, unul rămânea totdeauna cu Mareile acasă, celălalt se ducea la mare. Dacă ar fi ştiut cum o să arate lucrurile peste unul sau doi ani, fără să fi *preluat taraba,* aşa cum crezuseră, ar fi putut să renunţe la atâta emoţie şi agitaţie şi să-şi vadă liniştiţi de treburile lor zilnice.

Verile următoare au fost diferite. Prăvălia din sat s-a închis. Aveau nevoie de o maşină. Pietro a cumpărat mai întâi un VW vechi. În Ducherow se deschidea un supermarket după altul, acum ajunseseră să piardă mult mai

mult timp la cumpărături, pe lângă faptul că, pentru a le face, trebuia să organizeze o adevărată excursie cu maşina. Viaţa din sat decădea văzând cu ochii, cooperativa de producţie s-a închis, în locul ei un investitor a încercat să înfiinţeze o societate agrară – cu doisprezece angajaţi, în vreme ce, înainte, aproape toate cele şaizeci de familii din sat trăiau de pe urma cooperativei. Andreas, care vedea de casă atunci când Pietro nu se afla acolo, lucrase ca *fată bună la toate* în cadrul cooperativei, îl puneau să facă ce era mai urgent, ba ici, ba acolo, se simţea, pe atunci, important. De pe o zi pe alta s-a terminat cu importanţa lui, a ajuns pleavă. Era cu totul neajutorat în faţa schimbărilor ăstora, o firmă de construcţii din Lübeck l-a ademenit să vină să lucreze la ei, îl luau când se crăpa de ziuă luni şi îl aduceau înapoi vineri, seara târziu, cu un microbuz. S-a spetit muncind pentru nişte bani care erau cu mult sub plata minimă legală, de care, oricum, habar nu avea că este reglementată. Când a ajuns iarăşi şomer, timp de vreun an, a intrat în cele 10 000 de mărci pe care, totuşi, reuşise să le agonisească. I s-a spus că trebuia să recurgă la banii ăia, pentru că o să mai dureze mult şi bine până când o să primească ajutorul de şomaj. I-a băut până când a adormit pentru totdeauna. Nu mai pricepuse în niciun fel ce se întâmpla cu el, cu lumea. În a doua jumătate a anilor nouăzeci s-au dus de câteva ori la mormântul lui, i-au pus margarete sau violete în apă. Era de o vârstă cu Helene. Care s-a uitat speriată la cât de multe morminte ale altora de aceeaşi vârstă cu ea erau acolo (a numărat zece!), oameni născuţi în anii cincizeci, mai mult bărbaţi decât femei, te cuprindea sentimentul că aici o

întreagă generaţie ar fi vrut să se despartă de lume. Băutura şi-a spus cuvântul, crâşma din sat şi-a jucat şi ea rolul ei, aşa cum o mai face în continuare. Nu s-au mai născut decât puţini copii în sat. Iar ăştia, mai toţi, erau saşii. Din cauză că locuitorii de acolo se căsătoreau doar între ei, lui Helene îi venea să îi ia la palme pentru asta. Zilele petrecute acolo în ultimul timp erau cu totul altfel decât cele din anii optzeci: bărbaţii stăteau la crâşmă să îşi bea berile, trăncăneau peste gard cu vecinul, aveai impresia că ajunseseră să ticăie împreună ca nişte ceasuri, ajunseseră la o perfectă armonie a ritmului în care vorbeau, se mişcau, gesticulau: trăgeau bere după bere şi se bălăbăneau cu toţii la stânga şi la dreapta în ritm, cântând, însă grijulii să păstreze o anumită ordine, să nu facă vreo mişcare în plus, pe urmă, când stăteau la discuţii, nu vorbeau decât cu măsură, totul de parcă li se arătase că îi aşteaptă un sfârşit al vieţii ăsteia, în faţa căruia trebuia să te pleci. După anii nouăzeci nu s-a mai dus cu Matthes acolo decât mai rar, erau copiii, îi atrăgeau, între timp, alte locuri mai interesante (Italia! Portugalia!), dar, dincolo de explicaţiile astea, de fapt era vorba de cum se schimbase viaţa în sat, de atmosfera lui tot mai fantomatică, care i-a făcut să se îndepărteze de el în mod instinctiv, nu au vrut să fie martori la moartea lui. La fel ca şi locuitorii de acolo, care parcă împietriseră, simţind cu toţii ce îi paşte, că sfârşitul e aproape, tot mai aproape. Un sat disperat, care se îneca în băutură, şi asta în mijlocul unor privelişti minunate, al unor câmpii pline de roade şi al unor păşuni bogate, de care acum nu mai avea nimeni nevoie. Aici trăiau oameni simpli, nu percepeau restul lumii decât prin puţina

informaţie pe care o pricepeau de la televizor, cine pusese bani la ciorap de abia avea destul cât să facă, după cum credeau ei, o călătorie mare, adică să ia autobuzul până la lacul Garda, iar când se întorcea de acolo, nu se bucura doar că a fost acolo, ci îi dădea în continuare cu gâlgâitul. Helene simte acum aceeaşi tristeţe ca în anii nouăzeci cu privire la satul ăsta, între ei nu îi spuneau decât *satul,* de zeci de ani. Drumul care ducea în sătucul ăla pierdut de lume a fost reparat, în sfârşit, imediat după Reunificare. Maşinile agricole de abia mai puteau merge pe el, lucrătorii de pe ele preferau să o ia direct peste câmp şi, câteodată, a văzut femei care mergeau cu bicicleta şi care îşi cărau în rucsac cumpărăturile, roţile păreau să se îndoaie de atâta greutate, umerii lor de asemenea. Autobuzul nu mai făcea drumul în sat decât din două în două zile, aşa că dacă aveau nevoie să cumpere ceva între timp, plecau cu bicicleta spre autostradă, cale de vreo patru kilometri. Odată ajunşi acolo, îşi puneau un lacăt pe roata bicicletei şi luau autobuzul spre Ducherow, dus şi întors. Pe urmă iar călare pe bicicletă. Helene îşi aduce aminte că nu aveau bani pentru un permis de conducere şi, cu atât mai mult, pentru o maşină. Bărbaţii din curtea în care stăteau aveau una, numai că erau totdeauna prea beţi ca să o conducă. Mai trăiau pe acolo şi nişte femei de peste patruzeci de ani, tinerii însă plecaseră aproape cu totul. Şi nici nu mai voiau să se întoarcă. Toţi din sat vor muri într-un timp mai lung sau mai scurt, tatăl lui Andreas i-a supravieţuit fiului său jumătate de an. Sora lui Andreas a moştenit casa şi grădina şi încerca, din răsputeri, să găsească un cumpărător pentru ele. Degeaba. Ea locuia cu familia ei

în Anklam, unde lucra ca funcționară în biroul administrației locale. Nu venea decât la sfârşitul săptămânii în sat, controla dacă totul era în ordine, trecea prin grădină, mai plivea din când în când buruienile, recolta, dacă avea ce. 11 plătise pe vecinul din stânga să îi cosească iarba. A făcut-o. Prea des. Aşa că l-a rugat pe vecinul din dreapta să cosească el, iar de data asta a avut grijă să îi facă un program bine stabilit când-ce-şi-cum. A vorbit cu Pietro de mai multe ori, l-a întrebat dacă nu vrea să se folosească de casa ei atunci când îi veneau mai mulți musafiri. Toți din sat îşi aminteau că, pe vremuri, grădina lui Pietro şi pajiştile dimprejurul ei erau pline de corturi. Asta se întâmpla demult, foarte demult.

Acum, casa lui Pietro era mai mult decât îndestulătoare pentru câți prieteni mai veneau, şi ei tot mai rar, tot mai puțini. Nimeni nu îşi putea imagina să locuiască aici, în locul ăsta idilic, dar parcă damnat. În dreptul casei lui Pietro se afla o alta, care fusese cumpărată de o familie tânără, o renovaseră, lângă ea era şi o baltă, era înconjurată de pădure şi de o pajişte. Chiar şi casa asta frumoasă stătea nelocuită de ani de zile, familia plecase, să fi divorțat? unul singur dintre adulți probabil că nu putea face față să ducă copiii la şcoli şi la grădinițe, toate astea oricum nepotrivindu-se cu programul unei persoane care trebuia să se ducă la lucru, mai ales dacă stătea într-un sat care era atât de departe de orice oraş. Când fuseseră acolo în anii trecuți, au intrat pe terenul celor de peste drum, nu era niciun gard. Casa nu fusese reamenajată după cum ar fi crezut, elemente de decor din polistiren urâțeau tavanele camerelor, podeaua era acoperită cu o mochetă ieftină, de proastă calitate. Casa

fusese însă, din punct de vedere tehnic, în bună stare, asta înainte să fie vandalizată, să i se spargă geamurile şi toate încăperile să fie transformate în toalete. Helene s-a întrebat care dintre locuitorii satului ar fi putut face aşa ceva. Nu ştie nici azi.

E chiar frumos să redescoperi vechea tristeţe, care nu are nimic de a face cu cea nouă, legată de Maljutka, îşi spune Helene acum. Să te scalzi în două tristeţi deodată nu e chiar aşa de rău, te laşi bătută de valurile uneia şi apoi de ale celeilalte, iar când te uiţi în sus, poţi să îţi imaginezi deodată că simţi aceste tristeţi, pentru că undeva, acolo sus, se află nişte forţe contrare, care pot să te scape de ele.

Plăcerea.

Extazul.

Ba chiar mai mult decât atât.

Ar vrea să înceapă să scrie. Dar nu să reia ceea ce făcea înainte. Nu, asta în niciun caz! Nu ştie dacă o va putea face vreodată. Matthes i-a spus că a primit acasă o scrisoare, în care se spunea că, într-un anume complex imobiliar din Berlin, mai mulţi artişti ar vrea să folosească mai multe poezii scurte ca decoraţiuni. Versuri pe teme date, care să fie încrustate în ziduri, în dalele de piatră din podea, sau lipite pe ferestre. Întrebarea din scrisoare era dacă vrea să contribuie şi ea cu poezii? Totdeauna i-a fost teamă de ele. Ştie prea bine că între ea şi o posibilă poezie se cască un hău negru, imens! Sigur că parcurge lista colegilor ei care au fost invitaţi să participe la acest proiect – nu sună rău deloc, ar fi o onoare pentru ea să li se alăture. Se gândeşte, cumpăneşte.

În cele din urmă spune Nu. Îi e frică. Nu o să meargă. Ce e, de fapt, o poezie? îşi aduce aminte că înainte, când citea sau auzea o poezie bună, o simţea cu întreg trupul, avea reacţii care corespundeau stărilor de spirit pe care i le prilejuiau un poem sau altul. Se simţea plină de viaţă, entuziastă, cuvintele poeziei făceau să se prăvale o lavină de alte cuvinte prin capul ei, pe care nu trebuia decât să le pună repede pe hârtie. Era o stare minunată: pe care nu o poate readuce acum la viaţă. Matthes i-a adus volumele de poezii la care ţinea cel mai mult. De exemplu, Seamus Heaney, o descoperire pe care a făcut-o în ultimii ani. Totul parcă înţepeneşte în jurul ei atunci când îl citeşte. Nu e vorba de *a înţelege* poeziile, asta oricum nu i se pare important, dar modul în care simte poeziile acelea, modul în care le recepteazǎ diferă acum faţă de trecut. Nu mai poate regăsi acel mod de a le simţi, nici în trup şi nici în suflet. Se străduieşte, totuşi. Citeşte textul de două, de trei, de patru ori, şi-l aminteşte doar! ştie că i-a umplut sufletul cândva. Acum nimic. Şi îşi mai aminteşte foarte clar cât a fost de impresionată de poezia aia când a citit-o pentru prima dată!

S-o ia mai încet, să îşi aducă aminte mai bine de poezia aceea.

Îi apare un copilandru, micuţ şi dârz, cu pistrui şi în picioarele goale, care experimenta cum stau lucrurile cu infinitul. A, era Thomas Hardy, îşi aduce ea aminte. Şi cum poţi să faci experimente cu infinitul?! Stă întins pe spate în mijlocul unei pajişti pline de oi, se uită în gura lor şi le aude behăind, pe urmă se uită în sus, spre cer, şi speră să se scoboare de acolo spre el sunetul curat şi clar al tăcerii, care

să fie mai presus de tot behăitul, amuşinatul şi tropăitul animalelor. Stă întins în iarbă fără să se mişte, dar agitaţia din jurul lui se amplifică, ajunge să fie parcă un val, care năvăleşte nu numai în spaţiul acela, dar şi în timp, peste optzeci de ani, adică până în "clipa acestei rememorări din poezie a momentelor petrecute în copilărie, şi va continua să se prăvale tot mai departe, peste el şi dincolo de el, după ce va fi murit… Da, asta era, felul în care s-au lovit în mintea lui de copil spaţiul şi timpul! Poezia asta i s-a părut năucitoare, cum a putut ea să cuprindă în cele douăsprezece versuri ale ei, cu atâta uşurinţă şi relaxare, dar pe de altă parte atât de lapidar şi de limpede, un motiv cu atâta greutate existenţială, a dat-o cu totul peste cap, a început să o doară burta, i s-a făcut rău, stomacul îi chirăia şi trăgea la aere în rafale. Scăderea de tensiune pe care a suferit-o atunci a făcut-o să cadă în genunchi, iar când şi-a revenit era întinsă în pat, lângă ea era Mareile, care stătea pe un scaun întrebând-o ce i s-a întâmplat. A început să râdă şi apoi i-a citit poezia aia, iar când Matthes s-a reîntors ceva mai târziu, le-a găsit pe mamă şi pe fiică zăcând comod pe patul ăla lat şi discutând chestiuni filosofico-poetice. După ce Mareile a plecat din salon, el s-a făcut covrig în jurul trupului ei, dar ei nu-i ardea de asta.

Este extenuată.

Se aşază, încet, în scaunul de la fereastră.

Între timp a ajuns să cunoască prea bine starea asta de gol care o cuprinde, se simte de parcă activitatea creierului ei, de care este conştientă, se împuţinează tot mai mult, îşi zice că ar fi mai bine să nu se mai gândească la nimic, dar asta

înseamnă şi să nu îşi mai amintească nimic. Tristeţea care se leagă de această stare o învăluie repede, este fără de ieşire. Nici măcar privirea aruncată prin fereastră nu o ajută, simte că nu îşi dă cu adevărat seama de ceea ce se petrece acolo jos, deşi poate să vadă foarte bine totul, o vecinătate şi o devălmăşie de persoane şi de obiecte, de pomi şi de tufişuri, de pietre şi de ziduri, pe care nu le poate pune în niciun fel în legătură unele cu altele, o ciudată stare de descompunere a percepţiei, nu cunoştea starea asta, dar acum o ştie.

Înainte să ajungă până acolo încât să izbucnească în plâns, vine voluntara socială la ea în salon. *Bună ziua doamnă Wesendahl, cum vă mai simţi?*

Apare o femeie care ţine în braţe o groază de hârtii, capacitatea lui Helene de a-şi da seama ce se întâmplă în jurul ei începe să se închege din nou, tot ce e important acum e trecut în actele alea. Problema pensiei. Problema ajutorului pentru întreţinerea casei. Cum nu va mai primi ajutor din partea casei de asigurări pentru sănătate, ci va beneficia de fondurile de refacere pe care i le acordă casa de pensii, ar putea să tocmească pe cineva care să o ajute în casă.

N-ar fi râu deloc, nu credeţi?

Da, într-adevăr, nu ar fi rău deloc. Angajata de la ajutorul social completează formularul, Helene îl semnează. Bâjbâit, cu unele litere ţâşnind prea în sus, o brambureală de semnătură, dar femeia nu îi reproşează nimic. Problema pensiei? Nu, ar fi prea devreme să discute despre asta, ar prefera să se sfătuiască mai întâi cu soţul ei, nu s-a gândit niciodată la pensie, şi, de fapt, chiar are dreptul la ea, dat fiind că este liber-profesionistă? Da, are dreptul, are vârsta

aprobată de lege, asigurarea obligatorie face posibil acest lucru. Aha. Bine, dar să mai aşteptăm niţel, nu stabilim asta acum, dacă se poate, tocmai v-a apărut al doilea roman zilele astea în librării! Şi mai e, evident, de văzut şi ce se întâmplă la târgul de carte! I se adună prea multe pe cap, ajutorul pentru întreţinerea casei, romanul, pensia, târgul de carte, Matthes îi povestise de oameni de la televiziuni care voiau să vină la ei acasă să îi ia interviuri, îşi aduce aminte, acum îşi aduce aminte şi că are programate lecturi cu public în lunile octombrie şi noiembrie, în Freiburg, Schwerin, Regensburg,

Leipzig, avea programate o sumedenie de astfel de apariţii, trebuie să discute neapărat despre asta cu Matthes, nu cu asistenta asta socială, care va termina cândva ce va fi tot făcând, şi despre ce tot vorbeşte?

Doamnă, mă auziţi?

Da, Helene o aude. O roagă să o mai păsuiască. E epuizată. Ajutorul pentru casă este un lucru foarte bun, restul speră că o să se poată rezolva şi mai încolo.

Dacă asta este părerea ei…?

Da, aşa crede ea acum.

Nici nu a plecat bine asistenta socială şi îndrăzneşte, pentru prima dată, să ridice receptorul telefonului din furcă. Formează automat propriul ei număr, aşteaptă. Sună. Aude un beep. Îi răspunde robotul.

Alo? E vocea lui Matthes. *Acum nu e nimeni acasă… Spuneţi, vă rog, de ce aţi sunat, vă sunăm noi înapoi cât mai repede posibil.* Matthes a vorbit cu o voce profundă şi sonoră, nu l-a mai auzit aşa niciodată. Din nou un beep. Helene închide, îi e teamă că va fi făcut, de emoţie, greşeli când a vorbit, care

acum sunt imprimate pe bandă, pauze în care încearcă să îşi pregătească vorbele următoare pe care vrea să le spună, înghiţirea unor consoane pe care nu poate să le pronunţe. Nu, ar fi atât de bine ca Matthes să nu o audă. Şi nici copiii, dacă vor controla ce mesaje mai sunt pe robot, după ce ajung în bucătărie.

Păcat. Sigur, este dimineaţă, Matthes e la muncă, copiii, la şcoală. Lottchen, la grădiniţă.

Oricum, nu mai are ce face.

A venit Pietro! Minunat. De parcă ar fi bănuit că, în ultimele zile, ea s-a gândit de mai multe ori la el, la sat, la Andreas… De ce nu i-a spus Matthes că Pietro are de gând să treacă pe la spital? N-ar mai fi stat aşa, nepieptănată, la ora prânzului, întinsă în pat, nefăcând altceva decât să îl aştepte pe Matthes… Dar acum a apărut Pietro şi simte că ar trebui să sară din pat şi să dea fuga să se aranjeze puţin, dar, evident, nu o poate face, se ridică doar greoi şi se îndreaptă încet cu cadrul ei pe rotile spre baie. De câte ori se ridică din pat, durează o vreme până când încheieturile i se pun în mişcare, până când muşchii încep să îşi facă treaba cum trebuie. Odată ajunsă în baie, caută cu înfrigurare în trusa ei de toaletă după o mostră gratuită de parfum, despre care şi-a amintit că era pe undeva pe acolo, înăuntru, o adusese din India şi nu o folosise încă niciodată, ar trebui să fie undeva prin buzunarele astea laterale… Degetele ei dau de un obiect lunguieţ, nu ştie ce ar putea fi, nu îşi aminteşte să fi avut aşa ceva, îl scoate să se uite la el. E clama de păr din sticlă de Murano a Maljutkăi Malysch, presărată cu pete aurii şi

brune, printre care se mai văd şi un fel de stropi roşii. Cum a ajuns obiectul ăsta în trusa ei? îi arde mâna. Ar vrea să simtă cât mai bine durerea asta, strânge clama mai tare în mână, dar deodată se răceşte. Cu un gest hotărât îşi prinde părul, cât a mai rămas din el, cu clama aceea şi îşi trage coada, cât îi va fi rămas din ea, peste partea capului unde i se vede cicatricea. Simte cum îi ia foc ceafa, dar ştie că o să-i treacă. Simte cum roşeaţa îi urcă pe gât şi îi îmbujorează faţa, se stropeşte cu apă rece pe obraji, o dată şi încă o dată, de mai multe ori, după care îşi şterge faţa energic cu un prosop. Aşa, acum a scăpat de roşeaţă, poate să i se arate lui Pietro. A uitat de parfumul ăla pe care îl căutase atât de febril înainte.

Pietro călătoreşte constant între Berlin, Anklam şi sat. În Anklam lucrează la teatru, de locuit locuieşte în sat. La Berlin are, de curând, o iubită. Nu e uşor să tot baţi drumurile. Se văd rar. Cine e? O farmacistă, pe care a cunoscut-o când a fost în Berlin să îşi vadă fiul, pe Moritz, care avea gripă şi era la pat. Mama băiatului l-a trimis la farmacie. Dacă ar fi bănuit care vor fi urmările acestui fapt ar fi făcut tot posibilul ca el să nu ajungă acolo, nu l-ar fi trimis acolo sub nicio formă, îi spune Pietro. Helene ignoră ultimele lui cuvinte, pentru că ţine la mama lui Moritz la fel de mult ca la Pietro, ce păcat că s-au despărţit, asta cu ani în urmă.

Dacă este drăguţă? Este cea mai frumoasă de pe lume! Pietro este plin de entuziasm. Totdeauna se poartă aşa, când e vorba de o nouă dragoste de-a lui. Helene surâde. *Nu mai surâde aşa, cu o mutră atât de înţeleaptă,* îi spune Pietro, *mă faci*

să mă simt de parcă as fi gol! O, surâde *înțelept*… Asta o bucură foarte mult. Să i se spună că zâmbetul ei are un aer de înțelepciune nu este un lucru la care să se fi gândit, cu tot golul din sufletul ei. Care nu o părăseşte, ci tot revine, ca să fie sigur că nu este cumva ignorat. Poate pentru a-i umple sufletul? Mai dă-le încolo de gânduri tâmpite. Ar vrea să fie cu Pietro. Şi cum s-o facă? E frumos să ai de a face cu nişte bărbați arătoşi, a căror relație cu ea nu este marcată de dragoste sau de ceea ce cred ei că ar fi dragostea. N-are habar de ce a ajuns să se gândească acum la asta, dar gândul persistă, este puternic. (I se imprimă în minte, îl vede clar în fața ochilor.) Pietro nu a iubit-o niciodată, poate că de asta reuşeşte să fie atât de sigură de grija, de respectul şi de bunele lui intenții. Vorbele lui Piero sunt ca nişte raze de soare, care o fac să se simtă atât de bine… *Schwungrad-Elli,* spune ea, şi Pietro intră imediat în joc. Umblă ca Elli prin salon în sus şi în jos, o face să râdă. Ah, Pietro, dacă ai şti…

Pietro ştie unele lucruri. De exemplu, Matthes i-a spus că nu o să vină astăzi, doi vizitatori ar fi prea mult pentru ea în aceeaşi zi, l-a lăsat pe Pietro să i-o ia înainte. Păcat. Pentru că acum nu poate să îl întrebe despre cartea care ar trebui să fie distribuită în librării astăzi, dacă memoria nu îi joacă feste. De ce a ignorat chestia asta până acum? Nu a…? Ba da! în ziua în care i s-a rupt anevrismul, a făcut două ultime corecturi pentru bunul de tipar! I-a şi spus lui Matthes, victorioasă, că acum totul este gata pentru ca noul ei roman să apară şi că va putea fi lansat la termenul stabilit! Se agită, nu poate să-i povestească atât de repede toate astea lui Pietro, poate că el nici nu are habar de ceea ce ar vrea ea să-i

povestească… Însă Pietro scoate cu nişte gesturi de mare magician ceva dintr-un buzunar al sacoului lui, cealaltă mână o ține teatral pe piept, parcă în semn de omagiu. Pune obiectul acela, cu o mişcare demnă de cel mai mare actor, pe masă, în dreptul lui Helene. Cireaşa de pe tort. Da, este „însărcinatul”, ăsta e, ăsta e noul ei roman, i se pare atât de familiar, deşi de abia acum ține în mână pentru prima dată un exemplar tipărit. Matthes i l-a dat lui Pietro să i-l aducă, ieri a sosit acasă o cutie întreagă de exemplare. Helene se uită la carte, citeşte textul de prezentare de pe manşetă, acum i se întoarce în minte ce se petrecuse înainte: cum a scris acest roman, cum s-a luptat cu el atunci când parcă nu mai voia să se urnească din loc, cum a sărit de atâtea ori din scaunul pe care stătea la computer din pricina furiei care o cuprindea şi care se lipea de ea, asemenea unei mămăligi care se întărise pe marginile ceaunului gândurilor ei, şi nu se mai lăsa de loc râcâită la o parte. Şi cum anunța, cu surle şi trâmbițe, că în ziua aceea a scris *douăzeci de pagini* – în seara unei astfel de zile era bine-dispusă şi îi citea lui Lottchen, stând în pat, mult mai mult decât în alte dăți, se simțea mai plină de viață şi mai deschisă, câteodată rămânea întinsă în pat, după ce o culcase pe Lottchen în pătuțul ei, şi îl aştepta pe Matthes, pentru ca, văzându-l, să îşi dea seama dacă vrea să se culce cu el. În ultimii ani cam aşa se petreceau lucrurile, pur şi simplu nu îşi dădea seama dacă vrea sau ba, înainte să îl vadă pe Matthes. Acum, amintirile încep să îşi paseze unele altora ştafeta cu atâta repeziciune, că i se face teamă: se vede stând în camera ei de lucru cu un bol în care are gris cu lapte şi din care ia câte o lingură la fiecare trei propoziții pe

care le scrie; îşi taie unghiile de la picioare, aruncând între timp câte o privire spre monitor, nu poate să se ducă să facă asta în baie, atunci când cuvintele îi vin atât de uşor şi lucrează atât de bine; sosesc copiii, a închis uşa şi nu o deschide, nu reacţionează nici când îi vorbesc sfios prin uşă. Când tonul lor creşte şi devine supărător de presant, deschide uşa şi vrea să îi mustre, dar înainte să apuce să tune şi să fulgere, îşi îndulceşte deodată figura ameninţătoare, când vede ceata aceea minunată adunată în pragul camerei, le zâmbeşte şi coboară scările cu ei. Cedează. Apucă să ia, în ultimul moment, tigaia în care Mareile gătea ceva, erau nişte ouă care dădeau să se ardă. Helene le făcuse însă mâncare! Afară, pe terasă, e supă, oala e prea mare ca să încapă în frigider, iar vremea e destul de rece ca să o poată ţine acolo. De ce uită de toate când lucrează, ar fi putut, cel puţin, să le scrie un bileţel copiilor cum că le-a gătit deja. Că trebuie doar să-şi încălzească mâncarea. Oricum este un…

Helene?

Pietro se uită în ochii ei întrebător.

A, da, Pietro stă pe scaun şi se uită la ea. Are în ochi o lucire poznaşă: n-o lungi atâta, taie timpul în jumate, nu e chiar aşa de vesel aici, ştii ce e aia să ai inima grea? să ţi se rupă sufletul? mi-au făcut zilele să arate ca o tablă prost ştearsă, pe care au mai rămas dâre de cretă, zile care mă apasă, dar despre care nu îţi pot povesti acum, mă auzi? Nu te rog decât: scurtează-ţi vizita… la jumătate.

Ochii poznaşi ai lui Pietro parcă pot citi gândurile astea nespuse, licărul ăla şmecheresc îi dispare deodată. Ea se uită la el cu gratitudine, ochii ei parcă încep să vadă totul în

ceață. Cu toate că este o zi frumoasă, plină de lumină. Își ține cartea în mâini, știe din nou cine este „însărcinatul" și cum a ajutat-o să scrie acest roman…

Pietro îi povestește că postul lui la teatrul din Anklam stă acum foarte tare sub semnul întrebării, nu mai are chef să se subordoneze altora în probleme în care el se pricepe, crede-mă, mai mult decât regizorul. Contractele de lucru sunt încheiate doar pe o durată determinată. După sezonul de vară din teatrele din Zinnowitz și Heringsdorf, mulți dintre colegii lui optează să profite de ajutorul de șomaj în vacanța de toamnă a teatrelor, pentru a se reangaja după aceea din nou. Pietro crede că a ajuns, în anul ăsta, la capătul carierei lui din Anklam. De altfel, s-a și gândit la ceva nou: vrea să citească *Lenz,* integral, acompaniat de un baterist. *Lenz*! E un text extraordinar! Atât de înțelept, de amplu, care și-a precedat atât de mult epoca! S-a îndrăgostit de *Lenz* încă de acum treizeci de ani, de textul ăsta care nu a fost înțeles la momentul publicării, dar care este copleșitor pentru el. (Ochii lui Pietro nu mai lucesc ghiduși, ci entuziaști.)

Se oprește. Tace. După o vreme o întreabă, nesigur, dacă vrea să îi scrie o prefață. Ceva care le poate fi oferit oamenilor înainte să înceapă să asculte *Lenzul* imprimat de el: pentru cei mai mulți, *Lenz* nici nu există, nu știu nimic despre lucrarea asta, poate că ar fi bine să existe și o introducere. Doar un text scurt, a mai făcut așa ceva și înainte, dacă nu ar vrea…?

Acum tace ea. Ah, Pietro, nu vezi că mi-am pierdut până și vocea, trebuie mai întâi să văd în ce măsură mi-o pot recăpăta! Sigur, nu îi spune vorbele astea, ci își ridică capul

şi îi zice, cum poate, după câteva secunde de şovăială: *Bine, dar lasă-mi destul timp.*

Pietro nu a înţeles ce s-a întâmplat cu ea, îşi spune Helene. Dar poate înțelege cineva de-adevăratelea cum se simte? Poate chiar ea să priceapă ce e cu ea? Merge cu el la lift, coboară împreună. El îşi ia, făcând un ultim giumbuşluc, la revedere. Ea râde cât timp îl poate vedea cum se îndepărtează, pentru că u venise în minte altceva.

Ştie, de două ore, cum a ajuns clama din sticlă de Murano a Maljutkăi la ea.

În primăvara trecută. Nu o mai văzuse pe Maljutka de mult, să fi fost vreo două luni de când se despărţise de Helene, spunându-i că, după cum vedea, nu părea să fie cu nimic mai brează decât Matthes. Helene a încercat, în e-mailuri pe care i le trimitea aproape zilnic, să îi explice care era situaţia ei, cum se simțea. Că este bulversată, că nu se regăseşte, că nu ştie pe ce lume e; că simte un gol în inimă când se gândeşte la Maljutka, dar că inima asta îi aparţine totuşi ei, lui Helene, şi că, tocmai din pricina tensiunii în care este prinsă, se gândeşte tot mai tare, mai intens la Matthes; că o leagă mii şi mii de lucruri mari şi mici de el, că nu poate să deşire din țesătură doar un fir – i-ar fi teamă să nu rămână goala, sa nu rămână singura; şi-a pus viaţa în aceeaşi oală în care era şi cea a lui Matthes şi nu a găsit ocazia – pe care, recunoaşte, nici nu a căutat-o – să discute cu el despre relațiile amoroase care au avut loc în afara oalei, asta de când s-a întors el acasă de la prietena ei, Heidrun, oricum, au trecut de atunci şaisprezece ani, în fond o bună bucată de

vreme, fostele relaţii se ofilesc cu fiecare an care trece, lăsând loc pentru altele noi; dar, atunci când ea şi Matthes au devenit un cuplu, nu s-a gândit că s-ar putea petrece asemenea lucruri; simţea, aproape zi de zi, cât de importantă era ea pentru Matthes, pe când reciproca nu părea să existe, asta, din păcate, era rău pentru el – dar şi pentru ea, pentru că altminteri nu s-ar fi gândit să se despartă de el; uneori îşi dorea ca Matthes să aibă o altă femeie, nu o aventură tăinuită, ci o relaţie pe faţă, de care să ştie toată lumea, o femeie care să îi ofere tot ceea ce ea nu putea să îi dea; dar, din păcate, era un lucru imposibil; şi: câteodată îi era dor să fie cu el, da, recunoaşte faptul acesta şi vrea să fie consemnat oficial (asta se întâmpla în zilele ei bătăioase); nu ştia nici ea de ce, dar aşa stăteau lucrurile: să facă sex cu el devenise o obişnuinţă şi, odată ce începeau, totul era în ordine, ba nu, mai mult, totul era a-toate-cuprinzător, copleşitor (asta se întâmpla în zilele ei bătăioase) – doar că ea, una, nu prea resimţea pornirea de a-l face să înceapă… Când începea să scrie un e-mail către Maljutka Malysch pornea pe un ton avântat, pe urmă schimba textul, îl mai domolea, lucru pe care atunci nu a vrut să îl observe, dar acum, când îşi reaminteşte, îi este *clar ca lacrima,* spune ea în şoaptă, că în toată povestea asta nimic nu este clar: nici felul în care s-a purtat faţă de Matthes, nici cel în care s-a purtat faţă de Maljutka. De parcă ar fi vrut să fie sigură că va putea supravieţui sufleteşte tocmai datorită acestei stări de a fi în două luntri, datorită acestei plutirii pe undeva pe sus, foarte sus, unde pot să o vadă atât Matthes, cât şi Viola şi care trebuie să facă toate eforturile ca să poată ajunge până la ea –

spera cumva, undeva în adâncul sufletului ei, să îi nimicească în cele din urmă în felul ăsta, fără să trebuiască să își facă prea multe reproşuri după aceea?

Da, aşa e. O simte.

Maljutka i-a trimis clama cândva în mai, împreună cu o fotografie: apărea tunsă, cu o barbă care îi crescuse de trei zile, purtând cămaşă şi sacou. Pe spate era scris cu creionul: „Aşa arăt cel mai bine, nu crezi?“.

În jurul ei se aud tot soiul de foşnete, e un întreg vălmăşag: Matthes le-a adus astăzi pe Lottchen şi pe Lissy cu el, este sâmbătă, chiar şi în Heidemühlen. A pierdut cu totul şirul zilelor săptămânii, e surprinsă de fiecare dată când se uită la un ziar pe care tocmai l-a cumpărat şi constată ce zi e. (Câteodată mai ia unul. Dar, de cele mai multe ori, ştie că nu îi ajunge timpul să apuce să îl citească, din cauza multelor ore pe care le petrece la terapie.)

E dimineaţa devreme, o oră la care nu te aştepţi să fi vizitată. A mai adus Matthes pe cineva? Da, uite, în spatele uşii este Fips, vecinul ei din vremea când mai locuiau în Feldberger Ring, prima locuinţă în care au stat împreună. Au mai trecut prin multe locuinţe de atunci, până să ajungă să stea în strada Arber… De unde l-o fi găsit? Matthes îi spune că s-au văzut la cumpărături, şi-a construit o casă în apropierea lor, în fundul străzii Zwiesler, *ştii, acolo unde sunt şinele de tren şi unde ne gândisem şi noi să ne facem casa, înainte să descoperim terenul nostru de acum!* Aha. Atunci Fips, vechiul lor vecin, este şi noul lor vecin. Matthes îi spune că a venit să o ia. Sigur, dacă ea vrea şi poate, de fapt, asta a fost o idee

spontană a lui Fips, după ce a aflat ce se petrece acum în familia Wesendahl.

Ar vrea? Mai curând nu. Mai curând ar rămâne aici. Îi e frică să se ducă acasă. Frică de faptul că Matthes o doreşte. Frică să înceapă să caute în şifonier după discheta cu e-mailurile de la Maljutka. Frică să ştie că are camera ei de lucru la etaj şi că nu o să fie în stare să urce până acolo. Frică de grija cu care Matthes o va îmbrăca cu vesta de un alb imaculat a iertării, adică cu cămăşuța de forță, care, o ştie bine, nu îi vine deloc. Frică să trebuiască să facă față unei zile normale şi tuturor nimicurilor care se petrec în ea…

S-a gândit acum atât de mult la toate lucrurile de care i-ar fi frică, încât Matthes, uitându-se la ea cu o privire decepţionată, îi spune *bine, nu trebuie. Mă gândeam doar că poate ai vrea…* Da, nu trebuie. Dar, pe de altă parte, nu ar fi deloc rău să îi aibă lângă ea pe Billy şi pe Mareile; să poată să vorbească la telefon cu Bengt, dacă o ajută Billy; să le arate copiilor – asta sigur o să-i facă să râdă – cum se curăță coaja unui cartof, aşa cum a făcut-o ea când a fost la ergoterapie. Cartoful era înfipt pe un fund special, a trebuit să se folosească de mâna stângă – cumpărase deja un fund de-ăsta, care are integrat şi două râzători, una cu dinți mai mici şi cealaltă cu dinți mai mari; poate că s-ar putea face în aşa fel încât să rămână în bucătărie singură cu Matthes, aşa, vreo jumătate de oră, ca să bea un ceai împreună, să îşi spună doar nimicuri, nu şi lucruri grave; dar, în acelaşi timp, poate să sondeze şi trecutul, să aducă la suprafață din străfunduri unele cuvinte care zăceau acolo aşteptând, să vadă cum se îmbină între ele, să afle la ce se referă de fapt… îşi aminteşte

că au petrecut, de-a lungul anilor, multe asemenea ore, în care stăteau împreună să bea un ceai, totdeauna le-au prins bine…

Gata, hai să pornim!

Helene o spune pe un ton răspicat, însă pe fața ei se citește încă nesiguranța. Dar, oricum, mai trebuie să se intereseze înainte, concediile de sfârșit de săptămână trebuie cerute din vreme și trebuie să fie apoi aprobate, cine știe dacă aici sunt la fel de toleranți ca cei de la *stroke unit.* Pornește, așadar, copiii merg în urma ei. Nu e nimeni în oficiul asistentelor, pe unde s-or fi dus, cum găsește pe cineva pe care să-l întrebe? Umblă în sus și în jos pe culoar, până când apare, în sfârșit, o asistentă, care iese dintr-un salon din care pacienții probabil că tocmai fuseseră externați, așa că făcuse ordine în urma lor. Este evident că Helene o enervează, mai să îi bage sub nas rufăria murdară pe care o luase din salonul acela. Helene începe să se bâlbâie, ceea ce nu i s-a mai întâmplat în ultima vreme decât rar, dar asta e, trebuie să spună ce vrea. Asistenta devine împăciuitoare, îi surâde ideea de a avea astăzi o pacientă mai puțin, de care ar trebui, altminteri, să se îngrijească. (Helene se întreabă, în sinea ei, cam ce o fi făcând pentru ea, pentru că ea face totul de una singură.) Când să se întoarcă? Nu mai târziu de 17,45, în niciun caz mai târziu. Asta este regulamentul! Helene a fost tentată să salute milităreşte, dar i-a fost teamă să-și ia mâna de pe bara cadrului cu rotile. Oricum, a luat poziția de drepți și a simțit cum un cârlig de undiță, legat cu o gută, îi este tras fulgerător prin tot corpul, de-a lungul șirei spinării în sus. Stă regulamentar în fața asistentei, îi răspunde regulamentar

„Să trăiţi", chiar în momentul în care cârligul îi ajunge în creier şi îi iese prin găurile din frunte, târând după el guta de care era legat. Se linişteşte şi revine la poziția ei obişnuită imediat ce asistenta se întoarce cu spatele la ea şi se duce cu lenjeria de pat, pe care o ţinuse tot timpul în braţe cu tandreţe, de parcă ar fi fost mirele ei adormit buştean – să o înfunde într-un tomberon, cu care urma să fie dusă, apoi, la spălătorie – lenjeria, evident. Helene le dirijează pe fete înapoi, Lottchen sare pe marginea tăvii de depozitare a cadrului cu rotile şi se lasă dusă aşa mai departe. Îi place, dar este de părere că scaunul cu rotile era, totuşi, altceva, *era mult mai bine.*

Măcăneală, vorbăreală.

Nu ar vrea să ia nimic cu ea în afară de geanta mică, pe care i-o adusese Matthes în prima zi când a fost internată în spital. Să-şi bage în ea documentele, portmoneul. Trebuie însă să ceară să îi fie scoase din seif, ceea ce nu va fi uşor, dacă nu mai este nimeni la recepţie. Se dă bătută, lasă geanta aici, în fond, pentru ce îi trebuie acum hârtiile alea?

Sunt deja în maşină. Fips este, în mod vădit, nesigur dacă totul este în ordine cu ea, nu îşi dă seama în ce stare se află Helene, ce s-ar cuveni să o întrebe şi ce nu, dar Mareile şi Lottchen umplu golul de tăcere care se lăsase pentru moment, începând să se certe rău de tot. Helene nu pricepe despre ce e vorba. Matthes probabil că este tentat să o pună la punct pe Lottchen cu o palmă, dar nu îndrăzneşte să o facă, încearcă să vorbească cu ea, îi spune să facă bine şi să nu mai facă atâta scandal. Dar de ce face scandal? Ăştia care stau în spate să îşi rezolve treburile între ei, vorba ceea, când

nu ştiu, nici că mă interesează. Cadrul pe rotile este în portbagaj şi tot troncăne acolo. Îşi mişcă mâna stângă în ritmul acelui zgomot şi simte că şi dreapta ar ține isonul cu stânga. Când se uită să vadă dacă într-adevăr este aşa: dezamăgire. Iar cade din cerurile prin care visa, de fapt, începe să se obişnuiască cu acest lucru, cu brutala revenire la realitate. 11 întreabă pe Fips ce îi fac nevasta şi copiii, iar el se destinde după tensiunea incertitudinii de dinainte şi începe să îi povestească. Stând lângă el, îl priveşte cu un aer interesat, dar, de fapt, nici nu îl ascultă, vede că stratagema asta îi mai reuşeşte şi acum. Capacitatea ei de a urmări şirul vorbelor cuiva este foarte limitată, ştie asta, aşa că modul ăsta de a conduce discuția este foarte bun pentru a-i distrage pe cei cu care stă de vorbă, fără a-i brusca sau jigni prin neatenția ei. Iar Fips este un vorbăreţ, povesteşte acum într-una, ține o mână pe volan, iar cu cealaltă gesticulează, pentru a-şi sublinia cuvintele. Pe când el tot zice ba una, ba alta, ea simte că se prăvăleşte în gol, că nu mai poate. E stupefiată când, deodată, maşina se opreşte în dreptul casei lor din strada Arber. Fips nu vrea să între şi el, îi scoate cadrul din portbagaj.

De alături vine înspre ei bătrâna doamnă Wierbel, şi cu ce umblă, mă rog? Tot cu o chestie ca asta. Se opreşte când o vede pe Helene, se uită repede în altă parte. E o femeie care se fereşte să vorbească cu lumea, tot atât de mult cât se fereşte motanul ei de ploaie sau de apă. Helene l-a alungat de mai multe ori în primăvara trecută, pentru că se tot foia printre rândurile de flori din grădină, pe care le plantase cu trudă şi cam împotriva voinței ei (doar ca să le facă pe plac

vecinilor). Probabil că furia care o cuprinsese că s-a resemnat şi s-a plecat în faţa părerii şi a sfaturilor lor a făcut-o să ia o atitudine atât de antimotănoasă, pentru că ei, de fapt, îi plac pisicile. Pe când era copil a reuşit să liniştească temerile mamei ei, atunci când i-a făcut cadou surorii ei mai mici, la aniversare, o pisicuţă cu o fundă imensă la gât, de un albastru-deschis – ştia că tatăl ei nu va avea nimic împotrivă, ba dimpotrivă, aşa că se simţise tare pe poziţie. Totdeauna s-a temut să nu cumva să le povestească episodul ăsta copiilor ei, până să se mute în strada Arber locuiseră doar în apartamente de bloc, unde stăteau cu chirie. Oricum, doamna Wierbel nu iubeşte decât o fiinţă, pe motanul ei. Helene se uită după ea cum o ia încet spre supermarket.

De fapt, un cadru de-ăsta pe rotile nu e deloc rău când te duci să faci cumpărături, poţi să pui în coşul lui o grămadă de târguieli. Parcă pentru a face o demonstraţie şi de parcă i-ar fi citit gândurile, Fips pune în coşul ei o pungă mare plină de mere şi, deasupra, o cutie mare de Mon Cheri. Mai târziu, când sunt deja în bucătărie, Matthes îi povesteşte că Fips a cules merele din propria lui grădină. Fips făcuse cerere pentru a avea dreptul să facă o construcţie mai specială, în aşa fel încât să nu trebuiască să taie mărul care se afla deja pe terenul pe care îl cumpărase: în mod normal, regula este ca între zidul casei şi gardul de la stradă să existe o distanţă de cinci metri. Din pricina acestei reglementări, mărul lui, bătrân şi mare, ar fi trebuit să dispară. De abia după ce s-a dus de mai multe ori la primărie, să stea de vorbă cu cei de acolo, i s-a dat autorizaţia să îşi ridice casa la opt metri distanţă de gard. Sigur, au avut noroc şi pentru că terenul lor

era ultimul de pe stradă, şi o să şi rămână aşa, pentru că după el urmează calea ferată. Acum nu a mai recurs la stratagema cu privirea care o arăta interesată, iar întrebarea dacă ce-i spune o interesează a venit brusc, iar ea a spus scurt că nu. Îşi propune să discute cu Matthes despre putinţa ei redusă de a urmări ce i se spune.

Da, putinţă, ăsta e cuvântul.

Ah, Billy… Coboară de sus, din camera lui, şi o salută pe Helene cu o atât de mare bucurie, încât gestul ăsta o unge pe suflet. Când cineva ajunge să ţină atât de mult la un copil cum o face ea, la început nu te simţi vinovat faţă de ceilalţi care trăiesc în jurul tău, însă mai târziu începi să te simţi culpabil faţă de ei. Dacă stai să te gândeşti la sentimentele astea, cei cinci copii i se par la fel de diferiţi ca şi dragostea pe care o are pentru fiecare. Cu băieţii se poartă mult mai… respectuos? Da, mai respectuos. Nu poate să pătrundă în sufletul şi în identitatea lor la fel de mult ca în cazul fiicelor ei. În cazul fetelor nu se loveşte de această stavilă, chiar şi ciocnirile cu ele, care se datorează de cele mai multe ori pubertăţii lor, au fost şi sunt în continuare mai tranşante, ajungea şi ajunge mai aproape de miezul lucrurilor.

În loc să le mai tragă câte o palmă băieţilor, a capitulat de multe ori, în toţi anii ăştia pe care i-a petrecut alături de Matthes. Că nu îşi poate stăpâni totdeauna mâna o ştie prea bine, asta de când Bengt avea patru ani. Era un copil nărăvaş, care ştia ce vrea şi care îşi urmărea interesele până în pânzele albe. Când a început să lucreze în Henrichshorst, era o mamă singură, care trebuia să se descurce cu toate cele fără să aibă vreun ajutor. Matthes îi spunea deja de ani buni

că o iubeşte, dar tot tărăgăna divorţul de nevasta lui. Pe atunci nu bănuia că, peste câteva luni, se va muta definitiv la ea. A trecut printr-o perioadă foarte dificilă atunci, încerca din răsputeri să îi ajute pe cei doi băieţei ai ei să supravieţuiască, în ciuda faptului că aveau o mamă atât de neputincioasă cum se considera ea. Într-o zi, la amiază, când credea că Bengt este, ca totdeauna, la grădiniță, s-a pomenit că nevasta unui doctor care locuia în blocul medicilor din apropiere îl aduce la ea în timpul orelor de consultaţii: ar fi fost, i-a spus, a treia zi în care îl observa pe copilul ăsta cum se joacă, ore întregi, în lada cu nisip de sub geamul ei, e normal aşa ceva? Din când în când, îi spune femeia, mai scotea din gentuța lui ceva de mâncare, după care continua să construiască tot soiul de structuri şi forme din nisip. A treia zi! Stupefacție. Fără să scoată o vorbă, Helene încearcă să îşi revină. Pentru că trebuia să îl ducă pe Billy cu bicicleta la bona care avea grijă de el peste zi, se despărțea de Bengt cu un sărut pe obraz în colțul străzii care ducea spre grădiniță, după care pleca mai departe. Bengt, deşi nu s-a plâns niciodată până acum că nu i-ar plăcea acolo, aştepta, probabil, până când Helene se îndepărta destul, după care, mândru de stratagema lui, se întorcea spre casă, în drum se aşeza în lada cu nisip de sub geamurile locuințelor medicilor şi aştepta acolo până se întorceau copiii de la grădiniță, unii singuri, alții de mână cu mama sau cu tatăl lor. Atunci o zbughea şi el spre casă, Helene convenise cu cei de la grădiniță să îl lase să se întoarcă de unul singur, pentru că după-masa ea trebuia sa îl ia pe Billy. Nu l-a dat nimic de gol, deşi Helene s-a mirat nițel că Bengt îi povestea atât de

multe despre cum îşi petrecea fiecare zi la grădiniță. Ba s-a şi bucurat de faptul că băiatul părea să se fi dat pe brazdă. Sfinte Sisoe, când se gândeşte acum la toată povestea asta o apucă râsul, dar atunci nu i se părea deloc că situația era una ghiduşă, l-a apucat pe Bengt de umeri şi l-a zgâlțâit, atunci când el nu a vrut să îi spună ce făcea de fapt, iar dacă nevasta doctorului nu ar fi stat în uşă să vadă cum reacționează Helene, l-ar fi *cârpit*. Fusese atât de furioasă. Dar dacă stă bine să se gândească, era furioasă pe ea însăşi, pentru că încerca, în acea vreme, să îşi înşele copiii cu glume ieftine, aruncate în puținele ore care mai rămâneau după ce îşi termina lucrul până în momentul în care ei se duceau la culcare. Credea că o să țină, dar n-a ținut. O fi fost ea psihologă, dar *suferințele inimii* o măcinau ca pe oricare altă femeie, de aici şi felul în care se purta cu copiii. L-a luat pe Bengt de aripă şi a început să mărşăluiască cu el spre grădiniță, iar odată ajunsă acolo l-a depus scurt educatoarelor, nu fără să nu le zică totuşi, pe un ton destul de rece, că ar fi bine să întrebe ce se întâmplă cu un copil, când acesta nu vine trei zile la rând, fără ca ele să fi fost anunțate de părinți că acel copil are probleme şi nu poate veni. Cu atât mai mult cu cât a făcut destule pentru grădinița asta, a ajutat de mai multe ori la evaluarea activității ei, a organizat evenimente pentru părinți şi copii, a stat de vorbă cu educatoarele, dându-le sfaturi care țineau de psihologia infantilă; nici nu s-a uitat la Bengt când a plecat şi a anulat permisiunea ca el să mai aibă voie să se întoarcă după-masa singur acasă. De azi încolo, Bengt era ultimul care pleca de la grădiniță, pentru că Helene nu reuşea să facă tot drumul, pe

deal în sus, pe deal în jos, iar pe deal în sus şi iar pe deal în jos, cu ambii copii deodată, cocoţaţi pe bicicletă. Aşa că mai întâi îl ducea acasă pe Billy.

Săracul Bengt.

Helene face tot mai des asemenea excursii în trecut, pur şi simplu îi vin tot felul de lucruri în minte, fără să facă vreun efort să şi le amintească.

Acum Matthes încearcă să o apere într-un fel de copii, îi propune să se plimbe niţel prin grădină. Fetele primesc indicaţii cum să pregătească masa de prânz, se cam strâmbă, dar nu spun nimic. Ea merge cu Matthes pe terasă şi, de acolo, coboară în grădină, şi-a lăsat cadrul cu rotile în casă şi îl roagă pe Matthes să o sprijine. O face, dar este neatent, aşa că îl roagă să aibă grijă cum merge. Gutuiul? A făcut o grămadă de fructe anul ăsta, pivniţa e plină de compot şi de jeleu de gutui. Ce făcea Matthes cu timpul lui… Când se gândeşte la anumite lucruri, când lucrează la conferinţe pe care urmează să le prezinte sau când pregăteşte un articol, se apucă să facă munci simple, manuale. Lucra cu *papier mâche,* sau călca, sau gătea, de cele mai multe ori cocea una sau alta în cuptor. Se întâmpla câteodată să lase toate astea baltă fără să-şi fi terminat treaba de care se apucase, Helene a trebuit, de câte ori? să scoată fierul de călcat din priză sau să scoată din cuptor cozonaci făcuţi scrum. Îi venea câte o idee, trebuia să şi-o noteze înainte să o uite, nu suferea amânare. La ce se va fi gândit când s-a apucat de gutui? Nu îl întreabă, nu suportă să fie întrebat ceva. Când eşti măritată de atâţia ani, nu mai faci toate greşelile pe care le-ai putea face altminteri. Şi totuşi rămân destule, care se înşiră zi de zi. O

deranjează faptul că merge alături de Matthes fără să scoată o vorbă. Faptul că nu se dondănesc nu înseamnă neapărat că se iubesc. Înseamnă că, în ciuda a două mâini care se țin una pe alta, poți să mergi, de fapt, de unul singur pe drumul tău. A observat deseori, de exemplu acum doi ani, când stătea pe Podul Rialto în Veneţia, aşteptând ca Matthes să termine de făcut poze: perechi care mergeau braţ la braţ, ai căror ochi erau goi când se uitau în jur, chit că erau atâtea de văzut, gondolele, palatele, care se oglindeau cu toatele în ei. Fețele lor semănau de cele mai multe ori între ele, erau învăluite într-un aer de indiferență, în spatele căreia puteai bănui apatia. Ea s-a aciuat atunci în brațele lui Matthes şi a încercat să se uite în ochii lui, dar el fusese preocupat de poze şi de aparatul lui de fotografiat, a tot tras poze cu blițul, a blițuit-o şi pe ea. Ea era de părere că era *maniac* cu toate fotografiile astea ale lui şi cu felul în care le făcea, dar, câteodată, îi reuşeau unele tulburător de frumoase. Şi din Veneţia. Una dintre poze a înrămat-o şi o atârnat-o în camera ei de lucru. Se uită pe fereastră, privirea i se caţără pe viţa-de-vie sălbatică ce urcă pe faţadă până sus, la lucarna din acoperiş, în dreptul căreia se află masa ei de lucru. Dar ea nu se va putea urca, precum privirea ei, până acolo, sus. Oftează. Sigur că s-a oprit din mers, nu putea să meargă şi să se uite în sus în acelaşi timp. Matthes îi urmăreşte privirea îndreptată în sus şi îi spune că streşinile ar trebui curăţate. Acum e rândul lui să ofteze. Ea surâde, oftatul ar putea fi un mic pas care să ducă din starea de indiferență spre aceea a sentimentului că eşti împreună cu cineva pe lumea asta.

Dar vechea ei teamă de a nu putea face față inteligenței lui

Matthes îşi arată imediat colţii, face parte din modul ei de a comunica cu el, e ba mai încrezătoare, ba mai nesigură. Între ei nu se schimbă doar puţinele vorbe pe care şi le spun, ar mai fi şi felul în care Matthes o ţine şi o strânge de mână, de pasul pe care încearcă să îl păstreze măsurat, de încercarea lui de a ştii ceea ce îşi doreşte ea. Nu ar trebui ca toate astea să o facă pe dată să nu mai aibă nicio teamă? Dar nu simte aşa. Când îi vorbeşte, pricepe trei, cel mult patru propoziţii, după care nu mai percepe decât o vorbă din când în când, restul dispare în negură. De când ştie că lucrurile stau aşa cu ea, se străduieşte să prindă cât mai exact una sau două dintre propoziţiile lui, pe urmă să nu piardă cu totul legătura cu a cincea sau a şasea, dar e ceva care îi face capul să vâjâie, poate că îi creşte presiunea arterială? aşa că nu poate să facă altceva decât să se zbuciume şi apoi… să renunţe. E bine că îi vorbeşte atât de puţin acum. Nu se gândise înainte la problema ei cu capacitatea de a urmări ceva?

Are sentimentul că el a priceput o grămadă din cele ce se petrec zilele astea cu ea.

Fetele au fiert ţelina şi cartofii, au fript carnea şi au scos din frigider o budincă de vanilie. Helene încearcă să ţină gura închisă în timp ce mănâncă. Şi să nu lase să i se scurgă nici măcar vreun firicel de salivă, să nu scape din gură nici cea mai mică bucăţică. Cu tot efortul ăsta, braţul şi mâna dreaptă se tensionează foarte tare, încearcă să o ţină sub masă, dar încet o ridică din nou. O înfurie faptul că nu îşi poate tăia singură carnea din farfurie, că nu îşi poate zdrobi

cartofii cu furculiţa. Nu asta simte? Ba da, dă în clocot de furie. Trebuie să se liniştească. Nu i-ar plăcea să stea aici, la masă, cu tâmpenia aia de fund de la spital, pe care ţi-l dădeau pentru că nu erai în stare să te foloseşti ca lumea de mâini. Treptat, simte cum i se adună saliva în gură, cum nu mai e în stare să îşi folosească muşchii care o ajută să mestece, pentru că întreaga ei faţă este cuprinsă de o criză de plâns, care

0 face să îşi ţină gura deschisă. De ce i se tot întâmplă asta şi, în plus, de ce tocmai acum? Nici măcar nu e în stare să fugă repede afară! Ceilalţi se estompează parcă tot mai mult, Helene ajunge să se concentreze doar asupra a ceea ce se întâmplă cu ea, stă în colţul mesei, între perete şi Billy, pierduse deja lupta, era un *enfant perdu,* fără apărare, îşi ţine capul aplecat cât de mult o lasă gâtul, capul ăla din care, prin gaura mare şi de un roşu ca al cărnii, se scurge un fel de terci amestecat cu salivă,

1 se prelinge pe bluză, pe pantaloni, pe pantofi, îi e ruşine, iar ruşinea aia o face să se simtă tot mai pierdută, până într-atât încât ajunge să nu mai creadă că se mai află acolo, între oamenii aceia pe care îi numea *dragii mei* în scrisorile pe către le trimitea părinţilor ei, asta când mai era în stare să scrie, şi o scria cu tot sufletul: fiecare a fost o mare iubire pentru ea. Poţi să mai trăieşti din mari iubiri, când îţi curg balele primprejur, când eşti nevolnică, ori când nu îţi mai poţi stăpâni expresia feţei sau felul în care te arăţi cuiva? Mareile o ia în braţe, pentru ea nu pare să conteze tot scuipatul ăla, ai grijă! ar vrea ea să strige, puloverul tău! dar nu e în stare să scoată niciun sunet, în schimb, braţul ei stâng ţâşneşte

înainte şi o cuprinde apoi pe Mareile pe după umeri, acum stă sprijinindu-se de fiica ei şi simte cum îi curg lacrimile ca niciodată înainte în toată viaţa ei. Doamne ajută! Când se dezlipeşte mai târziu de Mareile, vede urme de carne cu ţelină pe pieptul fetei şi sfărâmături de cartofi deasupra curelei de la pantaloni.

Biata fată.

Acum surâde din nou.

Acum ceilalţi nu mai surâd.

Acum e cazul să zâmbiţi, zice privirea ei, care îi dibuieşte, pe rând, pe fiecare. E jalnic ce face? Nu mai ştie cum să ţinteşti pe cineva cu o privire rugătoare, cum să i-o vâri în faţă. Vrea să încerce. Încercările ei trebuie să fie, dacă nu hilare, măcar ciudate, pentru că ceilalţi izbucnesc, pe rând, în râs, şi râd atât de tare, mai-mai să cadă sub masă.

Aşadar, atât de mult se apropie între ele contrariile.

Nu, nu vrea să doarmă la prânz. Dar nu poate să ţină ochii deschişi într-atât de mult, încât să dovedească lucrul ăsta. Matthes o împinge în dormitor, ea se opune mai întâi, apoi îi spune că rămâne acolo doar dacă el se retrage în camera lui de lucru. În timp ce zice asta (şi, într-un mod tâmp, nu se poate opri să nu zâmbească larg, deşi ceea ce simte numai să zâmbească nu ar putea-o face), o străfulgera o amintire pe care vrea să o păstreze în minte, se uită în depărtare, închizând ochii, urmându-şi amintirea, şi poate, chiar poate, înainte ca aceasta să dispară pentru totdeauna, să o apuce măcar de un colţ al hainei. Acum trage de ea, o smuceşte şi smotoceşte, încearcă să înţeleagă: Matthes s-a mutat

primăvara în camera lui de lucru cu arme şi bagaje, trebuie să fi fost primăvara, pentru că vede cireşii înflorind în faţa ferestrei ei. Ba chiar a lăcuit şi vechiul dulap pe care li-l oferise doamna Wierbel cu ani în urmă, atunci când s-au mutat în casă, îl ţinuseră jos, în pivniţă, vara puneau în el hainele de iarnă, iarna pe cele de vară şi cămăşile cu mânecă scurtă. Voia să îl ducă sus. S-au spetit din greu, pentru că, nevrând să dezasambleze dulapul şi cum nu încăpea pe scara învârtejită care ducea sus, l-au mutat ridicându-l pe afară până pe balconul de la etaj. Să nu mai fi fost ea de atunci în camera lui Matthes? Nu vede nicio imagine a dulapului aşezat acolo, nici nu ştie măcar unde l-a pus Matthes.

Helene?

Matthes se uită în ochii ei, pe care i-a deschis acum, după ce s-a plimbat printre amintirile astea.

Matthes?

Încearcă să aibă o privire ştiutoare, cât de cât ştiutoare, să tragă sevă în ochi ei prin nervii optici din creier. Dar se gândeşte la nişte ouă sparte: dramul ăsta de inteligenţă pe care vrea să o afişeze pleoscăie şi se fleoşcăie când se sparge oul, se face o baltă de albuş şi de gălbenuş, care se tot întinde! Aşa că mai bine îşi retrage toată inteligenţa aia repede înapoi şi o bagă la loc. Mai bine ar fi să arate o privire de o perfectă inocenţă. Asta îi reuşeşte, nu mai sunt ouă sparte, o distrează. Dar nu poate să se bucure de acea scânteie de bucurie. Pentru că tocmai când dădea să crească, îşi aduce deodată aminte de Maljutka Malysch, nu poate să priceapă cum, de atâtea ori, nişte nimicuri agreabile reuşesc

să te facă să uiţi tristeţea şi suferinţa din sufletul tău, cu care nici măcar nu ai ajuns să te obişnuieşti. Pe de altă parte: toţi cei de aici au trecut prin tristeţe şi prin teamă, *pe care ea nu le-a trăit,* pentru că ei suferiseră din pricina ei, şi nici acum nu par să fie prea senini. Dar ea a ieşit la liman. Nu şi săraca şi buna Maljutka Malysch, o iubeşte atât! Şi că totul s-a terminat, că nu mai poate spune decât că o *iubise,* asta nu poate fi adevărat!

Dar e adevărat.

Şi ce mai e adevărat: nu poate să-şi destăinuie suferinţa nimănui, nici măcar lui Billy. Or, asta te apasă, te macină, te doboară. Într-atât încât, în momentul următor, Matthes o prinde de sub braţ şi o poartă până în patul ei. Apoi, aşa cum voia ea, se retrage fără o vorbă.

Nu ştie când a dormit. După puţină vreme e în picioare şi merge cu greu spre dulapul de haine, îl deschide şi începe să caute discheta. Nu e uşor când nu poţi să foloseşti decât o singură mână. În cele din urmă, se hotărăşte să arunce toate lucrurile din dulap pe jos. Pe raftul de sus nimic, pe cel din mijloc nimic. Ajunsă la al treilea raft, găseşte, sub cămăşile de noapte şi pijamale un plic bine lipit, înăuntrul căruia simte că este obiectul pe care îl caută. Rupe plicul cu dinţii, rămâne cu pătratul ăla de plastic negru-gri între dinţi şi îl ia în mână: punctul colorat de pe eticheta albă se uită fix la ea, parcă ar fi un ochi roşu, da, asta e, asta e discheta, şi-o ascunde în chiloţi, nu vrea să audă nicio întrebare, nici să dea vreun răspuns. Reuşeşte să vâre lenjeria din nou în dulap, de-a valma, nu o mai poate ordona şi împături aşa cum a fost. Nu-i nimic, Matthes nu o să îşi dea seama că

lucrurile stau acum altfel în dulap, cum nu o poate face cu tot ceea ce ţine de ordine, el pune orice are în mână în locul în care se află în acel moment, şi acolo rămâne. (Ea a învăţat, în timpul anilor, să zâmbească vizavi de meteahna asta a lui, numai câteodată, când e prea de tot, o apucă furiile care dau în clocot, dar, de cele mai multe ori, reuşeşte repede să le pună capacul în cap.) După ce s-a întins la loc în pat, observă că inima îi bate mai repede, mai sonor, de parcă ar vrea să îi spargă coastele. Locul în care bucata aia de plastic îi atinge pielea se încinge, îşi bagă mâna pe sub elastic şi atinge discheta.

Comoara mea, spune ea în şoaptă.

Bate cineva la uşă. Matthes bagă capul. *E timpul să plecăm înapoi.*

Ce, a dormit atât de mult? Şi nu a stat deloc cu copiii în după-masa asta? Probabil că ar fi jucat Memory cu Lottchen sau, dacă s-ar fi strâns toţi cei cinci copii, poate ar fi vrut să joace Monopoly cu ea. Ar fi trebuit să găsească o scuză cu ajutorul căreia să se fofileze, ar fi trebuit să îi facă să înţeleagă că nu mai este capabilă acum să se concentreze destul pentru a putea să ia parte la asemenea jocuri. I-ar fi venit greu, ei percep limitările ei actuale mult mai curând ca fiind doar unele fizice… Fips a sosit deja, stă pe hol şi îi face lui Helene cu mâna prin uşă. Vrând-nevrând, trebuie să se scoale din pat. Când iese din cameră, o vede pe Claudia, care se uita spre ea de după colţ, are o figură niţel speriată, de om care nu ştie la ce să se aştepte. Claudia este soţia lui Fips, mai mare decât el, şi în ani, şi, mai ales, în şolduri. Se salută

entuziaste, Claudia era o regină a *Hotzenului,* ah, ce minunat e să îți mai aduci aminte de un cuvânt vechi ca ăsta şi aproape uitat de toată lumea astăzi. Să-i vină în minte tocmai cuvântul ăsta! Helene ar vrea să țopăie de fericire, dacă ar putea, dar nu poate. *Hotzen* era cuvântul pe care îl folosea tatăl ei când se referea la îngrijirea copiilor mici, îşi aminteşte de serile în care se distrau, el le citea dintr-o carte, îi zicea parcă *Turingia şi folclorul ei,* pe care o lua întotdeauna teatral de pe raftul bibliotecii şi le zicea din ea tot felul de cuvinte şi de expresii care nu se mai foloseau nici pe când erau ele mici, dar care le făceau şi pe ele, şi pe mama lor, să explodeze în râs. Copiii Claudiei trebuie să fi depăşit şi ei de mult vremea când mai trebuia să aibă grijă de ei. Claudia tot mai priveşte în jos şi nu ridică ochii decât cu fereală şi numai pentru câteva secunde. Abia după ce Helene o înghionteşte dintr-o parte în coaste şi îi râde a îmbărbătare se sparge gheața temerilor. De sub ea iese la suprafață vechea Claudia, cu vocea ei răsunătoare, care corespundea întru totul cu rezonanța pe care i-o conferea ampla ei cutie toracică, Helene se dă un pas înapoi, speriată pe moment, până când vocea aceea ca o trompetă începe să se mai domolească, cu cât Carla se linişteşte mai mult. Da, asta este Carla ei, buna ei Carla, poate că nu e chiar rău că locuieşte acum în apropiere.

Matthes aduce din pivniță două pahare de must, evident producția lui. Unul pentru şofer, celălalt pentru Helene. În plus, îi întinde o pungă plină ochi, despre care nu îi spune acum nimic, dar pe care ea să o ia la spital. Ies la maşină. Urcatul în ea nu mai este atât de greu, Claudia ştie perfect cum să o ajute. Matthes îşi ia la revedere, iar ea e foarte

speriată când simte limba lui în gura ei, nu se aştepta la aşa ceva. Nici nu mai ştie de când nu a mai fost sărutată aşa. Dar îi vine imediat în minte momentul când a sărutat ea aşa şi se îmbujorează toată. Maljutka nu i-a răspuns la sărut, s-a retras şocată, s-au despărţit fără o vorbă, fără să ştie pe ce lume sunt. Da, asta s-a întâmplat în aprilie, s-au mai întâlnit o dată, pentru a discuta cum au ajuns la dezastrul din martie. Maljutka Malysch ar fi vrut, mai curând, să facă uitate lucrurile, în timp ce Helene se gândea – da, se gândea să se retragă din relaţia asta! Valiza cu Matthes era prea grea ca să o arunce pur şi simplu într-un şanţ, pentru ca apoi să apuce imediat de mâner valiza cu Maljutka, aşa i-a spus, a vrut să se examineze, să cerceteze în de-amănunt cât de profundă şi de complexă era relaţia ei cu Matthes, fără să ştie de unde să se apuce să facă asta, a refuzat alcoolul pe care

Maljutka îl comandase deja pentru ea, o sticlă de Rioja, unde s-a întâmplat scena asta?

A plecat atât de departe pe drumurile întortocheate ale primăverii trecute, încât Billy nu reuşeşte să ajungă la ea, să îi spună că îi doreşte să fie deja bine când o să o vadă din nou, cât mai repede, toate grijile lui îi erau strânse mănunchi în voce, de abia Lottchen, care a mângâiat-o pe faţă cu mâna pe care era înscrisă toată istoria zilei ei de copil, ketchup, noroi şi plastilină, o aduce din nou în situaţia de a-şi putea lua rămas-bun. Îşi aşază plasa de la Matthes jos, între picioare, poşeta ei mică i se bălăbăne pe braţul stâng. Claudia se aşază pe bancheta din spate, când porneşte maşina, cele două femei fac cu mâna. Helene se uită drept în ochii lui Matthes, are impresia că îl podideşte plânsul, i se

face deodată aşa o milă de el. Nu a mai avut sentimentul ăsta faţă de el în ultimele luni, e sigură de asta. Este un sentiment cu totul diferit de cel pe care îl simţi când iubeşti şi ai crampe de emoţie, acum totul se petrece parcă în piept şi în cap, dar inima ajunge să îţi bată tot atât de tare. Puseul acela de milă descreşte acum, în timp ce Matthes se vede tot mai mic în zare, ochii lui nu mai sunt decât două punctuleţe închise la culoare, iar când maşina virează după colţ, mila ei a dispărut cu totul. Inima îi bate acum în ritmul pacemakerului. Ce sentiment bizar, se gândeşte Helene, care nu apare decât atunci când *vezi* într-adevăr suferinţa altora.

Claudia îi povesteşte pe scurt ce au făcut copiii ei în ultimii doisprezece ani. Iarăşi are probleme cu capacitatea de a urmări şi de a ţine minte ce i se spune. Acum îşi dă seama că nu a discutat despre asta cu Matthes, aşa cum îşi propusese. Nu îi rămâne decât să îşi ia mutriţa ei de persoană interesată de ce i se spune şi să se întoarcă din când în când aprobator către Claudia. Habar n-are ce i-a tot spus, dar după cele trei sferturi de oră cât le ia să ajungă în Heidemühlen, Claudia îi spune pe un ton foarte serios că nu s-a schimbat deloc: a rămas aceeaşi minunată ascultătoare a vorbelor celorlalţi, aşa cum a fost totdeauna.

Dacă zici tu, îşi spune Helene în sinea ei şi îşi ia la revedere de la cei doi. Pentru un moment se simte de-a dreptul ruptă în două de faptul că poate da impresia că este în stare să înţeleagă ce i se spune, când de fapt ea se apără de toate vorbele alea pe care, înainte, le putea pricepe fără nicio dificultate, pe când acum…

A fost o zi grea pentru ea. Până acum nu şi-a dat seama de

asta, poate şi pentru că a dormit destul de mult la prânz, dar acum se simte maltratată, ăsta e cuvântul, îşi spune ea, de o imensă stare de oboseală, căreia nu i se poate opune în niciun fel şi care o face chiar să renunţe să mai treacă pe la clubul bărbaţilor în vârstă din sala de mese. Nu, nu mai vrea nimic, doar să ajungă în pat.

A uitat cu totul de dischetă.

Pe drum, când mergea să se întâlnească cu Maljutka, şi-o tot închipuia purtând părul tuns scurt, îi era frică să nu cumva să nu o recunoască la prima vedere, dacă va apărea într-o ţinută vestimentară pronunţat masculină? Helene tremurase de emoţie, simţea cum o fulgerau fiori din cap până în picioare, se tot împiedica din cauza asta. Era pe la mijlocul lui aprilie, se vede pe sine cum se mai împiedică o dată şi de data asta şi cade peste un strat de lalele, undeva într-o piaţă centrală din Berlin… Da, da, aşa trebuie să fi fost, s-au întâlnit într-o cafenea din apropierea gării Charlottenburg, veneau din părţi opuse, acolo era cam jumătatea drumului dintre ele. O fi fost prea devreme încă, nu erau ocupate decât două mese, teama ei s-a dovedit neîntemeiată. În ciuda părului ei scurt, Maljutka arăta mai feminină decât ultima dată când se văzuseră, felul în care îşi aranjase părul îi stătea de minune. Se vopsise în culoarea pe care o avusese în mod natural, a înlocuit griul din păr cu nişte şuviţe de un blond stins. Arăta foarte şic, nu aveai ce să îi reproşezi. Helene nu se preocupa nici pe jumătate într-atât de felul cum arăta, Maljutka trebuie să fie cheltuit o groază de bani ca să arate aşa de bine. Hainele ei păreau să fie

oarecare, dar asta doar la o privire fugară, dacă te uitai mai atent, vedeai că, de fapt, cămaşa cu mâneci scurte şi în carouri era o bluză, că pantalonii erau nişte jeanşi croiţi special pentru doamne. Slăbise în ultima lună, Helene nu a putut să se abţină să nu îşi închipuie sânii ei mici ca nişte ouă ochiuri. Viola arăta frumoasă, mult mai frumoasă decât o ținea minte Helene. Iarăşi a simţit cum totul se dă iarăşi peste cap, că nu se gândea deloc la bărbatul din Viola. Dar el era acolo în trupul ei, nu putea să fi dispărut cu totul! şi-a spus Helene, dar trebuia să facă un efort să şi-l amintească, nu îi mai sărea în ochi. Asta era ceva nou, a simţit nevoia să îşi mascheze mirarea cu un *târziu, dar ce bine că totuşi nu chiar prea târziu,* Maljutka Malysch se uită la ceasul ei mic! de aur! de damă! şi o scuză cu mărinimie pentru cele trei minute cât întârziase. Şi-a scuturat teatral braţul, făcându-şi cesulețul ei de aur, care nu era prins prea strâns, să se lase mai în jos, spre încheietura mâinii, devenind şi un fel de brățară. Helene surâse şi o întrebă dacă *obiectul* era o achiziție nouă. Mândria de moment netezi faţa Maljutkăi, care se umplu apoi imediat de vechile ei riduri. Helene îşi ascuțise urechile şi asculta ce se tot şoptea la masa vecină, chelnerul îi făcu un semn barmaniței, şi chiar dacă nu îi era clar despre ce se tot şuşotea şi de ce se făceau semne, ştia că Maljutka socotea că totul se referă la ea. Probabil, pe bună dreptate. Helene îşi agăță haina în cuier, se aşeză. Comandă un ceai negru şi o bucată de tort cu cireşe. Maljutka dădu pe gât primul pahar de vin roşu, comandase mai dinainte o sticlă, dar nu se apucase să bea până nu sosise şi Helene, şi şi-a umplut imediat din nou paharul când a auzit că va trebui să bea de

una singură toată sticla.

Tăceau.

Au tăcut destul de multă vreme, nu se auzea decât râcâitul furculiţei pe farfuria în care fusese adusă porţia de tort, gâlgâitul vinului din pahar în gâtlejul Maljutkăi şi, din când în când, clincănitul ceştii de ceai puse la loc pe farfurioara ei. În cele din urmă, Maljutka îşi drese glasul şi o întrebă pe Helene ce mai face Lissy, care a *impresionat-o foarte tare* atunci când a fost pentru prima şi ultima dată în vizită în casa lui Helene, *nu era deloc grasă, dar arăta cumva puternică, vânoasă,* îi spuse ea, iar în ochi i s-a aprins o lucire tulbure de nesiguranţă. Helene a folosit întrebarea asta ca pretext pentru a încerca să depăşească, pentru amândouă, momentul ăsta de stânjeneală. S-a pornit în trombă să povestească despre ce au făcut în ultima jumătate de an toţi cei cinci copii, iar când şi-a încheiat tirada, s-au uitat una la alta şi au izbucnit în râs. Eliberată, Maljutka i-a spus, sigur că poate să înţeleagă foarte bine cât de important este Matthes pentru Helene. I-a mai zis că ea nu are *niciun drept să.* Se bage între ei, că n-ar fi crezut că se va mai putea îndrăgosti vreodată, dar Helene i-a dovedit că se grăbise să tragă concluzii şi că lucrurile pot sta cu totul altfel decât te gândeai înainte. Cu toate astea, nu îi era deloc ruşine de nimic din ceea ce a făcut şi a simţit, de seria de poze masculine, de situaţiile stupide şi jenante în care s-a băgat de atâtea ori, fără să fie alături de Helene şi totuşi atât de mult alături de ea în minte, fusese *atâtdenăucăcânumaiştiapecelumee,* ba plină de energie, ba letargică, ba înainte, ba înapoi. Asta e, nu mai ştia cum e să iubeşti. În ultimul timp începuse să se

gândească la faptul că dragostea între femei este ceva foarte special, care, în plus, nu pune nimic şi pe nimeni în vreun pericol, iar dacă şi ea, Helene, vede lucrurile la fel, atunci nu ar avea de ce să spună cuiva despre ele două, nu? Ar ajunge o zi pe săptămână, ba chiar o zi pe lună! Sau din două în două luni! ea poate aştepta, va aştepta, nu i-ar lua nimănui nimic, dimpotrivă, ar vrea să-i dăruiască ceva lui Helene! Se făcuse mică de tot când spunea vorbele astea, Helene se uita la ea cu o privire uimită, la care ea i-a răspuns cu o privire de teckel, Helene nu putea să creadă că Maljutka Malysch era cea care tocmai îi vorbise. Că Maljutka Malysch era cea care credea că *nu are dreptul* să se bage în relaţiile lui Helene, când, de fapt, Helene a fost cea care a băgat-o între ea şi Matthes, i-a aşezat deasupra capului un nimb şi a făcut-o să plutească peste tot şi toate în ultima jumătate de an, aşa cum a hotărât Cel de Sus. Nu, Maljutka. Ai tot dreptul să ai dreptul. Helene voia să îi spună cum a văzut-o în ziua aceea: ca pe o femeie, nu ca pe un *neutru* sau ca pe un *bărbat castrat*, cum i se întâmplase în trecut, nu a avut ce face, aşa simţise în dăţile acelea, voia să aştepte momentul potrivit până să-i spună lucrurile astea, dar, în acelaşi timp, parcă îi venea foarte greu să îi explice toate astea Maljutkăi, şi, dacă i-ar fi spus toate astea, ar fi aprins speranţe şi mai mari, când voia, de fapt, să o facă să renunţe la ea; tot drumul ăla lung pe care l-a făcut cu tramvaiul s-a gândit la cuvintele *potrivite* pe care să i le spună Maljutkăi, pentru a face plauzibilă despărţirea dintre ele. Momentan, încercare, să mai vedem, pentru o vreme, trecător, experiment, întrajutorare, provizoriu, până când hotărâm altfel. Era cu ochii pe uşiţa

care mai rămăsese abia crăpată. Despărţirea trebuia să lase o asemenea uşiţă deschisă, cât de cât, simţea că, dacă nu voia să pună piciorul în prag, ca să nu se închidă de tot, măcar să lase între uşă şi prag unul dintre pantofii ei. Acum se întreabă însă, de la ce trebuie să îşi ia adio? De la e-mailurile zilnice, ba, în ultima vreme de la mai multele e-mailuri pe care le schimbau acum în fiecare zi? De la nezilele şi nenopţile prin care treceau acum? De câtă vreme nu s-au mai văzut? Ultima dată a fost în noaptea aceea din martie, după care Maljutka i-a spus că vrea să se despartă, cel puţin aşa a părut la început, apoi au început să sosească din nou e-mailuri în fiecare zi, la care Helene răspundea, şi totul a alunecat la loc, erau din nou în starea în care fuseseră, a unei iubiri declarate, netrăite, care, cel puţin pentru Helene, ameninţa să ia forma unei vieţi la care să nu mai ţină, dacă nu reuşea să oprească tăvălugul ăsta care venea peste ea. Nu pui ordine în lucruri luând distanţă faţă de ele, când ordinea nu vrea să se apropie deloc de lucruri. Asta este cu siguranţă valabil în ceea ce priveşte ordinea lui Matthes, cu care se obişnuise de-a lungul deceniilor, şi pe care nu putuse să o priceapă niciodată. Da, era într-o stare de aiureală, iar o Maljutka supusă şi îngenunchiată era ultimul lucru de care ar fi avut nevoie. Acum îşi dă seama că tocmai natura ţepoasă, răzvrătită a Maljutkăi a fost ceea ce a atras-o, ceea ce a râcâit-o până la sânge, şi nu masculinitatea ei greu de ascuns sau mersul ei cu paşi mari şi lăbărţaţi, când nu era atentă cum păşeşte în văzul lumii. Helene nu a fost niciodată nici ţepoasă şi nici răzvrătită, se potrivea mai mult cu modelul femeii iubitoare, care vede de toate cele sau măcar

de cât mai multe. Avea puterea să îşi revendice drepturile, de exemplu, pe cele profesionale sau pe cele politice, a învățat lucrul ăsta devreme şi nu s-a lăsat dusă de nas, dar în ceea ce priveşte universul ei personal, se retrăgea repede sub carapace, atunci când armonia era pe punctul de a se duce de râpă şi când nu mai vedea altă cale de a o salva decât cedând.

O Maljutka servilă era ceva inimaginabil, absolut de necrezut. Spera că nu o să-i lângă degetele, dacă, o dată la câteva luni, o să-i facă onoarea să îi întindă mâna! Nu, nu asta sperase, nu pe asta mizase, Helene a fost scuturată de cuvintele Violei, s-a scuturat de cuvintele Violei, a simţit cum este deodată potopită de un val de respingere, de greață, dacă Maljutka nu i-ar fi pus speriată mâna pe braţ, ar fi ajuns probabil să facă o criză urâtă, să tremure ca şi cum ar fi avut Parkinson…

Gândul ăsta o face să zâmbească, se simte împăcată. Cu ceea ce se numeşte, de obicei, soartă? Oricum, nu poate acuza ziua de astăzi, care de abia se iveşte, cățărându-se pe cer şi pictând dungi roşii pe fundalul negru şi gri, şi care i-a permis să treacă din nou printr-o parte importantă a trecutului ei.

Se întoarce pe o parte, reuşeşte chiar să adoarmă încă o dată, dar nu înainte de a fi pescuit din chiloţi o bucată tare de plastic, care o cam incomoda. A pus-o sub pernă.

Fața Maljutkăi, colțuroasă, prinsă acum într-o jumătate de ramă de un blond stins şi tuns scurt, nasul subțire, dat cu pudră ca să nu lucească, toate astea îi vin şi îi revin în minte

lui Helene pe drumul spre clinică. În timpul ergoterapiei încearcă din răsputeri să ducă la bun sfârşit un exerciţiu. O cunoaşte pe ergoterapeută, nevasta unui doctor, care trăise înainte în blocul medicilor din Henrichshorst, împreună cu fiul şi soţul ei. Îşi aduce foarte bine aminte de fiu, îl chema Ben şi învăţa la şcoala de muzică să cânte la vioară, începuse asta din ultimul lui an de grădiniţă. A fost la grădiniţă împreună cu Bengt, a fost printre primii prieteni ai fiului ei. Când s-au mutat din Henrichshorst? Acum şaptesprezece ani. Ani în care Helene trebuie să se fi schimbat foarte mult, pentru că ergoterapeuta nu o mai recunoaşte. Deşi, pe atunci, o considera pe Helene ca făcând parte din *personalul calificat*. Ciudat, să stai aici în această stare lipsită de echilibru, în care unii ştiu şi par mai grei, alţii nu, şi par mai uşori, şi să încerci să bagi pietricelele astea una după alta la locul lor, în locaşurile indicate din lădiţă. Helene reuşeşte uneori să apuce o pietricică, o ţine strâns, să nu îi cadă din mână. Cu mare efort a reuşit, o dată sau de două ori, să ridice şi mâna dreaptă puţin peste nivelul mesei, dar apoi a trebuit să o ajute terapeuta să bage pietricica în locaşul ei, pentru că nu mai era în stare să-şi mişte braţul ăla. Să îi amintească femeii ăsteia că s-au cunoscut cândva? I-ar plăcea să vadă ce ochi ar face dacă ar auzi asta. Pe de altă parte, nu este rău să ştii ceva despre o altă persoană atunci când persoana aceea nu ştie nimic despre tine. Maljutka, ce zici? Maljutka îi face cu ochiul, afişând un aer foarte conspirativ, dar şi de frondă, pe care Helene îl admiră atât de mult. Helene închide ochii.

Vă simţiţi bine? Să ne oprim aici?

Vocea nevestei doctorului (*Trautenau* citi Helene pe ecusonul prins de halat, o cheamă ca pe vremuri, deci, nu s-a remăritat), deschide din nou ochii, clipind repede, *nunu,* se grăbeşte să spună, *mă simt bine.* Se gândeşte, aşteaptă un moment.

Dar, da, poate să ne oprim acum…

Doamna Trautenau este o persoană cam cu nasul pe sus. Acum şaptesprezece ani nu lucra, ceea ce era oarecum ciudat pentru vremea aceea, în care nu prea se întâmpla ca o femeie care avea un copil destul de mare cât să meargă la grădiniţă să nu aibă o slujbă. Astăzi munceşte. E nevoită să o facă? Astăzi lucrurile s-au întors, o nevastă de doctor nu prea mai lucrează. Să-i fi plecat bărbatul de acasă? Şi ce se va fi întâmplat cu fiul lor? A rămas singur la părinţi? Helene îşi aminteşte de aerele pe care şi le dăduse când vorbise în faţa tuturor celor care se strânseseră la grădiniţă pentru şedinţa cu părinţii despre faptul că şi-a înscris fiul la cursuri de vioară şi, cu ocazia serii părinţilor, l-a şi pus să le cânte, un elev micuţ, palid, cu o figură necăjită, chinuită, care nici după ce a terminat să scârţâie groaznic la vioară o piesă oarecare nu a reuşit să schiţeze nici cel mai palid zâmbet. I-a fost milă de el, a început să bată cel mai tare din palme, ba chiar a strigat *Bravo!…*

Ne cunoaştem de undeva? o aude zicând pe doamna Trautenau, *vă uitaţi aşa la mine de parcă…*

Păi, să vedem, scapă ea, după care se sperie pe loc de răspunsul ei prostesc.

De-abia după ce părăsise de mult sala în care fusese cu terapeuta aceea şi ajunsese să stea pe un scaun într-o cabină

din complexul în care se află bazinul de înot, Maljutka îi şopteşte că nu a fost, deloc, un răspuns prostesc.

E minunat să înoţi. Totdeauna a fost.

Asta nu vrea să însemne, evident, că Helene poate deja să înoate, piciorul ei drept nu poate decât să imite, cât de cât, mişcările pe care ar trebui să le facă, dar braţul drept nu vrea să o ajute deloc. S-ar scufunda pe loc, ca un bolovan. Dar are voie să facă pluta cât vrea. În apă, lângă ea, se află o grupă de trei pacienţi, care nu au probleme motorii şi care fac niscai gimnastică acvatică. Muzica este dată tare, bubuie, nu îi place deloc. Maljutka se strâmbă. Dar Helene, ținându-se de o bară şi stând doar într-un picior, se hotărăşte să o imite pe cucoana de lângă ea. Hopa Mitică. Cam aşa era exercițiul ăla. Stă în apă până la piept şi încearcă, ținându-se cu dreapta de bara de la marginea piscinei şi întinzându-şi piciorul stâng într-o parte, să sară cât mai sus, țâşnind înainte cu mâna stângă. Apoi mâna coboară la inexistenta vipuşcă a inexistenților pantaloni, iar piciorul revine în poziția lui inițială. Nu e rău deloc pentru un Mitică stând doar pe un picior. Dar după cinci sărituri i se taie răsuflarea, inima o ia razna. A fost prea mult. Bizar, cum de nu poate să îşi dea deloc seama dacă nu cumva face eforturi prea mari. Nu şi-ar fi închipuit niciodată că o să-şi tragă sufletul în aşa hal după nişte exerciţii atât de simple. Se opreşte, nu o vede pe terapeuta ei nicăieri în jur. Îşi aduce aminte cum, după ce s-a trezit din comă, a tot strâns de arcurile alea mici, cum a trebuit să facă să zboare o bilă suflând în aparatele alea ciudate. Nu i-a reuşit deloc.

Şi asta se întâmpla cu doar trei luni în urmă.

Nu vezi că nici măcar gâştele nu vor să se apropie?

Întrebarea asta, pusă de o mamă al cărui copil urla în căruciorul care se afla acolo jos, pe malul lacului, a preocupat-o toată după-masa. Dincolo de faptul că acel copil era, evident, mult prea mic să priceapă că întrebarea cu pricina îi era adresată lui, să priceapă că era o întrebare, să priceapă cuvintele din întrebare, Helene este disperată că încercările ei de a înţelege şi ea ceva eşuează sistematic. Negaţiile duble, triple, totul e mult prea mult pentru ea, nu poate să le urmărească şirul. *Nu vezi ce se întâmplă?* Ba da, vede ce se întâmplă. Dar nu pricepe nici în ruptul capului de ce *nici măcar gâştele nu vor să se apropie.* Ce se întâmplă în căpăţâna ei nenorocită, de-ajunge să blocheze orice fir de logică? îşi aminteşte că înainte îi era uşor să dea de capătul unor asemenea propoziţii. Poate că negaţia, dublă sau triplă, va fi avut un sens, sau poate că nu îl va fi avut, sau va fi fost o măiastră întorsătură de cuvinte bine meşteşugite. Dar ce voia să spună, de fapt, mama aia? Gâştele nu vor nici ele să se apropie? Ce să însemne asta? Un nu şi iarăşi un nu. Totul devine confuz în capul ei, se agită tot mai tare, nu suportă să recunoască, chiar şi numai faţă de sine, că are astfel de deficite de înţelegere, cu care nu ştie cum să umble, cum să le ocolească. Oricine de aici, căruia i s-ar destăinui ruşinată de problema asta a ei, ar râde de ea şi i-ar spune că e o bagatelă. Că şi ei au probleme cu dublele negaţii şi că nu merită să îţi faci nervi pentru atâta lucru. Ce i-a zis Matthes atunci când i-a vorbit despre greutatea ei de a-şi găsi cuvintele şi de a le lega între ele, ceea ce i se întâmpla iarăşi

şi iarăşi, şi iarăşi? *Ah, Helene, ţi-ai revenit, eşti din nou normală, ca înainte…* Era o afirmaţie care, pe de o parte, ar fi putut fi înțeleasă ca o apreciere din partea lui a potenţialului ei de a se exprima prin cuvinte, pe de altă parte se simțea, într-un mod ciudat, amenințată de el, fără să fie în stare să poată spune de ce, prin ce. Sentimentul de pericol pe care îl resimțea parcă iradiind din fraza asta scurtă îi este, de fiecare dată când se gândeşte la ea, foarte viu, foarte prezent, doar că nu poate să îl şi localizeze. Nu reuşeşte să se gândească la el, se lichefiază, probabil că i se scurge printre punctele de îmbinare ale convoluțiunilor creierului, că se scufundă undeva, înainte să-l poată prinde. Aproape la fel este şi cu dubla negaţie, cu care îşi tot sparge capul. Da, capul ei a fost spart, o parte mare din coajă a fost dată la o parte, din fericire au pus-o repede la loc. S-a refăcut fără probleme. Cu siguranţă că pe durata operaţiei a fost congelat. Când se spală pe cap, nu simte temperatura apei pe o mare parte a jumătății stângi a craniului. Un lucru care i se pare straniu, pentru că pielea nu a fost decât ridicată precum un capac de cutie prins în spate cu balamale, avea doar receptori de căldură, care nu puteau fi decuplaţi în timpul operaţiei! Să fie din cauza oaselor care au fost şi ele congelate? Să nu îşi fi revenit după şoc şi să se fi blocat receptorii din piele? îşi dă una cu mâna stângă în cap, da, lovitura asta a simțit-o. Tot e ceva.

E bântuită tot mai des de momente în care o apucă disperarea. Dacă se gândeşte bine, asta se întâmplă parcă după atacul de epilepsie. Tot nu le-a mărturisit medicilor de aici că nu mai ia medicamentul antiepileptic. Se miră că

lucrul ăsta nu apare în nicio analiză a sângelui, care să îi facă să îşi dea seama singuri de asta. Ar trebui să se controleze dacă dozajul care i-a fost prescris este cel corect şi corespunde cu ceea ce are ea nevoie în starea în care se află! Nu va spune că nu îşi mai ia hapurile decât dacă va fi întrebată în mod expres. Câtă neglijenţă şi bătaie de joc…

Cu toate astea, aproape că a depăşit ultima criză de disperare. Poate că funcţionează metoda – ei? — de a fugi pe lângă gândurile care se înşiruie unul lângă altul ca nişte case pe o stradă nesfârşită (le vezi când treci pe lângă ele, le uiţi pe urmă imediat) şi reuşeşte, aşa, să iasă cu bine din crizele astea.

Mai sunt cincisprezece minute până la cină. Şi-a cumpărat astăzi un ziar, îl deschide. Pe pagina dedicată ştirilor locale din Berlin tronează fotografia unei persoane pe care o recunoaşte. Într-un scaun cu rotile sade *avariatul,* în spatele unei mese, Helene moare de curiozitate să vadă despre ce este vorba, începe să citească, se opreşte, trebuie să se întrerupă din lectură, o ia de la început, o dată şi încă o dată, până ajunge să priceapă despre ce este vorba în articolul din ziar.

Wojziech K., se spunea acolo, a fost victima *îmbrâncitorului din staţia de metrou* în plină zi, purtând pe umăr o vioară pe care o ţinea în cutia ei, a fost îmbrâncit de acest ins pe şine în faţa unui tren care tocmai sosea în staţie. Mai scrie că era un violonist foarte talentat, era pasionat de muzică, dar şi de informatică, încă nu se putuse hotărî pentru care să opteze, pe ce drum să o ia în viitor. Măcar de decizia asta a scăpat, se gândeşte Helene, şi i se face imediat ruşine de cinismul care

pusese stăpânire, pentru moment, pe ea. Este un cinism lipsit de curaj, instinctiv, amalgamat cu o profundă părere de rău şi cu o imensă milă, căci se gândeşte la Bengt, la muzicianul ei în devenire şi la faptul că este de necrezut cum poţi să îţi pierzi viaţa în acest fel, rămânând totuşi în viaţă. Citeşte şi reciteşte de mai multe ori articolul, făptuitorul este judecat, Wojziech K. Este fotografiat în ipostaza de victimă, fotografia atacatorului însă nu apare. Ce îşi va fi spunând Wojziech? L-a întrebat oare cineva înainte să îl fotografieze dacă e de acord cu acest lucru? Are pe cap o şapcă de baseball, aşa că nu poţi decât să ghiceşti faptul că îi lipseşte o parte din calota craniană. Picioarele sunt undeva sub masa în spatele căreia stă aşezat, poartă o geacă de piele cu o culoare întunecată, una dintre mâneci îi fusese băgată în buzunar. A putut povesti cum a decurs totul. La proces, atacatorul a fost declarat alienat mintal, aşa că a fost internat într-o psihiatrie pentru deţinuţi. Ar fi auzit voci, care i-ar fi ordonat să atace oameni, cât mai mulţi oameni, pentru a elibera lumea de ei. În fotografia din ziar Wojziech arată atât de calm, nu, *blând* şi *împăcat* sunt cuvintele potrivite! de parcă ar putea să-i treacă cu vederea făptaşului ăluia nebun ce i-a făcut. Stă să se gândească şi îşi dă acum seama că, într-adevăr, nu l-a mai văzut de câteva zile în Heidemühlen pe *avariat.* Nu că l-ar fi căutat şi nu l-ar fi găsit, dar acum îşi dă seama că nu mai e pe acolo.

Poate că a fost externat sau a fost dus în altă parte pe timpul procesului, pentru a-l tracasa cât mai puţin posibil. Îşi spune că trebuie să fie atentă, să vadă dacă *avariatul* se va întoarce cumva. O să între, de acum încolo, să mănânce în

sala de mese prin stânga, pentru a trece astfel pe lângă vechea ei masă, unde stătuse cu *avariatul,* înainte de a fi mutată în partea dreaptă a sălii, la clubul bătrânilor. Face cu drag ocolul ăsta. Se gândeşte să vorbească cu Wojziech. Dar dacă nu a făcut-o niciodată până acum, nu crede că s-ar cădea să se folosească de procesul lui pentru a intra în vorbă cu el.

A stat aici o oră întreagă citind ziarul, i-a trecut şi pofta de mâncare. De altfel, se apropie şi ora la care pacienţii trebuie să plece spre saloane. În schimb, o apucă o poftă nebună de ciocolată, nivelul de serotonină este prea scăzut în creierul ei, este seară, se întunecă de-acum mai devreme, iar creierul are nevoie de lumină şi de triptofan pentru a produce serotonină. Citise pe undeva toate chestiile astea la un moment dat, uite că le-a ţinut minte. Aşa că aprinde lumina mare, nu doar pe cea de pe noptieră, şi începe să scurme prin dulap – Matthes îi adusese ieri ciocolata ei preferată, cu lapte, stafide şi nuci. (Să încerce să simtă gustul triptofanului, care s-ar afla în ciocolată.) Vrea să se poarte cu grijă şi cu dragoste cu creierul ei, să îi dea tot de ce are el nevoie, tot ce poate ea să-i dea, pentru a-l face să îşi revină, iar după ce a mâncat toată tableta aia foarte mare de ciocolată, stă acum la fereastră şi aşteaptă să se simtă fericită. Şi, deodată, se simte într-adevăr fericită, când îşi dă seama că *nici măcar gâştele nu vor să se apropie* este o tâmpenie, o mare tâmpenie! Femeia aia a greşit! După ea, gâştele ar fi pornit năvalnic spre copil, dar totuşi au rămas în depărtare!

Nu vezi că nici măcar gâştele nu vor să se apropie?

Da, aşa stau lucrurile.

Câte poate şi ciocolata asta să facă.

VI
TU. ŞI IARĂŞI TU

 în fond, este bine când eşti lăsată în pace de personalul medical. Nu e mare dramă că sunt prea puţini. Astăzi nu a mai trecut nimeni pe la ea de la amiază. În chicineta la care avea acces şi-a făcut o ceaşcă mare de ceai rooibos şi l-a rugat pe vecinul ei să i-o aducă la ea în rezervă, asta după ce dăduse gata toată ciocolata. El a început să facă fiţe, ba că una, ba că alta, ar mai vrea să stea niţel acolo, ea a cedat, mârâind în sinea ei. Şi când individul a plecat, din fericire, destul de repede, nu i-a mai spus nimic. Ştie cum să îi facă pe alţii să o lase în pace şi să plece, doar cu ajutorul tăcerii ei apăsătoare, o calitate a ei, nu poate să o nege, care îi place foarte mult.

Trage sertarul noptierei şi scoate din el clama de păr din sticlă de Murano a Maljutkăi, dedesubtul ei se află discheta. Ar vrea să poată introduce clama în laptopul ei… *Ce tâmpenie mai e şi asta!* îşi strigă ei însăşi, *Dar asta vreau!* Acum şi aici are şansa să se cufunde în lacul care se numeşte Maljutka, să înoate ca un ţipar în apa lui caldă! Ce o reţine? închide speriată sertarul cu un gest brusc, i s-a părut că discheta s-ar fi mişcat, că ar fi venit spre ea ba cu un şuierat ascuţit, ba cu un sâsâit de şarpe, iar şuieratul ăsta, nu l-a auzit chiar acum?

Să aştepte. Să se uite în jur. Să aştepte.

Deschide din nou încet sertarul, discheta e tot acolo, nu se

mişcă. Şi totuşi, nu simte nicio uşurare. Apucă discheta cu o mişcare hotărâtă, aproape smucită, folosindu-se de mâna stângă, laptopul de abia aşteaptă să o înghită, scoate un clic satisfăcut. Helene este şocată. Doar trei e-mailuri, când ea credea că are pe discheta aia o arhivă întreagă de mesaje! Nu se poate ca Matthes să aibă de-a face cu asta, fie că a selectat ea unele dintre e-mailuri şi le-a şters pe celelalte, fie că a făcut vreo manevră computeristică greşită. Nu găseşte pe discheta aia nimic din ce îi scrisese ea, nu sunt decât trei corespondențe pe care le-a primit de la Maljutka…

04.05.2002 01:43

Draga mea, iubita mea, mica mea heliotropă Helene,

Şi totuşi: Tu eşti. Timpul în care trăieşti tu este şi timpul în care trăiesc eu, e acelaşi, când ne uităm la ceas, vedem că este aceeaşi oră, distanţa care ne desparte nu este mai mare de 50 de kilometri, luminii i-ar trebui cam 170 de milisecunde ca să călătorească între noi, un moment atât de scurt în viaţa ta şi în a mea. Dacă priveşti dintr-o perspectivă cosmică, locuim în acelaşi loc. În ultimul timp prefer tot mai mult această perspectivă, în care existenţa mea ajunge să se micşoreze într-atât, încât să arate total insignifiantă, un pumn de nimic. Este foarte plăcut să simţi cum suferinţa dispare cu timpul, îmi tot repeta mama când îmbătrânise. Avea dreptate.

Îmi văruiesc apartamentul. Ieri am început cu livingul. Am mutat de la locul lor cărţile şi toată instalaţia computeristică. Mi-a luat o jumătate de zi doar pentru asta. Am căţărat, cu ajutorul

negrului care locuieşte de trei săptămâni în casa noastră, canapeaua şi scaunele pe pat, nu ştiu încă unde o să dorm la noapte. Am tras corpurile de bibliotecă mai în faţă, mai întâi atât cât să încap între ele şi zid, pe urmă le-am împins cu multă grijă până în mijlocul camerei. Ai idee cum se învârtejesc toate lucrurile din casă când de apuci să faci lucrări de-astea? Vechea masă din stejar am împins-o până la perete, sub ea au încăput trei dulăpioare, oricum nu aveam cum să o scot de una singură pe uşă, ar fi trebuit să apelez din nou la negrul ăla, Doamne, de ce nu sunt în stare să îmi amintesc cum îl cheamă? Mai mult decât orice: în locuinţă nu mai era nici cel mai mic colţişor în care să o parchez, aşa că sunt foarte mândră de cum m-am gândit să rearanjez totul! Am acoperit geamul şi rama cu folie, ceea ce nu făcusem data trecută, de asemenea lambriul, am pus pe jos, în toată camera, o mulţime de ziare, am acoperit cu folie toate mobilele. Văruitul în sine, tavanul în alb şi pereţii într-un oranj cald, teracotă scrie pe sac, a fost floare la ureche, nu am simţit când a trecut timpul şi m-am mirat când Tauber, vecinul de jos, a venit la mine cu o falcă în cer şi una în pământ, pe la douăsprezece noaptea, să se plângă de zgomotul pe care îl făceam şi din cauza căruia toată familia lui n-a putut să doarmă nici măcar o secundă. Ce zgomot or fi auzit ăştia, că nu am făcut decât să dau cu trafaletul în sus şi în jos pe perete! Dar se prea poate ca, într-o cameră din care s-au scos covoarele, sunetele să reverbereze mai tare şi, în plus, drept să spun, m-am bucurat că cineva mi-a atras atenţia cât era ora. Aşa că am făcut o baie, din fericire avusesem de dinainte grijă să scot din cadă cutiile cu cărţi şi să le duc în bucătărie, unde le-am înghesuit sub masă. Mă gândisem, la un moment dat, că aş putea să dorm în cadă, aşa făcea şi taică-meu când se certa cu mama… Oricum, toate sunt

bune şi frumoase, stau în faţa computerului pe care l-am desprăfuit şi l-am curăţat pe toate feţele şi acum îi scriu femeii care nu mă lasă să dorm. Şi îmi trece prin minte, a câta oară oare, că în toată viaţa mea nu am iubit decât femei.

Îţi doresc tot binele din lume!

A ta, mâncăcioasa Mumbaimaljutka

Mâncăcioasa Mumbaimaljutka! Şi-au tot dat nume de astea cât mai fanteziste şi mai aliterate, fusese un care-pe-care surd între ele. Îşi aminteşte acum cât a putut să râdă când a primit acest mesaj, pentru că şi în casa lor din strada Arber urmau să se facă renovări. Chiar în ziua aceea, Helene voise să decojească tapetul de pe pereţii camerei ei de lucru. Degeaba, pentru că se pare că plăcile de rigips nu fuseseră date cu amorsă înainte să se lipească tapetul. După ce a încercat tot ce se putea încerca, apă, găuri, aburi cu fierul de călcat, a clacat şi a scos la vânzare noul tapet şi vopseaua pe care tocmai le cumpărase la mâna a doua de la un magazin specializat în asemenea articole. *Teracotă*… Până la urmă, nu a vopsit decât un singur perete, sus, sub acoperiş, oricum culoarea aia i s-a părut că era parcă prea puternică, aşa că… Nu era deloc pregătită să recunoască faptul că a dat greş. Cel puţin, ditamai dulapul a intrat perfect în spaţiul în care se gândise să îl bage. Văzuse un blat de bufet pus la gunoi pe marginea străzii, când a fost demolată o casă din vecinătate, l-a cărat împreună cu Lissy şi Mareile până jos în pivniţă, apoi l-a sunat pe un restaurator amator, pe care îl cunoscuse pentru că era şi colecţionar de cărţi. I-a geluit blatul repede, l-a băiţuit, ca să capete o culoare mai închisă, l-a dat cu şelac,

în părţi a adăugat nişte scânduri, a pus şi nişte rotile, a ieşit un bufet pe cinste. Drept răsplată, nu a vrut să primească bani, i-a cerut, în schimb, să îi dea un volum bibliofil de poezii, pe care ea îl publicase cu doi sau trei ani în urmă şi în care mai scrisese, de mână, încă o pagină. (Afacerea asta i-a plăcut foarte mult, pe urmă a căutat pe internet forumuri în care oamenii se ofereau să schimbe tot soiul de lucruri între ei.)

Mai târziu s-a uitat la mapa ei cu gravuri, dar, până la urmă, s-a hotărât să aleagă dintre desenele copiilor şi să le lipească pe zidul ăla oranj, ca să mai domolească un pic culoarea parcă prea ţipătoare. Nu mai fusese în camera ei de lucru de trei luni, începuse deja perioada în care trebuia să dai drumul la căldură, dar cum ea nu mai călcase pe acolo, mai mult ca sigur că Matthes a oprit încălzirea în camera ei, era frig sus. Cu cât se învârte în gând prin camera ei, îşi mişcă tot mai mult şi mâna în sus şi în jos, peste faţă, peste haine, ba chiar şi peste picioare, şi simte că dreapta ar vrea să se mişte şi ea ca stânga. De unde vine neliniştea asta? De unde nerăbdarea asta?

05.05.2002 22:47

Mult iubita şi mica mea heringă Helene,

Şi totuşi: Tu eşti. Dacă îmi închipui că voi muri mâine, mă cuprinde un sentiment ciudat de liniştitor, aproape vesel, pentru că ştiu că tu exişti, că eşti aici, şi asta mă face să mă simt fericită, chiar dacă nu te văd. E un lucru nou pe care îl simt şi mă linişteşte

enorm. Cum nu am mai fost niciodată până acum. Şi nu a fost niciodată atât de uşor să strâng totul după ce am terminat de văruit: azi-dimineaţă am dat folia şi hârtiile la o parte de pe jos, totul era perfect curat! Ultima dată mi-a luat o jumătate de zi să rănesc după ce am terminat cu pereţii, erau pete de vopsea peste tot, evident că se uscase deja, a trebuit să răzuiesc fereastra ca să mai pot vedea ceva prin ea. Astăzi nu am făcut decât să o spăl, ca de obicei, cu apă, oţet şi ziare, şi dacă ai intra aici în cameră, te-ar orbi lumina care pătrunde prin geam şi te-ai da, probabil, măcar un pas înapoi. Eu te-aş prinde şi te-aş sprijini, nu cumva să cazi. Am dat cu lac toate mobilele, am strâns şuruburile care se cam lăsaseră, am dus şi covorul la curăţătorie. Ne-am putea aşeza, aşadar, confortabil, iar dacă ai vrea să îmi spui ceva, m-aş bucura foarte tare. Iar dacă nu ai nimic să-mi spui, mă voi bucura la fel de tare. Noua ordine care domneşte acum în camera mea îmi dă un sentiment de siguranţă, om vedea cât o să ţină. Tot mai strâng cu grijă toate urmele pe care le-am lăsat în timp prin cameră, toate semnele vieţii mele. S-au dus maldărele de coji de portocală, tot aşa şi vraful de capace de la sticlele de bere.

Am băgat toate ziarele într-o cutie, pe care am pus-o în stânga, sub biroul pe care stă computerul. E drept, nu am traversat decât ziua 1 de după renovare, adică, vreau să spun că am terminat de strâns şi de dereticat cu mai puţin de o oră în urmă (negrul a fost din nou aici, acum ştiu cum îl cheamă!), observ că nu mă pot rupe deloc de felul în care era aşezată mobila şi erau aşezate lucrurile înainte, parcă ar fi un baston în care mă sprijin în fiecare zi ce trece şi pe care mi-l cioplesc eu singură în fiecare zi. Nu am terminat încă de tot, pentru că ceea ce îşi are locul în singura mea vitrină, toate flecuşteţele alea, cum zice maică-mea, mă dau peste

cap. Probabil că ar trebui să arunc toate vazele şi poşetuţele, şi cutiuţele, şi statuetele, toate îmi dau senzaţia că nu au nimic de a face cu mine. Pe moment mă distrează sentimentul ăsta cu totul nou, să mă amestec printre obiectele aşezate în jurul meu în ordinea lor şi să descopăr că sunt unele lucruri care nu au nimic de a face cu tine. Aşa descoperi mult mai uşor cum te potriveşti cu obiectele şi dacă e ceva care să strice legătura dintre tine şi ele. Eşti şi tu totdeauna aici, mă gândesc tot timpul la tine, când închid ochii, văd cât de minunat te potriveşti în camera asta nou cucerită, într-atât de mult, încât nici nu trebuie să vii aici pentru a mi-o dovedi. Sunt pe cale să aranjez totul cu tine fără tine, îţi mulţumesc pentru ordinea pe care ai adus-o în viaţa mea.

A ta mobilă, mirifică şi mult ştiutoare Maljutka

Helene trage o privire în jur prin camera ei neutră şi aranjată, mai curând, dintr-un punct de vedere practic. Pereţii şi podeaua sunt de un verde ca menta, scaunele sunt băiţuite în vişiniu şi au perne verzi, dulapurile, patul şi masa sunt vopsite în bej. Până acum nu a văzut obiectele astea decât ba pe unul, ba pe altul, nu avusese ochi să le vadă pe toate dintr-o singură privire. Deodată se simte şi ea un corp străin în toată ordinea asta gândită cu atâta stricteţe, asemenea Maljutkăi în mijlocul flecuşteţelor din camera ei de culoarea teracotei. Nu s-a pieptănat, poartă nişte pantaloni de jogging care au ajuns cam lăbărţaţi şi un pulover verde, urât, care mai are şi un model roşu pe el, papucii de casă apucaseră şi ei vremuri mai bune. Şi ar fi cazul ca cineva să îi taie unghiile, a trecut atâta vreme de când i-au făcut asta ultima dată. Mai ales unghiile de la picioare. Îşi scoate

papucul din piciorul drept şi se uită la degetele de la picioare, unghiile sunt foarte lungi, crăpate în parte, ce bine că nu trebuie să poarte ciorapi fini. În zilele astea poartă nişte ciorapi groşi, pe care şi-i tricotase singură. *Înainte* tricota adesea ciorapi, era ocupaţia ei în timpul în care urmărea ştirile. Mai punea mâna pe andrele şi în rarele seri când stătea mai mult în faţa televizorului, asta dacă nu avea de călcat. Nu i-a tricotat ceva şi Maljutkăi…? Ba da, aşa e, sigur că da! I-a trimis un pachet cu ciorapi din lână, trebuie să se fi întâmplat înainte de renovare, pentru că în timpul pregătirilor de dinainte şi-a golit sertarele de ciorapii bărbăteşti, toţi tricotaţi măsura 43, pentru tată, socru, prieteni, una peste alta a găsit treisprezece perechi! Se vede făcându-i pachetul: un salam mare de căprioară, care îi plăcea atât de mult Maljutkăi, l-a luat de la magazinul bio din Krummensee, apoi un borcan cu jeleu de struguri, care probabil că Maljutkăi nu o să-i placă, tot aşa cum nu îi place nimic dulce și – o dischetă. Era discheta aceea, cea cu punctul roşu. A folosit atâta bandă adezivă, că o mai dor şi acum braţele: a tot încolăcit-o în jurul cutiei, de parcă voia ca tot ceea ce o legase de Maljutka să nu mai poată să iasă vreodată de acolo. Ameţise deja, iar după ce a predat pachetul la poştă, a trebuit să se oprească pe stradă ca să îşi tragă răsuflarea, să se liniştească. După aceea s-a dus cu maşina până la locul de muncă a lui Matthes, un lucru pe care nu l-a făcut decât foarte rar în ultimii zece ani, iar când a făcut-o a fost doar după ce el o invitase sau conveniseră ca ea să meargă acolo. Voia să îl vadă, să vadă cum arată atunci când nu ştie că o să vină. Matthes era însă, în momentul

acela, i s-a spus, într-o şedinţă care se ţinea undeva în altă parte, după care urma să se ducă să vizioneze o reşedinţă. Şi-a amintit, cu durere, de toate dimineţile în care se despărţeau, fără să mai ştie nimic unul de altul. Ca şi acum. Mai ales în ultimii ani, de când stăteau în casa din strada Arber, îşi spuneau tot mai puţin ce au făcut în timpul zilei, ce au făcut în general, asta s-a tot întins aşa, tot mai subţire, până când comunicarea dintre ei s-a stins cu totul, s-a stârpit precum laptele dintr-un uger prea îmbătrânit. Da, ea voia să reînvie ce fusese între ei, să scoată din mlaştină geamantanul Matthes, fără să îi permită Maljutkăi să o oprească în vreun fel, Maljutka, cu care totul se petrecuse atât de curând, atât de viu, atât de lipsit de rutină. Nu se putea gândi decât cu durere la cât de cuceritor fusese Matthes înainte, câtă vrajă putea să răspândească în jurul lui, cât de minunat era şi cum te făcea să râzi, cum te făcea să nu te poţi dezlipi de el, cum, cu mult timp în urmă, erau aproape permanent împreună; iar acum, cu cât dorea tot mai mult să se apropie din nou de el şi să se lase cu totul pe mâinile lui, după noaptea pe care o petrecuse cu Maljutka în martie, el era tot mai cuprins de îndoială, se îndepărta tot mai mult de ea. S-a îndepărtat într-atât încât, în mijlocul lui aprilie, două zile înainte de întâlnirea celor două în cafeneaua din Charlottemburg, s-a retras în camera lui de lucru şi şi-a căţărat dulapul doamnei Wierbel sus pe balcon, după care l-a împins înăuntru. Acum, când îşi aduce aminte, o năpădeşte din nou plânsul, plânsul ăla care o podidea pe atunci într-una şi o făcea să fugă la ea în cameră şi să se încuie acolo, ca să nu o audă nimeni. Dacă a plâns din pricina presupusei scufundări a cufărului

Matthes în mlaştina timpului sau din cauza distanţei sufleteşti care o despărţea atunci de Maljutka, deşi nu trăiau decât la cincizeci de kilometri distanţă una de alta, ăsta e un lucru care nu i-a fost clar nici atunci şi nu îi este clar nici acum. Două zile după Charlottemburg, a pornit hotărâtă pe un drum de pe care acum nu se mai poate întoarce. Da, a vrut să pună capăt relaţiei ei cu Maljutka pentru a încerca, pe cât posibil, să reînvie relaţia ei cu Matthes, dar nu şi-a găsit vorbele potrivite, iar faptul că i s-a întâmplat acest lucru atunci o face să simtă că există undeva o insulă de pace în tumultul gândurilor care o urmăresc acum, bătând din aripi ca un stol de lilieci zburând în amurg, dar ea rezistă stoic şi se minunează de faptul că nu a putut atunci să-şi drămuiască vorbele. Să i se întâmple asta tocmai ei, căreia nu i-au lipsit niciodată cuvintele, ba dimpotrivă? Tocmai ei, care se afunda în cuvinte, tot aşa cum Matthes o făcea când era vorba de munca lui. Ce consolare… Niciodată nu a mai fost într-o asemenea stare de… disoluţie interioară? care să se opună unei părţi importante a sinelui ei. Ce are Dumnezeu de gând, atunci când aşază atât de aproape ceea ce nu se poate cerceta de ceea ce este clar ca lumina zilei, într-atât de aproape, încât nu mai poţi decât cu greu să distingi care e care, ce e ce?

06.05.2002 17:20

Halal ţie Halebardă-Helenică,

Şi totuşi: Tu eşti. Ai visat cai verzi pe pereţi când ai crezut că

trebuie să mă faci să uit ceea ce ai vrea tu să uiţi! Ascultă-mă, este o încercare sortită de la bun început eşecului. Suntem în luna mai, luna iubirii, în care bărbaţii încep să se înflăcăreze şi să fugă după fetele cu bluze decoltate. Dacă mă uit de aici din casă afară pe fereastră, nu văd decât pensionare, îmbrăcate în haine şters pastelate, încheiate până la gât, nişte senioare, cum li se spune astăzi, doar puţine au câte un pitic de bărbat pe care să îl târâie după ele. Aşa e aici, în cartierul ăsta de locuinţe sociale. Aici mă simt mai bătrână decât sunt de fapt. Şi poate că e bine aşa. Mă gândesc zilele astea mai des la un sfârşit. Dar la unul frumos! Fiii mei au venit la mine de parcă ar fi mers la o înmormântare… Le-am trimis, când au împlinit optsprezece ani, primele perechi de încălţări pe care le-au purtat, le-am păstrat întotdeauna cu dragoste până acum, şi i-am invitat să meargă cu mine unde vor ei, la teatru, la un concert sau la o crâşmă, și uite, în mod neaşteptat, miraculos: m-am pomenit cu ei în faţa uşii. Cum m-am mai bucurat! La început au fost rezervaţi, dar nu după mult timp s-au deschis mai mult decât aş fi crezut în visele mele cele mai frumoase, au început să vorbească, au continuat să vorbească, nu au mai contenit să vorbească, de parcă ar fi trebuit să îţi reinventeze copilăria, acum, că au ajuns la vârsta majoratului. Sunt doi băieţi straşnici, înalţi şi zvelţi, cu un păr nici prea lung, nici prea scurt, poartă ochelari. Tim are ochelari de apropiere, Tom unii de distanţă. Nu e ciudat? Când altminteri se aseamănă ca două picături de apă? Să-i fi văzut cât de surprinşi şi de impresionaţi au fost când au văzut camera mea nou văruită şi toate lucrurile din ea puse frumos în ordine! Poate s-au gândit că aşa a arătat totdeauna, hihihi! Sigur că i-am lăsat să aibă iluzia asta, dragostea mea de tată nu merge chiar atât de departe.

Dragostea paternă… O, poate că nu aş fi în stare să pronunţ cuvântul ăsta în faţa cuiva, de abia pot să îl înşir pe hârtie, dar, aşa cum stau lucrurile, parcă se potriveşte mai mult decât să zic dragoste maternă, nu crezi? De fapt, nu prea ştiu… dragoste de mamă… dragoste maternă… Nici cuvintele astea nu îmi ies decât scrâşnit printre dinţi. Da, asta ar fi soluţia: dragoste de părinte! Un termen neutru din punct de vedere al sexului persoanei despre care se vorbeşte. Pe de altă parte, eu nu sunt un neutru, o persoană fără sex! Chiar dacă, de multe ori, mă prefac că nu sunt nici cal, nici măgar, pentru a evita tot soiul de şuşoteli şi de priviri piezişe… Pentru că trăiesc aici şi acum, m-am hotărât să fiu o mamă care are o dragoste paternă faţă de fiii ei, iar tot restul ţine de trecut, nu mai contează. Asta e. Îmi spun Viola, dar şi tată, şi, într-un fel, cred că e oarecum în ordine aşa. Ah, Helene, sunt beată rău, şi asta fără ale! e doar din pricina gândului că poate îi voi avea pe fiii mei lângă mine în ultimii ani de viaţă şi că vor avea grijă de mine, că mă vor răsfăţa! Mă ia cu tremurat în picioare, am palpitaţii de atâta emoţie! Ultimul an a avut intenţii foarte bune în ceea ce mă priveşte, parcă i-ai fi tras după tine pe fiii mei, după ce te-am întâlnit.

Crezi că le-aş fi trimis pantofii ăia, dacă nu mi-ai fi spus tu s-o faci Ultimele mele obiecte care să îmi aducă aminte de ei? Nu aş fi vrut să îi dau niciodată, dar acum, faptul că i-am trimis mă răsplăteşte înmiit. Tu eşti, Helene, şi fiii mei sunt ceea ce contează pentru mine. Şi cred că pot chiar să îţi dau drumul acum, pentru că te-ai eternizat în mine. Nu mai scapi tu de acolo. Ce sentiment plăcut, să îmi închipui că te afli acolo, în trupul meu, deasupra stomacului, şi că aşa, în starea asta, o să îi văd din nou pe băieţi, o să îi strâng la piept şi o să ştiu: că şi tu poţi să îi simţi, poţi să-mi

simţi dragostea-de-tată-mamă după bătăile inimii mele, să simţi cât de fericită sunt.

Şi acum, draga mea, o să destup o sticlă de vin, nu putea să lipsească din toată povestea asta un roşu de-ăla ieftin.

Acum cred că înţelegi foarte bine cum ne-ai schimbat vieţile, sper să îţi găseşti liniştea fără mine, aşa cum am găsit-o eu fără tine.

A ta Multşibinemaljutka

Vine, vine.

Şi totuşi, tu eşti!

Aude deodată strigătul ăsta bubuindu-i în urechi, Maljutka nu i l-a ţipat de undeva, din spate, doar o singură dată, nu, simţea că o ia razna rău de tot, s-a ridicat în pat şi a început să îşi fluture braţul prin aer, în timp ce tot striga ceva. Parcă nu era frumos ce făcea, ceea ce tot striga ţinea de vremea care a urmat după ce a părăsit-o pe Maljutka, după scena în care s-au certat la cuţite. Cum trebuie să fi arătat amândouă atunci! Maljutka, înnebunită de ceea ce i-a spus Helene, era toată ţepoasă şi parcă în flăcări, nu s-a putut abţine şi a bătut de mai multe ori cu pumnul în masă, ceea ce pentru Helene, o fire care mai curând suporta ce i se întâmpla decât să se opună, a fost o grea încercare, chiar dacă era puţină lume atunci în cafenea, să le fi văzut. A vrut să îi spună că ar dori să pună capăt şi corespondenţei dintre ele, asta până când Helene va găsi o soluţie, cu Matthes sau fără Matthes,

Helene! Helene! Helene! s-a auzit pe un ton mai sarcastic şi mai apăsat decât ar fi fost nevoie din partea Maljutkăi,

totdeauna numai Helene! Helene! Oi fi căzut în cap când erai mică! Nu sunt proastă ca noaptea, să ştii asta! lira atât de înfuriată, încât nu îşi mai dădea seama că vorbele ei nu ţineau deloc cont de rugămintea pe care i-o făcuse înainte Helene, să aibă milă cu ea, să aibă încredere în ea şi să îi dea un răgaz. Helene şi-a adunat ce îi mai rămăsese din curajul ei, care între timp se chircise şi pe urmă se făcuse tot fărâme, şi a apucat speriată mâinile Maljutkăi. A vrut să se uite în ochii ei, dar strălucirea lor febrilă a făcut-o să clipească des şi să lase privirea în jos. Nişte făclii, i-a trecut prin cap, încerca tot mai tare să o linişească pe Maljutka, pentru că ajunsese să facă tot mai urât, personalul din local era deja gata să intervină, moment în care Helene a fugit, în sfârşit, de acolo. Şi-a apucat repezit geanta şi haina, a sărit de pe scaun şi a luat-o la fugă. Acum îşi aduce aminte la ce se referea acel strigăt rebel *şi totuşi, tu eşti* al Maljutkăi: Helene a vrut să-i spună că, dată fiind starea ei actuală, nu ar putea fi *o partidă bună,* că nu îi iese nimic cu Matthes, dar că fără el nu poate ieşi la niciun liman, că Matthes bate în retragere cu atât mai mult cu cât ea, nebuneşte! zboară înspre el, că nu poate spune de ce se agaţă în aşa măsură de Matthes, când în mintea ei nu este decât Maljutka… Maljutka a gâdilat-o. A excitat-o. S-a lăsat gâdilată. Excitată. La rândul ei, a vrăjit-o pe Maljutka, a prins-o în mrejele ei. Atracţia, tentaţia se scoborau din înaltul unor ceruri senine atunci când se întâlneau, Helene ştia asta prea bine.

S-a crezut întotdeauna înconjurată de nişte cordoane duble, ba chiar triple, care urmau să o apere, dar cerul era atât de senin: umerii Maljutkăi erau laţi, iar înălţimea lui

Matthes şi lungimea mâinilor lui îi asigurau un al doilea şi un al treilea cordon de siguranţă. La plăcut totdeauna foarte mult felul în care se îngrijea de ea, dar, în timp, felul ăsta de a se preocupa de ea a devenit pentru Helene un fel de carapace, înăuntrul căreia nu se mai putea mişca aşa cum ar fi vrut. Era captivă. Probabil că s-a tot zbătut multă vreme în carapacea aia, fără să reuşească să o spargă. Şi pentru ca să poată ieşi de acolo, a trebuit să se dematerializeze şi să iasă din ea aşa, picătură după picătură, ca un izvor.

Pentru moment, are sentimentul că se află în starea de rematerializare, ideea asta începe să o fascineze, dar sentimentul se frânge, ajunge cu gândul din nou la Maljutka.

Nu, nu a fost Distinsa Doamnă pe care Maljutka şi-o crease şi o costumase în mintea ei după cum voise. În timpul schimburilor lor constante de e-mailuri, au început probabil să îşi atribuie una alteia tot soiul de însuşiri, pe care fiecare dintre ele şi le dorea să le aibă cealaltă. Helene a împopoţonat-o pe Maljutka cu ceea ce nu găsea în cufărul numit Matthes, iar Maljutka nu mai avusese de atâta vreme o relaţie stabilă, încât n-a pregetat un moment să o învăluie pe Helene cu toate atributele închipuibile ale unei iubite ideale. Doar că lui Helene îi lipseau multe dintre însuşirile acelea, iar după ce Maljutka a ameninţat-o cu o supuşenie care puţea ca un viţel care se lasă resemnat să fie dus la tăiat, sentimentele lui Helene s-au schimbat şi mai mult faţă de ea… Toată povestea asta a durat prea mult, se simţea vinovată faţă de Matthes al ei! voia să pună capăt acum poveştii ăsteia, cum o să iasă din ea încă nu ştie, dar asta nu este atât de important.

Nu, nu e ea, şi-a spus, când a fugit gâfâind spre staţia de tramvai.

Nu, nu e ea.

Analiză de sânge. Deci, totuşi, i-o fac. Asistenta îi înfige branula la întâmplare în încheietura braţului, căutând o venă care nu se poate vedea. Deşi Helene i-a zis să caute pe *mijlocul braţului, mai adânc,* acolo ar avea şanse de succes, femeia aia o tot scobeşte într-o parte, o doare, aproape că vede negru în faţa ochilor. În cele din urmă, asistenta se dă bătută şi vine cu un tânăr medic asistent, care se apucă de treabă foarte liniştit şi sigur pe sine. Pentru asistentul ăsta venele se lărgesc de la sine, îşi zice în gând Helene. Şi se adevereşte că aşa e, asistentul găseşte imediat locul potrivit, era chiar acolo unde îi spusese Helene asistentei să caute. Doctorul răsuflă uşurat, Helene de asemenea. În timp ce sângele ei gros se scurge în eprubete, ea îi spune medicului, pe un ton jovial, de bârfă măruntă, că nu a mai luat *Ergenyl chrono* şi că nu a spus nimănui până acum acest lucru. Îi surâde. Privirea lui întrebătoare o lămureşte că nu ştie despre ce e vorba.

Ergenyl chrono?

Nu numai privirea lui o întreabă despre ce e vorba, ci şi vocea lui.

Ea trebuie să se gândească la cum ar putea să îi explice mai bine. Îi e groază să folosească multe cuvinte, ştie că nu poate să îşi pregătească în minte mai mult de una sau cel mult două propoziţii, după care este nevoită să tacă o vreme, pentru a-şi pregăti următoarea propoziţie, dacă reuşeşte,

chiar două. De-ar fi în stare să-şi controleze mai bine tempoul în care vorbeşte, dacă ar vorbi mai lent, poate că lumea nu ar observa pauzele astea, dar tot mai este tentată să sporovăiască într-una, ca pe vremuri, aşa că nu se împiedică rău de tot în cursul vorbirii doar din pricina incapacităţii ei motrice de a articula cuvintele. E adevărat că şi înainte era considerată, câteodată, drept o persoană foarte tăcută, care făcea pauze lungi. I-a fost întotdeauna greu să vorbească în grupuri mai largi de oameni despre lucruri pe care avea senzaţia că le-a mai spus şi în alte dăţi. Ura să se repete. Nu deschidea gura decât atunci când îi venea ceva nou şi interesant în minte. În discuţiile purtate în cadrul unui grup i se recunoştea totdeauna calitatea de face ca totul să decurgă armonios şi că ştia să tragă concluziile într-un mod extrem de clar pentru toată lumea. Nu a putut niciodată să priceapă cum ceilalţi se repetau la nesfârşit, evident, fără să fie conştienţi de asta. În timpul anilor şi-a dat tot mai mult seama că percepea ceea ce spuneau ceilalţi făcând abstracţie de persoanele care vorbeau: le structura vorbele, că veneau de la unul sau de la altul, inconştientul ei le aşeza în contexte mai ample, şi tăcea, aşteptând până când se încropea un nod de idei, care putea să ducă la ceva nou.

Dar au existat şi momente în care şi-a spus părerea repede, pe şleau, îi venea foarte uşor să vorbească spontan în rime, cu un picior ritmic perfect, făcea glume pe bandă rulantă, avea în minte oricând o mulţime de citate şi de expresii, pe care putea să le redea oricând şi de la coadă la cap. Toate astea i-au atras admiraţia celor care o ascultau, o admiraţie pe care nu a putut, la început, să şi-o explice, pentru că totul

îi ieşea atât de uşor pe gură.

Dar acum nu îi mai iese nimic, nici greu, nici uşor.

(Ca să se liniştească, îşi şopteşte din când în când că un creier mic ca al ei, după ce a fost tăiat, trebuie, înainte de toate, să îşi revină din spaimă. Că o să se arate mai târziu, mult mai târziu, pe care dintre funcţiile esenţiale pentru continuarea vieţii le va accesa acest creier, dintre toate cele pe care este capabil să le reactiveze. Funcţii care acum se ascund nu se ştie pe unde şi nu o să se arate decât poate într-o bună zi, peste cine ştie câtă vreme, acum nu fac decât să lenevească bine mersi…)

Medicul pare să îi citească gândurile, în ciuda tuturor opreliştilor care îi despart aparent. Îi vorbeşte, venindu-i în întâmpinare.

Aveţi epilepsie? Ergenylul nu este, de fapt, greu de suportat, dar ce luaţi în locul lui?

Nimic, îi răspunde ea pe un ton serafic şi mulţumit de sine. Doctorul a priceput. Nu mai spune nimic. Să se creadă poate prea nepriceput în domeniu? Ea vede cum gândurile lui i se învârtejesc în spatele frunţii. O pune să deschidă pumnul, desface garoul, dar nu mai scoate niciun cuvânt.

După-masă este chemată la conducerea clinicii. Se strânseseră acolo trei doctori şi două asistente. Discuţia a decurs foarte asemănător cu cea pe care a purtat-o cu psihologa, cea la care renunţase să se mai ducă. Nu puteţi să faceţi ce vă taie capul. Nu aveţi voie. Ce a fost prescris. Este prescris. Cu toţii s-au gândit. Că ar fi ceva. Doar ea nu. Ar trebui. Să reia. Responsabilitatea este a lor. Nu a lui Helene.

Cum, eu nu am nicio răspundere?

I-a uimit tonul acesta încărcat de reproş, care devenea cu fiecare silabă tot mai vehement, mai ales că venea de la o Helene care tăcuse supusă până atunci, fără să crâcnească. Asistenta se uită atent la ea, Helene simte cum o cuprinde tot mai tare o stare de agitaţie, or fi observat medicii bulbucii de salivă care îi ies pe o parte şi pe cealaltă a gurii? Se uită la ei, dar fețele lor nu spun nimic din ce vor fi văzut. Poate că bulbucii ăia s-au spart atât de repede, că nu au apucat să îşi dea seama de ei. Cum s-ar simţi ea dacă cel cu care vorbeşte ar începe să bulbucească în timp ce îi vorbeşte? Poate că nici ea nu ar vedea băşicuțele alea de salivă. Agitaţia ei de dinainte se potoleşte tot atât de repede precum s-a ițit. E ceva nou. Ar vrea să afle mai multe despre procesul ăsta, de exemplu, cum se petrece în cazul altor persoane. Această calmare poate să fie influenţată de nişte forţe spirituale? Se datorează cumva unei forme de handicap? Nu ar mira-o, i se întâmplă atât de des să nu poată să îşi controleze primele reacţii, se supără în continuare atât de mult pentru spontanele ei zâmbete largi şi necontrolate, pentru grimasele pe care le face cu gura, pentru dada-urile şi nunu-urile pe care le tot spune şi când e cazul, şi când nu e…

Gata, agitaţia de adineauri a dispărut cu totul.

Helene îşi dă acum seama că nu a fost atentă la niciun cuvânt din ce i-au răspuns medicii, pur şi simplu nu i-a ascultat, far începe să fie agitată, de data asta mai mult decât înainte. Este ca o căruţă de la care a fost deshămat calul şi care o porneşte aiurea în jos pe deal, fără să ştii încotro o să o ia. Nici măcar „roţile“ ei nu par să cadă de acord între ele în ce direcţie să se ducă: simte cum braţele şi picioarele ei se

află într-un război necontenit. Gradul ei de agitaţie trece de la treapta a doua la a treia.

Nu v-aţi gândit şi dumneavoastră, doamnă Wesendahl, că poate ar fi cazul să treceţi printr-o procedură juridică menită să vă pună sub curatelă? De exemplu, soţul dumneavoastră ar putea fi numit temporar curatorul dumneavoastră, aşa că nu ar mai trebui să vă ocupaţi de tot soiul de lucruri şi să vă faceţi griji în legătură cu ele…

Ah, ce tot trăncănesc ăştia, nu mai vrea să audă nimic, e deja prea mult, capacitatea, se gândeşte ea, cu Matthes trebuie să vorbească despre capacitate, şi nu despre – o procedură de punere sub curatelă? Nici nu vrea să audă de aşa ceva, bagă subiectul ăsta în fundul unui sertar care stătea deschis, la îndemână. Aşa. 11 închide. Gata.

Starea de spirit se schimbă. Oamenii din jurul ei devin prietenoşi! De unde şi până unde? Privirea ei uimită ajunge să fie acum una bănuitoare. Ai grijă, îi spune burta ei, ăştia pun ceva la cale, se întâmplă ceva chiar acum şi tu nu ştii despre ce este vorba, dar o să te pomeneşti cu mari dureri de burtă, dacă nu eşti atentă. Dar ce vor ăştia să-i facă?

Astăzi s-a dat la cină peşte afumat. Imense dureri de burtă. Helene simte durerile mai ales în partea superioară, o apăsare care îi este extrem de cunoscută, însă pe care nu a mai simţit-o de când a fost însărcinată cu Lottchen. Bila. Bine că o are, îşi zice ea glumind, dar faţa i se crâmpoţeşte de suferinţă. Ce rahat! Parcă bilei nu i-ar ajunge câte s-au întâmplat cu corpul ei în ultimele luni! Se masează în zona bilei, o apasă, dar durerea fuge de degetele ei în zone unde

nu poate ajunge, se mai şi înteţeşte pe deasupra. Acum o roade undeva în spate. Dar chiar nu *îi ajunge* bilei câte a făcut? Peştele ăla i-a pus capac, a reacţionat vehement când a ajuns la ea, încă puţin şi o să dea în colici!

Ce vrea să spună cuvântul ăsta *a ajunge?*

Nu-ţi ajunge, dar ai ajuns?

Nu crede că poate fi vorba de acelaşi verb. I se răsucesc în minte toate gândurile coerente, care încearcă să se împotrivească unor asemenea atacuri. E la fel ca şi în cazul dublei negaţii, îşi spune ea. E îngrozitor! Nu mai iese la liman! Bilei i-a ajuns peştele, dar *ce nu* ajunge la bilă? S-o ia mai încet. Încă o dată. Bilei nu i-a ajuns ce s-a întâmplat cu corpul ei în ultimul sfert de an, mai trebuie şi ea să dea cu mucii în fasole. Nu, chiar nu merge aşa, e prea de tot, de ce să nu-i ajungă, de ce la conjunctiv, nu mai vrea să se gândească, să dispară tot, dar, tocmai când dă să bage toată povestea asta la sertar, răsare o alta.

Procedură de punere sub curatelă.

Înlemneşte.

Pe când mai locuiau în Feldberger Ring, se pornise o asemenea procedură pentru o doamnă în vârstă, care trăia în vecini, asta chiar la cererea acelei femei. Uita de la mână până la gură, îşi ducea demenţa în cârcă. Avusese în viaţă atâtea momente luminoase, încât Helene se întâlnea cu mare plăcere cu ea, stăteau în bucătărie să bea împreună o cafea după-amiaza. Ceea ce ţinea de trecutul îndepărtat era bine bătut în cuie, pe când acum nu mai ştia, de multe ori, care dintre cele trei uşi din casa ei ducea spre baie, nu mai ştia unde a pus laptele pentru cafea sau uita să îşi pună ciorapii,

deşi nu era deloc cald. Într-unul din momentele lucide i-a povestit lui Helene că vrea să se înregistreze că nu mai este în deplinătatea facultăţilor mintale şi, ca atare, să fie decăzută din drepturi, ca să nu facă cine ştie ce prostie, când ar lua-o razna. A rugat-o pe Helene să o ajute să facă demersurile necesare în acest sens. Însă, de la începutul anilor nouăzeci, în Germania Federală fusese desființată această procedură de decădere din drepturi şi înlocuită cu cea a curatelei, care se decidea printr-o sentință judiciară. Pentru că doamna Schwörer acţiona din proprie iniţiativă, nu a fost nevoie decât de un certificat din partea medicului ei curant. În schimb, dacă o altă persoană ar fi cerut să se cerceteze nevoia de punere sub curatelă, ar fi trebuit să fie supusă unui întreg şir de analize şi de cercetări. Spaima lui Helene se mai domoleşte, crede că, după un asemenea proces de constatare a eventualei necesităţi de punere a ei sub curatelă, ar ieşi învingătoare şi nu ar fi supusă la ceea ce ea ar considera că este, de fapt, egal cu o decădere din drepturi. Dar nu e chiar sigură. Dacă, dacă totuşi… începe să tremure, dar asta trebuie să fie din cauza durerii. Sună după asistentă, trebuie să îi aducă ceva împotriva colicii, înainte să o dea gata cu totul.

Colici de bilă? Pot avea tot soiul de cauze, îi spune asistenta. Dar Helene cunoaşte doar genul acesta de atacuri de durere! Ştie foarte bine cum sunt! îşi pierde pe dată orice urmă de curaj, poate că este de mult *decăzută din drepturi*, fără să fie conştientă de asta. Modul în care se poartă asistentele cu ea o face să creadă că, într-adevăr, aşa stau lucrurile. Nu, insistă să i se dea un medicament împotriva

colicilor, dar asistenta îi spune doar că e cam prea de tot să nu ia medicamentele care i-au fost prescrise, în schimb, să ceară altele, aşa, după cum crede ea. Aici nu e o autoservire în care să faci ce vrei! Fără să o vadă un doctor, fâs şi gata! Trântit uşă, plecat asistentă, de fapt, invers.

Helene zace deja de mult într-o transă indusă de durere, când în sfârşit vine un doctor să o vadă. O întreabă ce e cu ea, dar Helene nu înțelege ce îi spune. Măcar nu e unul dintre ăia care i-au făcut azi după-amiază morală din cauza medicamentului împotriva epilepsiei pe care ea nu îl mai luase, poate că nu e angajat de clinică, poate că lucrează aici doar când e vorba de urgențe? îi face, în cele din urmă, o injecţie, Helene simte, după câteva minute, o uşurare eliberatoare. Acum ar fi în stare şi chiar ar vrea să îi răspundă la întrebări, dar, evident, doctorul plecase deja.

Se întoarce pe o parte. Se simte slăbită.

Ăia chiar au vorbit cu Matthes despre posibilitatea de a o pune sub curatelă! Nu poate să priceapă asta sub nicio formă. Doar este stăpână pe toate simţurile ei! Vede, aude, are neatinse simţul gustativ, pe cel tactil şi pe cel olfactiv! Şi, în plus, se vede doar că luptă! Cel mai greu a fost să reuşească să iasă din coconul comei, o să reuşească să învingă şi tot ce urmează. Trebuie să reuşească! Când cineva îi întinde o mână, vrând să o ajute, reacţionează extrem de retractil, încearcă să se descurce în toate cele de una singură, o apucă toţi dracii când trebuie să recunoască faptul că acum nu mai poate face şi, probabil, nu va mai putea face niciodată una sau alta. De exemplu, să mai cânte la pian. De

asta să fi renunţat la muzică? În afară de înregistrarea lui Bengt cântând la oboi, a dat la o parte tot ce i-au adus Matthes şi copiii, CD-uri şi un player mobil, casete şi un walkman vechi de când lumea. Muzică pentru pian? înainte vreme era acompaniamentul ei preferat la orice ar fi făcut, că mergea cu maşina, că agăţa rufele pe frânghie, că stătea în faţa computerului şi scria. Acum preferă să nu aibă decât linişte în cap. E atât de plăcut. Un sentiment de bine atât de mare, dar, curios, fără să fie şi o adevărată consolare. Care să fie, de fapt, diferenţa dintre a te simţi bine şi a te simţi consolat? Să te simţi bine, îşi spune Helene, este ceva momentan, în timp ce consolarea este ceva care are puterea să te poarte mult mai departe. Sau cam aşa ceva. Tot timpul trebuie să se asigure că îşi alege cuvintele aşa cum ar vrea, dar dacă ceea ce gândeşte are noimă… asta nu mai ştie. Nu prea ştie. Nu prea ştie exact, îşi spune ea. Şi asta o supără peste poate. În plus, a ajuns acum să-i observe pe ceilalți cu mult mai multă atenţie decât o făcea înainte, cel puţin aşa crede, şi e cuprinsă adesea de un fel de paranoia că tot ce îşi spun ei între ei, că fiecare arătat cu degetul, că fiecare aluzie nu se referă decât la ea. La starea ei. La incapacitatea ei. Toată povestea asta i se pare de-a dreptul *nevrotică*. Nu îi vine în minte nicio definiție a nevrozei, dar cuvântul se poate folosi şi aşa, fără să stai cu fundul pe dicționar. Trebuie să îşi recapete siguranţa în folosirea cuvintelor. Să nu se abţină să folosească vreunul, chiar dacă, în momentul în care îl spune, i se pare deodată că nu îi mai este clar ce înseamnă de fapt. Să ajungă să vorbească din nou fără să stea pe gânduri! Nu este în stare să facă asta acum, o

recunoaşte, dar, măcar, îşi dă seama ce se întâmplă în jurul ei, de asta e sigură. Este capabilă să îşi facă o părere despre un lucru sau altul, chiar dacă îi ia mult mai mult decât înainte. Cum zicea Matthes? *Ah, Helene, ţi-ai revenit, eşti din nou normală*. Dacă ar fi aşa, poate că nu o să-i mai trebuiască mult mai mult timp decât au nevoie alţi oameni ca să îşi facă o idee despre ceva. Aşa să fie? Nu mai e în stare să compare nimic cu nimic, toate fostele ei repere s-au dus pe apa sâmbetei, nu poate să estimeze dacă acum gândeşte prea încet sau, totuşi, destul de repede. Înainte ştia totdeauna că rotiţele minţii ei se învârt cam încet. Pentru ea, ritmul lor era suficient, chiar dacă nu ajungea niciodată să ia o notă cât de cât onorabilă, pentru că ştia că, de fapt, este mai deşteaptă decât ceilalţi. *Cine poate fugi repede nu gândeşte neapărat la fel de repede (şi invers)*. Cu vorba asta, despre care îşi dă acum seama că nu spune aproape nimic, s-a tot consolat când naviga periculos de aproape pe deasupra recifului notei de trecere. Acum nu ar mai putea atinge nici măcar nivelul ăsta, iar în ceea ce priveşte capacitatea ei de a gândi, habar nu are cum stă. Şi asta te frământă, te mâhneşte, te face să îţi aduci din nou aminte de procedura de punere sub curatelă. Tot restul dispare în neant, de parcă nici nu ar fi fost vreodată. Matthes s-a răzvrătit împotriva sugestiei doctorilor, a spus că *soţia lui* este capabilă să îşi urmeze cariera, că este în toate capacităţile mintale şi că, fără îndoială, nu e cazul să fie pusă sub curatelă. Sau, cel puţin, aşa i-a prezentat el lucrurile, iar Helene recunoaşte în privirea lui, în trăsăturile feţei lui din acel moment, că îi spune adevărul. (Ea nu ar pretinde că este chiar în deplinătatea capacităţilor, dar asta nu trebuie să ştie

nimeni.) Matthes era furios că s-au purtat atât de mişeleşte cu ea, zicea el, şi că au făcut front comun împotriva ei doar pentru că nu a luat nişte nenorocite de medicamente. Nimănui altcuiva de aici nu i-ar trece prin cap să o decadă din drepturi (da, a folosit şi el termenul ăsta), e culmea ce îşi permit, când el vede foarte bine cât de conştientă şi cât de prezentă este! Helene s-a îmbujorat mai întâi toată, pe urmă a pălit şi a afişat zâmbetul cel mai grăsuliu de care era în stare. Asta s-a petrecut ieri după-amiază. Matthes are astăzi o şedinţă de la care nu poate să lipsească, aşa că nu o să vină să o vadă.

Or, să nu vină să o vadă, asta nu se întâmplă decât foarte rar.

Frumos din partea lui, îşi zice Helene.

E ca şi cum cineva nu poate vedea o floare care creşte undeva în spatele unui gard viu, dar despre care ştie, cu siguranţă, că se află acolo, înălțându-se în fiecare zi spre soare. E adevărat că acum nu are habar care este floarea şi cine este persoana de dincolo de gardul viu, dar nu contează. Povestea asta nu pare să fie atât de lipsită de sens precum cea cu fugitul repede şi gânditul încet (şi invers), un dram de mândrie o împunge dinăuntrul coastelor, care se tot chirciseră până atunci, de atâta vreme.

Tăcerea se cuplează cu întunericul, de aici se iveşte un fluture de noapte, care se prinde într-un fald al perdelei. Helene se miră foarte tare, doar nu este vremea fluturilor acum. Fluturele nu zboară de acolo, stă pe loc, agăţat de perdea. Deodată este curioasă să citească despre fluturii de

noapte: despre clasificarea lor, despre ce vor fi visând când se înmulţesc, despre hrana lor. Atunci ar şti mai multe despre animăluţul ăsta, i se pare atât de ciudat că s-a mutat din vară în toamnă, să fie un salut întârziat pe care i-l trimite? Din vara asta care a trecut pe lângă ea fără să îşi dea seama. Poate că Maljutka i-a trimis fluturele ăsta, Maljutka la care se gândeşte de cel puţin cinci ori pe zi, sperând că se uită la ea de sus, din cer. Pe când mai trăia străbunica ei, îi tot povestea micii Helene cum e să stai în ceruri după ce ai murit aici, pe pământ, ceea ce a făcut ca, de-a lungul anilor, povestea asta să îi sune într-atât de firesc, încât de când a murit bătrâna, a început să se uite zi de zi în sus spre cer, poate-poate o va zări. A rămas cu obiceiul ăsta de a scruta tăriile, o făcea de fiecare dată când se gândea la încă puţinii morţi din familia ei şi din cercul ei de prieteni. Vara îşi străfulgeră ochii de nenumărate ori cu razele soarelui. Acum e o noapte de toamnă, cu un cer senin şi plin de nişte stele care o neliniştesc într-un fel ciudat, pe care nu poate să îl definească nicicum. Nu vede niciun semn pe cer care să îi arate că cei ce sunt acolo sus iau parte, cât de cât, la ce se întâmplă aici jos, pe pământ.

Oftează.

Maljutka Malysch…

Scoate cu un gest precipitat discheta pe care o ţinea în sertarul noptierei. După ultima lor întâlnire din aprilie, Maljutka nu i-a mai scris decât exact de trei ori. Helene a salvat mesajele acelea pe o altă dischetă, pe care a desenat obligatul punct roşu, şi a băgat-o apoi în dulap, de abia acum îşi aduce aminte de asta, înainte habar n-avea ce făcuse

după aceea, că scrisese mai multe răspunsuri, pe care nu le-a trimis însă niciodată. Le ştergea înainte să se culce, au dispărut cu toatele în hăul virtual. Acolo unde le era menit să ajungă?

Probabil că da, poate că nu. Cine ştie?

Oricum, dacă e să te gândeşti cât suflet a pus în ele… îşi aduce treptat aminte de starea în care era când a scris mesajele alea pe care nu le-a trimis, se gândeşte atâta la ele, încât ajunge chiar să se vadă în momentele acelea: starea ei sufletească era una încă fluctuantă, ba ţâşnea în sus, ba se prăbuşea la pământ. Nu ajungea niciodată să fie cât de cât echilibrată. Simţea că ceea ce numea ea cufărul Matthes se face bucăţi, că orice va fi, nu o să mai poată niciodată ajunge la el, orice ar încerca. Seară de seară dormea în patul care acum era doar al ei şi, seară de seară, îşi dorea ca Matthes al ei să îi spună *Noapte bună* cu vocea lui blândă, după care să se retragă în camera lui de la mansardă. Nu încercau să facă din viaţa celuilalt un iad, nu se certau, aveau un duium de păreri diferite legate de copii, pe care însă nu şi le spuneau decât din priviri, ea credea că nu mai ştie mare lucru despre el, dar nici el nu mai ştia nimic despre ea de mult, nimic despre toată patima şi pătimirea prin care a trecut cu Maljutka Malysch, despre toate atacurile şi retragerile care au avut loc între ele pe aşa-zisul lor câmp de bătaie… Simţea că, de-a lungul anilor, de-a lungul lung al anilor, siguranţa care crescuse pas cu pas în sufletul ei, fără să îşi dea măcar seama că se au unul pe altul şi că îşi sunt suficienţi unul altuia, a ajuns, tot aşa, pe neştiute, să se dea cu totul peste cap: s-au retras fiecare din celălalt, s-au *decolonizat* fiecare pe

celălalt. Să nu mai fie oare posibilă o nouă viaţă împreună, o viaţă cum trăiseră pe vremuri? Până atunci nu s-au gândit niciodată în mod serios să o demonteze. Nu i-au oprit nici lenea şi nici laşitatea să schimbe termenii relaţiei lor actuale sau să îi pună capăt cu totul. Dimpotrivă, simţeau că nu pot rupe hamul la care trăgeau amândoi, fără să se oprească vreun moment, pentru că le era teamă să nu ajungă să îşi piardă (ireversibil, credeau ei!) sensul direcţiei. Cu timpul, frânghiile din care era făcut hamul s-au cam uzat şi s-au tot lungit şi subţiat, nu mai erau atât de strânse ca în primii ani (acum ajung, în zilele normale, urcând treptele, de la patul lor dublu până sus în camera lui Matthes, care e la mansardă, şi se pot întinde şi mai mult, când unul sau altul dintre ei lipseşte de acasă), dar ea simte hamul ăla tot timpul, laţul ăsta cu care erau legaţi era sfânt pentru ei. Le oferea siguranţă, încredere, constituia o garanţie reciprocă, fără de care existenţa lor nu s-ar mai fi putut defini. Nici măcar tunurile din bastionul Maljutkăi nu au putut învinge legătura asta care exista între ea şi Matthes.

Şi acum, pe unde e frânghia aia?

Helene se opreşte.

Nu, nu poate să răspundă în momentul ăsta, pentru că nu o simte deloc.

Să o fi tăiat Matthes?

Să fi rupt-o Maljutka înainte să moară?

Poate că i-a alunecat doar de pe încheietura mâinii drepte! Cum mâna aia îi atârna atât de bleagă, nici nu şi-ar fi putut da seama. Poate că, într-una din zilele astea, lăboanţa aia care nu e bună de nimic nu îşi va mai fi suportat netrebuinţa

şi a lăsat să-i cadă legătura de pe încheietură. Da, aşa trebuie să se fi întâmplat, conchide Helene.

Să vedem cât o s-o ajute părerea asta, căreia pare să îi dea crezare.

Luna octombrie mărşăluieşte înspre sfârşitul ei, ieri chiar a şi nins pentru prima dată în anul ăsta, dar fără să lase urme, pentru că pământul era încă mult prea cald. Zăpada s-a topit aproape imediat.

Helene şi-a dat întâlnire cu Matthes în staţia de autobuz, vor să meargă împreună până în piaţă şi să ia prânzul la restaurantul chinezesc. Încearcă să găsească pe undeva o căciulă, pentru că, atunci când a deschis fereastra, a simțit că aerul este mult mai rece decât ieri. Stă multă vreme sprijinită în cadrul ei cu rotile, uitându-se în oglindă, nu prea se recunoaşte cu părul ăla cenuşiu, cu pleoapele alea umflate şi cu degetele ca nişte cârnăciori, pe care, ce tâmpenie! nu poate să le facă să dispară în buzunarele jachetei, pentru că trebuie să se ţină de cadru, de *umblătoarea* ei, cum îi zice ea. În ultima săptămână au decis să înceapă să îi facă drenaje limfatice. Timp de două-trei ore se simte mai bine, degetele nu îi mai sunt atât de cârnățoase. Şi frigul pare să o ajute, îşi spune şi el cuvântul: de fiecare dată când stă mai mult timp afară, umflăturile mai scad cât de cât. În minte ajunge chiar să îşi maseze mâna dreaptă, nu a mai purtat inelul ei din argint de când a fost operată, a poposit în portmoneul ei, într-un săculeț mic de tot. Acum însă repede: căciula pe cap, fularul în jurul gâtului. Dar nu are nimic în picioare! Enervată, îşi scoate căciula de pe cap, jos şi cu fularul, pentru

că transpiră toată când face efortul să se încalţe. Aşa i se întâmplă de fiecare dată.

În sfârşit, a terminat.

Ia liftul, se întâlneşte, spre surpriza ei, cu Peter Preißler, care se face că nu o vede şi pleacă grabnic din clinică. Treaba lui!

Ca să iasă, trebuie să meargă de-a lungul unui drum care trece printr-o parcare imensă. Încearcă să îşi dea seama dacă mai e în stare să recunoască mărcile de maşini. Aici e o Toyota, acolo un Renault, dincolo un Peugeot. Două Wartburguri. Îşi aminteşte, din nou, de prima ei maşină, o cumpărase la scurt timp după Reunificare, era aproape nouă, vânzătorul era un domn cu bani, mai în vârstă, locuia în Mahrzahn, voia să îşi ia, pentru ultimii lui ani, *o maşină vestică.* Comerciantul de maşini la care apelase nu îi oferise însă decât 700 de mărci pentru minunea lui de maşină. Aşa că a preferat să încerce să o vândă el personal, fără să mai recurgă la un intermediar. Deşi maşina era într-o stare foarte bună şi nu avea mai mult de o jumătate de an, claca de fiecare dată când Helene ajungea cu ea în munţii Magdala, pe drum spre Turingia. Mecanicul la care a dus-o i-a spus, pe un ton hilar-filosofic, *asta nu ţine de firea lucrurilor, ci de cea a maşinii!* Avea un atelier specializat în maşini Wartburg, care se afla la numai două case distanţă de ea, a dat din umeri când i-a spus cuvintele alea înţelepte, nici el nu putea să facă ceva astfel încât apa de răcire să nu ajungă să fiarbă şi să supraîncălzească întreg motorul. Dacă lăsau maşina să îşi tragă sufletul destul timp în parcarea care se afla în drumul lor şi până la care ajungeau cu greu şi cu temeri, dar totuşi

ajungeau, puteau, de cele mai multe ori, să meargă mai departe cu bine până în Pădurea Turingiei. Îi vine să zâmbească atunci când îşi aduce aminte de toate astea.

Deodată se aude un scrâşnit de roţi, o maşină se opreşte doar la câţiva centimetri de cadrul ei pe rotile – era cu mintea aiurea, nu a observat la timp că drumeagul pe care mersese până atunci s-a terminat şi că a ajuns în drumul mare, pe care vâjâiau maşini, şi că o luase înainte de-a dreptul sau, mai bine spus, de-a-n-boulea, fără să se fi uitat în stânga şi în dreapta din vreme. Inima nu îi bate mai repede. Păi atunci, lucrurile nu trebuie să fi fost chiar atât de grave, îi spune o voce care rezonează în capul ei, o aude foarte clar, o linişteşte, în schimb, cel care conducea maşina, începe să gesticuleze ca un descreierat, pe urmă mai deschide şi fereastra portierei şi zbiară la ea cât îl ţin rărunchii. Ea însă continuă să treacă drumul mai departe, zâmbind nonşalant, asta ca să îl facă pe individul ăla să creadă ca îi lipseşte o doagă şi, ca atare, să o lase mai repede în pace. Într-adevăr, a ridicat geamul, Helene vede cum îi face semne cu mâna celei de lângă el, cum că Helene e scrântită. Hai, căraţi-vă odată! Se simte foarte bine, pentru că îşi dă seama că, înainte, ar fi fost atât de confuză într-o asemenea situaţie, încât nu ar fi ştiut pe unde să o apuce, s-ar fi scuzat la nesfârşit, s-ar fi oferit să îi dea şoferului o cafea undeva în apropiere, ca recompensă pentru spaima pe care i-a pricinuit-o, dar apoi i-ar fi întins o bancnotă, care nu ar fi acoperit preţul cafelei, pentru că el, desigur, nu ar fi băut nici în ruptul capului o cafea cu ea, şi aşa, una peste alta, ar fi avut grijă ca el să poată ieşi din toată povestea asta simţindu-

se învingător. Nu, înainte nu s-ar fi simţit împăcată. De unde vine această atât de evidentă schimbare de atitudine şi de comportament? Oricum, se simte foarte bine acum, e mândră de ea.

În staţie e o pereche de adolescenţi, fata are cel mult treisprezece ani, băiatul poate că are un an sau doi mai mult, se ţin strâns în braţe şi se giugiulesc de mama focului. Două cucoane subţiri şi mai în vârstă, îmbrăcate cu jachetele alea roz pe care le vezi oriunde ţi-ai întoarce privirea şi care decorau înainte fiecare coadă din faţa unui magazin, discută despre cum să ajungă cu autobuzul la Stettin, voiau să plece săptămâna viitoare, Helene se aşază lângă ele pe banca din dreptul staţiei de autobuz. Una dintre ele se uită cu milă la ea, cealaltă se străduieşte să se uite în altă parte, dar tot îi mai scapă privirea spre ea. Helene uită tot timpul că le poate apărea altora ca fiind mai altfel. Cu toate astea, a avut grijă să îşi ascundă cicatricea de pe cap sub căciulă, aşa că nu ar trebui să arate chiar atât de rău, dar poate că cele două bătrânici silfide sunt mai sperioase, fără să o ştie de fapt. Însă acum îşi dă seama că i s-a strâns salivă la gură, da, parcă poate totuşi să le înţeleagă pe bătrânele.

Au trecut opt zile de când Matthes a declarat că el nu se va gândi nici măcar o secundă la toată chestia aia cu procedura de punere sub curatelă. Doctoriţa de la clinică s-a adresat centrului de epilepsie Berlin-Brandenburg, i-a explicat cazul lui Helene unui profesor de acolo. Care a fost de părere că nu trebuia să înlocuiască antiepilepticele cu nu ştiu ce nebuneli homeopatice, dar că ar fi bine să nu se exagereze dozajul. I s-a propus o soluţie de compromis: clinica ia

cunoştinţă despre faptul că Helene nu a mai luat medicamentele prescrise pentru a preveni noi atacuri *foarte probabile,* dar că se obligă ca, în cazul în care acestea vor avea totuşi loc, să îi acorde imediat sprijinul medicamentos necesar. Helene este atât de ciudat de sigură că nu va mai avea niciodată asemenea atacuri, încât a fost imediat de acord cu această înţelegere. Ieri a semnat şi actul în care se specifica faptul că, pentru o perioadă nedeterminată, a cărei încetare va fi stabilită ulterior, nu i se permite să conducă maşina, să facă alpinism şi să înoate fără a fi monitorizată de cineva. Nu i s-a părut mare lucru, pentru că oricum nu poate conduce doar cu o singură mână, nu s-a căţărat niciodată pe un munte, iar singurul bazin de înot aflat în apropiere de Karlshorst a fost închis la începutul verii şi nu a mai fost redeschis după aceea, aşa i-a spus Mareile. Şi i-a mai spus că trebuie să se ducă până la Mitte, dacă vrea să înoate. Helene o vede în costumul de baie. Acum un an i se profilau trei, patru colăcei de slăninuţă peste burtă, acum Mareile are din nou o talie perfectă. Dar picioarele îi sunt în continuare butucănoase. Ca şi ale ei. Pe când Maljutka Malysch avea nişte glezne de o fineţe… dacă s-ar fi putut hotărî să poarte nişte rochii mai scurte!

Dar Maljutka a murit, la ce se tot gândeşte acum… Nu mai are rochii, nu mai are nimic, fiii ei au avut grijă de asta, au strâns totul. Probabil, ba, siguri, au întors pe toate feţele obiectele tatălui-mamei lor, înainte să le scoată din locuinţă. Din locuinţa în care ea nu fusese, de altfel, niciodată, Maljutka a rezistat tentaţiei de a o invita, a ţinut să facă un secret din casa ei. Oricum, de câte ori se gândeşte la Viola

Maljutka Malysch, trebuie să-şi şteargă lacrimile din coada ochilor. Au rămas atâtea lucruri pe care nu şi le-au spus, cam tot atâtea câte şi-au spus. Echilibru. Să fi ţinut tot de echilibru că ea a fost cea care i-a spus Maljutkăi că totul s-a terminat, şi după acest gest de fermitate, tot ea a fost cea care a plecat în fugă atunci când au fost împreună la Charlottemburg? Să termini o relaţie, să-i spui cuiva să-şi vadă de drum? Să îl laşi să plece? Dar ea nu i-a interzis niciodată Maljutkăi să plece de lângă ea! Nu i-a scris, de multe ori, că cea mai frumoasă închipuire a ei este să o vadă alături de altcineva? Care să îi fie mai aproape decât poate ea?

Autobuzul se apropie, se opreşte în staţie, Matthes coboară din el. Are pe cap o chestie cadrilată care îi aduce totdeauna aminte, de câte ori o vede, de Sherlock Holmes. În schimb, el îi tot spunea că are *două feţe,* probabil că voia să spună cu asta că are şi patru ochi. Ea putea să detecteze relaţiile de rudenie dintr-un fel anume de a clipi, avea un ochi imbatabil pentru asemănări şi o memorie fenomenală pentru figuri şi nume. Se lămurea pe loc, trăgea concluziile într-o clipită, toate astea o ajutau să se orienteze în tot şi în toate mult mai repede decât o făcea el.

Dacă lucrurile mai stau şi acum aşa, uite, asta nu mai ştie.

Matthes o apucă vajnic de braţ.

Helene a căzut groaznic pe drumul spre piaţă. Acum stă pe scaun în restaurantul chinezesc, Matthes îi masează glezna care se tot umflă. A căzut parcă secerată pe drumul ăla acoperit cu pietriş, a rămas un timp acolo întinsă,

plângând. Durerea era aproape insuportabilă. Dar, din când în când, începea să râdă şi să flecărească vrute şi nevrute, încercând astfel să îl facă pe Matthes să nu se îngrijoreze prea tare. Însă Matthes era foarte îngrijorat, lua întotdeauna lucrurile astea foarte în serios, aşa era firea lui şi aşa se purta în astfel de situaţii, a rugat o trecătoare, pe un ton aproape poruncitor, să îi ajute – e *nevasta mea!* înțelegeți? — să o ridice şi să o aşeze pe placa de pe cadrul cu rotile. Apoi a împins-o aşa până aici, unde e cald, unde i-a scos pantoful şi ciorapul de pe piciorul drept şi a rugat-o pe chelneriță să îi aducă nişte gheaţă şi ceva cu care să îi improvizeze un pansament, pe care să i-l lege în jurul gleznei. Helene se cam jenează de toată istoria asta, dar ştie că nu are niciun rost să încerce să îl oprească pe bărbatul ei – Doamne, chiar este *bărbatul ei!* – să arate cât de multe poate face ca să o ajute la ananghie.

Nu putem să comandăm şi noi ceva?

Îi e foame. Se bucură când i se spune că bucătarul le-a pregătit special nişte pacheţele de primăvară din partea lui, pe care să le mănânce înainte să sosească felul principal. Când au fost aduse la masă mai erau încă fierbinţi, pline de ulei şi rulate cam grosolan. Acum ştia la ce să se aştepte. Evident că Matthes nu avea niciun pacheţel de primăvară pe farfuria lui. El nu comandă de obicei decât după ce ea a terminat primul fel, în general ia doar ceva uşor, chiar dacă ea a cerut mai multe feluri de mâncare. Ea numeşte atitudinea asta *zgârcenie,* el zice că *nu are poftă de mâncare.* Ea este sigură că, dacă ar fi acum acasă, şi-ar umple farfuria cu vârf şi îndesat, foarte cu vârf şi îndesat, dă din buze de parcă

ar degusta fiecare bucăţică pe care o bagă în gură, vrând să arate că îi prieşte foarte mult. Asta este totdeauna momentul în care ei începe să îi pară rău că a ieşit cu el la restaurant. E mare cât casa, dar tot un papă-lapte, în comparaţie cu ea. E neplăcut să atragi atenția personalului din local asupra ta, uite o cucoană grasă şi un domn tras prin inel, cum stau împreună la masă. Domnul ăsta slab nu mănâncă mai nimic, pe când doamna grăsană bagă în ea cât poate. Faptul că i se întâmplă povestea asta de fiecare dată o înfurie totdeauna din nou, deşi ar fi trebuit să ţină minte cum se petrec lucrurile, cel puţin de la ultima lor ieşire la un restaurant, şi să poată să prevadă ce şi cum se va întâmpla! Dar astăzi, toate astea nu îi taie cu nimic plăcerea să se îndoape după pofta inimii. El îşi soarbe încet supiţa lui iute-acrişoară. Nici nu se gândeşte să îi facă morală. Încă o schimbare în modul cum vede lucrurile şi cum se comportă faţă de ele. Sau să aibă ceva de felul ăsta de a fi cu faptul că s-a rupt funia dintre ei, cu care se ţineau unul pe altul în şah?

Ea mănâncă mai mult timp decât el, aşa că ascultă ce îi spune. Billy a luat o notă bună la matematică, la o lucrare importantă pe care o dăduse, Lissy a făcut o inundaţie în casa lor. Se bucură de cei doi, cu rezultatele şi cu năzbâtiile lor, dar şi că nu trebuie să îşi bată capul cu inundaţia aia, pentru că nu stă în casă. Nu mai ascultă ce îi spune, capacitatea! îşi zice. O ia cu gândurile ei pe drumuri întortocheate şi se uită, în acelaşi timp, adânc în ochii lui. Îi aude vocea, de parcă ar veni din depărtare. Mormăie ceva. Gâjâie.

Helene se îneacă.

În momentul în care bucata de carne îi vine iar pe gât, îşi aduce aminte: *Fără sentimentalisme!* i-a strigat în faţă Matthes, scos din minţi, atunci când, oare într-adevăr? s-au despărţit. În timp ce încearcă să mănânce mai departe, vede un film în culori strigătoare, montat abrupt. În cele din urmă, nu mai poate să înghită nimic. Matthes plăteşte. Matthes împinge cadrul, cu ea călare pe el, spre oftalmolog. Ochelarii sunt gata, încă mai de mult, dar filmul, în schimb, nu s-a terminat. Chiar şi când are pe nas *ajutoarele de văzut,* cu care nu încă obişnuită, şi cu care ar trebui să vadă lumea cu alţi ochi, nu vede decât filmul ei, în loc să descopere toate amănuntele şi nimicurile care o înconjoară în Heidemühle. Matthes îşi dă seama că pe ecranul din mintea ei rulează ceva. Dar nu o întreabă. În schimb, o transportă înapoi până în clinică. Piciorul ei s-a umflat între timp cât un butuc. Până mâine nu se va mai putea spune dacă e roşu sau albastru, şi o să dureze o vreme până când va ajunge să fie verde, galben şi maro, pentru ca apoi să ajungă, cât de cât, la forma şi la culoarea piciorului ei, pe care îl vârâse azi-dimineaţă în pantof. Dar toată povestea asta nu o deranjează.

Pentru că urmăreşte filmul.

Ochelarii noi îi apropie lucrurile destul de mult, le poate distinge acum, nu prea mai ştia ce e aia să vezi, îi trece prin minte. Acum e în cameră, Matthes se află în spatele ei, mai într-o parte, în colţul unde nu prea ajunge lumina. Se uită afară pe fereastră spre cer, trec nori, iar faptul că poate din nou să distingă nuanţele lor subtile de gri, degradeurile, vârtejurile şi rostogolirile lor în vânt o fascinează. Simte

deodată nişte buze pe gât, *am plecat, draga mea,* aude zgomotul uşii care se închide. Ea nu a spus nimic, nu şi-a luat rămas bun. În schimb, se gândeşte la cuvintele lui. A vorbit din suflet sau, mai curând, aşa, într-o doară? Dar contează asta în vreun fel? Şi, dacă da, cum anume? *Draga* lui… În filmul de dinainte îl văzuse mic şi chircit, era începutul lunii iunie, o dusese pe Lottchen la grădiniță, el şi-a luat o zi liberă. În ultimele săptămâni se veştejea orice lucru pe care punea mâna, i se fărâma între degete tot ce ar fi vrut să facă. De-asta îl rugase să îşi ia concediu, ca să poată pleca pentru o zi sau două hai-hui în afara oraşului, unde îi aştepta, ştia dinainte, o verdeaţă plină de viață, care avea, pe alocuri, tonuri mai întunecate, de-a dreptul picturale. Îşi pusese speranţa în verdele ăsta, voia ca Matthes să caute împreună cu ea o poiană (şi, mai ales, să o şi găsească!) unde să o dezbrace ca pe vremuri şi să se iubească, soarele ar face să lucească micii stropi de transpiraţie de pe ea, cu care i-ar scrie numele lui pe pielea ei. Matthes îşi luase liber de la serviciu, dar nu îl trăgea deloc aţa să o ia pe coclauri, a coborât din camera lui în bucătărie şi s-a aşezat la masă. Şi-a pus mâinile una peste alta, era tensionat ca o coardă de vioară, la cea mai mică atingere ar fi început să scoată sunete, Helene simţea asta atât de acut, ar fi fost nişte sunete despre care nu putea să ghicească dacă i-ar fi plăcut nici lui, nici ei. Aşa că nu l-a atins, chiar dacă mâinile ei tot zvâcneau spre el, până apuca să le stăpânească, ba dreapta, ba stânga, care voiau să se aşeze pe braţele lui, pe mâinile pe care le ţinea înnodate. Aşa că, în loc de asta, a început să vorbească despre câte-n lună şi-n stele (nu mai ştie, zău, ce a tot zis) şi

în acelaşi timp l-a observat, cum toate nimicurile astea scoase din mânecă îl enervau tot mai tare, cum începuseră chiar să îl înfurie, ochii îi scăpărau deja, mâinile aşezate una peste alta se apăsau atât de tare că nu mai rămăsese pic de sânge în ele, iar dinţii păreau să îi fi pătruns unii în alţii. Atunci ea s-a gândit dacă se va mai putea vreodată să se rupă din nou unul de altul. Sau cam aşa ceva. Însă mintea ei a fost foarte atentă la ce se întâmpla, i-a observat pe amândoi cu multă luciditate, cum el nu putea să o întrerupă din vorbăria ei, cum ea nu putea să se descurce fără să îl atingă, cât de greu îi era lui să facă faţă tuturor nimicurilor pe care ea le scotea pe gură în cascadă. Probabil că el o fi vrut să smulgă hainele de pe ea chiar aici în bucătărie şi să i-o tragă pe loc, ţac-pac, până să ajungă să vadă amândoi negru în faţa ochilor. (Da, aşa crede Helene acum.) Numai că îi îmbătrânise pielea şi se ruşina de ea cum atârna (în ciuda grăsimii), cât era de vălurită de la sâni în jos. Iar despre spatele lui, gheboşit de vârstă, nu îşi putea închipui că îl va mai găsi frumos şi că se va ţine strâns de el în vreme ce mădularul lui stătea de veghe precaut şi încordat, atent la fiecare sunet, înăuntrul ei. Stăteau aşa minute în şir, strânşi unul în altul, fiecare uitându-se într-un punct fix ca spre o ţintă pe care o vizează, fără să îşi dea seama că, de fapt, fixau acelaşi punct: faptul de a fi una împreună, fără să se ţină unul pe altul în lesă sau legaţi cu frânghia şi fără să se impună unul altuia. Probabil că niciunul nu ar fi putut spune în mod clar ce se întâmpla între ei acum, dar, cu toate acestea, simțeau că era ceva care avea să le determine viaţa pe care urmau să o ducă de acum încolo. Anul prin care tocmai trecuseră zăcea mic cât o

fărâmă pe masă, în momentul în care s-a pronunțat verdictul. Matthes l-a ridicat între degete, pe urmă l-a lăsat să cadă, oftând din greu, dar ea l-a prins şi a încercat să îi dea o gură de aer, ca să poată respira din nou. *Fără sentimentalisme!* i-a strigat el, când s-a întors spre ea în timp ce urca pe scara care ducea în sus, la camera lui din mansardă. Asta a fost, pentru ea, *Sfârşitul,* după ce el mai scosese şi acel oftat atât de lămuritor, cu puțin timp înainte. Anul ăsta nu se închega defel. Iar dacă s-ar fi uitat la el în cele câteva săptămâni dinainte de i se rupe anevrismul, s-ar fi întristat, pentru că atârna ca mort în cârligul fiecăreia dintre zilele acelea, iar zilele mureau unele după altele, scoborându-se în mormântul anului acela defunct, care, desigur, nu mai putea reveni la viață prin puterile lor.

Dar, cu toate acestea, în ziua următoare s-a dus la petrecerea pe care o dădea Pietro cu ocazia zilei lui de naştere.

De ieri aude din nou în ureche cântecul despre *sentimentalisme,* cântat cu accent turingian. Unul glumeț, ba chiar zeflemitor. Unui profesor i se aduce un pui de găină care cotcodăcea foarte muzical. E încântat. Îi oferă posesorului bani, un Trabant – cântecul trebuie să fi fost scris prin anii optzeci – şi ce i s-o mai fi părut tentant pentru stăpânul găinuşei în acea vreme. Dar respectivul nu vrea să accepte nimic, vrea să îi sucească gâtul păsării, *fără sentimentalisme!* ca să ajungă duminică la vreme în oală. La început, Matthes folosea expresia asta în glumă, când se simțea în defensivă, când simțea că se apropie prea mult

ceva sau cineva de el. Billy, de exemplu. Sau sentimentul pe care i-l trezea o fotografie pe care o găsea minunată şi pe care nu voia să o catalogheze drept *kitsch,* chiar dacă se mai găsea cineva care să îi critice gustul. În genere, lăsa tot ce făcea să plutească într-o zonă de semiumbră, puteai să bănuieşti ce e cu el, dar presupunerile astea se lăsau interpretate de fiecare altfel. Ceea ce te punea pe gânduri. Dacă cineva spunea tare şi răspicat ceea ce credea despre una sau alta, în Matthes părea de fiecare dată că se rupe un baraj. 11 vedeai cum se străduia din răsputeri să se poarte în continuare la fel ca mai înainte, căutând, între timp, să îşi stăpânească reacţiile involuntare. De multe ori îşi demonta oponentul cu ajutorul cuvintelor pe care acesta tocmai le spusese, Helene învăţase însă, de-a lungul anilor, că o manifestare atât de agresivă din partea lui îl făcea, mai devreme sau mai târziu, să o resimtă întorcându-se împotriva lui. Însă, în ceea ce o privea, ea nu se aştepta – la nimic. Matthes nu a mai vorbit *cu* ea, poate credea că nu are rost, odată ce gândeau în acelaşi fel, un fapt pe care l-au tot lăudat şi admirat împreună atâţia ani. Dacă stai în tine şi, deopotrivă, în celălalt, pentru atâta vreme, ajungi să te simţi ca acasă şi în partenerul tău, nu mai trebuie să te întrebi unde este uşa sau fereastra, nu mai trebuie să pierzi timpul discutând ce culoare să aibă covorul sau lenjeria de pat. Dar să crezi că te poţi uita cu privirea celuilalt pe fereastră, să deschizi cu mâna lui uşa, să bagi sub preş ceea ce nu vrei – ca şi celălalt – să vezi (începând cu starea în care sunt cearşafurile, dar mergând, desigur, mult, mult mai departe), asta este doar o amăgire de sine: la început poate te miri că

celălalt ţine uşa închisă, când tu vrei să o deschizi, sau te simţi dezamăgit, când celălalt nu mai conteneşte să vorbească despre ceva care tocmai fusese băgat sub preş. Mai târziu, din pricina obişnuinţei, ajungi ca nici măcar să nu îl mai observi pe celălalt, când se dă peste cap la capătul lui de frânghie şi se dezvaţă încet să se considere pe sine drept centrul cercului în care se mişcă. Raza acestuia o hotărăşte, oricum, celălalt. Au trăit în această pretinsă siguranţă, până când Maljutka i-a pus capăt prin şarmul ei, atât de periculos pentru Helene, atât de aspru. Cu ameţitoarea ei ambiguitate, întovărăşită de o nu mai puţin ameţitoare claritate. Helene nu s-a aruncat avidă într-o relaţie, dar a fost totuşi luată de val, a fost impresionată de suferinţa şi de temerile care o bântuiau pe Maljutka, de *dilema* ei, a vrut să o scoată într-un fel sau altul la suprafaţă. Să fi fost din nou sindromul ei de a sări în ajutorul tuturor? Dar asta nu ţine de dragoste, se gândeşte Helene, or ea a iubit-o pe Maljutka. Nu ca să îl înlocuiască pe Matthes, ci alături de el, independent de el, fără nicio legătură între ei. Matthes trebuie să fi simţit acest lucru, chiar dacă nu îl ştia. Dacă ar fi ştiut, ar fi putut reacţiona într-un mod tranşant. *Fără sentimentalisme* se transformase într-un strigăt de ajutor al lui într-o situaţie în care se simţea ameninţat. Fără să ştie clar de ce. Cel mai neliniştitor în toată povestea asta, îşi spune acum Helene, este că ea ajunsese să creadă că ştia care va fi pasul ei următor.

A reapărut scaunul cu rotile. Asistenta i l-a adus de jos, din magazie. Lui Helene i se pune un fel de proptea la

piciorul drept, care să o ferească să şi-l mai sucească. O talpă din piele, din care ies pe dreapta şi pe stânga nişte şine din plastic, care urcă până peste nivelul gleznei şi care sunt apoi legate cu o curea albă în jurul gambei. De ce să poarte aşa ceva, dacă tot stă din nou în scaunul cu rotile, nu prea înțelege.

Pentru atunci când vă duceţi să vă pişaţi, îi spune asistenta scurt, şi a şi dispărut.

Să te pişi, să faci pipi, a urina, a trebui să faci treabă mică. Helene zâmbeşte la exercițiul ăsta de găsit sinonime. Evident că acum piciorul drept nu îi mai încape în niciun pantof. Mai întâi, din cauza proptelei, iar mai târziu, când o să se mai dezumfle, o să taie un pantof mai vechi, pentru a avea totuşi, cât de cât, ceva în picioare. O să îl roage pe Matthes să îi aducă pantofii de sport din pânză pe care îi cumpărase anul trecut, ca să facă jogging în mod regulat. (Matthes a râs atunci de ea, pentru că el ştia ceva ce ea nu ştia, şi anume că nimeni nu mai face astăzi jogging în nişte simpli pantofi din pânză. Şi cu atât mai mult când persoana respectivă este mai curând plinuță decât suplă, şi toată greutatea corpului ei apasă pe talpa aia subțire, ceea ce nu e bine deloc, iar foarte curând apar, din această cauză, şi durerile.)

Faptul că nu o să mai iasă să facă jogging niciodată, îşi zice, nu o să se datoreze pantofilor ei din pânză. E împăcată cu ideea asta, se miră că nu o învăluie nicio amărăciune. S-a învățat repede cu faptul că nu va mai putea face o sumedenie de lucruri. Se gândeşte deja ce să facă cu tot soiul de obiecte, care de-acum nu o să-i mai fie de folosință.

Se alină, se alintă, nu găseşte alte cuvinte pentru ceea ce

face acum.

Pe Matthes nu l-a alinat mai deloc în ultimii ani.

Maljutka a făcut destule ca să o scoată pe Helene din felul în care trăise până atunci.

Dacă i-ar fi alinat şi ei viaţa, se gândeşte Helene.

Dar dacă Maljutka a ajuns să fie împăcată în cele din urmă, atunci poate şi Helene să se simtă împăcată.

S-o lase să se odihnească.

Să doarmă.

Cineva bate la uşă, intră Raphael. Raphael, bunul ei prieten! Se leagănă împreună o vreme, ținându-se în braţe. Ce bine el Raphael pare atât de bronzat şi acum, în toamnă, deşi nu se duce niciodată la un solar. El susține că i se trage de la nişte strămoşi de-ai lui, care ar fi fost arabi, cu multe generaţii în urmă. Pe partea maternă. Nu se ştie nimic mai precis, dar aşa umblă vorba şi astăzi printre ai lui. Pe mama lui o chema, ca fată, Makaffreh, aşa că nu a fost greu să se facă o legătură cu caferii necredincioşi, deşi Helene este de părere că numele se aseamănă mai mult cu cel irlandez de McCaffreys, dar nu a luat-o nimeni în seamă… Raphael se luptă îndârjit cu depresiile care tot dau năvală peste el, iar faptul că a reuşit să ajungă din suburbia în care locuieşte şi care, în mintea oricărui berlinez, se află undeva la mama dracului fără să aibă o maşină, nu se poate să nu o facă pe Helene să aibă tot respectul pentru gestul şi efortul lui. Ceea ce îi şi spune.

Raphael dă să spună ceva, dar până la urmă tace, lăsându-şi privirea în jos încurcat.

De ce nu spui nimic, Raphael?

O să plec din Germania, mă mut în Suedia.

Raphael îi povesteşte cum a cunoscut-o pe Lina în vara asta, în timpul concediului pe care l-a petrecut în Suedia. Ceea ce urmează îi aduce aminte foarte tare lui Helene de povestea cu Maljutka, pe care nu i-a istorisit-o niciodată lui Raphael. (Raphael este la fel de bun prieten cu Matthes ca şi cu ea, nu trebuie să fie expus unor conflicte de loialitate.) Lina lucrează în biologie marină la universitatea din Lund. Nu a remarcat-o decât după ce a văzut-o a treia sau a patra oară. Locuia deja de o săptămână împreună cu nepoata lui în căsuța vecină cu a ei. Apoi lucrurile s-au precipitat şi s-a întâmplat ceva de necrezut: s-a îndrăgostit fără scăpare, timp de patru luni şi-au tot scris, asta între sfârşiturile de săptămână în care se vedeau, şi el se gândea totdeauna că trebuie să îi povestească lui Helene ce se întâmplă, numai că Helene nu mai era. Acum a reapărut, numai că acum nu mai e timp să o roage să îl sfătuiască, să îi ofere sprijinul ei, pentru că, între timp, el s-a hotărât deja să se mute la Lund. Mai întâi temporar, să vadă cum merg lucrurile. Până una-alta, vrea să îşi păstreze locuința pe care o are aici. Se uită la Helene cu o privire timidă, de parcă tocmai lui Helene nu i-ar plăcea că i-a ieşit norocul în cale. Însă ei i se pare minunat, nici nu ar fi crezut că lucrurile pot ieşi atât de bine! Raphael legat şi cu pirostriile pe cap, şi, pe deasupra, ajungând pe nişte mâini vajnice! îşi aduce aminte că, probabil, nu o să mai poată să danseze niciodată. Pentru că ar fi vrut atât de mult să danseze acum cu Raphael. Ei îi plăcea valsul, lui Raphael mai curând tangoul. Probabil că nu s-ar prea fi înțeles oricum, dar tot e păcat. *Mergem să bem o cafea?*

Merg. Raphael îi împinge scaunul cu rotile, aflase deja de la Matthes că i se va da unul din nou. E un tip mămos, îi face bine să se simtă indispensabil.

La bufet e multă lume, o să fie greu să găsească un loc, aşa că Raphael duce cappuccinoul şi ciocolata afară, în grădină. Se poate sta în grădină? De fapt, nu prea, dar Helene îşi luase cu ea o pătură, pe care o pusese în plasa scaunului ei cu rotile, dacă şi-o pune pe genunchi, parcă merge.

Raphael nu conteneşte să-i tot spună cât de minunată este Lina. În schimb, Helene nici nu se gândeşte să o preamărească la fel pe Maljutka în fața lui Raphael.

O pasiune… De ce nu i-a venit în minte până acum acest cuvânt, atât de cald şi de puternic deopotrivă, atunci când se gândea la Maljutka?

Ochii lui Ralph, altminteri nişte aziluri ale unei oboseli nesfârşite, au astăzi o strălucire pală, pe care nu o sesizezi de prima dată, poți să o surprinzi doar atunci când îşi întoarce privirea. Şi se tot uită în jur, de parcă ar vrea să-i facă şi pe ceilalți să ştie cât de fericit este, să-i asculte povestea plină de beatitudine. Aşa că vorbeşte tot timpul puțin mai tare decât ar fi cazul, Helene observă acest lucru şi se dă nițel înapoi, pentru ca vârfurile ascuțite ale povestirii lui să nu ajungă să o ințepe în urechi. Aici, afară, în grădină, este foarte puțin probabil ca cineva să împărtăşească bucuria pe care o exultă Raphael, vântul îi amuțeşte vorbele, iar puținii oameni care s-au aşezat la mesele răsfirate prin grădina aceea îşi vedeau şi ei de ale lor. Helene îl lasă să vorbească, ca să nu observe cum creşte în ea un sentiment de vină, de conştiință încărcată, care apare o dată sau de două ori, pentru că nu o

interesează deloc pasiunea lui pentru Lina. Deodată simte o smucitură în cap pe care nu o mai simţise până atunci, e chiar acolo unde ştie ea că se află clema aia din titan, se gândeşte că o fi un cârcel care n-a durut-o şi care a urcat până sus, în creier. O să fie bine, se gândeşte ea încercând să se liniştească, o să fie bine… îşi spune că, poate, simte absorbția restului de sânge care dăduse pe dinafară sau poate că acum țesuturile încep să se încolăcească mai serios în jurul clemei, luând forma ei şi umplând fiecare colțişor şi fiecare fantă din apropiere. Se simte de parcă bucățica aia de metal începe, în sfârşit, să facă parte din ea, să îi aparțină, să facă parte din existența ei. Rațiunea iese la rampă, spune că nu prea ar fi posibil să simtă ceva legat de absorbția sângelui sau de acceptarea de către corp a unor obiecte străine, dar ea bagă rațiunea la cutie şi are un aer mulțumit atunci când Raphael i se uită în ochi.

Te simți bine, eşti mulțumită de cum merg lucrurile?

Cum să nu. De-adevăratelea. Sigur că da.

Dar el, în schimb, nu are nicio reţinere să îşi lase aici fiica şi nepotul, părinţii şi prietenii? Nu, nu are. În Suedia este o atmosferă care îi aminteşte niţel de apusa RDG, nu poţi spune lucrul ăsta în gura mare, dar o spune totuşi. Multe lucruri sunt pe gratis, cum ar fi o masă foarte bună servită copiilor în cantina şcolii, intrarea la muzee şi în grădini zoologice, manualele, caietele şi rechizitele sunt şi ele pe gratis şi toţi copiii au dreptul să meargă la şcoală fără să plătească vreo taxă, poţi să faci cursuri de calificare şi, în acelaşi timp, ţi se plăteşte salariul… Gata, Raphael, gata, las-o baltă. Masa de la şcoală în RDG nu era nici bună şi nici pe

gratis, de-abia când aveai trei copii nu mai trebuia să plăteşti nimic, asta ar vrea să îi replice Helene, pentru intrarea în muzee şi în grădinile zoologice trebuia să scoţi bani din buzunar, chiar dacă incomparabil mai puţin decât costă biletele de intrare acum, iar manualele gratuite şi celelalte lucruri necesare unui copil la şcoală nu erau asigurate pe gratis decât în cel mai bun caz în Berlin. E adevărat că până în clasa a opta copiii mergeau împreună la şcoală, pe urmă se împărţeau în cei care urmau să facă doar zece clase şi cei care mergeau mai departe, până la bacalaureat, dar cei care aveau voie să meargă mai departe nu erau aleşi neapărat pe baza capacităţii lor, ci în funcţie de originea lor socială. Sigur că existau cursuri de calificare la locul de muncă, asta nu se poate dezminţi, dar faptul că le absolveai nu îţi asigura neapărat o promovare demnă de luat în seamă. Cine avea cumva mai mulţi bani, tot nu putea să cumpere cu ei mai mult decât ceilalţi, dacă nu cunoştea pe cineva care era bine poziţionat la sursa acelor bunuri de consum pe care le dorea. Ai uitat toate astea, Raphael? Dar nu i-a spus nimic din toate astea, i-ar fi fost prea greu, şi, oricum, nu avea chef să vorbească cu Raphael despre ţara aceea care s-a dus la fund. E atât de ciudat că prietenul ei îndărătnic şi disident, care a avut destule de suferit înainte, care era spionat şi nu se putea angaja nicăieri, pare acum, după ce a trecut un timp, să nu mai vadă de câte a fost lipsit, cât a suferit. Suedia nu este, aşadar, doar ţara Linei, este şi ţara în care îşi caută propria copilărie, propria adolescenţă.

Tac, roşeaţa care a cuprins acum obrajii lui Raphael explodează de sub tenul lui brun, iar Helene ar putea să se

simtă acum la fel de bine ca Lina, îi place atât de mult că l-a făcut să arate aşa.

Zilele trec pe lângă ea mai repede decât poate ține ea pasul, nu reuşeşte să o ajungă din urmă pe niciuna dintre ele şi să cadă apoi în pat cu sentimentul că i-a venit de hac. Îi scapă întotdeauna atunci când adoarme, iar când se trezeşte din nou, trebuie să se străduiască să le prindă din urmă. Se întâmplă atâtea. Prea multe, îşi spune în gând, creierul ei se mişcă disperant de încet față de cum zvâcnea înainte. Durează până când reuşeşte să înțeleagă ce i se spune. Probabil că acest hiatus de înțelegere durează doar câteva secunde, dar ea încă nu-şi dă seama, este îngrozită de fiecare dată de hăul care se cască interminabil între momentul în care i se spune ceva şi cel în care pricepe despre ce este vorba. Mai bine să între în panică decât să cadă în hăul ăla, dar, înainte să se declanşeze panica, pricepe, de cele mai multe ori, ceea ce i se spune. A început, de puțin timp încoace, să încerce să scrie, pe ascuns, nişte texte, îşi aminteşte de rugămintea care i se făcuse şi pe care a refuzat-o. Texte scurte despre fațade de case, despre trotuare sau bănci, trebuie să fie legate de *oraş*, de *compoziția urbană*. În mod ciudat, nu e atrasă de ideea de a folosi laptopul, se foloseşte de mâna stângă, ceea ce face ca ritmul scrisului ei să se suprapună într-o bună măsură cu cel al vorbirii ei. Prima încercare:

seara pluteşte, un balon bătut de vânt,
deasupra oraşului, în curți

se odihnesc animalele răpitoare, care
 amintesc de duşmănie, somnul,
îmbrăcat ca un cerşetor,
într-un jargon peticit…

De unde a scos chestia asta habar n-are, a scris, pur şi simplu, cuvânt cu cuvânt exact ce i-a trecut prin cap, tot efortul ăsta atât de mare îi intră în oase, care, acum îşi dă seama, încep să tremure fără să le poată controla. Dar de cum îi vin următoarele cuvinte, tensiunea dispare, trebuie să scrie în continuare:

deasupra oraşului
 barje de nori
 încărcate cu funii
de ceaţă, de care
am fugit

Helene crede că simte din nou vâna aceea tensionată din cap şi clema care a fost prinsă în locul unde i s-a rupt anevrismul, o ia cu fierbinţeală, tot mai tare, în timp ce scrie cuvintele următoare, care o răcoresc pe dată:

mătasea rece a poftei tale
 care se prelinge peste betoane
 (purtând cu ea nimicuri blânde:
dragoste şi zăpadă
prinse într-o acoladă)
 e albastră ca un peşte

care îmi iese din gură: ţuşti

Dar asta nu are nimic de-a face cu oraşul şi cu faţadele lui, e mai curând – o poezie de dragoste?

Nici nu a observat că a intrat cineva în salon. Doctoriţa de serviciu se uită curioasă peste umărul lui Helene.

Sună foarte bine, nu, doamnă Wesendahl? Ce scriem noi acolo?

Nu îi răspunde.

I se pare o măgărie să i se bage cineva în suflet aşa.

Matthes aduce pantofii de sport din pânză, într-adevăr, trebuie să îl taie niţel pe cel drept, ca să îi între piciorul. El scoate nişte elastic din buzunar şi îi leagă pantoful de picior, să nu îl piardă când merge. Grija lui pentru ea o lasă din nou mută. În timp ce îi împinge scaunul cu rotile până la lac sau dă roată în jurul clinicii, nu spune aproape nimic. Trebuie să simtă că nici Helene nu vrea să vorbească, pentru că, atunci când o împinge aşa din spate, cum o face acum, ea nu are încredere în felul în care articulează cuvintele. Simte nevoia ca persoana cu care vorbeşte să-i poată vedea mişcarea buzelor. Dar, oricum, e greu *să schimbe o vorbă* cu Matthes, când de fapt e vorba să schimbe mai întâi banda pe care merg acum. Helene face încercări precaute, sugerează că ar vrea să renunţe la rolul ei de bolnavă. Matthes este însă, în continuare, prevăzător, grijuliu, mişcător. Are şi un dram de atitudine paternă? Da, şi asta o deranjează. Cu un tată nu poate comunica de la egal la egal, un tată ştie mai bine decât ea ce e spre folosul ei, *un tată este ca un fluture de zi cu aripi întunecate,* îşi spune ea.

Din când în când, îşi dă acum seama, îi scapără în minte tot soiul de cuvinte neaşteptate, cum s-a întâmplat şi mai înainte.

Se gândeşte că, din când în când, nici nu ştie ce înseamnă unele dintre aceste cuvinte.

Dar gândeşte!

Tata nu e tata, îşi spune ea. Trebuie să se gândească ce vrea să însemne asta, îşi aminteşte cum s-a năpustit Matthes asupra ei, *invalida! avariata!* la prima lor vizită în strada Arber, cum a iubit-o cu toată furia de care era în stare, cum a pus stăpânire pe ea, cum a dezbrăcat-o, cum a făcut-o să-i răspundă, şi deodată vede toată scena altfel. Nu atacul, nu şarja…

S-a intrat în epoca glacială după acea zi a *sentimentalismului* din iunie. *Lista lui Helene* atârna, ca un semn al rupturii care nu putea fi trecut cu vederea, în bucătărie, deasupra telefonului. Îşi notase la ce se gândise să ia cu ea când se va muta, iar Matthes se făcea că nici nu vede lista aia. Nu au vorbit despre ea, de altfel se fereau amândoi de cuvinte care i-ar fi putut pune sub presiunea unor acţiuni imediate. Helene nu avea deloc de gând să se mute, dar voia să îngenuncheze superioritatea lui Matthes. Să o asculte şi el pe ea. Să se întoarcă la ea. Şi nu doar la ea, pentru că era, mai mult sau mai puţin, deja acolo, alături de ea, ci şi la reciprocitatea care dăinuise între ei la început şi care nu fusese golită de sens prin ritual şi uzură. Nu a vrut să se gândească niciodată serios la despărţire, dar l-a provocat tot timpul cu ideea asta. A jucat o cacialma de zile mari. Spaima pe care i-o pricinuise Maljutka îi tăia genunchii, dar şi-a

înghesuit-o şi a îmbrâncit-o să ajungă cât mai jos, pentru ca ea să rămână cu picioarele pe pământ, în timp ce raţiunea ei se ridica spre înaltul cerului şi, câteodată, pleca aşa, deodată, razna. Când se ducea să cumpere una sau alta pentru ea şi pentru copii, după care gătea, dar când era gata, nu punea pe masă o farfurie şi pentru Matthes. Când dădea la o parte lucrurile lui, înainte să bage restul de rufe în maşina de spălat. Când simțea cum o cuprinde mâhnirea atunci când făcea aşa ceva, pentru că nu putea să-l facă să o înțeleagă altminteri Nu era furie sau ciudă, doar mâhnire. Matthes nu a spus niciodată nimic despre toate astea, îşi lua singur o farfurie din dulap, apoi, treptat, a început să-şi facă singur cumpărăturile. Cu toate astea, foloseau banii dintr-un cont comun! Şi-a spălat singur lucrurile, dar mai băga în maşină şi rufe ale copiilor, dacă mai era loc în cuvă, şi începuse, după ce se întorcea de la serviciu, să iasă cu Lottchen la o mică plimbare prin împrejurimi, să joace cu ea fotbal sau să tragă cu arcul, de parcă ar fi vrut să folosească cât mai bine posibil timpul care îi rămânea sau, se gândea Helene câteodată, să-i devină atât de drag micuței, încât să vrea să rămână cu el după despărţirea lor. Pe care nici nu o voia! Pe care o căra încoace şi încolo ca pe un sac inutil, tot aşteptând ca el să i-l ia din mâini şi să îl arunce dracului o dată pe undeva prin smârcuri, să ştie că putrezeşte acolo. Numai că el nu îi lua deloc sacul din mâini, care părea să îl scârbească şi să îl facă să se îndepărteze cât mai mult de ea, aşa că, în cele din urmă, ea a început să îl urmărească cu sacul în spinare, iar lui nu i-a mai rămas decât să fugă de ea. Numai că el era mai iute de picior. Mai abil. Când voia, putea să

facă în aşa fel încât ea să nu poată ajunge la el pentru foarte mult timp, chit că stăteau unul lângă altul la masă. Peretele care îi despărţea la etaj ajunsese să se încingă insuportabil, Helene se ferea de peretele ăla şi stătea, în camera ei, totdeauna cât mai departe de el. Adesea se temea că va izbucni un incendiu în casă din pricina peretelui ăluia şi că totul se va mistui, iar când va ajunge să stea pe stradă fără un acoperiş deasupra capului, va fi simplu pentru el să îşi găsească o locuinţă în care să stea de unul singur. Aşa că ţinea pregătite tot timpul două găleţi cu apă. Zicea că sunt pentru florile de pe balcon. Se gândea însă să le aibă la îndemână când s-o porni incendiul. Ajunsese să fie atât de deprimată din pricina ei şi a vieţii pe care o ducea în casa asta, încât atunci când ieşea şi stătea pe balcon, nici nu îşi mai dădea seama cum era vremea, ce anotimp era, dacă zgomotul pe care îl auzea era făcut de avioanele care zburau pe deasupra sau de maşina gunoierilor care se apropia de curtea lor, cât despre lumea care se afla undeva, foarte departe, aceasta ajunsese să îi fie complet străină.

Aşa arătau lucrurile când a fost doborâtă de atacul ei cerebral, care le-a tăiat tuturor dramul de vlagă pe care o mai aveau pentru a trăi mai departe ca până acum. Atac ce a făcut-o pe ea să alunece în inconştienţă, dar care l-a obligat pe Matthes să reziste şi să facă faţă la toate. Ea dormea, Matthes era treaz. Stătea de strajă. Nu o să ştie niciodată ce s-a întâmplat în săptămânile alea. Dar a simţit că Matthes avea nevoie să fie sigur de ea, că trebuia să îi arate cum stau lucrurile cu el, şi asta nu prin cuvinte, despre care el probabil că nici nu ştia dacă ajung într-un fel la ea. Scoate acum din

buzunarul pantalonilor bucăţica de hârtie pe care scrisese ieri cel trei texte scurte.

Ultimul este pentru tine, îi spune unui Matthes care tace.

Piciorul nu i se dezumflă decât foarte încet. Parcă prea încet. Pentru că, dacă noiembrie o să lase să se vălurească faldurile perdelelor lui ceţoase şi o să-i ia priveliştea lacului… Nu, vrea acasă. Dar nu se poate descurca încă fără scaunul cu rotile. Îşi propune sa îi spună din nou ca vrea sa îi părăsească în aceeaşi zi în care va cere să fie externată. Da, aşa o să facă, gândul ăsta o face să se simtă bine. Cât ar mai fi? Paisprezece zile, îşi spune ea. Numărătoarea inversă. Astăzi este a paisprezecea zi. Când ajunge la unu, vrea să fie plecată din clinică. Sau, oricum, cam pe atunci. Îşi notează pe un bilet cifrele de la paisprezece până la unu, frumos, una sub alta. Ca panglica gradată din armată, de care îi povestise Matthes. În dreptul cifrei unu scrie *text despre Lenz!* asta să fie proba ei că poate fi externată. Până atunci trebuie să umple treisprezece rânduri care sunt acum încă goale. O face în minte.

Mai întâi îl sună pe Matthes, să îi aducă *Lenzul* şi, pe lângă asta, şi literatură secundară pe care o poate găsi cu uşurinţă. Nu prea multe cărţi, dar măcar cele mai importante. Despre viaţa lui Büchner, despre cea a lui Lenz. Ceva despre psihoze, orice, numai să conţină o sistematizare clară, pe care să se poate bizui. În plus, nu mai vrea să fie vizitată decât săptămânal. (Adică încă de două ori, îşi zice ea în minte, ceea ce Matthes nu ştie. În fond, e păcat, dar nu mai poate să schimbe ceva. După momentul ăsta, care a fost mai

curând unul de slăbiciune, se cheamă pe sine la ordine, un plan de luptă nu este, în fond, şi un plan de căsăpire, aşa că îi spune lui Matthes că asta ar fi valabil, până una alta, numai pentru săptămânile următoare.)

Trebuie să îşi gospodărească puterile cât mai bine. Tot mai doarme foarte mult, se întinde cel puţin de trei-patru ori pe zi în pat, pentru cel puţin o oră, de obicei mai mult. De fiecare dată când se trezeşte se simte sfârşită şi îi trebuie multă vreme să simtă că s-a pus pe picioare. Şi când a reuşit, haţ, repede-repede, că o paşte terapia. Masajul. Înotul. Deci nu îi rămâne decât puţin timp pentru a se ocupa de textul despre Lenz. *Pentru Pietro,* scrie ea pe o pagină goală, apoi o pune la o parte. Înainte de toate, vrea să scrie textul despre Lenz pentru ea însăşi. Să îl oblige să iasă la lumină dintre toate buruienile care au crescut în capul ei.

Trebuie să iasă.

Trebuie!

Că şi Lenz a avut să se lupte cu nălucile din capul lui, faptul ăsta nu îi devine clar decât atunci când se gândeşte a doua sau a treia oară la text, dar, în cele din urmă, pricepe foarte bine despre ce e vorba.

Încătuşată.

A sosit Matthes cu *Lenzul* ei, e o broşurică obosită de vreme, i-a mai adus un vechi curs de psihiatrie şi o biografie a lui Büchner. Cel mai mult ar vrea să îi spună să plece imediat. Cel mai mult ar vrea să îl ţină strâns în braţe. Şi, într-adevăr: el pendulează între a ieşi pe uşă şi a se îndrepta spre ea, Helene o simte atât de puternic. Pe de altă parte, este

nesigură cum i-a ieşit micul ei text pe care l-a scris de curând, nu găseşte termeni de comparaţie, probabil că nu a fost decât o îngrămădeală de cuvinte, dar poate pot fi înțelese, cât de cât înțelese. Nu era o poezie de dragoste? Dar nu vrea să îl întrebe nimic în legătură cu asta.

Vrei să îţi spun părerea mea despre textele tale?

Deci e adevărat: le-a citit, le ştie. Paralizia părții drepte a feței nu poate sabota mimica ei, pe care el o înțelege. Ea nu spune nimic. Tremură.

Deodată, el pare să se sufoce, caută aer, ochii par să îi iasă din orbite. Dar de ce toate astea, de ce? Până să înţeleagă că plânge, el a luat-o deja în brațe şi o strânge atât de tare, încât ei i se pare că o să-i sară ochii din cap. Nu l-a mai auzit plângând decât o singură dată, scotea nişte sunete ca ale cuiva care nu mai poate să respire, a putut să-l audă chiar şi prin peretele de beton care îi despărțea în ultima lor locuință, înainte să se mute în strada Amber. (Pisica mâncase papagalul australian al lui Bengt, ceea ce a provocat o catastrofă de lacrimi.) *Bine,* zice el, *bine,* pe urmă îşi vâră capul sub cămaşa ei şi plânge aşa, o vreme, până când se opreşte.

La aşa ceva nu ştie nici ea ce poate să facă.

Aşteaptă, până când i se scurg ultimele lacrimi.

Ah, ei doi seamănă cu o pereche de păpuşi pe care le găseşti în orice magazin… Max şi Klärchen…

Dar nu spune asta.

După ce momentul a trecut, el o duce la fizioterapeută. Terapeuta a rugat ca Helene să fie însoțită de un membru al familiei, vrea să îl învețe ce şi cum trebuie să facă pe viitor.

Se scufundă, se duce la fund. Noaptea lucrează cel mai bine, atunci are destulă linişte. Se întrerupe ca să doarmă puţin, apoi se trezeşte din nou. Un joc foarte riscant, un vabanque, al cărui rezultat este imprevizibil. Faptul că s-ar putea să nu mai reuşească să scrie un text literar este un lucru la care nici nu vrea să se gândească, dar ameninţarea există. O simte. Vrea să ştie dacă este aşa sau nu. Ceea ce ştie deja: îi vine greu să citească, să înţeleagă. Fiecare propoziţie din biografia lui Büchner îi ia, cel puţin aşa simte ea, o vreme nesfârşită. Când ajunge să dispere se opreşte, fără a înceta să vorbească cu sine. (*Nu a fost chiar atât de râu. Asta nu este decât un început. Ai reuşit ceva la care nici nu puteai visa acum două luni. A fost foarte bine!*) Cu *Lenz* lucrurile merg mai uşor: cunoaşte textul, şi-l aminteşte, recunoaşte mai repede propoziţiile, chiar dacă a trecut foarte multă vreme de la ultima lectură. Douăzeci de ani? Douăzeci şi cinci? Deschide fişiere, face note, merge cu scaunul cu rotile la masă, dar nu mai vede ce are în farfurie, termină cu terapiile şi umblă peste tot cu Lenz, cu Büchner, citeşte când este pe drum, *este extraordinară,* zice asistentul (dar ea nu aude asta), îşi face ceai, îl bea, citeşte până când adoarme. Doarme, în continuare, mult. Se trezeşte, îşi dă cu apă rece pe faţă, se şterge cu prosopul, merge până la fereastră (în timpul zilei) sau se aşază sub lampa cu picior (noaptea), scrie, citeşte, îşi face notiţe. Scrie încet cu stânga, nici cu laptopul nu merge mai repede, ceea ce o bucură e însă că poate să gândească, chiar şi aşa, târâş-grăpiş. Se gândeşte. Se gândeşte la externare? Mai puţin, dar totuşi, din când în când. Socoteşte

când ar fi cel mai potrivit să discute problema asta cu cei de la conducerea clinicii, împinge însă termenul pe care şi-l propusese mai încolo, din zi în zi. Vrea să fie sigură că o să poată să plece. Când vine Matthes din nou, îl întreabă încă din uşă despre lucrarea de doctorat a lui Büchner, era despre nervii cranieni ai unei anume rase de crap, *ai auzit de ea? ce ştii?* şi găseşte că este totuşi reconfortant să vadă că Matthes nu ştie nimic despre asta, nu, chiar nimic, bănuise ea, ce, ştie fiecare totul? Probabil că este lipsită de măsură, că nu ştie ce se ştie şi ce nu se ştie, *nu trebuie să înveţi* bucuria de a şti, şi aşa mai departe. Habar n-are încă ce o să iasă, dar scrie înainte, luptându-se cu furia, cu lipsa de cuvinte sau cu vorbele ei stâlcite, doar i-a promis lui Pietro. (În realitate, nu i-a promis nimic, a fost doar de acord să încerce, o ştie prea bine.) Părul pare să îi crească mai repede acum, când gândeşte mai mult, se gândeşte ea. I-au ţâşnit deja vreo doi-trei centimetri grizonanţi din pielea capului, slăbeşte pe zi ce trece, ceea ce înseamnă că munca cu capul are şi ea nevoie de energie. Chestia asta o bucură, poartă pantalonii de jogging cu un nod la elastic, pentru ceilalţi a cerut cureaua pe care o cumpărase cândva de la un bazar pentru ergoterapie. Nu o să ajungă niciodată o silfidă, dar visa de mult să nu mai fie chiar o grăsană, un vis pe care îl tot ignora, date fiind realităţile în care se bălăcea.)

Deci, să-i dăm bice.

Să ne apucăm de treabă.

Să vedem ce facem cu slana, cu doliul, cu tristeţea, cu slăbiciunea, cu stagnarea. Poate că până la urmă iese ceva.

C: Hel02-betiacreierului.doc

Căutătorul otrăvii care îţi îmbată creierul, trimis de Domnul

În iarna anului 1835-1836, Georg Büchner lucra în Straßburg la o teză de doctorat în medicină despre nervii cranieni ai unei anumite rase de crap. Cam în acelaşi timp, adică, trebuie spus, cu puţin înaintea morţii sale, el a scris o istorisire deschisă la ambele capete, care arată ca un mănunchi de nervi scos la vedere: secţionat cu exactitate şi descris în amănunt. Cu privirea omului de ştiinţă se apleacă asupra unei perioade de trei săptămâni din viaţa lui Jakob Michael Reinhold Lenz, poet al mişcării Sturm und Drang, care venise cu o bună jumătate de secol înainte în acelaşi Straßburg. Nu de bună voie, dar nu ar fi corect să spunem nici că a fost forţat: a fost adus aici de un preot altruist, care se numea Oberlin şi care nu mai ştia ce să facă cu el acasă, acolo, în Vosgii de Nord, pentru că Lenz suferea de o gravă psihoză. Büchner preia cu exactitate datele care s-au păstrat despre acele trei săptămâni dintre 20 ianuarie şi 8 februarie 1778, în care Lenz a stat la Oberlin în Steintal. Povestirea nu este una fictivă, dar, cu toate acestea, este, în continuare, una dintre cele mai moderne povestiri din literatura germană. O făclie continuu arzândă. Sub ale cărei căldură şi lumină se contopeşte ceea ce era până atunci disparat şi de neînţeles: îmbolnăvirea unui bărbat, care îl face incapabil să se mai uite în ochii realităţii din jurul lui, pentru că el se află acolo, în orbita oculară, fără să o ştie, şi se uită de acolo în afară. O înnebunire, pentru că simte în mod clar că scopul vieţii lui în globul ocular al realităţii nu are nevoie de nicio intervenţie divină,

deşi el pare să fie obligat să îşi caute menirea vieţii lui prin ochi divini. Un căutător al otrăvii care îţi îmbată creierul, un ins care socotea că idealismul artei este „cea mai josnică dispreţuire a naturii umane" şi pe care îl consideră, din această cauză, un narcotic care te face să vezi totul mai frumos, dar şi un ins care, în viaţa lui, nu reuşeşte să se asigure că există o realitate altfel decât prin durerea fizică pe care şi-o provoacă singur. Modelul lumii creştin-religios de la Oberlin nu îi mai oferă nicio deschidere, dar nu are nicio alternativă raţional-realistă pe care să i-o contrapună, aşa că întreaga lume se transformă într-o hieroglifă…

În scena iniţială, Lenz merge spre Waldbach în Steintal. „Mergea înainte, fără să îi pese de ce era în jurul lui, îşi vedea de drum ba urcând, ba coborând. Nu simţea nici urmă de oboseală, doar din când în când îl deranja faptul că nu putea merge în cap ", se spune aici. Cu capul în jos stă copilul nenăscut în burta mamei lui. Lenz pare să îşi dorească din nou acea stare a copilului încă nenăscut, iar noi, cei născuţi deja de mult, să îl stimăm ca pe unul care a venit pe lume prea devreme. Să se ridice cortina.

I se pare o nebunie. Cum a reuşit să scrie aşa ceva?! Să se ducă înapoi cale de două secole, şi asta dintr-o clinică de neurologie! Cel mult după naşterea copiilor s-a mai simțit atât de bine că este extenuată. Crede că este o introducere bună pentru o conferință despre Lenz. Salvează febril textul pe o dischetă. Se simte stoarsă de putere, dar puterea pe care simte că nu o mai are a transferat-o în acest prolog, o simte acolo de câte ori îl reciteşte. Din când în când îşi închide ochii, încearcă să recapituleze, aşa cum îi reuşea totdeauna înainte, când îşi revedea texte pe care le scrisese, dar acum e

prea mult pentru ea, nu merge. Aproape că o cuprinde furia, însă bucuria învinge.

Matthes să printeze textul ăsta şi să i-l trimită lui Pietro. A fost astăzi aici, pentru a doua oară în ultimele două săptămâni. A aranjat să fie externată poimâine. Matthes ştia deja de asta, fusese imediat informat de clinică. Helene poate să umble, de ieri are din nou cadrul pe roţi în cameră, piciorul prins în proptea s-a dezumflat. Încă nu e sigură pe el, dar o să o scoată la capăt, îşi spune în sinea ei, cu atât mai mult cu cât va mai purta propteaua încinsă pe picior. Dar acum, după ce s-a spălat şi şi-a curăţat şi dinţii, o scoate.

Adoarme repede. Adânc, fără vise.

Pregătiri pentru întrevederea privind externarea. Tensiunea arterială, greutatea. Chestiile obişnuite.

Este chemată în biroul medicului-şef.

Pe feţele celor de acolo (practicantă, asistentă, fizioterapeută, medic-asistent, medic-şef) se întrevede mai curând satisfacţie de sine decât bucurie pentru străduinţele ei îndelungate şi evidente ca să ajungă în starea în care se află acum. Lucrul ăsta nu o deranjează, ea vede toată istoria asta diferit. Nu, probabil că nu o să mai poată ridica niciodată braţul, îi răspunde medicul-şef la întrebare. Tonul lui sună prevenitor, ciudat. Tonul ei este unul plat, la fel de ciudat.

Au mai discutat despre ceea ce trebuie să facă de acum încolo, despre schimbările care trebuie făcute în casă (o placă înclinată, care să o ajute să ajungă în duş, o bară de susţinere lângă toaletă), despre faptul că trebuie să doarmă cât mai

mult şi să se culce imediat cum simte că e obosită, despre pensie.

Pensie —

Helene vrea să îi contrazică, dar nu are destul suflu cât i-ar trebui ca să o facă. Dacă vor să discute despre pensie, sigur că problema asta poate fi rezolvată în timp. Numai că ea nu are timp, nici nu ştie măcar de ce trebuie să mai suporte să stea aici până mâine, vrea să plece, să plece de aici. Se pare că nu se poate ajunge la un consens, ceea ce o face să fie îngrijorată, tot aşa cum mai fusese şi de alte ori înainte. Câteodată o apuca *datul din aripi,* cum îi zicea ea, atunci când începea să vorbească în mod evident mai mult, mai repede şi mai bine decât ceilalţi de faţă. Numai că, aici, mai că nu spune nimic, ceilalţi sunt cei care vorbesc mai repede decât ea.

Se opreşte în faţa biroului medicului-şef, de îndată ce a ieşit de acolo.

Bate din nou la uşă.

Da.?

Am uitat să îi dau ceva medicului-şef, e cu dedicaţie…

Asistenta îi ia cartea pe care i-o întinsese cu un zâmbet politicos. Uşa se închide din nou.

Ultima seară, atmosferă însorită.

S-a gândit din nou la Peter Preißler şi s-a scuzat faţă de el, în gând, că nu i-a povestit lui Matthes despre el.

A spus în dreapta şi-n stânga rămas-bun, de parcă ar fi împărţit biscuiţi, la un moment dat nu a mai avut niciunul, aşa că s-a retras repede în salonul ei. Nu s-a mai dus la cină, nu mai avea niciun rămas-bun pe tavă.

Stă în dreptul ferestrei, în fiecare zi se întunecă mai devreme.

În lumina asta de amurg se vede, deodată, în mijlocul verii, stând pe balconul casei din strada Arber, sprijinindu-se de balustrada balconului. Îşi stinge ţigara. Se uită împrejur, crede că cineva a tras cu praştia în ea şi a lovit-o drept în cap. Nici urmă de durere. (încă nicio urmă de durere.) În faţa ochilor ei lumea se hăcuie în scene care parcă fug fiecare într-altă parte.

I se înmoaie genunchii.

Se opune cu toate puterile şi reuşeşte să coboare treptele.

Matthes e în camera de zi, citeşte. Ea se aşază încet în fotoliul care se află lângă cel în care stă el, se uită întrebător la ea.

O să mor, spune ea, cu glas stins.

N-ai să mori, îi spune el, la fel de încet.

CUPRINS

Un anevrism cerebral o cufundă pe Helene Wesendhal într-o comă din care se trezește pe jumătate paralizată, amnezică și afazică. Silabă cu silabă, cuvânt după cuvânt, frază după frază – toate exersate cu mare efort, cu furie, dezamăgire și disperare –, mișcare după mișcare, pas cu pas, tresărire după tresărire – toate repetate la nesfârșit, cu încrâncenare, jenă și lacrimi –, Helene își caută înainte de toate cuvintele rătăcite undeva în necunoscut. Apoi își reface, piesă cu piesă, puzzle-ul vieții, își regăsește lumea interioară, soțul, copiii, iubirile, aventurile, dezamăgirile, gândurile, visurile, cariera de scriitoare, dar și lumea exterioară în care și-a dus viața înainte de accident – Germania de Est de dinainte și imediat după căderea Zidului.

Roman al (re)devenirii, născut din experiența personală a autoarei, *N-ai să mori* este, de fapt, o evocare a vieții fiecăruia dintre noi, cu tot ceea ce ne mișcă pe fiecare, în singurătatea și unicitatea vieților noastre. Cu întrebările și cu convingerile care ne însoțesc totdeauna. Cu tot ce am strâns în noi, cu tot ce bănuim că am uitat, dar știm că zace undeva în sufletul nostru, cu tot ce sperăm pentru viitor.

„Experiența la limita între viață și moarte conduce la o conștiință literară ce generează tonuri nebănuite."

Die Zeit

„*N-ai să mori* este romanul unei renașteri, o redescoperire a cuvântului, o poveste de dragoste și cartea unui puzzle de amintiri din istoria recentă a Germaniei. Cel mai bun roman al anului."

Die Welle

Bestseller *Der Spiegel*
Premiul Cărții Germane 2009
Roman publicat în 12 țări

ISBN 978-606-600-296-7

